

PESTY FRIGYES
| KÉZIRATOS HELYNÉVTÁRA |

ZEMPLÉN
VÁRMEGYE I.

Pesty Frigyes kéziratos helynévtára 1864
Zemplén vármegye I.

**Pesty Frigyes kéziratos helynévtára
1864**

Zemplén vármegye I.

**Közzéteszi:
† Mizser Lajos és Sebestyén Zsolt**

**Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
Debrecen, 2024**

A kiadvány az Országos Széchényi Könyvtár kéziratok anyagának
(Fol. Hung. 1114/62) felhasználásával készült.

A kiadvány megjelenését az MTA Tudomány a Magyar Nyelvért Nemzeti Program
támogatta.

Szerkesztette Kis Tamás

Borítóterv: Gacsályi Gábor

Térkép: Barkóczy Norbert

A térkép a GISa Hungarorum (OTKA K 111766) fejlesztés felhasználásával
készült

© Mizser Lajos örököse, Sebestyén Zsolt, 2024

© Debreceni Egyetemi Kiadó, beleértve az egyetemi hálózaton belüli
elektronikus terjesztés jogát, 2024

ISBN 978-963-615-150-8

Előszó

Pesty Frigyes történész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja az 1860-as évek elején elhatározta, hogy kísérletet tesz „a haza helyneveinek gyűjtésére és összeírására”. A temesvári születésű tudós – aki polgári foglalkozását tekintve ekkor szülővárosa kereskedelmi és iparkamarájának titkára – felismerte, hogy a „topographiai megnevezések” sokféle tanulsággal szolgálnak egy-egy nép nyelvének, történetének alakulásáról, s úgy gondolta, hogy a helynevek összegyűjtése és magyarázata révén jelentősen hozzájárulhat a magyarság múltjának megismeréséhez. Pesty az országos méretűre tervezett gyűjtés előkészítéséhez 1862-ben fogott hozzá. Elgondolását két nagy tekintélyű tudományos társaság, a Magyar Tudományos Akadémia és az Erdélyi Múzeum-Egyesület is felkarolta. A nagyszabású munkához azonban meg kellett nyernie a hivatalos szervek, a Magyar Királyi Helytartótanács és az Erdélyi Főkormányzóság támogatását is. E hivatalok – belátva a kezdeményezés fontosságát – vállalkoztak arra, hogy az ország közigazgatási apparátusának felhasználásával megszervezik a gyűjtést.

Pesty Frigyes a munkát segítő útmutatót és kérdőívet szerkesztett, amely a magyar mellett német, román és szlovák nyelven is elkészült.¹ Az utasítást a helytartótanács és a főkormányzóság minden településnek megküldte, és elrendelte, hogy a gyűjtést a helyi hatóságok végezzék el, és terjesszék fel az elkészült anyagot.

A gyűjtés 1864-ben indult meg, de a munka a következő évben is folyt, mivel ahonnan kevés anyag érkezett, vagy a felhívásra egyáltalán nem jött válasz, ott a hivatalos szervek újragyűjtést rendeltek el. Főleg a helybeli jegyzők, körjegyzők teljesítették a feladatot, de néhol tanítók, egyházi tisztségviselők is részt vettek a munkában. A felterjesztéseket általában a helyi önkormányzatok vezetői: bírók, esküdtek hitelesítették.

A munkát – mint bármely más hivatali teendőt is – egyesek nagyon lelkiismeretesen elvégezték, mások viszont nem tekintették igazán szívügyüknek. Az összegyűlt anyag színvonala ennek megfelelően nagyon egyenetlen lett, vannak közöttük nagyon jó gyűjtések, de akadnak teljesen használhatatlanok is. A munka eredményeként mindenestre hatalmas anyag gyűlt össze: a teljes gyűjtést 63 vaskos kéziratot tartalmazza, amelyek jelenleg az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában található (jelzete: Fol. Hung. 1114).

A Zemplén vármegye településeiről beküldött válaszokat is jellemzi az említett egyenetlenség. Mizser Lajos számítása szerint Zemplén megye 1863. évi helységnevtár szerinti 456 településéről a felhívásra 407 helység válaszolt, ám nem egy

¹ A magyar nyelvű szöveg a Hoffmann István és Kis Tamás által közreadott Bihar vármegyei gyűjteményt tartalmazó kiadványunk (Debrecen, 1996–1998) első kötetének 5–7. lapjain található.

pusztán a település nevével ellátott üres kérdőívet adott be, ezért mindössze 366 helységről vannak adataink. Voltak körjegyzők – Bódy Károly, Buza Antal, Fajt Rudolf és Schifter Mihály – akik általuk képviselt 24 helységről a nyelvi kliséken kívül egyetlen adatot sem szolgáltatottak. Ennek a hozzáállásnak köszönhető, hogy a sztropkói kerületből 17 falu mindössze egyetlen helynevet tud felmutatni. Jelentős akadályozója volt a gyűjtésnek Kochina Atanáz, havaji görög katolikus lelkész is, aki „Historia Pragmatica Districtuum Laborcensis et Sztropkoviensis” című kéziratára hivatkozva – „csak pénz kivantattik kinyomtatásra” – semmilyen adatot nem közölt.

Minden hiányosság ellenére a Pesty Frigyes által elgondolt gyűjtés eredményeként a 19. századi tudományos kutatás értékes anyaghoz jutott. A hatalmas gyűjtemény egészének feldolgozására azonban napjainkig sem futotta a magyar tudomány erejéből. A mai kutatások számára e névtár a korábbiaknál is fontosabbá vált. Leginkább azért, mert 1864 óta nem született egyetlen olyan mű sem, amely a történelmi Magyarország egész területéről egyetlen időmetszetről Pesty gyűjtését akár csak megközelítő bőséggel tett volna közzé helynévi adatokat. Emellett az azóta eltelt 160 év a 19. századi magyar történelemnek is fontos dokumentumává tette e munkát.

Ezért született meg a döntés, hogy a Magyar Nemzeti Helynévtár Program keretében hozzáférhetővé tesszük Pesty Frigyes 1864–1865-ben összegyűjtött helynévtárának eddig még kiadatlan részeit. A következő ebben a sorban Zemplén vármegye anyaga, melynek lejegyzését Mizser Lajos hagyatékát felhasználva, ellenőrizve és kiegészítve Sebestyén Zsolt készítette el. A munkához jelentős segítség volt, hogy az Országos Széchényi Könyvtár a Magyar Nemzeti Helynévtár Program rendelkezésére bocsátotta a Pesty Frigyes helynévtáráról készült mikrofilmek digitalizált változatát.

A szöveg kiadásában az alábbiak szerint jártunk el.

Pesty helynévtárának 62–63. kötete tartalmazza Zemplén vármegye anyagát. Ennek megfelelően adjuk mi is közre a kézirat szövegét. A kötet a felvett települések gyűjtései mellett részletes tárgy- és névmutatót, valamint térképmellékletet tartalmaz.

Az eredeti kézirat lapszámozására a szövegben szögletes zárójelbe tett félkövér számmal utalunk. A hiányzó lapszámok a kötetben üres oldalak, illetőleg csupán Pesty kérdőívének nyomtatott szövegét tartalmazzák. Elhagytuk a felterjesztések borítóira írt, az ügyiratkezelés részleteire vonatkozó szövegrészeket is.

A helynévanyagot a települések eredeti rendjének megfelelően adjuk közre. A kötetben élőfej segíti a tájékozódást. Az ott szereplő névforma mai helyesírással közli a 19. század közepén használt településnév-változatot. (Ennek megállapításában elsősorban az 1863-as és az 1873-as helységnévtárakat használtuk.) A településeknek a mai hivatalos nevük szerint történő visszakeresését a kötet végére iktatott mutató teszi lehetővé. Ahol az egyes helységek anyagának élén nem szerepel

Előszó

a település neve, szögletes zárójelben adjuk meg, a szövegből megállapítható formában.

A közzétételben a szövegek eredeti elrendezésének lehető legpontosabb visszaadása helyett pusztán a ki- és bekezdések jellegének, egymáshoz való viszonyuknak az érzékeltetésére törekedtünk. A ma már nem használt betű- és írásjel-formákat mai megfelelőikkel adtuk vissza, továbbá egységesítettük a különböző aláhúzásokat, kiemeléseket is.

A nyilvánvaló hibákra sehol sem hívtuk fel külön a figyelmet. A nem egyértelműen olvasható részeket dőlt betűvel írtuk. A szövegben – legjobb igyekeztünk ellenére – ezek mellett is előfordulhatnak rosszul olvasott részletek.

A szerkesztő

[1a]

Helynevek
Abara községből, Zemplén megyéből.

[2a]

Adatok.

- 1^{ső} kérdő pontra: Abara helysége fekszik Dél-Zemplénben a deregnyői szolgabírói járásban. – a járás székhelye most változó. – Abarára nézve azonban székhelyül tekinthető – a szomszéd Málcza helység.
- 2^{ik} kérdő pontra A helység neve: magyarul – ország szerzte Abara – szláv nyelven Oborin.
- 3^{ik} kérdő pontra: Valószínű hogy hajdan szláv nép lakván e helységet, csak a szláv Oborin név volt ismeretes, de ez még a magyarok utolsó kijövele idejében lehetett – de később – egészen tiszta magyar nép telepedvén le e helyen kiszorítván a tótokat, – az Abara magyarosított név maradt meg ekkoráig
- 4^{ik} kérdő pontra: A község – hogy mikor említetik legkorábban tudni nem lehet, – azonban már 1551ben van róla említés, s akkor a Perényi Gábor birtokában volt, – a mint az egr Kaptalanból 1794bén kihozott határ levél bizonyítja
- 5^{ik} kérdő pontra – E községet – mint a 3^{ik} pontban említve volt eredetileg tót nép lakta – de – valószínűleg – vagy földes uri önkény – vagy valami népmozgás következtében – a tótok innen a magyarok által teljesen kiszorítottak: s azota e' nép – nyelvét – magyar jellegét, szokásait, a legtisztábban megtartotta, s dacára annak – hogy északról és nyugotrol, tiszta szláv helységek környezik: – azoknak nyelvét nem hogy el nem tanulta – de alig akad az egész 800 lelket számító községben ember, – ki egy néhány szláv szót kiejteni [2b] tudjon, – s hogy e nép eleitől fogva magyar volt – félreismerhetlenül bizonyítják – a Garanyi, Almási, Bertók, Csengeri, Ráski, Csúri, Mészáros – Kovács, Szabó, Kis, Rezes, Szalánczi, Sípos, Bodnár, Kocsis, Ujlaki, Fekete, Kereszti – Végső, s az – tiszta hangzású magyar nevek – s az arcokon minden e vidéki nép közül kiváló eredeti, – s azonnal fölismerhető magyar típusa
- 6^{ik} kérdő pontra: A helység neve – mint már a 2^{ik} pontban említve volt – a tót Oborá-ból lett Abara – mely Obora szó tótul annyit tesz, – mint akol – Tehát kezdetleg valami majorság lehetett, erre mutat – a már említett 1551ben kelt káptalani level – melyben – e helység: latinúl: Villa majornak mondatik. – Méltó lesz az Abara névre azt is meg említeni hogy néhai nagy tudományú Somosy János s pataki főiskolai hittanár – s egyszersmind a keleti nyelvek tanára számos héber es chaldeus szavaknak a magyarralí teljes hasonlóságát adván elő, – az Abara nevet ezen chaldei származású szóból származottnak mondja Abár – mely átmenetelt – s egy révet jelent – a mint hogy itt – örök

időktől – mindig nevezetes átmenet volt a Laborcz, és Latorcza vizekén a Bodrogközre.

7^{ik} kérdő pontra. A helység határában elő forduló topographiai nevek – Várszög a szomszéd ráscai és abarai határok közt a Laborcz folyám jobb partján. – egy régi körülsánczolt várkastély helytől, – mely Vár kastély a kihalt Ráskay családé volt. – Kastélydomb. – szintén a falú délnyugoti oldalán – egy régi kastély helye kié volt? nem tudni – Jukva egy homok domb – hol villongos világban – a faluból menekültek – a földbe vájt lyukakban rejtőzködtek – innen: Lyukvás – vagy Lyukva – Kis-Abara, a falú nyugoti oldalán – a falú régi helye. – Cseresznyés homok domb – a rajta hajdan volt cseresznyés kerttől. – a többi neveknek – nincs magyarázata. –

8. Szomszéd helyek: Nézpest, Petrik, Málcza, Nagy Ráska, – Kis Ráska.

[3a]

Helynevek

Agárd községből, Zemplén megyéből.

Bodroγκözi Járás, tiszai kerület.

[4a] Agárd, nagy és népes falu, Bélyhez éjszakra $\frac{3}{4}$, Nagy-Tárkányhoz éjszak-keletre $\frac{1}{2}$, a' Tiszához keletre $\frac{1}{2}$, Leányvárhoz délre 1, a' kiés fekvésü Örhegy pusztához $\frac{1}{4}$, Dámoczhoz éjszak nyugotra $\frac{1}{2}$ óra járásnyira. – 250. r. kath, 600 gk. 642 ref. és 96. zsidó lélekkel, van két temploma egy gkath: és egy refor: Anyaszentegyházzal, két Parochialiás épülettel és két iskolai lakkal, a' gkath: Anyaszentegyház építési modoráról az látszik hogy még a' csehek idejéből való, valaha rkath: anyaszentegyház lévén, 1800^{ik} évben a' gkath: által inpetráltatott, kitoldatott, egészben kijavítatott, és gkath: anyaszentegyházzá átalakítatott, – tornya 1829^k évben építetett. – A' ref: Anyaszentegyház a' hívök kegyes adakozásaiból 1810^{ik} évben emeltetett fel, hajdanta mind a' két felekezetnek fa temploma volt. –

Hajdantai földes ura Agárdi család volt, és ugy látszik ezen családról vagy is ennek nevérol kapta e' község is ezen nevét, eredetét azonban homály fedi, – azonban fekvésénél fogva a' tiszta gyakortai kiöntései miatt sziget lehetett. – Jelenlegi földes urai a' Leleszi Prépostság, Báró Sennyey Pál és Victor fivérek, Báró Sennyey Lajos, és több közbirtokos nemes urak.

Határa mintegy 4000 hold, ebből körülbelül 824. hold szántóföld, 1223 hold kaszálló és 1953 hold erdő, és talaja az egésznek homok, – terem leginkább gabonát, tengerit, és krumplit, – szorgalmatos népe a' dohányt is nagy mennyiségben 's kitünő minőségben tenyészti, – éjszakra a' helység alatt fekszik Nagy-Déllő és Vesszös düllő jó szántó földekkel, – éjszak-keletre Kötelek és Füzesszer düllő pompás gabonát termő földekkel, – délre Sontó és Nagy-Ligeth düllő gyönyörű kaszállokkal környezve, – délre alsó-mező, Fenyér és Szöllő homok düllök, mind anyija jó szántóföldek, a' tiszta menté[4b]ben elterülő erdőség egy része, régibb időkben kiirtatván, izletes és bömennyiségű alma és szilva fákkal beültetettve az itteni tulajdonosok által folytonos gond és szorgalommal ápoltatva, némely években a' gyümölcs a' tiszta vizén az alsó vidékre leszállitva, szépen jövedelmeznek, – nyugotra Nyilak, Pongrácz, és Korcsó düllök remek szántó földekkel és dúzs kaszállokkal – utolsó posta Kírály-Helmecz.

Látta

Kigyóssy Albert sm

P. H.² TiszaKleti Szbiró

Agárd.

² A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[5a]

Helynevek

Agyidócz községből, Zemplén megyéből.

[6a] ad 1. Zemplén Megy Homonai Járás

„ 2. Csak egyedül Agyidócz nevet viselt

„ 3 Nem volt

„ 4 Nem tudatik

„ 5. Nem tudatik

„ 6 Semi féle irományok nem találatnak, 's a falu lakosaitol kí nem puhatolandó.

—

„ 7. Dubrava Erdő, Bruszni Erdő, Plyovnyina Erdő, Cserepon Erdő, Ranuki szántó föld, Ovsiska szántó föld, Popod hrabinu szántó föld, po pod visni Brehí szántó föld, na petrovej i pot Petrovu szántó föld, Viso Pili szántó föld, Dluhi szántó föld, Na Blazsu szántó föld, po nyizso Mekisneho szántó föld, polya Czintera szántó föld, Zahumenki Rét, és szántó föld, pod-Povlanyim Rét és szántó föld, pod Dluhima Stvercsami Rét és szántó föld, Luh szántó föld, Lazi Legelő Lazi szántó föld, Mekisni nevő Erdő.

Helység előljárói és korosabb Emberek nyilatkozatok szerint felvétellett.

Kelt Agyidóczon 864 évi Május hó 1^{én}

Duncsinszky
K. Jegyző.

[7a]

Helynevek

Alsó Bereczki községéből, Zemplén V. Megyéből.

1. Zemplén V. Megyei Bodrogközi Járás Bodrogí kerülethez tartozólag – 230. lakossal kik legnagyobb részt reformátusok, templommal igen de iskolával nem bírnak, – fekszik a Bodrog folyam mentében, megemlítést érdemel számos földbirtokos lakosok miatt. –
2. a községnek mostani egyedüli élő neve Alsó Bereczki. ~
3. a községnek ezelőtt sem vólt más neve s csakis mint ilyen fordul elő mindenhol.
–
4. a község említésbe hozatala bizonyos kútfökből merített állítás szerint a megye legelső szervezésekor történt.
5. a községi lakosok emlékezetí idő olta mindég ottaní lakosok, honnan lett bé népesítése a helységnek pozitívítással nem tudható. –
- 6 és 7 a község határában előforduló dülők neveí e következők nevezetesen Kert allya, Kocsord, Lukaí szög, Tohát, Répás, kerítés, haraszt, Nagy Erdő, két ér Szög, Zsaró, Mogyoros; a község nevezetét allígha nem a Berektől vette. –
Végül megemlíteték, – miszerint ezen [7b] ezen község határáí kiterjédnek éjszakról Felső Bereczki s Szerdahely, délről Vajdácaska s karas napkelet Luka s Karos napnyugotról a Bodrog folyamíg.

Kelt Alsó Bereczki 1865. Mártz hó 10^{én}

Takáts Lajos mp
ker. jegyző.

[9a]

Helynevek

Alsó Csebinye községből, Zemplén megyéből.

[10a] Alsó Csebinye község fekszik Mezölaborczi Szolgabirói Járásban, mi után ez alig 200. lépésnyire fekszik Feö Csebinyétől, nevének eredetéről ugyan egy-egy tart a hagyomány. Fekszik a falu Laborcz folyónak jobb partján; Dülői következők: 1^{et} Džil a határban a leg jobb szántó föld 2^{et} Plaski 3^{et} Mlinisci szántó földek 4^{et} Szkalovate és Szernye saj nyirfa erdő és helyenként legelő. 5^{et} Ilykócz község bikkes erdeje 6^{et} Kamjana a leg szép fiatal bükkes erdő.

Alsó Csebinyéről nyugotnak szép völgyen Csabalóczra vezető út vagon, melynek két oldalán jó szénát termü rétek vannak.

Nyugot részen tul a Laborcz folyón 1^{szor} Hredi düllő melynek szélén vizi malom találtatik. 2^{et} Pod djilczom jó szántó földek, 3^{et} Djilecz Kis sűrű erdőcske melybe sok nyul tenyeszik, ezen düllők rónan fekszenek 4^{et} Csertes nagy hegy bikkes erdővel 5^{et} Pod Csertezsom gyengén termü szántó földek 6^{et} Hanicsov és Pod hanicsov az első hegyes rétság, a második rónán fekvő füzes koszti rétság. 7^{et} Zsebelyov magas hegy legelő. 8^{et} Zserebjacse bükkes erdő nagyobb részint legelő. 9^{et} Kamenecz cserjés legelő. 10^{et} Lizza hora részint szántó föld, részint cserjés legelő. –

Kelt Alsó Csebinyén Majus 4^{en} 1864

altalam
Czapkay Ede mk
ker jegyző

× Skovran Pal bíró
× Bocskorik Andri hites

P. H.³

³ A pecsét felirata: ZEMPLÉN VÁRMEGYE LABORCZI JÁRÁS CSEBINYE HELYSÉGE PETSÉTYE.

[11a] Helynevek Magyarázata
Alsó Hrabócz községből, Zemplén megyéből.

[11b] Alsó Hrabócz helységének nevezetére nézve semmi biztos adatokat elő adni nem lehet, ezen helység több közbirtokos urak által bíratik, Varannó mező Városához egy mértföldnyi távolságra fekszik, ezen helységnek lapályon fekvő határát hasítja Ondava folyó vize, mellynek áradásai ez előtt sok kárt okoztak, de egyszersmind sok hasznot is tettek, mint hogy ezen helység rétjei sok

[12a] jó szénát természetettek, későbbben be következet száraz évek és Ondava folyó vizének szabályozása ólta a széna termelés meg szünt 's a rétek szántó földkékké formáltattak, találtatik ezen határban kö is nagy bőségben, melly az építésre alkalmas ugyan, de nem állandó, mert ha meg azik és a' napfény reá süt elporlik

Kelt Alsó Hrabóczon Febr. 11^{én} 1865.

Zubko János × von
Helységi Bíró

[13a]

Helynevek

Also Jablonka községből, Zemplén megyéből.

[14a] ad 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.

„ 2. csak A Jablonka nevet viselt.

„ 3. nem volt

„ 4. nem tudatík.

„ 5. nem tudatík.

„ 6. semi féle íratok nem találtatnak 's a falu lakosaitól kí nem puhatolandó. –

„ 7. Lan, nevü Szántoföld, pod Malínoviszkom nevü Szántoföld, pod Lípu nevü Szántoföld, pid Sztavlinczom nevü Szántoföld, Za Sztanlivczom nevü Szántoföld, Vaszílycsak Láz nevü Szántoföld, Naperedoli nevü szantoföld, Napolyana Szántoföld, Na Hure nevü Szántoföld, Nakrusku cserje Legelő, pod Kícsaru Legelő, Nadolinkoh szántoföld, pod Ubocsu nevü szántoföld, Na paseki szántoföld, Blasova szántoföld, Nalípi nevü Szántoföld, Zahorodi Rét, Magura Legelő, Malo szemlyu búkfa erdő, Velíki Cszaszczí búkfa erdő, Ubícs bíkfa erdő, Sztavlenecz búkfa erdő, Dsar búkfa erdő, po nad rúku Rét.

Napkeletrül Hosztoviczi s Papínaí határokkal határos

Déltúl Papínaí határu határos

Napnyugotru Rokítai s Világi határokkal határos

Féléjtől Világi 's Felső Jablonkaí határokkal határos

Helység előljárói és korosabb Emberek által nyilatkozatok szerint felvett.

Kelt Alsó-Jablonkán 864 évi Május hó 1^{én}

Duncsínszky
Jegző

[15a] Helynevek magyarázata
Alsó Körtvélyes (Hrusóv) községből Zemplén megyéből.

[15b] Nagy Mihályi Járás Rákóczi kerülethez tartozó Alsó Körtvélyes helységének eredetiségére nevezve 's határának kiterjedésére biztos adatokat elő adni nem lehet, tartozik ezen helységhez Kió nevezetű puszta 9. zsellér házból álló, azon kívül Maloveszka nevű térség, melly mint puszta egyedül a földes uraság által, többnyire kaszáló rétek gyanánt használtatik, ezen helység határában [16a] van erdő is, melly azomban zár alatt létezik 's többnyire görcsös terepély gyertyán fákból álló, Ondava folyó vize helyenkint határul szolgál kelet Hosszúmező helysége határától, de nagyobb részt a határt keresztül hasítja, az előtt míg Ondaván gátokkal ellátott malmok léteztek, mellyek gyakori víz áradást is okoztak, ezen helység jó táplálékú szénával és sarjával bővölködött, de mint egy 15 év óta a mint aszárabb esztendők bekövetkeztek, 's a malom gátak levágtak, a rétek annyira terméketlenné lettek, hogy a lakosok nagyobb részét szántóföldekül használni kénytelenítették, ezen helység határának Düllő megnevezései felső Pod puczu Hrun, Roveny, Blakoszincz, Podhrabinami, közép düllőben Pod kióvom, Polovicze, Brezsini, Zahumenki, Viternyikó, Porvazi, Kosariszka, Zadebru, Ruzsinova hronka, Sztavik, alsó düllő – Podsztavom, Riczijov, Vapenyil Huri, Dluhe Zseme, Svetlokova, Kuti, Mocsár.

Kelt Alsó Körtvélyesen 1865. febr. 11.

× Ragán János bíró

[17a]

Helynevek

Al. Ladicskocz községből, Zemplén megyéből.

- [18a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek két neve él Tótul, Nyizne Ladicskócze, Magyarul Alsó Ladicskócz, mely is ország szerte ismeretes.
3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
4. Nem tudatik.
5. Honnan népesített? Nem tudatik.
6. A köztudomásból hagyományból írott emlékekből a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni. –
7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például: Vaurovo, Kovácska, Tutkovo, Hvosdovo, Mežsi Gaboskami, Ovečskova Sztrány, Brjascicze, Belyisov Kut, Karcsova, Csernyova, Lyizok, Dzilyik, Dalynya daune Zseme, Od Kovácsova, Ezen községbe anéptől többet nem lehet ki tudni, írott hagyományok pedig nem találhatók. – Kelt Alsó Ladicskóczon Maius 24kén 1864.

Gyorgyovíts
jegyző mk

[20a]

Felelet kérdő pontokra.

- a. 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.
- a. 2. Csak egy Alsó. Ladicskócz.
- a. 3. Nem volt.
- a. 4. Kinem puhatolandó.
- a. 5. 9to 9to
- a. 6. 9to 9to
- a. 7. 9to 9to

Kelt A. Ladicskócz Maius 14kén 1864.
Gyorgyovíts Ágoston
jegyző

[21a]

Helynevek.

S. Pataki Kerület Arbonya-Zsadány községéből Zemplén megyéből.

Zemplén VMegyében S. Pataki Kerületben kebelezett Arbonya-Zsadány község már 1322^{ik} évben létezett, de hogy azon a helyen-e, mellyen jelenleg van, bizonytalan, mivel azon határban az úgy nevezett Mandulás kertek sora mutatja, hogy pár század év előtt község helye volt. Egyike a Hegyaljai községeknek.

Ezen község közönségesen Zsadány községének neveztetik. Arbonya nevelt visel már 1322^{ik} évtől, a midőn még csak Zadán név alatt elő fordúlt, de mivel ezen községet két földes úr azon időben bírta, t. i. fele részét Orbonya, felét pedig Zadán, azoktól neveztetett Orbonya-Zsadánynak, melly jelenleg Arbonya-Zsadány nevezettel bír, ezt tanúsítja a Leleszi Conventből kiadott kivonat, melly tartalmazza azon időtüli község helyzetét.

Nevezetét vette még bodrog folyótól, mellynek partján épült, 's neveztetik még Bodrog-Zsadánynak is, melly a nép vénei hagyományából azon időtől, a mióta ezen folyó partjára építettett, bodrog-Zsadány név áll.

Ezen község mint az 1^{ső} pontban érintetett, már 1322^{ik} évben említettik.

Hogy honnét keletkezett népesedése, sem a nép vénei hagyományából, sem az iratokból nem tudható, annyi bizonyos, hogy magyar nép lakta, és lakja is.

Irott emlékekből ezen község neve mint már az első pontban érintetett, Orbonya, és Zadán földes uraktól vette eredetét, kik azon időben bírták.

Ezen község északi részén van egy tér, melly Újház kertnek neveztetik, – már 1787. évben azon téren Paulinus szerzett kolostora volt, de a szerzett eltörltetése után ezen épület romba dült, mellynek romjai már végkép megsemmisültek, 's azon helyen egyedül T. Lónyay Ödön úr pinczéje van, melly az éltesebb emberek állítása szerint a szerzett tulajdona volt.

E község határai: északról Bodrog-Olaszi község, keletről Bodrog-Olaszi község, és Szabolcs megyei Viss község, délről Bodrog-Sára község. nyugatról pedig Tolcsva város határai.

E határban van az úgy nevezett sziget erdő, melly nevezetét veszi attól, hogy a nagy bodrog folyó, és kis bodrog mint mellék ága közt fekszik, melly a többi erdő résztől elszigeteltetik, továbbá nagy erdő, rengeteg tölgy fától, melly donga fát, és tüzi fát a vidéknek szolgáltat, – csanáros erdő, török ér, melly 1859. évig a nagy bodroggal kapcsolott, de 1859. évben a bodrog- és tiszta szabályozás által elrekesztetett a nagy bodrogtól, és betöltetett, hajdan nagy halászat helye. A nép regéje ezen török eret hagyománykint a török uralomtól származtatja, hol hajdanába a török kedvencz helye volt; – Van ezen

határban Arbonya pataka, mely a bodrogba folyik, de csekély vízzel bíró, nevezetét vette hagyomány szerint azon földes úrtól (Orbonya) ki ezen községet birta, mivel azon pataknál birtoka volt, – szőlő hegyei a nyugati részen fekszenek, délkeleti fekvésűek, többféle fajú szőlővel birnak, u: m: balafánt, furmint, fehér, és fekete góhér, budás, járdány, kecskececsü, sat, mellyek jó bort elő idéznek, de sok csapásoknak kitéve vannak, t: i: jégesőnek, öbölnek, fagyásnak, és szárazságnak, mellyek annyira kevesbitik a [termést, hogy]⁴ a szőlő mivest annak mivelésétől elidegenitik. Szőlő hegyei nevezetesebbek: ...ak,⁵ Pongrácz, (Pongrácz Gergelytől hajdani [21b] tulajdonosától nevezetik), Szárhegy, Ültetés, Templom örzés (melly hajdan a szerzet templomának tulajdona volt) dél keleti fekvésű.

Tavai: Pacsuta tó, Riczu tó (hajdan Riczu halász tulajdona volt) hosszú tó, mély tó (mély vizétől neveztetik) Ököri tó, (ökrök itatásától) piskáris tó, (a halászok legjobb helye hajdan volt) mellyek a bodrog, és tiszta szabályozás által kiszáradtak, és némelly része mint szántó föld használtatik, és vettetik.

Szántóföldjei: Nagy, és kis hosszak, csekély távolságnyra nyugotnak a községtől, búzával, és rozsszal vettettek, de csekély termést szolgáltatnak.

Rétjei: túl a bodrogon, mint nyilasok kaszáltattnak, a bodrog, és tiszta szabályozásai miatt, mivel a víz által évenként el nem boritattnak, csekély termékenységűek, délkelet felé fekszenek.

Lakosok száma 410. lélekből álló, kik vallásra nézve Rkath: Gkath: Refor: és izraeliták. – Ezek között 43. ¼ telkes gazda, 40. Házzal bíró zsellér, 10. házatlan, vagy is lakó zsellér. – Két hivatalnok.

Kelt Arbonya-Zsadányban Junius hó 8^{án} 1864.

P. H.

Papp János bíró
Palcsó András Hites
Révész Mihály Hites.
Hagymásy István Hites.
Kecskeméty Károly Hites.
Petrássy János H. Jegyző.
és név aláíró.

⁴ Itt hiányzik egy darab a papírból.

⁵ Itt hiányzik egy darab a papírból. Talán *Szudnak* vagy *Andrak*.

[23a]

Helynevek

ÁgCsernő községből, Zemplén megyéből.

1. ÁgCsernő. Zemplén megye Latorczai kerület, Bodroghközi járás, S. A. Újhelyhez tartozik.
2. a községnek csak egy féle neve él most ÁgCsernő, s ezen név alatt ország szerte ismeretes.
3. a helységnek hajdan Cserney család vólt birtokosa a XIII^{ik} században, s akkor Cserne helység név alatt hivatott – de XV^{ik} században a midön már Pelethey birta akkor kapta ágcsernő nevet, melly mai naponis e nevet viseli.
4. a község legkorábban említettik XIII^{ik} századból –
5. Népesítettése honét eredt nem tudattik.
6. a név eredetéről Cserney család után említettik; Lelket számít mintegy 430^{at} mind Református, egy anyaszentegyházzal – fekvése sik téren – a Tiszához ½ – a Latorcza vizéhez szinte fél órányira, a falu alatt egy remek ország út kö hidakkal ellatva, melly Újhelytől, Ungba vezet – a Tisza oldaltól erdővel körül véve.

Kelt ágCsernyő Majus 16ⁿ 864

Fedák József
jegyző

Bacsko.

1. Zemplén Megye Terebesi járás, Galszécsi kerület alá tartozik, hajdan Bocskának nevezetett.
2. Sajátságos ősi neve Bocska.
3. A községnek elnevezése hallomásból, s csekély okiratok után is – régenteni birtokosától Bocskay Istvántól Bocskának, de jelenleg már csak Bocskonak ország szerte ismertetik 's nevezetik.
4. Hallomásból mintegy 660 év ota.
5. Emlékezés utján GCt tot nemzetségből de RCt: találatnak – 's mos leg közelebb 1855^{ik} évben mintegy 20. felső ausztriai német család települt meg.
6. Köztudomásból lehet csak tudni hogy Bocskay Istvántól nyeri elnevezését melly a 3^{ik} pontban leiratott.
7. a. Bacsko helység határa szomszédjai Keletről Visnyó községg délről Gálszécs városa, nyugotrol Dargo, ejszakrol Czábocz, Bánszka 's Kereplye helységek. – b. Ezen határban találatik két pusztá külön elnevezéssel – u: m: Albin és Drinocz, mely két puszták régi emlékezet után falu helyek lettek volna – ambár most jelenleg csak az albini pusztán találatnak gazdasági épületek 's rendezett váltó gazdaság melynek tulajdonosa Mlg. Grof Andrásy Etelka – a Drinoczi pusztá minden épületek nélkül pusztán áll.

Ezen három egyesült határ áll szántó föld, kevés rétség 's terjedelmes erdőségekből. –

- I Nevezetesebb dülők a Bacskoi határban – 1. Belső telek kert 2. Kaminsik kavicsos föld. 3. Sztudnyicza nyirkos agyaga szántó föld nevezetét veszi, az ottan soha kinem száradó, egészséges 's iható vízzel bővelkedő sztuczinkától (forrasztol) 4. Czisnyova szántó föld sárga nyirok. 5. Visnyovik termékeny szántó föld nevezeték azért mivel Visnyó helységébe vezető ut mellett fekszik. 6. Zsarjova alsó és felső, szántó föld. 7 Ribnyik szántó föld, nevezetét veszi a monda szerint [25b] az ott volt halastótól (Ribnyik). 8. Mlinkoncze, nevezetét veszi azon dülő mellett áló malomtól – 9. Polovicza szántó föld nevezetét veszi felényiségiért mivel felényiek mint a többi dülők – 10. Hruscsova rosz szántó föld bokrokkal 's arkokkal ellátva nevét kapta a monda szerint leg több bokor itt levén leg több cserebogár itt szokot lenni a csere bogártól. 11. Hurka rosz szántó föld nevezetét veszi kurtaságtól. (hurkától) 12 Zahumenki visnyi szántó föld – kertalya. 13. Pod Bárdom sovány rét nevezetét veszi a felette áló Bárd nevezetű hegytől.

14. Hajzerka rét nevezetét kapta régi gazdájától Hajzertől –
15. Zahradki. az erdő között széjel szort kertecskék.
16. Doliszka. szántó föld gödrök közötti fekvéséről Doliszkának hivatik.
17. Pod lipin. szántó föld – nevezetét nyerte lipin erdő alatti fekvéséről.
18. Spanyi Hredi szántó föld, a régente ott talált gerendáról,
19. Zvodova. szántó föld, vadvizes fekvéséről nevezetik zvodovának
20. Verhi ros szántó föld a határban leg magosabban fekszik azért hivatik verhinek.
21. Michlova és Klinka szántó föld.
22. Tarnovszka Draska szántó föld – nevezetét kapta Tarnoka helységbe vezető gyalog uttól.
23. Hajova és Podhajom szántó föld.
24. Zajarkovim jo szántó föld nevezetét veszi az árkon tuli fekvésétől –
25. Sztasó jo szántó föld.
26. Sztudnyicza nyizsna. a 3^{ik} dülő alatt leirt forrástól.
27. Krivi és Kamincsi szántó föld, az első görbe fekvésétől, a második kavicsos minősége miatt kapta nevét.
28. Podkonczi. szántó föld
29. Pod sibenyom. szántó föld nevezetét kapta az ottan 's még nem régen áló akasztófától (sibeny).
30. Zahumenka nyisna belső telek 's szántó föld.

II. Drinoczi puszta. szántó föld 's kevés rét b. alatt látható

III. Albin Puszta szép gazdasággal. lásd b. alatt.

IV^{ik} Erdők Tölgyes, bikkes 's több fa nemüekkel be nyött fákkal 's az alább megírt dülök nevezeteivel. 1. Pod Bard. cserjés. 2. Verhovi. 3. Peterkova 4. Javorova. 5. Polonszki. 6. Strehov verch. 7. Sztav. melyben egy darab rét van. 8. Lipova Kameny az óttan még most is fen álló igen szép termésű szikla kötől neveztetik így. 9. Zsarnocsik nyír fa csak itt talál[26a]tatik. 10. Rakocsik tölgyes a rajta keresztül folyo aroktól hivatik Rakocsiknak, melyben rákok böven találatnak. 11. Roveny tölgyes lapályoni fekvésétől, 12. Jankova magos meredek lábás erdő, melyben özek vad disznok 's minden kisebb vadak találatnak. 13. Rokito Sztrany szép növésű fákkal álló erdő, szinte vadakkal böven kinalkozik. 14. Strednyi verch erdő. 15. Nyizsni zslab. bikkes erdő. 16. Strednyi zslab. 17. Visnyi zslab. bikkes erdők 's vadakkal gazdag. 18. Havranova hura. 19. Sztrasna hura. kivágott tölgyes erdő. 20. Rohács tölgyes erdő. 21. Lipin fiatal lapályon levő tölgy erdőcske. 22. Hrad. nevezetes a régi Burustyán vártól, melynek omladékai még most is láthatók, mikor épített azt tudni nem lehet, de 1320^{ik} évben a Rozgonyi csata után Bocskay István ide vonta magát

jegyzette

Kenedich Gyula sk

ker jegyző

[27a]

Helynevek
Batska községből, Zemplén megyéből.

- [28a] 1. Batska. Zemplén megye Latorczai kerület, Bodrogekői járás S. A. Új-helyhez tartozik.
2. a községnek egy neve él Batska, miután XIII–XIV században birta Batskay család, s e néven jelenleg is hivattik.
 3. a helységnek más elnevezése nem volt hajdan,
 4. a község legkorábban említettik a XIII századtól – van egy Reformatus Temploma – egy R. Cath. mely Rakóczy idejében a reformatusoké volt, s úgy később a Catholicus birtokukba jutott – mely jelenleg is fenáll s tartozik a Battyányi Parochiához – számít mint egy 600 lelket – többnyire reformatusok – igen csekély Catholicus.-
 - 5, Honnan népesítettett – nem tudni.
 6. a név eredetéről Batskay név után említettik – fekvése e helységnek lapályos, s pocsolyás téren – mindjárt a Latorcza mentétől mi ½ óra járás, szép erdővel dicsekszik – sik kiterjedésű kaszálókkal – és szántó földekkel – határos Kir. Helmech, Lelesz s Battyányal – a falu alatt Kir. Helmechről vezető ország út köhidakkal ellátva, mely Csapon keresztül, s a Latorcza vizén Ung megyébe vezet.

Kelt Batska Majus 19ⁿ 864

Fedák József
Jegyző

[29a]

Helynevek
Barants községből, Zemplén megyéből.

[30a] Barants. Zemplén megyében kebelezet község. T. Terebessi Járás S. a. Ujhelyi kerület, Lapályon fekszik, a Helmech folyó víz mentében, – a jelenlegi lakosság által állítatik, hogy ez előtt Isten tudja hány évekel, lakott lenne egy Barantsi nevű Földes ur, a kinek is ezen egész község tulajdona lévén, – ki is ezen községet, Barants Helysegnek nevezte, s azon idők oltá, a jellenben is ezen nevet viseli, a benne lako lakosok, külöm bféle Hitt Vallásuak, melyek közt vann $\frac{3}{8}$ rész RCath: $\frac{1}{8}$ rész Reff. $\frac{3}{8}$ rész Ohítü és $\frac{1}{8}$ rész Izraelita. – beszélnek Magyarul, Totul és Hebreül, hogy pedig honan, s mikor és mely évben vették ide valo szarmazásokat nem tudatik.

A Község közepén vann fel építve a RCath: Egyház az lelkész lakal együtt, – mellyett valaha Okolicsányi nevű földes ur fundált, – ki ezen Helység szomszédcságába levő Garanyi Urodalmat birta.

Ezen határba lévő szántó földek Düllői hivatnak Pacsitra, Kákásba végel, Kötelek, Csonkások, Tatártsíska, Puszta, Fegyér föld, Gödrök, és kertek alatti.

Kaszáló Rétek, nevezette Felső és Kákás rétek.

Legelők nevezette Vágott és Székbe végel.

Ezen határhoz tartozik, az ugy nevezett Komári puszta melly Barants Helységtől napp nyugotnak fekszik Kelecseny Helység határánál, – mellyeknek szántó földjeitt T. Püspöky Imre, Lonnyay Gabor urak, és Bodnár János s Joseff egy testvérek birnak, s továbbá ezen puszta határ széllen vann, az ország utt tövébe kétt kortsma Ház, és kétt Állás fell építve, mellyek T. Püspöky Imre ur és Bodnár János s Jóseff testvérek tulajdonaihoz tartoznak.

a fent nevezett Helmech folyó vize, foly Barants község napp kelleti oldalán, mellyen egy kétt kerekü vizi malom, egy viz fogoval együtt Tettes Püspöky Imre ur által huzamos évek oltá vann fell áлива, melly Helmech vize folyássát a Harditsi Határba levő Zsopots nevű vízbe teszi által, amellyek össze folyva, a Garanyi határba lévő ki ássott Canalisba folynak bé.

Jelenleg a Határja Szomszédtságos Keletről Garany, délről Bodzás Ujlak, ejszakrol Karsa, és nyugotrol, Kelecseny Helységek Határjaival.

[32a]

[Barkó]

Barkó, Brekov Zemplén megye, Homonnai fő szolgabírói járás és kerületben fekvő falu, Barko néven ország szerte Brekó elnevezésen pedig csupán a' tót ruthen szó ajku nép között ösmeretes, – ezen helység nagyobbbrészt a közelében volt vár romjainak köveiből épült, és elnevezését is ezen vagyis Bárkó várától vette, mely várnak romjai maiglan láthatok, – épült pedig ezen vár a' tatárjárás idejében mintegy 1241. évben, és építetett e vidék akkori úr melts Gf: Drugeth család által, – történt, hogy azon idő tájban, a' tatárok kegyetlensége előtt menekülendő, bizonyos Amada Eszther nevű grofnő, Pozsony megyében Csalloköz szíigetén létező és tulajdonához tartozó Bár nevű vár kastélyból egész Homonnaig feljött holis Gf: Drugeth családtól kivel nemű rokonságban volt szivesen fogadtatott, és a' legnagyobb tiszteletben részesitetett, – ugyan azon időtájban fejesztetett azonban be fen nevezett várnak építése is, és így szükségesé vált annak elnevezése is, mivel azon hegy melyen épült a' nép által egyszerűen Kamena hura vagyis köves hegynek neveztetett, – és így hogy azon Grofnőnek a' tatárok előtt bizodalommal Homonnára Gf: Drugeth családhoz menekült némű emléket e vidéken készítsenek a' várat mely azon időben felépült, Grof

[32b] Amada Eszthernek Csalloközön lévő családi kastéljától mely Bár nevet viselt Bárkonak nevezték, tiszteletére, mely közelében épült falu a' vár után Bárkó vagyis jelenleg Barkonak neveztetik, hogy a' falu honan népesitetett ki nem puhatoltatott hatott. – A vár azonban 1° Ferdinánd és Zápolya János idejében szét romboltatott.

Kelt Barkon 1864. május 14.

Erlach Antal sk
ker. jegyző

[35a]

Helynevek Baskócz községből – Zemplén Megyéből

Baskócz községe, Zemplén Megyei Zsalobini al Szolgabirói kerülethez tartozik – kerületi Szolgabirói székhelye jelenleg Zsalobiná községe, mely községtől a’ kerület vette elnevezését.

Baskócz községnek nevezete minden ajkon ugyan az marad, és tsak ezen nevezett alatt ismeretes. – A lakóság átaljában tót ajku.

A lakóság emlékezetétől olta ezen község mindég a’ mostani (Baskócz) nevet birta, ’s hogy valaha más nevezete is lehetett volna, erről sem a’ hagyomány, annál kevésbé irott adatok, miután azok itt nem léteznek – bizonyóságot tesznek.

Mikor ’s honnan népesitetett ezen község? azt, hagyományból és nyomtatott okmányok hiányából bizonyítani nem lehet, a’ lakóság véneitől pedig meg tudni nem lehet.

Honnan vehette eredetét ezen község? azt mint az előbbi pontot kipuhatolni nem lehetvén.

Különös meg említést érdemlő düllök, mezök, erdök, hegyek, folyók s. t. a: ezen község határában nintsenek.

Ezen község határát: Turczócz, Szopkócz, Göröginye, és Czernina községek határai veszik körül

Buza Antal
ker Jegyző

[36a]

Helynevek

Battyány községből, Zemplén megyéből.

- [37a] 1. Battyány. Zemplén megye Latorczai kerület, Bodroghközi járás S. A. Új helyhez tartozik.
2. a kösségnek két féle neve él most, helybeli elterjedéssel bir Battyány – ország szerte ismeretes Bottyány.
 3. a helységnek hajdan más elnevezése, Bottyány – a mostani hely név Battyány, a Battyányi család névről iratott, a midön általok bíratott e helység.
 4. a kösség legkorábban említetik XIII század óta, mert XIV században már Battyányi család bírta, s később Tárkányi család bírta ki 1659^{ik} egy RCat. Tempломot, s ugyan azon évek előtt egy 4 szögben, 4 toronyal ellátott, vár alakban körül sánczolt kastélyt épített, mi jelenleg is fen áll – de fele része lakhato csak, másik része romba dölt –
 5. Honnan nepesitetett, nem tudni.
 6. a név eredetéről Battyányi család után említetik, mert első bírta – anya könyve 1719 évtől létezik – 800 lelket számít, nagyobb része catholicus – kevésbb Reformatus, kik a Bacskai Eklesiához tartoznak. –
Battyány szép sik téren fekszik, szép kiterjedésű rét – s erdővel körül véve a Latorcza oldálról – hol a Latorcza víze folyik s elválásztja Zemplént Ungtól – a Latorcza ½ a Tisza 1 óra járás a helységtől.

Kelt Battyány Majus 27 864

Fedák József
Jegyző

[38a]

Helynevek Bánócz községből, Zemplén megyéből.

[39a] Bánócz községe fekszik Zemplén Megyébe, a Deregyői Kerületbe, mely a' Rákóczi Kerülettel együtt a' Nagy Mihalyi Járáshoz tartozik 's annak ki egészítő része. –

Keletről Lask és Csebb, eszakrol és nyugotrol Vásárhely, délről pedig Lazony helységek határai szomszédságában

Ezen községnek mostanában tsak az említett Bánócz neve van, és hogy valaha más neve lett volna arra a' legidősbbs lakosok sem emlékeznek, de arról semmi irományok sem létezvén, halgat a' Cronica, és észszerűen feltehető, hogy a' község neve eredeti idejétől óta mindég Bánócz volt, és ezen nevezet ma napig megtartotta, és ez bir tsak helybeli és ország szerte elterjedéssel.

Arra sinsen semmi adat, hogy mikor és kí által nepesítettett, – hihetőleg Öseink hónfoglalása után nepesítettett.

[39b] A község határának 1847^{ben} történt tagosítása előtt topographiai nevek voltak, mert a' határ három forduló nyomásba használtattván, – Felső, Közép, és Alsó mező, – egyes dülői pedig nevezettek jelesen, egy része Kötél földeknek, melly elnevezés azon düllőbe lévő földeknek hosszaságáról vette volt nevezetét, – más része nevezetett a' Kútra véggel, mivel az ezen dülő földek végébe kút volt, – továbbba a Kövön ez a' hármás határ Csebbi, Lazonyi és Bánoczi mesdyéjen lévő nagy kőtől neveztetik úgy jelenleg is; – továbbba volt a' Tóra véggel, Lazonyi utra véggel, Pazsitra véggel; mély úton; Mohilya, Laski uton alol és felöl; Templom uton, Pazditsi uton, Butki uton, Liskócz, csermelykén innen és túlnat, a' görbék, rögösek, Farkas vermek mellettiek, Csebbi határra véggel, Halastó, és irtások; – de ezen regi elnevezések a' tagosítás után kevésbé használatnak, és már is feledékenységbe mentek, jelenben a' birtokosok nevei szerint közönségesen tagnak hívatnak, így p. o. a' volt Urbéresekk jutott föld [40a] rész Urbéres, vagy is Gazdák tagjának; valamint szinte a' többi köz birtokosoknak jutott földek tulajdonosaik nevével elnevezett tagnak hívatnak, úgymint Herczeg Lobkovich tagja, Lehóczky Urak tagja, Fejérvaryne Asszony tagja, Reviczky Urak tagja, Szétsényi Úr tagja, Makay, és Lehotay Urak tagja. –

Végre megjegyzendő, hogy ezen községnek a' határa jobbadán szánto földekből áll, a' földek talapja erősebb sárga agyagbol áll, és épen ezért gyakori trágyázást, és nedvesebb idő járást igényel, mert tsak jó művelés és nedvesebb esztendőkk jutalmazza a' gazdát a' földekre fordított szorgalma után. – Rétje e' községnek nagyon kevés van azomban a' határnak nyugoti oldalán és a' szanto földektől legalább 4, sőt talám 5. ölnyire is lejjebb fekvő legelője, mely szinte a tagosításkor kinek kinek birtokja [40b] arányához képest külön külön

Bánóc

kíhasítatott, és ezen legelő föld, ha a' Tapoly és Ondava vize, kí nem árad, mi e' vizeknek tizedektől ólta előtérbe vett regulációja miatt fájdalom évenként 4.–5. ízben is megtörténik, az illető tulajdonosok által legelőnek és nemeltyek által, há hozzájuthat kaszálónak is használtatik.

Költ Bánoczon Martius 14^k 865

Feljegyzette Lehotay András Köz birtokos

U. i. A falu közepén van egy Sztok nevű 2 őll mély kút, melly kavitsos domb alatti talapjánál fogva oly jó ivó vizet szolgáltat, hogy nagy szárazság 's főrró nyár idején, a' szomszed Lazony helységbéliek is ide járnak vízért, – sőt 1809^{ben} mikor a' Csaszari Udvar egy része ha jól emlékszem, Maríá Beatrix és több a' Császari Famíliához tartozó Herczegek és Herczegnők Terebesi Kastélyba időztek az Cs: Udvari Orvosok több falukat bejárva jó ivó víz felkeresése végett, ezt találták legegésebnek, és minden nap innen hordattak vizet a Császari Herczegek részére.

Erlach Antal

Ker jegyző

[42a]

Helynevek Bekecs községből, Zemplén megyéből.

1. Bekecs község fekszik Zemplén megye Tokaji foszolgabiroi Járás, Szerencs alszolgabiroi kerületbe, foldes ur nm. Gf. Andrassy György ur ö extja. lélek szám 805. ház 161, 43 egész telek. és 63. zsellér ház. vegyesen Rk. Gk. és Rf. hitfelekezetűek, – utolsó posta Szerencs,
2. Bekecs község lakosai mind magyarok. 's a község mindig jelenlegi nevét bírta.
- 3 A 2^{ik} pont szerint
- 4 A községnek – miután erre vonatkozó irataink nincsenek – legkorábbi említését nem tudjuk, annyit azonban a jelenleg élő oregek szüleitől hallottak; hogy mintegy 100. év előtt a község alig állott 12 házból, azonban hogy a község több századdal előbb telepített, 's épített. tanúsítja a most is fennálló, és jó karba lévő Rk templom, mit még a csehek építettek itt létök idejébe.
- 5 a község lakossága a körül fekvő megyékből vette eredetét, 's leginkább Abauj megyéből.
6. a név eredetéről semmitudomással nem bírunk.
- 7 a község határában előforduló topográfiai nevek: Szarvas, Szőlő hegy, Nagy hegy, legelő. – also felső csorgó, szántó föld, – Közép to környéke szántó föld, essős időbe víz állásos. – Hídeg volgy szántó föld, Monok felől mindég szél fúj e helyen, nevét innen vette – Közép hegy legelő, Kis hegy kavics bánya és juh legelő, – Temető melletti, szántó föld. – Palota. szőlő. – országutra járó, szántó föld – Ázalék, szántó föld vad vizes. – Kender föld, nevét magával hordja – Ludas, szántó föld, – Ázalek és Ludas allya, vízállásos es szekes föld – Kocsonta hát, szántó föld, – Kocsonta lapos, rét – Laposra járó székes szántó föld. – Örvényhát, szántó föld – Kis szög, mely körül a Takta kört képez, – Bugyitka to – melybe, míg a Tisza szabályozva nem volt sok hal és csík volt, most tofenek. Környéke pedig e néven Rét. – Csíkászo, a T: szabályozás előtt to sok csikkal, most mint a bugyitka kiszáradt, környéke e' neven rét. Töke to, mint a Bugyitka, most rét. – Nagy és Kis Homok hát rét. – Kengyel to, mint a Bugyitka ki száradt a szabályos következtébe, most rét. nevét kengyel alakjától nyerte. – Kengyel szög, rét. – Nagy laposra járó szántó föld. – Muszaj föld, székes szántó föld, – Muszaj [42b] földre járó szikes és vízállásos szántó föld – Kis laposra járó szikes szántó föld – Kis lapos és becsali hajdan csárda, most also felső hágo néven ismert jó szántó földek, Kis lapos és bocskor ér víz állásos legelő, – Bocskor ér és Kőhídnál, szántó föld, és legelő. – Kőhid alatt, legelő. – Káposztás szántó föld. –

A községben van egy vas tartalmú gazdag meleg, kőszvény és szembajok ellen hasznos forrás, meglehetősen forróval, 1 Rk Templom, 1 Rk Iskola. mint

leány egyház a Szerencsi Rk Gk. és Rf. Egyházakhoz tartozik. – a község határán keresztül folyik a Takta, Tokaj felől, és Lucznál – ha a Mádi Tallyai, és Szántai hegyekből, ho olvadásból eredt patakokból meg telik Lucznál egy zsilípen leeresztik a Tiszába, míg a Tisza szabályozva nem volt e' folyó temerdek halat adott e vidéknek, ezen kívül Legyes Bénye felől a Gílip patak folya keresztül határunkat, 's a Szadai határnál a Taktába ömlik, hol egy két kerekü malmot hajt.

Bekecs községéhez tartozik még közigazgatási szempontból a Harangod puszta. N. m. Gf. Andrassy György ur o extja bírtoka. e' vidéken a legg jobb, és legg szebb föld, rét, és legelő, sok és czélszerű gazdasági épületekkel, és egy vendégfogadó. és állással ellátva, a „Csillag”hoz czimezve, innen az egész puszta „Harangod Csillagnak” hivatik. Harangod nevezetét Szada, Harkány községek határaín lathato domboktól nyerhette, mellyek a nép monda szerint a Tatárok pusztítása alkalmával ördombokul használtattak. és harangok által tudattak egymással a veszély közeledtét. (mint jelenben a Telegram által) – e pusztán keresztül megy egy patak – mely Megyasszo felől jöve a Harkányi határba a Taktába esik – e folyó „Harangod ér ” nevet visel.

Bekecs Majus 1ⁿ 1864.

Hegymeghy László
Jegyző

[44a]

Helynevek
Benkócz községből, Zemplén megyéből.

[45a] Benkócz.

1. Polya drahi	10. Nad brehom,
2. Siroke	11. Strednye Sztani.
3. Laczóka	12. Prutki.
4. Na zahumnyu.	13. Pod Sztavenczom.
5. Pod polyanom.	14. Uszke.
6. Nyizse valala.	15. Siroke.
7. Vihonya	16. Pod Inóczom.
8. Medzsi krakoma	17. Na hurkoh.
9. Dluhe.	18. Na petkóvcze.
	19. Medzsi krakama.
	20. Na ranczovim kucze.
	21. Torkos kút.
	22. Polanya.
	23. Inócz.
	24. Sztavenyecz.
	25. Csolo.
	26. Polyczó.
	27. Laczóka.

Mind ezen nevek semmi bizonyos adatokkal nem szolgálnak, a helység lakosai előtt szinte semmi emlékezet nincs, miként keletkezett e helység. –

[46a]

Helynevek Berettő községből, Zemplén megyéből.

[46b] Az 1^{ső} pontra nézve: Berettő helység politikai felosztásnál fogva Zemplén megye Deregyői kerülethez tartozik. –

a' 2^{ikra} Helybeli elterjedéssel két féle neve él most, még pedig magyarul Berettő, tót elnevezéssel Bracziocze. –

a' 3ra más hajdani elnevezést nem tudhatni. –

a 4re Hogy mikor említették leg korábban arról kevés tudomás van, ugy szinte

az 5re Azt sem lehet tudni, – honnan népesítettet. –

a' 6ra A' név eredetéről sem köztudomás sem hagyomány irott v. nyomtatott emlékekből semmit sem lehet tudni. –

a 7re A' község határában előforduló nevek így léteznek: jelesül. 3. nyomásból állván a' határ u: m: felső, középső és alsó nyomásból. –

[47a] Horvát halma dülő szántó föld, ott feküdtek a' Horvátok lágerbe, – 's onnan maradt ez elnevezet – falkusi határra járó – 's Konopjanki nevüket onnan vették mert mindig kendert szoktak oda vetni, – Kaposztás káposztát szoktak ültetni oda 's azért kapta ez elnevezést. – Pázsit rét Racsni rét elnevezésüket tudni nem lehet, – Hurki rét, dombos helyiségüktől kölcsönözték ez elnevezést, Lazonyi határtól sz. föld, – Czirki Sihot, a' sz. földek végibe, keresztül vagja az úgy nevezett Olyka nevü viz mellynek helyyes elnevezése Ondava, – nevük eredetét tudni nem lehet, – Plány, Sztára rét, – hol vették ez elnevezést tudni nem lehet, – régi időben híres marha-legelők voltak, – Medzsi dríkami – malom lévén ottan, a' két víz közti tért úgy nevezték el, – Valalszki lyesz, rég erdő volt valaha közös azért hívják e térséget Valaszki lyesz, – Matyijov rét, – nevét vette régi gazdájától, Csolnova árok választja el a' falkusi határtól, Mlyinyiszko árok, – Velyikí járok canalis van rajta végig huzva, – gazdák legelőjét metszi keresztül, – Pázsit legelő, nevét nem tudni hol vette, za drikom lyesz, – erdő a' t. terebesí határtól, nevét onnan vette, mert a' Tapoly túl partján van azért kapta azt a' nevet, – határos Lazony, Vásárhely, T. Terebes, Falkus, Komanyai puszta, Gatály. –

[48a]

Berzék községe hely leírása.

Berzék helység fekszik Zemplén megyében, a' Gesztelyi járásban, határai Keletről Sarkad nevü pusza, délkeletről Hidvég falu, Délről Onod mezővaros, Delnyugotrol Sajo Lád helység, éjszakról Külső és Belső Bóts helysége, semmi más elnevezéssel vagy eredetire vonatkozó sajátsággal nem bír, mindössze is annyit lehet róla tudni, hogy már 1600ban mai neve alatt fenn állt 's ezolta bár sok viszontagságon ment keresztül folyvást meg tartá azt. – Hogy honnan népesített, erre nintsen semmi tudomás, hihetőleg előbb valami gazdag föld birtokos jóságára lévén, folytonos pusztítások elől menekvő népség által népesített meg. – Nyelve tiszta magyar, vallása romai Catholika és helvét hitvalásu, de laknak benne Izraeliták is népesége 300. lelken felül van. Folyója a Hernád melly épen mellette sokszor nagy kárára hömpölgeti ragados hullámain, általa a' község határa két részre oszlik, mellete fekszik a' szilashát nevezetü halom mellyet hajdam Klastrom diszesite, most azomban még maradványaira sem lehet akadni. A' község dülök közül a' nevezetesebbek. A' Petri dülő, egy hajdani birtokosárol neveztetve, ki ezen részt bírta, Alsó berekalja, helyén hajdan erdő 's berek volt, lassanént azomban népesedvén a' falú, ki irtatott, 's szántó földé változtatott, Fetskés alja, mellette lévő Grofi tanyától, melly ugyan nem a helység határába tartozik nyeri nevét, tsekély erdeje a Hernád partja mellett, 's e' mellett még tsekélyebb rétje, a többi [48b] szántóföldje melly a' harangod felévan fekete, és a' Hernád tulsó részén Sajo Lád felé fekete homok, 's közép termést szokot hozni.

Berzék 20. kn 1864.

Major Pál pp Jegyző.

[50a]

Hely nevek Bély községből Zemplén Megyéből.

Tartozik a' Tiszaí járás szolgabíróséghez, ország szerte egyedül Bély a' neve, más nevét nem tudni – 1592 évben Rúdolf Király alatt említetik már fen állani népesítéséről mi sem tudatik – a' név eredetéről semmi tudomás sincsen.

Zopos Gemes rétek, szőlő homok, Sebők homok, Kakas homok, czakó homok szántó földek, Dolha, Suszta, Csorkás Rétek Pese hegy szántó föld, ez előtt e' düllöbe lett volna e' falú Nadostó, Horgastó, Véztó Iróska apró tavak – 's kerületei szántó földek, Kováts szűgoly – Horaszka Kis Telek, Róka Lyúkos Csepüske Csallódi homok szántó földek. tagosított területe e' község határának 1412 Cat hold. –

látta

Kigyóssy Albert

Tiszaí Kletti Szbiró

P. H.⁶

⁶ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[52a]

Helynevek

Bodrog Keresztúr mező várossából Zemplén Megyéből.

1. Tartozik Zemplén Megyéhez, a' Hegyaljai járás Tokaji főszolgabíró kerülethez.
2. B: Keresztúr várossa keletkezése idejétől ezen nevezet alatt ismeretes.
3. E. városnak soha más elnevezése nem volt.
4. Lekorábbi említése kifürkészhetetlen, minthogy azonban a' Miskolcz, Kassa és Újhely Galliciai ország útvonalak itten ágaznak szét, hihető, hogy ezen város a' legelső közzül való a' többi Hegyaljai városok között, mutatja azt több rendbéli úri kőépületei, leg virágzobb lehetett II Rudolf korában, mikor vértalommal is bírt, 's több szabadalmakkal ruházott fel. II Katalin orosz czárné idejétől egy orosz csapat tanyája volt itt, kik a' világhírű hegyaljai bor művelésével foglalkodtak. volt a' Bocskai és Rákóczy György birtokában is.
5. Tiszta magyarok lévén lakossai, népesítése Árpád idejéből keletkezhetik.
6. Bodrog előnevét az alatta folyó Bodrog folyóvíztől nyerte, Keresztúr nevezetét pedig hihetőleg az itt szétágazó ország útaktól kaphatta, miután az utak összejövedele valóságos kereszt utat képez.
7. A Város határát képező dűllök nevei következők.
 - a., Kender sor. szántóföld szomszédos a' tarczali szőlő hegyekkel emelkedett dombokon fekszik, dél nyugot irányban terül el, közel a' Tokaj Miskolcz Kassai ország út felett. Vélekedések szerint valaha kender földek voltak utánna
 - b., Léhely szántóföld és szőlő, az előbbi szomszédságában.
 - c., Isztru Legelő a fentebbi földek alatt, az ország úttól választva, a' Bodrog-folyó tavaszi árja által borítottatik, egésséges jó füvet terem, most azonban emelkedettebb része tavaszi szántás alá használtatik.
 - d., Henye szántóföld a' Léhely szomszédságában, magas partokon terül el. Ezen földön van egy félben épült kastély mely regényes kilátással birhatott volna, most Erdödy István gróf tulajdona.
 - e., Akaszto domb szántóföld a' Henye mellett, a' monda szerint valaha akaszto helyül szolgált.
 - f., Rókajuk szántóföld az előbbeni föld mellett.
 - g., Kavacs Bánya szántóföld, az előbbi föld szomszédságában, közel a' Miskolcz Újhelyi ország úthoz, itt van a' föld belsőbb rétegében azon kavacs bánya, honnét az ország úthoz nagy mennyiségű apró kavacs hordatik ki.
 - h., Derezla szántó föld a' város felett terül el, magas domb, itt vannak a' temetkezési helyek is, alatta pedig a' város szőlő birtokosainak meg lehetős tágas és jó minőségű pinczéi hová az úgynevezett Hegyalja Tokaji borterméseiket takarítják be.

- i., Kákás szántó föld a' Dereszla alatt északi oldalán, lejtős fekvésű egy kebel mélyedéssel, hová régenten a' hegyről lerohanó zápor özönlött le, 's egy feneketlen örökös tavat képezett; nagy káka termő tó levén, nevezetét onnan nyerte, most már iszappal be telvén, a' leg dúsabb búza termő föld.
- [52b] k., Majori tábla szántó föld a' Gróf Erdődy István Majorsági épületei körül, honnét nevezetét nyerte, az Újhely Miskolczi ország út mellett.
- l., Kakas alja szántó föld az előbbi ország út északi oldalán.
- m., Nagy kakas szőlő hegy, a' hegyaljai szőlő lánczolatlaltal össze köttetésben, déli fekvésű, 's igen jó asszú bort terem.
- n., Csonka az előbbi szomszédságában, lejtősebb része szántó föld, van itt egy fehér termésű köbánya is, melly könnyen faragható lévén, építkezésre nagy távolságig hordják köveit.
- o., Kis kakas Sajgó Kővágó hasonló fekvésű szőlő hegyek, és szántó földekkel, az előbbi hegylánczolatlaltal össze köttetésben.
- p., Messze látó szőlő és szántó föld, ezen hegyen van a' Dráveczki Alajos szép szőlő borháza, honnét meszetájra szép kilátás van, bir ezen táj regényes völgyel is.
- q., Cserepes Erdő a' szőlőhegyek felett, szép sugár tölgyfákat terem, Gróf Erdődy István tulajdona, itt tanyáznak a vad disznók, özek, 's a' kellemes húsú erdei szalonkák nagy bőségben.
- r., Tiszamező Rét a' hegyek tetején, az előbbi szomszédságában, igen regényes táj, 's minthogy apró és hasznos füvet terem, nyerte a' Tisza mező nevezetét.
- s., Galagonyás Lapis Palánt szőlő hegyek, allyán szántó földekkel és gyümölcsösökkel, mellyek kellemes izü tartós gyümölcsöt teremnek. – Ezen szőlő hegyek havacsos, veres nyirok agyagúak, a' munkáltatásuk igen nehéz, de annál jobb és aromásabb bort adnak, 's a' hegyaljai borok között első helyen állanak.
8. Következnek a' Bodrogközi rét és legelő birtokok, mellyek kelet és déli fekvésűek, 's leginkább hason minőségű szénát termenek, a' Bodrog vize áradásainak kivannak téve, 's így a' műveltetést tetemesen akadályozza. Nevezetjük következők
- a., Balota, rét és erdő, az erdőben hason nevű nagy hasznavehetetlen tóval, honnét a' rét nevét nyerte, ezel kapcsolatban áll a'
- b., Bogdántó, melly szép halakkal bővelkedik, a' rege szerint pedig ennek emelkedettebb környékén feküdt valaha a' már hírből is alig ösmért Bogdán Keresztúr községe, melly község a tatár járások alkalmával földig romboltatott, ezen tóban találatnak rég időkben szász fegyverek, kerekcsapók, és görbe kardok, most már feneketlen mélysége a' víz áradásokból származott iszapok által be töltetett. következők továbbá
- c., Kis szeg, Csónak hordó, Két hosszú tóköz, kis és nagy palacska hát, Tökös tó, Berhécs zug, Macskás, Szada rét, [53a] nagy rét, Or ere köz, Perjés hát,

Bodrogkeresztúr

Kásód, mind meg annyi sajátságos elnevezéssel bíró rétek, de amellyeknek elnevezési okáról semmi hagyománnyal nem bírunk.

d., Nagy szállás zug ugyan ottan, rét és erdő, emelkedettsége miatt nyerte azon nevezetet, minthogy a' széna kazlak, 's ölfák a' víz áradásai ellen e helyen tétettnek le legbizonyosabban.

Végezetre meg említést érdemel még az alig hat öl szélességű Zsaró, a' tavaszi áradások alkalmával folyó ér, melly a' Bodrog folyóból ered Patakon innen, 's ugyancsak a' Bodrogba foly ki a' Tokaj Keresztúri határnál, 's minthogy több városok határát képezi, hihetőleg onnét nyerte a záró most már Zsaró nevezetet, ezen érből öntettnek el a' Bodrogközi rétek is, 's a' bekövetkező apadások alkalmával úgy felső mint alsó vége hálóval szokván el rekesztetni, nagy mennyiségű halat ad ki, 's pár hét alatt a' haszonbérelő halászoknak bővséges jövedelmet hoz, leginkább a' 100–200 fontos harscák, potykák és kellemes ízű jázok tanyája, innét láttatik el Debrezeny, Miskolcz, Kassa, Pest, 's gyakran a' Szepességi közönség is halakkal: a' kánnikulák alkalmával azonban annyira lepad, hogy sok helyen végkép ki is szárad. Ezen ér választja a' Tokaj Keresztúri határt is a' Déli oldalon egymástól el.

Kelt BKeresztúrtban 1864 Május hó 5^{én}

Komáromy Károly mk
helyi főbíró

[54a]

Hely nevek Bodrog Kisfalud községből, Zemplén Vármegye Hegyaljai Járásból.

E' község már 1200^{ik} évben létezett, és népesebb volt mint jelenben, 1769^{ik} évben, mint földes urasággal a Jezuitákkal lépett a lakosság, az úri szolgálatokra nézve legelőször szerződésre, – határa a' szomszédos BKeresztúr, és olasz Liszka városok határáig ki terjed, határában létezik Szegi puszta, Curiális zsellérú kis-község – BKisfalud anyaközség bírósága alatt álló, és szinte e praedialis téren, minthogy jelenben községünk az Iskolai alapítványhoz tartozó legnagyobb részben egész határával, 1823^{ik} évben O: Liszikai határ oldalon, a volt akkori uradalmi Prefectus által 109. zselléri Curialis telkek kiosztattak innen, onnan meg jelent népcsaládnak, 's e község neve Szegilong, ön bírósága alatt áll, de jelenben is az uradalomnak mint curiális jobbágyok robotolnak, és füst pénzt (taxa) fizetnek.

Községünk határában több erdős, cserjés, és szőlőhegyek léteznek – nevezetesen Várhegy, körül szőlőket tartalmaz, és csakis a' csúcsán létezik a' régi korbelti várnak rom maradványa, – [54b] Adomák szerint e' várat hajdanában Bihar-föld várának ura Miczbán nevűnek hét gyermekei közül Szeni nevezetű építette volt, e' várrom körülete kősziklás gyep, és cserje bokros, – továbbá Czigány hegy, 's Hosszúháji hegy cserjés, Galambos hegy erdős, Hatalos, Poklos, Murány, Gyertyános, Pipiske és Belte hosszúhegyi láncolatok – szőlőkkel beültetvék, de már a' lejtősebb részein kiottott szántóföldek is léteznek. –

Ezen hegyi szőlők alatt terjednek a' szántó földek, és kevés részben a' Szegilon pusztabeli curiális község alatt rét, és legelő Sarnyik név alatt, a' szántóföldek alsó majorsori, galagonyás, palánkvári, vízi, Somos, Belte, Hatalos, és Beregi nevezetű Düllőkben, – ezek alatt fekszik BKisfalud, praedialis Szegi, és Szegilong kis községek, 's alatta a' Bodrog folyam, mely egy órányi távolságra Tokaj varosa alatt a' Tiszába szakad.

Túl a' Bodrog fojamon fekszenek a' legelők, túl rajta a' rétek – Zalkodi határig lefelé vonúlva, elő, kesejős, Mátéhomoka, Macskás, Nádastói, Sarostó, és hétnyárfai düllőkben; – közöttük Fejér, Nádas, Sáros, és kesejős nevű tavak fekszenek, mellyekből többfelé kiszakadások erednek, – e' tavak az árvizek csaknem minden évben be álló, 's a' Bodrog fojammak ki öntésével növesztetnek, az árvíz rétejüket már több években haszonvehetetlené tette – 's leginkább azért: mivel közel a tiszta fojamba szakadásával visszatartva, az árvizek rétejükön meg feneklenek, [55a] és e' miatt sokszor a' széna készítés is Július, mikor pedig Augusztus holnapokra hátráltatik

Bodrogkisfalud

Határunkbeli földtermészete többféle: tiszta sivatag sárga nyirok, fekete székes, vegyes székes sárga, feketeszurkos nyirok, de tiszta fekete nem létezik, – a' szőlő földek pedig sárga sovány nyirok, apró kavatsos sárga nyirok, sőt fejr kőporos is.

Kelt Bodrog Kisfaludon Május ho: 10^{én} 1864.

Szemán Antal mk
jegyző

Stelta Antal msk
főbíró.

[56a] Sáros Nagy Pataki Szolgabirói Járás
Bodrog Olaszi Község.

Zemplén megyében Sáros nagy pataki kerületben kebeleztetett Bodrog Olaszi községben 1862^{ik} évben majus hó 5^{én} történt iszonyatos tűz alkalmával Bodrog Olaszi községet illető minden féle régi irományok lángok martalékává lettek. – és így ezen fent nevezett község meglepedés idejének semmi biztos adatja nincsen, monda szerint a Helység azon szőlő művesektől vette volna eredetét, kik Nagy Lajos király idejében Olaszországból a Hegyalljára hozattak.

B: Olaszi községben van Paulinusok zárdája, de a szerzet Leopold Cs. és Király idejében eltörültetett, van benne egy régi goth ízlésű modorra épített Rom. Cath. Temploma, úgy nem különben annak határában Darnó nevezetű patak mely szomszéd Sáros nagy Pataki és Komloskai hegyekből a Bodrog folyóba szakad, hajdan a nevezett patak melletti térségen híres falu volt most csak szántó föld.

Nevezetesebbek a község határában e következő szántó földek: um: Tábori, hajdan táborozásnak helye volt, Csók tábla, Bisalmás, Magos part, Mancsalka tető, és Fekete földek, továbbá szőlő hegyek um: Nagy magos hegy, kis magos hegy, Bodó, Bialka, Kanta, Hideg völgy, Somos, Darnó, és Mandalin tető hajdan híres szőlő lévén, jelenleg szarvas marha legelőül hasznaltatik. Erdők nevei Kengyel, Sziget és nagy Erdő.

[56b] Határa megtermi, buzat Rozsot, Kukoriczát Árpát Zabot Kromplit főzeléket, Lucernát s Szénát a majd minden évben kiönteni szokott árvíz miatt szénát igen rítkán sarjut soha sem kaszálható volt, de jelenleg hogy a bodrogi védőtöltesek megállapodtak, mostan szénat és sarjut minden évben kaszálni lehet.

Szőlő hegyei jobbára kedves ízű bort teremnek, a majd minden évben tapasztalt 's az általánosán ősmertes öböl és fekete ragya csapván azt, borát fanyar ízűvé teremté – a borral semmi kereskedés nem történik, mivel a lakosság különben is, csekély bora termését, az egész éven át nyakára gyűlni szokott tartozások kiegészítése tekintetéből, mindjárt szüretkor el szokta azt adni. – a bor termesztés inkább hanyatlani, mint emelkedni indult mivel az élelem ára is tetemesen felszállott, és más oka leginkább az hogy a községben csak 53. kézi munka lévén azon kívül hogy maga munkáját is elvégezte a 489 hold szőlőt meg mivelnit telyesen elégtellen, 's emiatt temérdek szőlőnök elparlagosodni és elpusztulni kelletik – A teremni szokott Buza gabona és egyéb termény a község lakosai számára rítkán elégséges, melynek hijjányát leginkább szomszéd Szabolch megye szokta kipótolni. –

Bodrogolaszi

A községbe leginkább a szőlő és szántó föld műveltetik a gazdaszat egyes lakosok részéről a legroszabb állapotba van, a mennyiben még 1848 megtörtént tagosítás alkalmával, minden művelési ágakból nagyon kiszorítottván, Legelőjén igen kevés marhát ugarján pedig éppen semmit sem tarthat, miért is szántó földjein és szőlőjén kellőleg nem trágyázhatván azokból keves hasznot kap.

[57a] A legujabb és 1850^{ik} évben történt felmérés szerint 3130 Cat. hold van 1600 □ ölével szamitva, a helyben szokásos felmérés szerint pedig 1200 □ ölével 4174 hold. ebből

A Hegyekre esik 770 hold.

Dombos helyekre 25 hold

Lapályokra 3379 hold.

ezekből van művelés alatt és pedig

Szántó föld – 813 hold

Rét – 581 „

Kert – 45

Gyümölcsös – 20

Szőlő – 489.

Erdőség – 1345

mocsár vagy tó 199

puszták 250

Legelők 412.

Lakosság száma az 1863^{ki} összeírás szerint 614. kiknek álasok jobbára földmives napszámos és Conventiv.

van köztük

Lelkész 1

Hivatalnok 5.

¼ Telkesek 50

Zsellérek – 53

Házatlanok 12

Nemzetiségek magyar. Vallások szerint Rom Cat. G. Cath. Reformátos és Izraelita Család van 140 lakik 129 házba.

Kelt B: Olasziban Május 11^{én} 1864.

Tomori Pál biro sk
Spisovszky Imre mk

Jegyző

P. H.

[58a]

Helynevek.

S. Pataki Kerület Bodrog-Sára községéből Zemplén vmegyéből.

Zemplén VMegyében S. Pataki Kerületben kebelezett Bodrog-Sára község 1322^{ik} évben már említettik, azon helyen kellett léteznie, mellyen jelenleg áll, mivel a bodrogtól veszi az első nevezetét, mellynek partján fekszik, szinte a Hegyaljai községek közzé soroztatik. Hogy Sára nevét honnét vette, az iratokból ki nem világlik, egyedül a nép vénei állításából tudható, hogy a midön Olasz honból OLiszkára telepedések történtek, egy Olasz nő Sára nevű ezen községet mint tulajdonát birta kitől, a község ezen nevezetett nyert, de mellyik századba történt, bizonytalan.

Ezen község közönségesen Sárának neveztetik, – bodrog nevet visel a bodrog folyótól, mellynek partján fekszik, melly is Bodrog-Sárának neveztetik.

E község mint az első pontban meg volt említve, már 1322^{ikben} említettetik.

Hogy honnét keletkezett népesedése, bizonytalan, a nép vénei által egyedül halász települése által vette kezdetét.

Irott emlékekből mit sem tudhatni, egyedül a község idősebb lakosai Olasz nőtől neve származását állítják.

Határai északról Arbonya-Zsadány, Keletről Szabolcs megyei Viss község, délről Vujfalú, nyugatról Tolcsva város határai.

Hegyei közül egyedül egy említésre méltó mint szőlő hegy (Dobra) nevének eredete bizonytalan, délkeleti fekvésű, többféle szőlő fajai közzül: furmint, balafánt, góhér, porcsin, fehér szőlő, sat. mellyek méltó hegyaljai bort teremnének, ha több csapásoknak ki téve nem lennének, mellyek a bor zamatját és becsét, valamint mennyiségét csökkentik.

Erdeje csekély mennyiségű, nevezete Sári erdő, délnek fekszik a bodrog jobb partján, egyedül tüzi fát szolgáltat, ritkán donga fát, vagy épületfát.

Rétjei: Gazi rét, állítólag irtványok, mellyek gatzól, és tövisktől megtisztítvák, termésre nézve csekély mennyiségűek.

Szántóföldjei: alsó, és felső hosszak, semmi jelentékenységgel nem bírnak, búzát és rozst teremnek, csekély mennyiségűek.

Népessége 230. lélekből álló, kik Reform: vallásuak. – Ezek közzül 11 ½ telkes gazda, 21. házzal bíró zsellér, 4. házatlan, – egy Hivatalnok.

Bodrogsára

Kelt Bodrog-Sárán Junius hó 8^{án} 1864.

Kaposi Miháj Bíró
Kotsis György hites.
Petrássy János, Sára-Zsadányi H: Jegyző.
P. H.

[60a]

Helynevek.

Bodrog Szög kösségből Zemplén Megyéből.

¹^{ör} BSzögh kösség tartozik Zemplén Vármegye Bodrogí Járás Bodrogí kerületéhez, mint egy fél ora járásnyira a VMegyei szék helyhez, 179. lélekből álló lakossága vegyesen eloszlik a reform: a Rom. Cath: hitfelekezet között, mit két kápolnához hasonló imaházuk is elége igazol. ~~2. Nevezetét~~ kivétel nélkül magyar ajkuak. –

2. E kösség nevezetét bizonyosan onnan nyerhette, hogy a Bodrog folyam mindjárt a fél sorban épült házak előtt körülövedzi 's így egy szögletet, szögöt képez. –

3. E helység emberí emlékezett olta mindenkor ezen a neven fordult elő. –

⁴^{er} Tudomás szerínt e kís kösség lakóssága egyedül csak földmíveléssel foglalkozván, nem említettik sehol történetí nevezetesség avagy más okból, – mí illetí legkorábbani említését az már olly régí mint saját maga a kösség. –

⁵^{ör} A nép magyar ajkú lévén míkor történt s honnan lett benépesítése még a legídösbb ember előtt is homályos, s a hajdan korban, történhetett.

[60b] 6. Köztudomásból csupán csak annyít gondolva tudhatní, – hogy hajdanta az emberiség vadászat s halászzattal foglalkozván, e helyen bizonyosan a Bodrog folyam halakban bővelkedhetett ide telepedtenek s egy szöglet alakjában építkezének, ebből tehát következhethő s világosan be is ismerhető jelenlegí nevének keletkezése. –

7. A kösségnek határa a néppességhez mérve színtén nem valamí felette nagy, – állván pedíg a határ, szántóföld, út, legelő s erdőbelí illetőségéből azon dülökre osztatván fel következők: Töltés földek, töltés köz, Zsigó, urak s gazdák földje, pasíta vagy pázsítos. –

Végtére a fentebbí kösség úgy fekszik, hogy éjszokról s napnyugatról a bodrog, napkeletről BSzerdahelyí határ s délről a közél eső felső Bereczkí határ által szomszédoltatík s körül öveztetík. –

Kelt BSzögh 1865. Márt. 10.

Takáts Lajos mp
ker Jegyző.

[62a]

Helynevek.

Bodrog Szerdahely kösségből Zemplén VMegyéből.

1. Zemplén VMegye Bodrogközi járás bodrogi kerülethez tartozik vidéke egy részről hegyes más részről lapály s ezelőtt tavak által körülvevett, – de jelenleg egészben száraz s művelhető föld rét s csekély erdőségből áll, a hegység szőlővel ültetve van, melly termésből azonban korántsem kerül világhírű bor. – több földes úr által kiknek jelentékeny lakházaik lévén birtokoltatik a határ, – s az épületek meglehetősen mennyisége s nagysága által kissebbszerű mezővároshoz hasonlít. 780. lélekből álló lakossága vegyes van közöttük kevés Rom: Cath: Református azonban legnagyobb részük ó hitű vallású minden egyházi felekezetnek külön temploma van. azonban egyedül ó hitű parochiával bír csak a kösség, népiskolájába szünetlenül százon felül több gyermek nyerí az oktatást meglehetősen sikerrel.

2. E meglehetősen nagyságú s csínnal épült kösség tudomás szerint több századokkal is csak így hívatott mint jelenleg s más nevezettel még keletkezésekor sem bírt.

3. E kösség legkorábban említették allígha nem [62b] Tökölyi párt vezér idejében mint kí által tetteg bírattott s azon időben termésköbül épült vár erőség által is védetett, – melly vár jelenleg romban áll s míként a századok fordulának, – akként fordultak s változtak birtokossái is jelenleg a B¹⁰ Vécsey, Josíka B¹⁰ s Gróf Törökñö ö mlságaik által birtokoltatik. –

4. 5. Mí illetí a benépesítését – arra vonatkozólag bízton kímondható, hogy a lakosság legnagyobb része pár évtized avagy századdal ezelőtt egyik vagy másik vidékről ide bevándorolt s megtelepedett, beszédjük magyar azonban nem nagy ritkaság közzé tartozik a tót beszéd is.

6. Nevézeteről csak a 2. pont szerint is azt lehet csak kítudní, – hogy úgy hívták mint jelenleg is közel esvén úgy szólva a kösséget egy részről zsuroló s körül övedző Bodrogtól neveztetett el BSzerdahelynek. –

7. Szántó földjei rétjei jók s termékenyek nevezetesebb düllői azaz minden düllője e következők Rózsás, Kenyeres, Papseggi Vápája, Badzagos, Malom homok, Nagy rét, Zompod, Nyárjás, Cseresznyés vagy tájba köz, katron, füzes – hegyei bakhegy, Kusér nevezettel bírnak, mellyek egy részén a bírzsalmáson teménytelen mennyiségű régi cserép nína darabokat találhatni, – s itt lennének állítolagosan Tökölyi s elődei kincsei elrejtve, mellyeknek feltalálhatása tekintetéből kutatások is történtek, hanem síkertelenül. –

[63a] Kíterjedése a határnak a sok földes úr, birtokos osztály nagy mennyiségénél fogvást jelentékeny s így közvetve s közvetlenül számos kösségekkel szomszédos határa van, – nevezetesen Éjszakról a Bodrog Víze, délről Karos, Karcsa kösségek

Bodrogszerdahely

nyugatról BSzög s felső Bereczki alsó Bereczki, keletről Szomotor régi nevén Szomorú tor Kís és Nagy Kövesd községek által vétetik körül igazabban azok határai övedzik. –

Kelt BSzerdahelyt 1865. Márt. 10.

Takáts Lajos mp
ker. Jegyző.

[64a]

Helynevek. –

Bodrog Vécs községből, Zemplén megye. –

1. A község tartozik Zemplén megye, Bodrogközi járás, – Bodrogi kerülethez. –
2. Csak a fent kiírt néven említetik. –
3. A védelmezéstől vette nevezetét; – ugyanis a határos Szomotor helységnél tan-nyázó szlávok ellenében a berohanó magyarok védsánczokat vonván, buzdít-ták egymást a védelemre; mondván védsd vagy védelmezd, – a Szomotori helynevekben is említett magános hegy éjszaki oldalán éppítettett, a bodrog partján. –
4. Már 1200^{ban} mostani nevéen említetik. –
5. Népesítettése nem tudatik. –
6. A fentebbieket néprege után. –
7. Feljárók. – Parti föld. – Nagy Csomótó homok, – sok tó van mellette. – Ököri tó. – Ladmoczi dülő, – a szomszéd helység nevéből. – Gaz alatt. – Nagy nyílas. – Gerliczke, – erdős hely gerliczék kedvencz helye. – Zátony föld. – Nagy földek. – Topolyka, topolya fáktól vette nevezetét. – Dudva földek. – Szom- szédos határok Kis Újlak, Szomotor, – mintegy 50–60 házból áll, – népessége 3–400ra tehető. –

Bodrog Vécsben 865 Mártius 5^{én}

Virányi János sk
Ker: Jegyző. –

[65a]

Helynevek
Bodzás. községből, Zemplén megyéből.

[66a]

Bodzás községi helyneveinek öszveírása

1. Kameneč
2. Zsicsvora Hura.
3. Misztki
4. Nad Valkovskóvski Potok
5. Zalomiszka
6. Kruh
7. Pisa
8. Za Dyil
9. Pricski
10. Hrun
11. Medzi Kruhi
12. Liszkov Laz
13. Dolina
14. Szakalo
15. Rovencza
16. Pasjeki
17. Horbok
18. Scsop
19. Volovacska
20. Hirka
21. Konicskov Kut
22. Verbini
23. Za Voda
24. Zedlarki
25. Markov Dyil
26. pod Kut
27. V sirim
28. Szracs.

[67a]

Helynevek

Bodzás Ujlak községből, Zemplén megyéből.

[67b] Bodzás Ujlak. Zemplén Megyében kebeleztetett község, Töke Terebesi Járás, S. a. Újhelyi Kerület, Lapályon fekszik, a Jellenlegi Lakosok által álitatik, hogy a Lakoságnak némely része, t. i. az Ohitüek a Fell földről, a Reff pedig az Allföldről, Okolicsányi akori Földes uraság által hivattak ide lakni, lehet is, mivel ezen község népetlen pusztaságban állott, s azokat amidön meg telepítette, mind egyiket egy egész tellek illetőseggel ruházta fell. – de ezen meg történt esett, mikor és melly évben történhetett nem tudják, annyi mind azon által bizonyos ugyan hogy ez ellött 101 évekel, már mező város volt, mivel a jellenlegi [68a] kéznél lévő, ezüst város petsét nyomója tesz bizonyoságot, mellyen ezen betük vannak fell írva, Sigilum Opidi Wulak 1764. Ezen idők ell telte olta, arra emlékeznek a Lakosok, hogy ezen város egy kor Nagy Ujlaknak, s azuttán Bodzás Ujlaknak neveztetett, amelly jelenleg is ezen néven hivatik.

A Jellenlegi életben levő Lakosok, azt a nehai szüleiktől valo hallomásbol tanusitják, hogy Okolicsányi volt Földes ur ideje ellött, ezen nevezett mező város hajdanába a Papok birtoka lehetett, mellyeknek itt Zárdájok, és Torony nélküli Templomok létezett melly Templomot jellenleg a Reff: Attyafiak birnak, – mellyre tsak ugyan ök magok építetek Tornyott, – hogy ezen Lelkészek melly szerzetbeliek lehettek, nem tudatik, – a zárdájok is ell pusztulván végkepp romba esett, – sok keresések után talán a Zárda fundamentomára is reá akadhatnának. Ezen nevezett Templom Ally, hajdanába RCath: Ima Ház lehetett, mi onan is ki világlik, hogy látható Gothus modra vann epítve, mivel Szekrestyével volt ell látva, mit is a jelenlegi életben lévő Reff Attyafiak, ez ellött nem sok évekel hanyatak széjjel, a Templom Tornya fell építése után az Allyba Harang Lábokban létező Harangokatt a mostan fell álló Toronyba fell huzták, – mikett az akkoriban itt fekvő Ns Katonaság, mivel Csehek voltak, a Harangok pedig meg lévén szentelve, erőszakossan ell akarták lopni, Barantsra által vinni a RCath: Ima házba, mit is a Reff: Attyafiak észre vevén, azokatt ell vinni nem engedték, s így a jellenben is ezen roszkadásnak indult Ima Ház Tornyában léteznek.

Minek uttána pedig Okolitsanyirok ezen város, a Mlgos Almássy nemzetiségre szállott, kik is ez ellött 48 évekel, itten 4 országos vásárt, Felsőbb helyen valo jóvá hagyás folytán, eszközöltek magok jó voltokra fell állitatni, mellyek évenként a jellenben is fen tartatnak. – Vann pedig benne 18–19.^{ik} Januar hóba Piroskára 14–15^k Mart: hóba, Gábora. 14–15^k Julius hóba Bonaventurára 17–18^k Oct: hóba Hedvig napjaiba. azon meg jegyzéssel hogy 1° napp belső 2^k napp pedig Barom Vásárok tartatnak.

A Lakoság jellenleg áll, 1/16 réssz RCath., 12/16 réssz ÓHitüekből 2/16 réssz Reff: és 1/16 réssz Izraelitákból, kik is egyvelgest Magyarul és Tótul, az Izraeliták pedig Heberül beszélnek.

a Határban léteznek e következők Álo Tavak. u. m. Tiszta Tó, mellyben a Lakosok kendere ásztattik, Széles Tó, Nád Kutt fejj Tó, Kopanyiczka Tó, Jesztrebbi Tó, Topolinka Tó, Szürnyegi utt mellett lévő Tó, Keszélös és Csárkány Tavak.

[68b] Folyo vize vann, Helmeecz nevü, melly ezen vitzöl eredett kaszalo Rétek, napp nyugotti részén foly. – Vann rajta a Mlgos Almássy Nemzetségnek egy 6 kerekre épített vizi malma és Molnár Lakja fell építve.

A Szánto Földek Düllői neveztetnek. Bodisz, Jesztrebbi utt mellett lévő, Motsár kutt, Csárkány árok, Kásoi utt mellett levő, Kiss Dio, Szöllök alatt, Kisdí árok, Helmeecz, Kopanyitzka, Keszélös, Garanyi határ mellett lévő, Gorony Biroi pataki, Fűzfák alatti düllő.

A Kaszáló rétek neveztetnek: Helmecezi Malomnál, Helmecezen, Pusztá rétt, Gorony alatt, és Nád.

Legelő Pázsit, Szitnyik.

Vann ezen Határba egy Somlyó nevü kö Bánya amelyből a Termés követt, a Lakoság, a magok ön résszekre hordják szükségzéseikre használják fell.

Vagyon ezen Határba, a határ szélen, melly ejszaknak Harditsa község utt mentibe fekszik, a Mlgos Almássy Nemzetségnek egy Bakants nevü kortsmájja, melly minden Lakok hiánya nélkül vég pusztulásnak indult.

Ezen község Határja Szomszedtságos, Keletről a Garanyi délről a Magyar Jesztrebbi és Kásoi, ejszakról a Kzsui és Harditsai, nyugotrol pedig a Barantsi községek hatarjai széllekel.

[69a]

Boly helysége

Boly régi község, kelet kezési ideje esméretlen, fekszik Zétény, Véke, Szolnocska községek, 's Király Helymecz mező város között, – éjszokról a' Latorcza folyó, 's igen kies tölgyes erdő keriti, melly egyszmind határát képezi, délre pedig a' Ticze álló vize (melly hajdan a' Tiszanak egy ága vólt) övedzi körül, a' helység T. Zemplén megyében Bodroglók Latorczai kerületi Fő Szolgabiroi Járásban fekszik, és határa az éjszaki vonalon Beés Ungh megyei falu határát érenti. Földje termékeny, búzát, rozstot egy iránt jól terem, kukuriczát gazdagon terem, árpára azomban a' földje kevesé alkalmas.

A' nép nyelve kizárólag tiszta Magyar. Vallásukra nézve van 210 Rom: Cath: 230 Görög Cathol: 110 Helvet: valás, 21 Izraelita.

Van benne Rom: Cathol: Templom, úgy szinte csinos paplak, ez útbóbbi a' Földes uraság ö Méltósága Gróf Klobusiczky János bőkezúsége által a' leg újjabbi időkben újjá épitetett, a' leg csinossabb gazdasági épületekkel együtt. A' Templom eredete is tudatlan, hajdan mint fiók Egyház a' Rad helységében egykor székelő Paulinus Atyákhoz kik a' Radi parochiat kormányozták tartozott. Késsőbb ismét Zétényben a' Parochia vissza állitatván, ismét ide csatoltatott még végre 1808^{ik} esztben anya templomma emeltetett.

Földes Ura jelenleg Méltóságos Gróf Klobusiczky [69b] János, a' kinek itt kitünő karban majorsága 's a' gazdasághoz kivántató minden épületjei talaltanak. Vann szíp tölgyes erdeje, a' határ tagositva van az úrbéreseknek is az erdő rész ki van adva.

Költ Boly Junius 2^{an} 1864

Fesztory Miklós sm
Jegyző

[71a]

Helynevek Borro községből, Zemplén megyéből.

[72a]

Borro

Borro községe Zemplén VMegyébe, Mezőlaborczi kerületbe tartozik mi okból Borronak neveztetik nem tudni, anyit ugyan a lakosok vénei állítják, hogy azon község a Laborczi vidéken leg régibb, nagy területű határjok volt, későbbben osztán egy ora járásnyira, egy völgybe ugyan orosz fajú nép kezdett építkezni, miután jó formán felépültek volna a községet elnevezték Kaleno-nak de mint hogy kétt helység közt Határ miat szünteleni czivodások léteztek, annál fogva a Megyei hatóság egyiket a másikatól elkülönösítette.

Borro községével határosok Rokitocz, Mikova, Habura, Kaleno és Mezőlaborcz, jelenleg létezik benne 46. ház szám, ujonnan rendbesítés következtében 25. egész Telek lélek száma 240, mind GC. Földes Urok volt Tettes Szirmay Josef ur most pedig Méltóságos Dobránszky Adolf ur.

A Határban találtató Dülök Nevei

Bánya. – mert régebben közszerű követ hánytak belőle Kamjana. – mert kősziklát, 's szintén közszerű követ és feny követ dolgoznak benne most is, Külömben ritkás Bikfa erdő, Medzsi potoki. – szántó föld és legelő, kitsurki bokros legelő, Zahumenki. – mert falu felett létezik szántó földek, Hmelnjikovo kitsurki. – mert néha napján komlo termésnek kedvencz helye volt, szántó földek és legelők, – Mosetsát, – mert oroszul mis, magyarul egér, hogy azon düllöbe az egerek sokkárt szoktak tenni a' veteményekbe. – Hora, – mert egy magasabb tisztás hegyen, csupa szántó földek léteznek, Pokrivitsne, – erdő, kőrös körül bokros csanános legelők léteznek, mint hogy oroszul Pokriva magyarul csanál, azért onnét eredetét vette Pokrivitsne – Blazsini. – mely nagyobb területű tisztás hely mellyet kaszálóknak használják a lakosok, – Sztavenyecz – Bikkes erdő mert egy időbe mint bokros helyet betilalmazták, azontul jo erdő fel nevedett belőle, jelenleg [72b] község erdejének által adatott, Gyil, – mert nagyobb területű szántó földek léteznek egy nyomásba, – Pasztovnyik jo termő, s kétszer kaszálható rétek

Az erdőben Nyul, Roka, és Őzek találatnak néha bevándorolnak a Vad Disznokis.

A szántó földekben Tavaszi Buza, Gabona, Árpa, Zab töbnyire Tatarka és kolompér termeltetik.

A folyó vizet nálunk már Laborcznak nevezik.

Boró

Kelt Borron 7^{ik} Május 1864.

Komendovits Josef
ker jegyző által

P. H.

× Gavula Mihály biro
× Gaurits Mihály hites
× Hamulyák Andri
× Ligusz Mikula
községi lakosok

[73a]

Helynevek
Borsi községből Zemplén megyéből

- 1., Zemplén megye, Zempléni kerület, Ujhelyi járás, Ujhely, a környék más elnevezéssel nem bír. –
- 2., A községnek többféle neve nem él most, csak egyedül ezen nevébír elterjedéssel és ez ismeretes országszerte. –
- 3., Hogy a községnek más elnevezése lett volna nem tudatík. –
- 4., A község mikor említették leg korábban nem tudatík. –
- 5 Honnan népesített az sem tudatík. –
- 6., Köztudomásból, sem hagyományból sempedig írott vagy nyomtatott emlékből a névről hogy honnan erede nem tudatík mind a mellett annyi meg említendő hogy hajdan várvólt ott hol II^{ik} Rakóczy Ferencz született. –
- 7., A község határában előforduló szántóföld dúllók nevei u: m: Első föld, Utonkeresztül, Feketésköves feketeföld s köves Görbeföldek, Czigánytábla Czigányház mellett van innen vette nevét, Kenderföldek. Sovány tábla Sovány köves hely, – Rövidek, Kőrispatakrajárföldek azért neveztetík regen ahelyen körisfák vóltak, Karancsatábla, Legelő dúllók Alsó és felső Páka és Fésgát Kaszálló dúlló Kovácsi Erdők Kis és Nagy erdő lapájon fekszik. Tavak Kelence Paptó Baráttó Folyó Bodrog. – Mindezeokról írott vagy nyomtatott emlékből a nevek eredetéről különös elnevezések nem taláztatnak A határnakfekvése lapos Szőlöske Ujhely Nagy és kís Bári szomszédságaikban. –

[75a]

Helynevek Bosnyicza községből, Zemplén megyéből.

[76a] Bosnyicza, Helység Zemplénben, tartozik a' Gálszécsi Szolgabirói Kerület-hez.

Neve, melly ország szerte ismeretes magyarul Bosnyicza, tótul Boscicze, hajdan nagy falu, most csak 13 ház számból és mintegy 50 lélekből áll. Vallásra nézve R. Catholicusok, és protestansok – amazok Parnói Szentegyházhoz, az utóbbi Pazdicsra tartoznak. Nyelvre nézve tótok –

Új helység, fekszik a' Toplya folyó bal partján, építetett 1855^{ben}, mivel a' régi helye a' Toplya, és keleti oldalon lévő Ondava folyók gyakori áradásai által annyira rongáltatott, hogy a' lakosok kénytelenek voltak néhányán a' mostani helyen építkezni, és többen e helyt, melly nekik bölcsőjük volt, örökre elhagyva, más megyébe vándorolni. Most ott Tó, és mocsár van, hol hajdan e' helység diszelget. – Határa szép rónás, de a' két folyó miatt, melyek az egész határt körbe veszik, 's gyakran öntvén ki romboló árait, igen sokat szenved; a' szántó földeiket ritkán vethetik be, 's így csak rétnak hagyván, a' megtermett széna árából vesznek minden napi kenyérüket. A Rétek valamint széna mennyiségiben úgy minőségében híresek. A legelők kövérek lévén, az azokon legelő marha hamar meghízik.

Volt régenten Temploma is, de ez a' gyakori árvíz által alapjában megrongáltatván leomlott, most csak helye hírdeti annak egykori lételét.

E' határban sok helyütt temérdek fűzesek vannak még most is 's minthogy a' lakosoknak sokszor egész évi termésük is árvizek által tönkre tétetik, ez az egyetlen forrás a' kenyérkeresésnek, ilyenkor vesszőt vágnak és szeker kasokat fonván azokat a' vidékbelieknek jó drágán eladni szokták. Az egész falu tehát, kivált a' teli hónapokban a' kas fonással foglalkozik, 's abból él.

A többi pontokra nézve hiányzanak az adatok.

Benyovszky Ferencz
Jegyző

[77a]

Helynevek

Brezovecz községből, Zemplén megyéből.

[78a] Az 1^ő pontra: Brezovecz községe. Zemplén megye, Sztakcsini Al-Szolga-birói Járás. Egyébként az egész terület, – miután Galicziával határos – Krajnya név alatt ösmeretes.

2^{ik} pontra. A kérdéses Brezovecz községnek egyedül csak egy neve vagyon, 's ugyan ezen néven ösmeretes országszerte.

3^{ik} pontra. E községnek más elnevezése sosem volt.

4^{ik} pontra. Adatok hiányában nem tudhatni.

5^{ik} pontra. Hasonlólag nem tudhatni.

6^{ik} pontra. A község eredetére nézve szóbeli hagyomány szerint ez: e község – nem tudhatni mikor – Ublya községnek tanyája 's legelője volt, míg végre csekély kis községe nővte ki magát, nevét pedig költsönzi azon völgy nyirfássai-tól. minthogy a nyirfa oroszul bereza.

7^{ik} pontra. Mezők, 's pedig Szántó földek: Márkát lyisz, Csopuvczí, Pudvorodczí, Perehud, Gyakovanosina, Zakutina, Barsanuv, Dolína, Po pudláz, Verch, Ponadhorbok, Novini, Pohariscsa, Popudvaszilyuv,
Legelők: Pudverchom, Laziscse, Vaszilyuv.

Kaszalók: Dulova, Sztavlinecz, Cserinczi, Boczkuv, Siroki luki. –

Erdők: Klisuv, Perehud, Jama, Zlomisce, – egyébként ezen erdők a Nasztáz hegygerincznek alsó részei.

Patak: Brezovecz, ami a falutól veszi nevét, miután itt veszi eredetét.

Végre Brezovecz községe körülvétetik az Ublyai, Ulicsi, Orosz volovai községek hegyeitől.

[79a]

Helynevek

Brusznicza községből, Zemplén megyéből Sztropkói
kerületből.

a fentebb említett község eredetiről, mi sem tudatik.

Kelt Brusznicza Maius 19^{én} 864.

Skurla Vazul ×
Község Birája

[81a]

Helynevek

Bukócz községből, Zemplén megyéből.

[82a] Bukócz, másképpen Bukovecz, – e tiz házszámból álló kis Helység eredetéről, valamint annak elnevezéséről bizonyost nem tudhatni; valószínű hogy régi Helység lehet, és nevét a nagy Bükkfa erdejétől vehette, mi oroszúl: Buknak neveztetik. –

Fekszik Sztropkó mezővárosától 1. mflnyire, a megye határánál, és Sáros Bukócztól csak a keresztül folyó Hócsánka nevü folyó által választatik ell. – Lakosai kizárólag oroszok, s Görög-Katholika hitet valják, életmodjok pedig a földművelésből áll, melly silányan jutalmazza a fáradságot, a miért is lakosai szegények. –

[83a]

Helynevek Butka községből, Zemplén megyéből.

[84a] 1. Nagy Mihályi járás Deregyői Kerületben.

2. A' községnek csak egy féle neve él minden ajku nyelven t. i. Butka helybeli elterjedéssel mely alatt országszerte ismeretes.
3. Ezen községnek semmi más elnevezése nem volt.
4. A községnek leg korábbi elnevezése már hét szazad óta él a' midön is városi cím privilegiumát meg nyerve jelenkorban mint mező város ország szerte ismeretes három országos vásár meg tarthatásával jogosítatik.
5. Ezen község nepesitetett tót ajku Colonisatio által.
6. Ezen község név eredetiről s értelméről a' helynévre nevez köz tudomásból hét szazadok előtt le telepedett Butkay nevü hajdani vitéz által népesítve tudhatni.
7. A' község határában elő fordul többi topographiai nevek ugy mint „Csarneblata” hajdan erdőség most róvna fekete föld szántóföldek, Szalók és Dubróka határ terei felé nyúlok, „Jesenv” hajdan körös fa erdő most kevésse dombos Szalók határ terei fele le nyúlo sarga agyagu szántó földek „Na lyicsu” hajdan mogyorófa cserjés most szántó földek „Verh Lyesza” hajdan kissé dombos helyen fekvő tölgyfa erdőség kulomben is rovna térségü hataron. „Huscsvi” hajdan bokros cserjes tér most „Vágás” nevet viselő 's 6 ház számot számláló tanyás lak, „Csarnyitzki” hajdan sűrű bokros tér melyben sok Szeder ~~fekete málna~~ termet most már kászáló, „Vinyieski” hajdan külomben is rovna térü hataron fekvő szőlőt termő domb most már szántó föld Dubroka határ tére felé ki nyúlo. „Mlyinyiszko” hajdan malom most csak szántó föld keletnek Labortz folyó mentibe melyet két oldalroli rovnán fekvő tölgyfa erdőség környezi.
„Dusa” egy mint egy 20 ölnyre ~~terjedő~~ széleségre terjedő áló viz mely e mező várost ketté választya halakkal is bővelkedik

Kelt Butkán 1865^k évi Mart 25^{en} napján

általam

Zahár filep sm

Jegyző

+ Bubenko György

+ Czardov mihály

község vénei.

[85a]

Helynevek

Csabalocz községből, Zemplén megyéből.

[86a] Csabalócz község Zemplén megyebeli, Homonnai Járás, Mezőlaborczi kerülethez tartozván, E név használata mindenöt ösméretes, 's más nével nem él. Község kora, és népesedése nem tudatik. Név eredete szóbeli hagyománytól. Csabala nemzetségetől vette a nevét, kik különbféle szabadságokkal ruházva ott telepedtek meg.

Határa közészerű Beszkid alatti községek közt, ennek nevezetes részei; Za kosariszka, Szolomne, Szolotvini, Duszerova, és Za homolyu, találatnak Keletről Sztarkóczal, Délről Csebinyével, Nyugotról pedig Nyágóval határos, külföld határbeli nevezetességek nincsenek. Nagy erdővel köröl vétetik töbnyire gallitiatol. Nevezetes erdő részek Sztavlyinecz, Csertezi, Bocziv liz, Jaszenevecz és Beszkid, mellybe, sok vad alatt farkas róka némelykor a medve, és vad sertés találatik.

Csabalóczon Majus 21^{én} 864.

Passuth István ker:
Jegyző sm

P. H.⁷

Rohály Iván Biro ×

⁷ A pecsét felirata: ... HELYSÉGE PETSÉTJE.

[87a]

Hely nevek Csanálos községből Zemplén Megyéből.

1. Zemplén megye Szerentsi kerületben fekszik Csanálos helysége 's annak hatarával szomszédos nyugotról Abaúj megyebeli úgy nevezett Ujfalusí pusztá, és azzal szomszédóságban levő Szikszó mező városa határja – délről Gesztely községe határja, keletről a Harangod – jelenben Újvilági pusztá vagy is tanya határja, – eszokról szomszédos a Hoportyi határ. –

Csanálos Helységet a Hernád folyam ketté metszi, 's sebes és sok helyeken kanyarodó folyása által a helység bel portait több évek óta szagatta, melynek következtében 1862^{ik} évben be végzett tagosítás alkalmával a határnak keletfele való részén új telep méretvén ki a lakosok részenként ki költözendők.

2. A helységnek, a most élő emberek tudtára más neve nem vólt, a lakosok magyarok.
3. a helység más névvel nem nevezetett – tsupán mint regét a nép közt hallani

Hajdan Csanálos helység a Harangodi határral szomszédóságban fekvő Kútt völgyi legelön lett volna építve, – és akori időben Kanálosnak neveződött: de később onnét a víz szüke miatt rész szerént a Hernád folyam keleti partján – rész szerént és pedig nagyobb részt a nyugati partján telepedtek meg, 's ott építkeztek, azon helyen hol most is fekszik a helység

sok Csanál volt avagy is Csalán mi, a most is szomszédságban fekvő ujfalusi Erdön nagyban található, 's így azon Csalános helyről keletkezett volna Kanáros helységre a Csanáros nevezet

[87b] 4^{ik} A helység legkorábbi említését tökéletesen nem tudni; tsupán a tulsó lapon feljegyzés szerént ha azon regénynek alaposága lenne.

5. Hogy honnan népesedet azt sem tudni, de bizonyos az hogy a nép valóságos magyar faj.

6. A lakosok úgy vélekednek, a 4^{ik} tetelben érintett feljegyzést el mellezve, hogy bizonyosan a Csalán növényről vette az eredetét Csanáros helységre

7. Ezen helység határa, a Hernád folyóján tulsó vagy is nyugati oldalán is ki terjed – de tsak a Gesztelyi határ mellet a Hernád folyamtól kezdve nyugatnak az Onga (Abaúj megyei) község határa mellett, a Bársonyos folyóig igen keskenyen kanyarodásokban a bársonyos folyó képzi a Hatar vonalat – azon terület 10– v. 8 évek előtt kaszáló volt jelenben rész szerent fel szántva Kukoritza termelő föld, – a bársonyostól kezdődik úgy nevezett Nagy héjjás, onnét a Kis héjjás.

van

Hajdanában füzes és füz fák léteztek a bársonyos folyam partjain, és tavolabbi esése helységektől – sok héja madár tanyája volt azért neveztetett ezen zug Hejjásnak.

Csikos ér és csikos lapos mert sok csikot lehetett abban fogni most ki apadva szárazon van. –

van Hangyás domb. a sik rétek között a barsonyos folyó kanyarodásához delről közel – a csikos ere partján emeledet domb. a sok veres hangya zombékoktól vette nevét.

van Szattyinos lapos, ott sok szattyin goró bokrok teremnek.

van Koportá ezen név keletkezését nem tudhatni –

van Kis méz domb ezen név keletkezhetett hajdan, mikor a lakosok **[88a]** lakosok méhes kasaikat illetőleg rajaikat méz gyűjtés végett mezőkre s réteiken nyáron át tartották `s így azon dombon is tarthatták valamint azon dombról két jó puskalövésnyire eső Nagy-méz dombon is méheiket ennél fogva neveztetek.

van Nádas tó. mert nád terem benne –

jelenben szárazon van.

van Kavatsos hát mert a föld rétege alatt már arasznyira kavatsot találni – innen keletfele az volt Úrberiségi területen van Éhező név alatti düllő –

ezen név eredetéről sem lehet bizonyost tudni – azért neveződhetett e el hogy ennek előtte se mint Rét, sem pedig mint szántó föld trágyázás nélkül nem termet, vagy pedig távol esvén a helységtől még oda ér a munka meg éhezik.

továbbá

van Csontor domb ennek el nevezéséről nem tudni semmit.

van újadás. ezen nevezés keletkezett 1815^{ik} évben midőn a Csanálosi határ reguláltatott a jobbágyoknak pótlásul adatott

van Bíka domb. ide a Bikák szoktak (midőn ennek előtte gulyák legeltek az ujfalusi pusztan) összeve jönni

és bömbölve szejt menni – onnan vette név eredetét.

van Tökföld dom. az erdő eszak nyugoti sarkán – kerülök által tök termeléstől vette nevét –

van, Nagy erdő név alatt mint egy 90. holdnyi Erdő öszsze köttetésben az ujfalusi pusztához tartozandó Erdővel – ’s így képezi a nevet.

van az Erdőbe nádas tó lapos most száraz ’s kaszálható –

van Setét alló árnyékos ’s sűrő fák közt lévő most szárazoni **[88b]** vólt tó. – továbbá Nagy Kelemencs ez legelő hajdan a Hernád folyam, melynek most tsak nyomai láthatok kanyarodásosan képezvén határ vonalát ’s választja el az ujfalusi erdőtől, – neve eredeteről mit sem tudni, – valamint a jelen Hernád folyam mellett jóval felyebb a helység felé a Kis Kelemencs név eredetéről sem, –

Bige kert allya legelő neveztetik, egy folyamnak nevéről mely a Hernád folyója ki öntésekor válik tsak folyóva, de a bige nevét mindenkor tartja, vizét a Hernád folyamnak ismét vissza adja, – ezen folyónak dél-röli oldalba, a helységnek egy részét képezte bige nevezett alat az az bige sor ismét ezen bigenek nyugot fele való kanyarodásával képeződik a Töltés szug legelő

Szilváskert urasági gyümöłtsős malom szug úrberi legelő – nevét kaphatta az azon keresztül menő malomba vezető uttól.

Vén hegy szöllő vólt most szántó föld – vén hegy nevet nyert azér mert leg régibb szöllő hegy vólt –

hajdan arra vólt az út ongára a töltésre

Arany lab. szinte szőlőből ki irtott hely most szántó föld nevét nyerte a mint a lakosok tartják bő terméséről a termésnek minémüségeről mert aranyat adtak aban az időben erette.

Diós. annak előtte sok dió fakkal elatott part oldal most marha legelő –

Bögő szőlő hegy nevét valóságosan nem tudhatni miről vette!

a nép szava után az a vélemény hogy egykor a helység Bikája szüreti alkalomkor – egy kudba must vólt 's abból sokat ivot volna, attól Bögni kezdet és szüntelen bögött –

[89a] Part allya. a Bögő szőlőkön túl gesztelyfelé szakadásos legelő

Makrantz a Gesztelyi határnál a Hernád folyamtól kezdve nyugottól keletfele vivő szántó föld, hajdan valamely Makrantzy nevű egyén magány birtoka lehetett jelenben a Csanárosi határhoz van foglalva a földbirtokos tulajdona – nevét nyerhette a hajdani birtokostúl.

Ürgés oldal szántó föld a sok ürgégről neveztetett annak.

Sóstó. ez egy, a Hoportyi határtól kezdve lefelé a Gesztelyi Szőlőig, – szántó föld között elnyúló forrásos patak 's vadvizes helyekkel, – azonban jelenben kaszállónak használtatható, –

Mély verem szántó föld neve eredetéről semi bizonyos

Kender föld sor hajdan urbéri földek vóltak sok kendert termellők vetettek földeik végibe kender magokat arról nevezetes.

Siskás sor szántó föld, siskásságotól nyerte eredeti nevét.

Felső 's alsó haraszt. Szántó földek,
– nevek eredhetett a szomszédos Horpótyi határban a Ketskés pusztán felőlli Kis Dobszai határban levő erdőből szél által hordott tölgyfa levelek oda hordásáról.

Izmár név alatt van egy laposabb fekvésű jelenleg szántó és rész szerént kaszáló tér – ennek neve eredete nem tudható

Kút völgy jelenleg urbéri legelő **[89b]** legelő – mely a 3^{ik} tétel jegyzékében is említendő – nevét nyerheté az ott levő kútról, mert ezen Helység határában tsupán tsak azon egy kút létezik, mint közös a külső határban. – továbbá

van az úgy nevezett – Vén hegy szőlő dűllők sorában jelenleg már urasági szántó föld, azon szőlő alatti szilvás 's az, az alatt levő gyep Paraditsom nevezet alatt vólt ez közel a helységhez fekvén, – hogy a paraditsom név eredete miről keletkezett nem tudhatni, –

Kelt Csanároson Apríl hó 28^{ik} napján 1864.

Csernetz János ms
Jegyző

[91a]

Helynevek

Csarnahó községből Zemplén Megyéből

- 1., Zemplén megye, Zempléni kerület, Ujhelyi járás, Ujhely a környék más elnevezéssel nem bír. –
- 2., A községnek többféle neve nem él most, csak egyedül ezenneve bír elterjedéssel, és ez isméretes országszerte. –
- 3., A községnek más elnevezése hajdan sem vólt hanem régi írományokba Csernahó névezéssel is fordul elő. –
- 4., A község mikor említették legkorábban nem tudatík. –
- 5., Honnan népesítették aztsem tudni. –
- 6., Sem köztudomásból, sem hagyományból, sem pedig írott vagy nyomtatott emlékekből a névről hogy honnan eredt nem tudatík. –
- 7., A községhatárában előforduló szántóföld dúllók nevei u: m: Malomsor természetnélfogva malom vólt mellette. – Tobolyka alja. – Alsó és felső hosszúkötel. – Vinyikasor, venyigéről neveztetík amennyiben szőlök alatt van, – Mézések alja, Mezes nevü szőlőhegy van felette. Alsó felső Kert alja, avalu alatt és felett van; – Kíserdők alja felső és also kíserdő nevü szőlök alatt van. – Éger, posványos vólt. – Irtvány gazból írtatott. – Rét dúllók Alsórét. – Loncsa. – Erdő dúllók Szederes, az ott mostanáig is gazdagon tenyésző szederfákról neveztetík így. – Mézestető, mezes nevezetü szőlök felett van. – Hatfa, hathatárjön ott össze. – Töltés cserje, országút mellett van. – Szőlő dúllók. – alsó és felső Lada. – kis és nagy Mézes, a többi szőlök közt legjobbort terem. – alsó és felső töltés. – alsó és felső Kíserdő, erdőből írtatott azért neveztetík így. – Mínd ezekről írott vagy nyomtatott okmányokból a nevek eredetéről különös elnevezések nem talatnak. – A határnak fekvése hegyes Nagy Bári Toronya Czéke és Kisbári szomszédcságaikban. –

[93a]

Hely nevek
Csebb községből Zemplén megyéből

1. Zemplén Megye NMihályi Járás Nagy és Kis Csebb. helység
2. Magyarul Csebb. tót nyelven Zbincze. melly órszágszerte e néven ösmeretes.
3. Más el nevezése e helységnek soha sem volt
4. E helység emléken felől építődött.
5. Népesített felső magyar országi tót ajkú lakosokkal.
6. a név eredetéről miután Nagy és Kiss Csebbnek neveztetik, arról emlékezetes hogy Kiss Csebb vagy ötven öltre külön 20 házal bir mellymás kép egy falu bíró kezelése alatt ál. és azért Nagy és Kiss Csebbnek neveztetik.
7. Szanto földek. Hornyi, Kazini, Kameny, Verbovecz, Bila hlinya a földje fehér erről vette nevét, Hrun, Hotarik, rétek Sirjava, Pasito és Haj düllök, – folyó vize a Laborcz folyo melyen egy 6 köre valo vizi malom ál. – és Dusa árok melly csak nagy esözéskor van tele, Erdő Cserni Haj és Hrajcz mind tölgyes. – tartozik hozzá Sztrázi pusztai majorság, a határ lapályos. jó termő föld. – van a helységben Romai Cath. Templom parochiaval együtt.
Végre határos éjszakrol Füzes ér, déltől Gataly melly már Deregyei kerület, nyugotol Lazony Keletől Szelepka, helységek határaival.
Kelt NCsebben Május 18án 1864

Füzesséry Bertalan
főbiro.
Fröhlich Gyula
Esküdt.

[95a]

Helynevek
Cselej községből, Zemplén megyéből.

[97a] 336/k. i. Szolgabírói Szhoz

Cselej községből.
Melléklet a' helynevek összeírásához.

Az 1^{ső} Pontra: Zemplén Megye, – Terebesi Kerület, – főszolgabírói székhely Magyar-Izsép községe. –

2^{ik} Pontra: A községnek kétféle neve él, is pedig Magyar nyelven: Cselej, melly-név országszerte ismeretes. – Szlávnyelven pedig Cselyóvcze melly utóbbi csak helybeli elnevezéssel bír.

3^{ik} Pontra: A' népnek emlékezetére ezen községnek mindig csak fentkiírt neve volt.

4^{ik} Pontra: A' község legkisebb adattal sem szolgálhat sem írásilag, sem pedig magántudomás útján.

5^{ik} Pontra: A' községnek honnan lett népesítésére nézve sincs adat. –

6^{ik} Pontra: A' néveredetéről ugy köztudomás, valamint hagyomány és írott emlékek híjánában mi sem tudható. –

7^{ik} Pontra: Cselej községe határában semmi olly mezők, dülök, legelők s. a. t nevei nincsenek, a' mellyekből kilehetne venni, hogy azoknak csak legkisebb történelmi avagy egyik jelentőségeik is lennének.

[97b] Jegyzés: Jelen érdeklött tárgyban adandó felvilágosításul Cselej községének legidősebb egyénei, – valamint olly értelmeseb egyenek is, kik a részben – akár köztudomásilag, akár pedig okmányilag némi adattal szolgálhatnának, – kihalgattatván, azonban odanyilatkoztak, miszerint semminémü olly helynevekről, a' mellyeknek úgy magában a' községben, valamint annak határában csak legcsekélyebb jelentőségeik is lennének, sem köztudomásilag, sem pedig írásilag tudomásaik nincsennek, miért is az összeírás tovább nem terjesztethetett.

Kelt Cselej Majus hó 25^{kén} 1864.

jegyzette
Fajt Rudolf mpia
Jegyző

[99a]

Helynevek Csertész községből, Zemplén megyéből.

[100a]

Csertész

Csertész községe Zemplén V. Megyébe Mezőlaborczi kerületbe tartozik. Kezdetül ota mindég azon sajátos névvel bir, és pedig a menyit a lakosok véneitül és Lelkész urnál is találato irásokbul kivethető volt köz tudomásul előadjuk u: m:

Hogy 1330 évben zavargos időkben Herczeg Koriatovits Teodor Veres Russziából orosz faju néppel azon vidékre vetődött, melly népből némely része itt, a sűrű erdőség közt meg telepedvén, a kik is azonnal az erdőtt irtani és építkezni kezdtek, s mind hogy oroszul az irtást Csertes-nek nevezik annál fogva a községet is későbbben Csertésznek magyarosították meg.

Csertész községe Galitiával határos, mellyek közt egy magas hegy létezik Beszkid nevezetű, azon tul a nevezett község, Cseremka, Lyipocz és Volya Galitia községekkel, Beszkiden innen pedig Dritsna és Habura községekkel határos. – Confederatio alkalmával, az ugy nevezett Beszkiden roppant sánczok kivoltak ásva, hogy a Háborus időbe egyik vagy másik fél be ne jöhessen, a Sánczok nyomai most is látszanak. – jelenleg Ház szám 115. ujonnan határ rendbesítés következtében 52. egész Telek, Lélek száma 700^{om} felül Zsido 130^{om} felül, többnyire Galitiából átköltözködtek 's meg telepedtek. – Közönséges beszélő nyelv orosz. Földes urok eddig volt Tettes Szirmay Josef ur, most pedig Méltóságos Dobránszky N: ur 1863^{ba} örök áron megvette.

A Határban találato Dülök nevei következők: Pid Hlohom, mert töviskes lévén, – Za Rosztoki, mert patakos völgyös, Lázi. – mert terjedelmes és a szántásra alkalmas, Zasztava – mert eltiltották a legeltetéstül, s kaszálonak használják, Bzovate. – Kaszálo és szánto föld. – Zvezli, – mert meredek, 's ritkás föld 's lefele szált most az alya szánto föld. – Verhi. – mert hogy tetőjén zab földnek használható. Horbok. – mert magas szánto földek, Treliszki, mert olyan völgyös hegy hogy egyről a másakra ellehet menni; Cserslyenyini. – Mihücziv, Astrabecz, Lazki, kaszálok, – Vartisivsze, Polyana mert az erdők közül kivan irtva magányosan léteznek, kaszálok. [100b] Szerednye vastag Bik erdő itt 1862^{be} találatnak jo faju Malom kövek. – Hrun, – Csertészi szánto földek attul vette a község neve eredetett. – Kremtiv magas hegy Bik erdő, itt találatnak kőszörű kövek 1861^{ik} évbe az uraság 1800 Dbott csináltatott eladás végett, Kitsara, Hritsakiv, szánto földek Hlyiboka dolyina, 's medzsi krive nagy vastag bik erdők mellyekbe Rokák, Őzek és Vad Disznok is találatnak.

A szánto földekben pedig Tavaszi Búza, Gabona, Árpa többnyire Zab és Kolompér termeltetik.

Csertész

A viz melly több apro patakokbol össze tsődül, mindjárt a községen alol egy folyot képez neveztetik Laborecznak minek eredetett nem tudjuk.

Kelt Csertészen Aprilis 24.^{én} 1864.

Komendovits Josef
ker Jegyzö által

P. H.

× Zozulyák Feczó biro
× Nazák Stefan
× Nihila Andri
× Zozulyák Ivan
Csertészi lakosok

[101a]

Helynevek
Cséke községből, Zemplén megyéből.

[101b] Zemplén megyébe Tiszai kerületbe, Bodrogközi járásba fekszik Cséke helység, – mely helységnek illyképeni elnevezése országszerte ismeretes, – ezen helység már 1360. évben herczeg Koriatovics Tivadar idejében, mint Patrialchális helység fen állott, – s hihetőleg, miután erdőségekkel és tavakkal körül volt véve, elnevezését csekély mezőségétől – Csékének örökölhette, – van egy Papszigeti dűllő, azon elnevezését azért kaphatta, mert örök időktől Papok birtokában ’s használatában volt, és határos Ricsével. – Szentmihálykép nevű dűllő – Lácza községgel határos, – elnevezését kapta ott régibb időktől óta fen állott Szentmihály képtől, – ezen dűllő alantasabb részébe van egy elhagyatott kútacska, mit ezen megye szegényebb sorsu népe annak vizét hazához szállítván köszvény ellen sikeresen használja. –

[102a] Cséke volt a Bodrogközön első Görög Katolikus község, hozzá tartozott az Ujhelyi mint Leány egyház, – és ott 6. évvel sok drágaság találtatott a’ Parochián aranyba ezüstbe, réz porcelán régi edényekbe, a’ mit a’ Muzeum kapott 6~700 ftig.

látta

Kigyóssy Albert

Tiszaikleti Szbiró.

P. H.⁸

⁸ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[103a]

Helynevek

Csukalóc községből, Zemplén megyéből.

[104a] ad 1. Zemplén megye Homonnai Járás. –

„2. csak egyedül Csukalóc nevet viselt mint jelenleg is. –

„3. nem volt. –

„4. nem tudatik. –

„5. nem tudatik.

„6. semi féle irományok nem taláztatnak 's a falu lakosaítol ki nem puhatolandó.

„7. Kicsara nevü domb szántoföld, priszlop nevü domb szántoföld Kremíny nevü bikfa erdő, Verh szkali nevü domb cserje, Honcsat-láz legelő, Verh nevü domb szántoföld, Horbok nevü szántoföld, popid hrubnyu szántoföld, Hrubnyiv szánto föld, Lász szántoföld, Mlakoh nevü Rét, Lan nevü szánto föld, Jacziv nevü szántoföld, Touszti nevü szánto föld, Scsbír nevü szántoföld, popid ubocs szántoföld, Krauszov lász nevü szántoföld, Lan szántoföld, Zsolobini nevü szántoföld, Dankovo nevü szántoföld, pokonicz-sztovsztva nevü szánto föld, Vlaszník nevü Rét, – Lazi szántoföld, pid-hrunom szántoföld 's Rét, Lohinyov nevü szántoföld, Romanov-potok Rét 's szántoföld, Kapuszczanki nevü föld, Gyilicz kisebb 's nagyobb szántoföld, Pelyavonít Rétek, Bereszanise Rét, Verh hrobka nevü szánto föld, Jaliv cserje legelő, Dolínki nevü Rét, Hrun nevü Rét, erdő közt, Lucsni potok nevü Rét, po nise mlina nevü Rét, Horé Rikovu nevü Rét, Jaliv nevü bikfa erdő. –

napkeletrül Pariszóczy 's Pcsolinai határal határos

Déltül Pcsolinai határal határos,

Nap nyugotrul. Ny. Polyankai 's Hosztoviczai határal határos.

Fél éjtől, Hosztoviczai határal határos

[104b] Helység előljároi és korosabb Emberek nyilatkozatok szerint felvétellett.

Kelt Csukalóczon 864 évi Május hó 1^{én}

Duncsínszky

K: Jegyző

[105a] Czábocz (totul Czábocz) Zemplén megyéből.
Czábocz

1. Czábocz, melyről sem irás sem hagyomány nem találtatik, hagyatékbol semmit tudni nem lehet – de a legidősebb lakosok kik 70. 75. évesek álitják, hogy más elnevezéssel a község soha nem birt mint Czábocz.
- 2^{of} Valamint a környéken, ugy ország szerte is Czábocznak ismertetik 's nevezetik.
- 3^{of} Czábocz helységének más elnevezésére nem emlékeznek
4. Míkor említetik a község leg korábban tudni nem lehet, de mínt az agg férfiak mondjak allitolag már 600 év ota ált.
5. Nepesítését tudni nem lehet – de jelenleg van GCt. népe legjobbára, kevés RCt. 's apró nemesség, 's bírtokosok.
6. A név eredetéről tudni semmit nem lehet –
7. A Helység határában elő forduló nevezetesebb helyek ezek. 1. Lázi puszta 's nemesi birtok, melynek allyában Grof Barkoczy János ö Excellentiájának kerülői lakhaza 's juh aklya van – 2. azon felül a helység határában talaltató vizi malom, melly az Ortszy család tulajdona – e helység bir silány szanto földekkel, 's a szántó földek között találtató rétecskéekkel – azomban temérdek bikkes erdővel – 's ezen hegyek között meg említetik az ugy nevezett Urviszko hegy, mely azért neveztetik így, hogy ezen hegy, a föld rengés előtt más hegyel öszve lévén kötve együt voltak, de a földrengés után a masiktól elszakadvan azért neveztetik urviszkonak (szakadásnak) 's ezen hegyekben az özeken kívül vad sertések is találtatnak.

jegyzette

Kenedich Gyula sk
ker Jegyző

[107a]

Helynevek

Czernina községből, Zemplén megyéből.

[107b] Czernína Községe fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini Kerületbe

a' Község mindég Czerninának neveztetett

a' Községnek hajdan sem vólt más neve

a' Község mikor vette Eredetét nem tudatik

Honan népesítetett nem tudatik

Honan vette Eredetét nem tudatik

a lakosság mind RCath. egy pár Zsidót kivéve. –

[108a]

Felső dűlőbe

Domcsovo

Chraszkova deber folyik Baskoczi árokba

Dluhe ornje

Lizakov. gödör folyik Baskoczi árokba

Rivotini

Csernanszke gödör folyik Baskoczi árokba

~~Sírok~~

Alsó dűlőbe

Lazi

Kucsíki gödör folyik Olykába

Kosari

Palanye

Zahurcse.

Közöpső dűlőbe

Pod Zimne gödör folyik Olykába.

Hladnicze

Rohácsova

Kcsala.

Po pod Horku

Zahradne

Suchtácsova

Po pod Hrui

Mattova.

Po Nad Klímovi

Sztankova

Baranczova

Cernina

[108b]

Malovecz

Rétek

Potocski

Csachove

Legelő

Po Matověj

Hruni

Zachradce

Riboczini

Siroke

Jakusove

Furmanecz

Kucziki

Kosari

Hlboke.

Hrabecz gődör folyik Olykába

Na Kamenczoch

Za dzíru.

Erdő

Nad Valalova kráj

Forlicska

Klímavo

Pohorelicsna strán

Lyészok

Mágó

Petráchó

Vinicski

Rubanyé.

Kelt Czerninán Majus 17. 864

Jakubov Onda × Biró

Turík Janos ×. hittes

Revak Janos × hittes

Dzsura Jakab ×.

[109a]

Helynevek Czéke községből Zemplén megyéből

- 1., Zemplén megye, Zempléni kerület, Ujhelyi járás, Ujhely a környék más elnevezéssel nembir. –
- 2., A községnek többféle neve nem él most, csak egyedül ezen neve bír elterjedéssel, és ez ismeretes országszerte. –
- 3., Hogy a községnek más elnevezése lett volna nem tudatík. –
- 4., A község mikor említették legkorábban nem tudatík. –
- 5., Honnan népesítették az sem tudatík. –
- 6., Köztudomásból a néveredetéről annyit lehet tudni hogy régen Czekei nevezetű uraságé volt. –
- 7 A közseghatárában elő forduló szántó föld düllök nevei u: m: Hegy meg természeténél fogva azért neveztethek mert hegy mellett van. Ragya. – Tokujhegy – Halastó egytó van közte mely hajdan a helységbirtokosának kertében halastó volt. – Akasztódomb, bizonyosan hajdan embert akasztottak rajta. Verebes. – Kisrétkut, kis forráskutvan közte. – Bogár ortás. – Csonkás. – Padín. – Ubocs. – Kosaricskó. Legelő düllök Csanáros. – Bagton. – Rét düllök Csanáros. – és Bagton. – Erdőhegyek Monoshegy. Veres haraszt, Hangyás, Feketehegy, Rókajukóldal, Veresjánoska, Dobró vár, Gödrösmező, Gyapáros Rózsás, Kiskörtvélyes, Deszkás, Csepegető, Szentpéterhegy, Széleshegy, Bazsány, Tisz-tás, Bércz. – Csárda Kisfalud hat vagy hétházból áll Czékéhez mint egy ezer ölnyi távolságra fekszik. – Szőlő düllök Gyapáros, Várhegy. – Forráskutak Halastói forrás, Ladaskut, Rózsás kut, Czakókut, mely völgyben van. – Tavak Kakastó jelenbe kizsaradt. – ér Ósva. – Mínd ezekről írott vagy nyomtatott okmányokból a nevek eredetéről különös elnevezések nem találhatnak. A határnak fekvése hegyes völgyes s nagy kiterjedésű Csarnahó, Kásó, Jesztreb Imreg Zemplén Ladmacz szomszédságaikban.

[111a] Helynevek
Nagy, és kis Czigánd községekből, Zemplén megyéből.

[112a] 1. Nagy Czigánd községe fekszik Zemplén megyében, Bodrogekör kerület Tiszai Járási Szolga Bíróság alatt

2^{or} Mivel a község al csak azon egy nevezettel ismeretes és bír, lakosai magyar ajkúak, tisztán magyarul beszélnek.

3^{or} A községnek régi neve jelenben is fenn van 's azon semmi változás nem történt

4er alaposan meg mondani nem lehet, de körül belől 400 éve lehet alakulásának,

5^{or} A Történelem úgy bizonyítja hogy a térség rengeteg erdőség lévén tekenőt vajú cigányokból és a Tiszán sőt le szállító elszökött oláhokból népesített, jelenben is az Oláh Familiák az elsőbbek.

6. azt amit az 5^{ik} pontba említünk.

7. A ki irtott erdősegből alakult térség két mezőre oszlik, egyik a Tiszai oldal, másik nádas oldal, ez ideig a Tisza mellett fekvő a határ vízkiöntése elseprert mindent, jelenben a nádasok is ki száradván a nagy szárazság miatt a határ terméketlenebbé lett. Van a határba egy tó pap tava nevezettel, miért a hasonbérlok árvíz idejen fizetnek a Papnak 4 ftot és egy pár gordovány csizmát.

Erdeje nints, az egész határ síkság.

Ez ál Kís Czigandra is.

[112b] látta

Kigyóssy Albert

Tiszaikletiszbiró.

P. H.⁹

⁹ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[114a]

Helynevek

Cz. Bela. községből, Zemplén. megyéből.

[115a] 1 Zemplén megye Homonnai Kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.

2^{or} A községnek csak egy neve él Cziroka Bela. melyik ország szerte ismeretes.

3. A községnek más elnevezése soha sem volt.

4 A község mikor említetik leg korábban? nem tudatik

5. Honnan népesített? nem tudatik. a nép R. Ct. beszél tótul

6. Köz tudomásból hagyományból a név eredetéről, értelméről semmit sem lehet tudni, írott emlékek pedig nem léteznek.

7. Ezen községben illetőleg határában elő fordulól topographiai nevek: Krivulyi, Szuha Bela, Dubrava, na Veltsko Kótsiku, na lukoh, pola Sztarohu Jarku, Velyike Zseme, Na Kamenyu, Za Vodu, Zslyabinki, Zahumenki, Laczovo Dzelnyiczki, Na Petrovej Putyi, Na Sitarcze, na urdovim, na Csarnim, Na Petrovim, na Kulyhovej, Ondócz verh, Lyetoviszko, Visnyi Dzelnicze, Sztrednyi Dzelnicze, Za jarkom, Do Dolnyoho Konczom, na Kótsiku Zahumenki, Zarika, Visnyi Zamire, pod vizsokim brehom, U Pasztovnyicze, na mlakoh, Pola Sztarohu Jarku, U Olysinye ezek földek.

Erdő. Nad Csarnim, nad polykou Polyu, Brezczik, Marczinov Tomtsi Zahradi, Taborov Potok, Kitsera, Kameni brot, Kozakovo polyo, pod Kicsarovim Brehom, Szvadzbiszko, Csop, nad Hlubokim, Miczanov Brizsok, hola ubots, Turnyiszko, Voskova,

Legellő Na Polyena, Pod Polykom Polyom, pod Krizsom Csáscese, Harbki, Kozakovo polyo. [115b] Kicsera, Kamene, pod Csopom.

Rét Siroke Faltse, na Luhoh, u Topovnim na Zarube pod Urdovim, u ivancovim, pod Kruzsikom, do Vovtskoho Konczom, Sitarov Potok, na Kutoh, pod Sikorovim u Szuhi Belej.

Árok pod Kruzsikom, Rika és benjantskova. erednek forásokból be folynak Cziroka folyóba.

Kelt Cziroka Belán 1864 május hó 14^{en}

Horváth Imre
ker: jegyzo

[118a] Helynevek
Cziroka Hosszúmező községből, Zemplén megyéből.

- [119a] 1. Zemplén megye Homonnai Kerület. a' terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek csak egy neve él Cziroka Hosszúmező tótul pedig Cziroka Dluhá-nak nevezik az első ország szerite ismeretes.
 3. a községnek más elnevezése soha sem volt.
 4. A község mikor említetik leg korában? nem tudatik.
 5. Honnan népesített? nem tudatik, a nép Római Katolicus tót ajku, a tót beszédbe nem mongya Cso hanem Szo azért szotáknak nevezik.
 6. Köz tudomásbol hagyománybol a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni, irott emlékek pedig nem léteznek.
 7. Ezen község határában elő forduló topographiai nevek: Zátokí, za szuhu belu, Spanyi, Hotkova, pod Lázom, Dzelnicza, pod Szkárbovu, Sztobi, Bolyova, pod Laczkovu, Za Krivim, Domanyova, pod Rohatsovu, Fundos, Hluboki, Gosova, Dubnyikí, Vinyitski Scsop, Dubrava, Veveritsi, pod Sztrany, pod Bukovim, maczkova ríny ezek földek.
Rétek Hlyine, Travne, Brezovki, Sihotí makarov, és Za hacsumnyu.
Legellők Skarbova. Erdő Kamena, Vonyarszke, Drinov potok, Barvinkov potok, Valalszka ubots, Brezsini. Patakok Travne, Drinov, pod Bukovim, Gosov, Hlyina, Hluboki, Csarne, Sztrednya Deber, Dzikilova Deber, za Dzilyikom Hlyiboka deber, Gulyova Deber, be folynak a Czirókába Folyó Cziroka. honnét a kozség predicatumot vette

Kelt Cz. Hosszúmezőn 1864 majus hó 18

Horváth Imre.
Ker: jegyző

[122a] Helyneve Dara, Zemplén megye

1^{só} pontra, Megye Zemplén Sztaktsini kerület, Sztaktsini hatósághoz, Sztarinái G. Ckath. anyá egyházhoz tartozik, a Vidék Krájna név alatt is ismertetik, mint-hogy Magyar ország szélén a' Kárpátok hegy láncs alatt fekszik (Krajna ma-gyarázható Kráj óros szó mély végét jelent.

2^{dikra} Dara helység, csak azon egyedül neven él, és ezen neven ország szerte ismé-retes.

3^{dra} A' helységnek más elnevezése nem volt.

4re Kipuhatólni nem lehet.

5re A nép alitása szerint Sztarnái pásztorokból népesült.

6. Hagyományból szóbeli után az orosz szóból Daré, Dár, magyaról. ajándékból Dara vet eredetett nevét

7re Mező, dűllő, szántó és fordulóknak nevei.

	<u>orosz neven.</u>		<u>Magyarúl</u>
napkelet.	Dolina.	– – –	Gődörtől
	Pohár,	– – – –	Pohár.
	Laszki.	– – –	volt Lakostól Lászki
	Macsakó	– – –	név Macskótól
Déltől.	Kurszi.		név kursztól
	Pariházova		Parihász névtől
	Grunik.		Halomtől, Domtól
	Holicsa,	– – –	Csupasz helytől
	Baránkovecs.	– – –	Barány től
	Csikizovecs.		Csirikovecs.
	Kicsára	– – –	Kics névtől.
			<u>Legelő</u>
	Kuharikovo		Kuhári névtől
	Kupicsova	– –	Boglyától.
			<u>Retek Kaszalog.</u>
	Doliná	– –	Gődörtől.
	Zapacski.		nyúgotról
	Pohár	–	Pohár.
[122b]	Fránkova.	– –	Feréntz névtől
	Naskova	– –	Naskó névtől.
	Kupicsóva lúka.		Kupicsa névtől
	Hricsova ~.		
	Ubocs	– – –	Halomtől,

Dara

Nyisna rovény – alsó szíkság.
Kutti – – – Szugolytól.
Hardisóva – – Hardics névtől

Erdő.

Brezovecs. – Nyír fától
Barán kovecs – Baránytól

Hegyek.

Pohár – Pohár
Holicsa. – csupasság tól
Macsakó. – Macskó névtől.

Utak

Dararól, Sztarinara
~ Príszlopra

Patakok.

Dolinkai forásból kezdődik. } Darai helységbe öszve jönnek,
Bukovecs ~ ~ } és Sztarinán beesik mint Darai
név alatt, Csiroka folyóba.

Hatarós

Napkeletről – Topolya
Déltől – Kolbaszo, Sztaktsín és Rosztoka.
Nyúgotról – Sztarina.
Északról Nagy-Polenával.
az ószves határt, 858. holdos térséget számít.

[124a]

Helynevek

Dargó községből, Zemplén megyéből.

[125a] 1. Zemplén megye – Gálszécsi Kerület.

2. Dargó

3. Más neve nem ismertetik.

4. Adatok hiánya miatt nem tudni

5. Eredetileg nem tudni, – monda szerint a' mult század elején pestis által a' község lakosai majd mind kihaltak, 's a' helység egy ideig mint puszta emlittetik, későbbben pedig a' szomszéd helységekből népesített meg.

6. Mít sem tudni.

7. A' földek dülő elnevezéssel birnak.

Jegyzette

Schifter Mihály mk

Jegyző

[126a]

Helynevek

Dámócz községből, Zemplén megyéből.

Bodroγκözi Járás, tiszai kerületben.

[127a] Dámócz csinos magyar falu, Perbenyikhez éjszakra $\frac{1}{2}$, keletre Tárkányhoz 1, délre Leányvárhoz 1, nyugotra Láczához 1 óra járásnyira, – 108, rkath: 430 gkath: 15. ref, és 20 Zsidó lélekkel – görög kath: paroch: Templommal, melly 1816^k évben építetett, Plébániai és tanítói lakkkal, – Dámócz eredetét homály fedí, – volt temploma, melly 1735^k év körül építetett fából volt, és a' jelenben létező csinos és jó izlésű anyaszentegyház köből van felállítva a' helység lakossainak kegy adakozásaiból. –

Határa 538 hold, homokos és kemény agyag vannak kaszállóji és posványos helyei is azonban megtermi a' buzát, gabonát, tengerit, krumplit és dohányt, – éjszakról Iváncsi szugoly düllője homokos és kemény agyagos föld részint szántó földek részint kaszállók, az Iváncsi szug ere fut rajta keresztül, – keletről Makovicza a Darvas düllője egészben homokos jó szántó földekkel a' darvasi ér keríti körül, – Délről Fenyér és déli Kertalja düllője, egészben homokos jó szántóföldekkel és böven termő dohányos kertekkel, – nyugotról Birmistói düllő, homokos jó szántó földekkel, a' Serényi ér választja el a' volt földes uraság szántó földjeitől. –

Az állattenyésztést illetőleg a' Dámocziakról megjegyzendő, hogy ők a' lótenyésztésre, és azok nemesítésére mit sem adnak, – annál nagyobb azonban daczára kevés kaszálló és legelőiknek a' szarvas marha tartás, és ez is gazdálkodások legkitünőbb ága, – legelőjükön borjúkat nem neveltetnek 's ez az oka is hogy minden évben más vidékeken 900–1000 ftig v. ért: legelőt és rétiséget bérlenek.

látta

Kigyóssy Albert P. H.¹⁰
Tiszai Kleti Szbiro

¹⁰ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[128a]

Helynevek

Dedasócz községből, Zemplén megyéből.

[129a] Dedasócz – falu Laborcz völgyétől Keletnek hegygyek közt fekszik Mezőlaborczy Járás Szolgabírószághoz tartozik.

Nevezetesebb düllői először Djil eredetét vette a műveltéstől, miután dyilati oroszul annyit tesz mint művelni. 2^{or} Bánya valaha kö bányá volt, cserjés erdő 3^{or} Dolini részint szántó föld, részint kaszáló.

Kelt Dedasóczon Majus 7^{en} 1864

altalam

Czapkay Ede mk

Ker jegyző

× Baszala Mityo bíró

Urar Janos hites

P. H.¹¹

¹¹ A pecsét felirata: DEDASÓCZ HELYSÉGE PETSÉTJE.

[130a]

Helynevek

Deregnyö községből, Zemplén megyéből.

[133a] 1., Zemplén megye, deregnyői kerület, Nagy Mihályi járás.

- 2., Deregnyö, – mindig ezen neve élt, ’s él most is, – város czimmel hajdani várától, melynek már csak helye és némi roma látszik, jelenben vásártartást nem gyakorol. –
- 3., A községnek más elnevezése a régi adatok szerint sem található, – sőt egykori egyik birtokosának is a község maga adott „Deregnyei” családnevet. –
- 4., A legrégebb adatok szerint Deregnyö községi név igen igen régi korra felvihető. – Ugyan is mostani földbirtokos Lónyai Gábor ur ö nagysága levéltárában tállatató 1307^{ik} évi eredeti okirat így szól: „Contradictio fratrum Michaelis et Cosmae Besenyöw de Deregnyö, contra reambulationem metarum, pro Pauli magistri, et Demetrio Besenyöv de Deregnyö, – nec non Mathiam de Kerecseny et Nicolaum, de Chelek, inter possessionem Deregnyö et Zaloka (jelenben Szalók) peractum praemissa”
- 5., Hogy honnan népesítetett? nem tudni, – szemben némely tót eredetű hely nevekől azt következtethetni, hogy az eredeti lakosok tótok lehettek, ’s azoknak ki szorítása után települtek meg a magyarok, – kik aztán az azután bevándorló külön fajokat megmagyarosították, – És lett e megyében észak felé a legszélső magyar ajkú község
- 6., A név eredetéről semmi bizonyost nem tudhatni, (azonban egy régi documentum szerint Deregnyö Deregnewnek is iratván, – hozzá vetés szerint, talán derék név-ből (derék-nő) származhatott.)
- 7., A község határában elő forduló topographiai nevek; például:
 - 1., Szántó földek, mint dülők: Homok és Rácz domb amaz a Bosaszin nevű réttel határos, Szemszúrónak is neveztetik, – emez Ujerdő nevű helység erdeje mellett, – elválasztja őket a Butkára vezető út, mind kettő homokos domb. – Nagy Hosszak a Dusa folyam hidjára vezető ut nyugoti oldalán, – ettől délfelé Temető domb, a mellette fekvő temetőtől – pár évelőtt szélmalommal, – ettől délre Kertallya a város nyugoti oldalán levő kertek végiben. – ismét délfelé Torska domb, nedves esztendőben egy tó is képződik rajta. – Nyugoti oldalán: Farkasláb hajdani farkas veremről veszi neve eredetét, – ettől kissé északnyugot felé Dinnyés kert magas homokdomb. – Jóval keletfelé Kenderföldek – kettő – szekér ut hasítja. – Nyugoti végén Kenderfark háromszögbe me[133b] nő, amattól szekérút által elmetszve, a tetvestő szomszédságában. – Túl rajta Tetvestőhát, a most említett tótól. Kis hoszú, és N. Hosszú molyva köztök az egestő (molyva tót eredetű szó, jelen íszapolás által alkotott homokdombos) – Kisvárosdomb és N. Városdomb, – Választja őket a Vajánba vezető országut

– ettől nyugotra: Rövidke rövid dülöitől. – Ettől nyugotra Kis Hosszak N. Hosszak szinte ut által választvák. – Ennek nyugoti végiben Bánya, tovább homok domb, nyugotrol határozza az Also erdő. – Delre Kosarak, szinte homokos, – erdő melletti kiszögellése Botszög

Ismét északról a Dusahid keleti végiben: Fekete nyár fekete homokos leljobb dél-felé Diák tábla (a rajta meghalt és kutyák által felfedezett orosz diáktól, keletre Egresallya mellette égerfás erdő. Halastó allya aljas szántóföld. – Prékopa tóteredetü jelent átmetszést, – Szőlös domb – Kuva Pazsitka, az országut nyugoti oldalán Mogyorosföld dombos és allyas. – Lapinadomb. –

II., Rétek Hidacska szög, a Dusa ere mellett a Hegyi határtól. Kuku rét és Rakatty, ez utobbi a Laborcz part rekettyeitől, a Vajani oldaltól. – Urfája, – hajdan erdő volt, és urasági birtok jelenben is. Kuva, tóból álló a Szeretvai oldalfelől. – Várkert hol a régi várnak helye és a birtokosnak kastélya is volt, ma már nagy részben gyümölcsös kert. – Ritkás erdő melletti irtott rét. – Lapina lapos irtott tó. – Vizpály az ott megáradt víz leeresztésétől. Bosásza a Butkai határtól, a rajta levő nagy homok dombról, mely hagyomány szerint az ott táborozott Basa sátorának helye lett volna. – Ortás a Szaloki és Hegyii határ felől, zombekos tavakkal. – Forrásrét, a Dusa ere mellett, melyen keresztül átjáróul palló használtván, egy része Pallórétnak is nevezetik. –

III., Tavak. Bikató, hagyomány szerint ott a bikák viaskodván meg ölték egymást, Tetvestó, a kenderfark végiben, Hosszútó a Bánya dülői közt, Botszögi tó, – Egres – hajdani égerfáktól – Abrán tó. – Vályi tó hason nevü ember ott történt halalatol Farkas tó, Bába tó.

IV., Legelők Felső Hosszútó – községi legelő a város északi részén. – Nyilás a Netecs nevü álló vizen innen, hajdan erdőség volt. – túl rajta Vajánikertallya, a vajani kertek alatt folyó Laborcz partján. – Rétekallya, a Rakattya nevü rétek végiben. – Füves kert, körül sánczolt urasági legelő

V., Erdők. Felső erdő, és Ritkás Butki és Szeretvai határ mellett. – Malomszög az iskei és Vajani határfelől, – hajdan malom volt, a mellette folyó Laborczon. – Lapos. – molyva. – erdő rész **[131a]** a rajta kiirtott szántó földek égett genny és Veresmart nevet viselnek a kis ráski és Hegyi határ felől a Dusa ere mellett. – Uj erdő – községi fiatal erdő, a szaloki és Butkai határfelől. –

Folyó Vizek Laborcz, nevét veszi Laborcz szláv herczeg felakasztásától. – (Not. Historica s 3.) Zemplén megyében ered a Karpátok Bezkíd nevü hegyéből nem messze Csértész falutól. – Magába veszi a Cziroka nevü folyót Kahanoc alatt.

a Dusa a Laborcz áradásából veszi eredetét, Örmezönél kezdődik az árka, és sok falun keresztül menván a Butkai és Deregnői hataron keresztül a Kis Raskai Hacsis nevü erdő mellett a Laborczba szakad. –

Rágya patak a butkai tobol veszi eredetét, csak esős időben van vize.

Netecs tót eredetü szó = álló vagy nem folyó, – árka már beiszapolt, csak árvíz idején táplálatik. –

Detrik

Kelt Deregnyöben martius 16 1865.

Az alább megnevezett községi tagok jelenlétében, 's vallomások után öszve írta
's kiadta

Toth Ferencz s. k.
ref. lelkész

biró	Isza Mihály ×
hites	Péter István ×
hites	Varga Mihály ×
öreg községi tagok	Lakatos György ×
	Berenyi Mihály ×
	Krajnyik Mihály ×

[134a]

Helynevek
Detrik községből, Zemplén megyéből.

[135a]

Detrik községe név öszveírása

1. pod dzilom.	30. Za berezsini.
2. határ.	31. Scserbó kut.
3. pod krivcsom.	32. Za huru.
4. Kuchtov horbok.	33. Koszvuľna polyana
5. Na vely csi.	34. Jarok
6. Na zapanyim kucze	35. Sztranyicza
7. Zavoroczi.	36. Po medzsi potoki
8. Malenyik	37. Hricziszko.
9. Za lazom.	39. Kocsi horb.
10. Verch lazu.	
11. Verbuka	
12. polya hlyiska	
13. Dobos láz.	
14. Za dobosovom	
15. Bandász láz.	
16. pod Meskanyov	
17. Gajdov rét.	
18. pri dzilnyiczok.	
19. polyenyiszka	
20. Szolotvinák	
21. Verh huri	
22. pod huskó	
23. Vaszkócze	
24. Berezov horbok	
25. Ruszinkó	
26. Klimó láz	
27. Hubnyik.	
28. Za horku.	
29. polyanki.	

[136a]

Helynevek
Dricsna községből, Zemplén megyéből.

Sztropkoi kerület

[138a]

Helynevek

Dobra községből, Zemplén megyéből.

[139a] 1. Za Majorom

2. Popricski

3. Medzi Vodi

4. Mali kut

5. Velika Roveny

6. Na Trepczu

7. Uzka

8. pod Brehi

9. horo Luhi

10. Kantoricza

11. Tibacska

12. Kamencze

13. Brestovecz

14. Roszohacs

15. Taczkos Laz

16. Serovi Potok

17. Knyazsova Deber

18. Bakova Deber

19. Petrova Deber

20. Kolybikova Dolina

21. Antalovcze

22. Lipniki

23. Haj

24. Klin

25. Rovna Hura

26. pod patrova Luku

27. Kosare

28. Kozlovka

29. Hrastki

30. Verh –

31. Osicsini

32. Kakovszki Potok

33. Pohlodek

34. pod Hura

35. pod Visjileczu

36. Sztricsjazz

37. Nad bakova Sztudnya

38. Domacski

39. Medze

40. Hrun

41. pod Sibenya

42. Lisza Hura

43. Humenkov Kut

44. Za Ondavu

E nevek hol vették eredetöket, arra semmi adatokkal nem birunk

Kelt Dobrán Majus 11 864.

[140a]

Hely nevek.
Dobra községből – Zemplén Megyéből.

Tartozik a' Tiszai járás szolgabíróséghez, ország szerte egyedül Dobra a' neve, más nevét nem tudni, 1418^{ik} évben Sigmond király alatt említetik, népesítéséről mi sem tudatík, a' név eredetéről semmi tudomás.

Kis sor útza nagy sor útza, Hnoistya, Liga homok Plosznya szántó földek Dúbró. Királyszög rétek, Múzúkertaly Kosaristya, Zabszög Rókaszög Fegykoszög szántó földek, Bereg, Sűrű – legelők – a' község hatorának tagosított területe 1121 catastralis hold.

látta

Kigyóssy Albert

Tiszai Kleti Szbiró.

P. H.¹²

¹² A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABÍRÓJÁNAK PECSÉTJE.

[142a]

Helynevek

Dubrówka községből, Zemplén megyéből.

[143a] 1. Zemplén megye Nagy mihályi Járás Deregyői kerület.

2. A községnek csak egy féle Dubrówka neve él helybeli elterjedéssel mely ország szerte ismeretes.
3. A községnek hajdan más elnevezése nem volt nem is iratott különféleképen a mostani hely neve.
4. A' község legkorábbi említése koztudomásból nem tudatik.
5. A' község népesítése köz tudomás szerint felföldi letelepedők által eredhetett.
6. A' község név eredetéről köz tudomás szerint tót ajku helynévre nézve hajdan a' helységen fekvő tölgyerdőségtől vehető tudatni. –
7. A' község határában fekvő topographiai dülök nevei u m. „Dluhnyivi” hosszan elnyúló szántóföldek a sik határon Medzi Lyeszami hajdan egy tiszta 's talán irtott hely az erdők közt most szántóföld, „Mocsari” vizes lapályos szántóföld „Topolyini” hajdan Jegenye fás tér, irtvány most szántóföld „Csarne blata” vizes fekete föld sáros szántó föld Butki határnál, „Hrajszcz” bokros cserés hely irtvány melyben sok Haris madár tanyázott Kácsánd határnál most legelő. „Galackó” vizes lapályos szántó föld, „Dluhi Krak” hosszan terjedő bokros irtvány most szántóföld. „Sztav” hajdan erdőség 's talán eltilalmazot hely most szántóföld „Lackzó” hajdan – ezen tért birtokolt Lackzo birtokos nevét hagyományoz a' szántóföld, „Na hure” a' sik határban dombosan fekvő szántóföld „Komanyicze” hajdan lóherés pusztá tér tölgyfa erdősegelel mely körül Dusa aló viz ere egy felkört képez Gatalyi határtól most Hrg Lobkovicz Lajos épületi majorsága „Hág” eltilalmazott ős tölgyfa erdőség. –

Kelt Dubrókán Martz hó 28^a 865.

általam

Záborszky Ferencz sk

Jegyző

× Prisztas György

× Czipos András

× Adam János

község vénei 's lakosai

[144a] Helynevek
Dubrova községből, Zemplén megyéből.

[145a] Dubrova helységről.

- 1). Zemplén megye. Sztakcsini kerület.
- 2). Egy neve van.
- 3). Nem volt.
- 4). Nem tudatik.
- 5). Nem tudatik.
- 6). Nem tudatik.
7. A határban lévő dülök: Pasziki, Hora, Remiczki, Lázi, Gyilniczi.
Erdők. Kozmatecz, Csiróverch, Zakopani, Szurina.
Határai. Keletről Erdőség. Délről: O. Hrabócz.
Nyugotról: Smigócz. Eszokról: Mihajló és Ublya faluk.

[146a]

Helynevek
Egres községből, Zemplén megyéből.

[147a] 336./k i. Szolgabírói Szhoz

Egres Községéből.

Melléklet a helynevek összeírásához.

Az 1^{ső} Pontra: Zemplén Megye, – Terebesi kerület, – főszolgabírói székhely Magyar-Izsép községe. –

2^{ik} Pontra: A község Egres csak egyféle elnevezéssel bír, mellynév országszerte ismeretes. –

3^{ik} Pontra: A népek emlékezetére ezen községnek mindég csak a' fent kiírt neve volt. –

4^{ik} Pontra: A' község legkisebb adattal sem szolgálhat sem írásilag, sem pedig magán tudomás útján. –

5^{ik} Pontra: A' községnek honnan lett népesítésére nézve sincs adat. –

6^{ik} Pontra: A' néveredetéről úgy köztudomás, valamint hagyomány és írott emlékek híjánában mi sem tudható. –

7^{ik} Pontra: Egres községe határában semmi olly mezők, dülök, legelők s. a. t. nevei nincscsenek, a' mellyekből ki lehetne venni, hogy azoknak csak legkisebb történelmi avgy egyik jelentőségeik is lennének.

[147b] Jegyzés: Jelen érdeklött tárgyban adandó felvilágosításul Egres községének legidősebb egyénei, kihallgattván, azonban oda nyilatkoztak, miszerint seminemü olly helynevekről, a' mellyeknek úgy magában, a községben, valamint annak határában csak legcsekélyebb jelentőségeik is lennének sem köztudomásilag, sem pedig írásilag tudásaik nincsenek, miért is az összeírás tovább nem terjesztethetett.

Kelt Egres Majus hó 25^{ikén} 1864.

jegyzette
Fajt Rudolf mpia
Jegyző

[150a]

Adat gyűjtés

Erdő Bénye községből Zemplén megyéből

1., Erdő Bénye fekszik Zemplén Megye S Pataki kerületében, azon területen, mely Hegyallya név alatt bora pedig Tokaji néven világ szerte ismeretes.

2., Erdő Bényének tsak ezen egy esmeretes neve él, itt több ajkú lakosság nints, hogy lakhelyöket különböző hangon ejtenék ki, a Bénye nevet atiszta magyar lakosság az ős régiségből hozta ki,

3., Sem irott jegyzékünk, sem hagyományunk arról nints, hogy eközségnek valaha más el nevezése lett volna.

4., A község mikor emlittetik leg korában? e kérdésre csak akkor felelhetnénk biztosabban ha akadt volna egy hazafi, ki aváros történetére vonatkozólag, leg alabb a közel lévő nevezetesebb levéltárokat át vizsgálta volna. Városunknak mind e mai napig el hanyagolt történeti leírását legaláb hasznos jegyzetekkel gazdagította volna, de mí két vagy három századon felül már tsak tapogatódzunk.

5., E községnek népesítésre szüksége nem volt, mivelhogy ősidóktól fogva elegendő tiszta magyar ajkú lakosai voltak, sőt talán e határ a 15^{ik} 16^{ik} századokban még népesebb is lehetett, a mennyiben, a mostani Erdő Bényei határban az említett századokba még egy más alsó Bénye nevű falu is létezett, az meg történt hogy egy két német vagy tót család be jött közzénk, de az azonnal hozzá fogott a magyar nyelv tanulásához, hogy mennél hamaráb magyarnak valhassa magát – ez előtt 50 vagy 60 évvel kezdtek a Zsidók betolakodni, kik már a népesítést igenis elő mozdítják;

[150b] 6^{ik}, Ugy látszik, hogy a' Bénye nevezettel a Latin Bene, a latin nyelvel atyafias nemzetek bénye, bunye szavak, hanem atyafiságba is, de őszhangzásba van – meglepő azomba hogy régi Palesztina térképén is van egy Béne nevű város – a Bénye névnek régiségét tsak azis bizonyítja hogy még Zemplénbe van egy más Pest megyébe pedig egy harmadik Bénye nevű helység is.

E hegyallyai Bénye különböztetés okáért a' határban lévő nagyszerű ős erdőségekről Erdő Bénye nevet kapott.

7., A község határában elő fordul eredeti topographiai nevek, valamint a Bénye név is, régiségökre nézve vetekednek az ország bár mi részin lévő leg regibb topographiai nevekkal, fel tévén azt, hogy itt is vagynak ujjab el nevezések, mellyek maga magokat azonnal ki is tüntetik.

Minthogy az E Bényei határt kevés hijjával erdőségek gyürüdzik körül, először is az erdőségek topographiai nevek vétetnek fel, elkezdvén a határ dél felé eső részin e következő részt.

A' város határán el terjedő erdőségek két részből állanak, első rész, a' Szirmay féle erdő rész melynek jelenlegi birtokosa Ngos Szirmay Ödön Úr – A' második részbeli erdőségnek birtokosa, a Sáros községe.

A Szirmay féle erdőt maga a természet ismét négy nagyobb részekre osztotta fel, minden részbe vagynak hegyek, völgyek, források, kaszálók, s az melyek szerint azoknak neveik következnek

Az Első részbe vagynak a Petrás; ákáczos hely – Meleg oldal; Erdő rész törpe tser fákkal, – Deriznek: mély erdő rész – Rákótzai pallag erdővel be nőtt rész, – Csemegés; erdős hegy – Vadkert: Völgyes erdő – Megyes: kis erdő rész – Setétes, Szárhegy: egy hegy erdőkkel – Farkas verem – Hollós: erdős hegy – Remény [151a] forrás: A fürdő vendégek üdítő helyők.

Második rész Várhegy: erdős hegy a teteji körül sántzolva amonda szerint tárok ellen – Borsó föld: erdő rész – Nagy köves: erdős hegyes alatta a' déli oldalon van a híres bánya fürdő, ország szerte híres gyógy vizével, – Meredek rét, felette a görbe út; erdő rész – Nagy rét erdős hegy oldal kis köves: erdős hegy – Szarka rét, Zsada rét régi kaszálók előhágó: erdő rész – Csatorna kút: Völgyes erdő – Ösztvér: erdős hegy – Bronok: erdős hegy, régi irat szerint Boronók mint-hogy Keresztónok név is van – Hejő: hajlásos gödrös erdő – Long dombos völgyes erdő rész – Pénz hányás: erdős hegy oldal, inkább talán földhányás hol pénzt kerestek egy részibe régi kunyhó helyek emberi be vajt tanya hejek láthatók – Bogdány, északra néző erdő rész – Kővágó: régi malom kő bánya, Nagy és kis Rakottyás: hegyes erdőség malom kő bányával – alatta a Deák kút, a Pataki gyalogló deákok pihenőjök: Göz gödri: a Rakottyásba egy hajlás – Kerek oldal: erdő rész – Mohoska: különös mohos földű erdő rész Tilalmaska erdő rész.

Harmadik rész a Szokolya legnagyobb s magosabb hegye a határnak, melynek kissebb részei ezek Ló szar oldal: nagy meredek köves erdő rész – magasan a Szokolya derekán van a bödön kút, mely száraz nyáron se szárad ki – Vaskapú: köves átjárás a Tályai határba – Emberhányás: hol egy meg ölt Csipkés tót van eltemetve, rég időtől mai nagy halmaz kő van rá hányva, eza Tályai határ szél: Cserepes: puszta és vastag kővekkel elborított terület hegy oldal – Solyom kő, Solyom madarak tanyája 8 vagy több ölnyi magasságu roppant nagy kő szál délre fekvődvén télbe se állandó a hó, azért a sok rajta termő kővi rosától és borostyántól télbe nyárba Zöld, torkulatok vannak rajta, alatta van a Borbély rét nevű kaszáló, – oldala a nádas tó: vizes [151b] posványos, rakottyás lapály – Boháts: meredek erdő rész, hol a három kerekű nevű borzasztó szekér út vezet ahegy lapos tetejére fel 's onnan le, – Tölgyes bértz fíjatalos erdő rész itt ott kaszáló helyekkel.

Negyedik rész a Liget – melynek részei az ibolya alattsony fekvésű erdő rész a Csonkás: fíjatalos tölgy erdő helyenkint kaszálók. a Ligetnevű terjedelmes erdőségben több nevű erdő részek nintsenek csak éppen kis táj elnevezések p. o. fenköveske, hol fenkö színű kő bánya van, – A Simai uton midőn fel ér az ember a liget lapályára van egy utak össze jövedele hol forradalomkor mint nemzetőrök elő őrson áltunk 's mely helyet akkor ott Ör tanyának neveztünk, – van más kised rész a Rátz Pistáné rétje – a Liget és a Simai határ közt határt képez, a Sáspatak,

– van a' Ligeten kovakő bányais. Következik a város községi erdeje melynek részei ekövetkezendők: Egres kút, körülte az egres délő a Szirmay féle és községi erdők határán – Sajtház régi időbe a községi juhászat tanya helye, honnan az Ebényei juhos gazdák, juhaiknak számokhoz képest minden héten el vitték Sajtbeli illetőségöket – Jégeres, erdő rész és délő, a jéger fákról és kút – Mondoha eredeti régi név jelentősége nem tudatík, erdő rész – Holesza; pusztás hely a hely, a hegy tetején Bonyház laposa erdő rész – Haisdomb erdő rész, kő kút, kősziklából fakadt forrás Abaují határ szél és délő – Kis Szokoja, erdős hegy. Asztalos rét, Kaszáló Ivánkő kőszikla alatta keskeny nyílás hosszan tartó lyuk – Czigány erdő rész – alatta gyilkos út – Kis hegy köves bértz, malom kőbánya, Pokol kut délő és kút. Brada erdő rész régi, – a leirt – erdőségekben Nagy [152a] részben Özek, Farkasok, Rókák, Vad Disznók, tanyajok

Szőlő területek elnevezése, Határ, Nagyszegű, a Lízskai határ Szelek déli hegy oldalok Peres, Vilibaj, Budor Ngos Szirmay ódón Úr kitünő bor termő hejjei, Dombi, Hertzeg, Toltsvahegy alatta vannak hideg tsorgó és györgymesterkút források, Verómáj Meredek kavitsos szőlő hegy, Veres, Ontok, Bodoka, Hídegoldal, kút alatta, Pintzeszer Diokút, Baksa, emlékeztett arégi multban eldődre Boksára, Bajda álladalmi tábla szőlő, Aranyka Pallag, Budaházi, Farkas, Zsákos, Árokközi, Palánkos Omlás, Fejérkút, Bonyház, Messzelátó áladalmi szőlőtábla – Szennyes, Lőtse, Kaposí, Bentsik, Barátka, Dravetzkí, Mondóha Zsuzsonka Mogyoros ezek többnyire mind kitünő bort termő ugy nevezett felhegyi Szőlő területek. –

Az alhegyi Pallagos szőlők nevei Betsk, ősztvér, tehéntántz, vagy előhegy – Hacsad – Barnamáj – Várhegy – Szárhegy – régi neven Zárhegy – Gandel – Kát-sándi – Also Bénye régi neve Bokáts volt – Mulató – eresztvény – cserjés legelő a Hetske – nevezetesebb források Pimpos kút – Rednek – gazdagmeleg forrás – Király aszony kút – a Bukó réten a Bukó kut – Omlás kut Diokút – gyógy kút – Bókút – Brónók – Berzéti kút – Szántó föld területi neveik Paperdő monda szerint régi barátok erdeje lett volna, most szántó föld terület – Magítató környéke – Keresztónok – szántó földek és kaszálók – Ördög kősor régi monda szerint – Szilvabereg, Szántó földek és kaszálók Danszálás, kí terjedt szántó föld terület – hol megjegyzést érdemel az hogy amost élő lakosok tsak Danszálást esmernek, azonban arégi [152b] arégi oklevelekbe világosan egy más mellett két szálás van megkülömböztette u. m. Danszálás és Donts szálás – mely emlékeztet benünket Mitzbán Simon 1301 körül élt unokájára Dontsra – Ngos Szirmaí Ódón Ur tagjában be van tagosítva a Porkoláb sőr és általsor veteményes területek, Berzéti kert – Tőviskes kert – Akasztó domb – Gyilkoskert – Mívérkert. –

A Patakokról megjegyzendő hogy a Sáspatakon kívül mely, mely az aranyoson végig folyván a Hernádba szét – a több Ebényei Patakok ugymint Betsk patak, Rednek patak, Bronók patak aváros két végén összejövén a várostól ki a Réteken a Miszti gáton ~~gáton~~ keresztül alábas malmán onnan a Lízskai határba megy által, hol motsár patak nevet vévén föl Lízskán alol a Bodrogba szakad. –

[154a]

Helynevek

Falkus községből, Zemplén megyéből.

[154b] Az 1^ő pontra nézve: Falkus helység politikai felosztásnál fogva Zemplén megye Deregyői kerülethez tartozik. –

a' 2ra Helybeli elterjedéssel kétféle neve él most, még pedig magyarul Falkus, tót elnevezéssel Falkusovtze. –

a' 3ra más hajdani elnevezését nem tudhatni, –

a' 4re Hogy mikor említetik legkorábban arról kevés tudomás van, ugy szinte

az 5re Azt sem lehet tudni, – honnan népesített. –

a' 6ra A' név eredetéről sem köztudomás sem hagyomány írott v. nyomtatott emlékekből semmit sem lehet tudni. –

a' 7re A' község határában elő forduló helyrajzi nevek így letéznek: jelesül 3. nyomásból álván a' határ felső, középső és alsó elnevezéssel. [155a] dülők neve szántó földekben, Konapjanki onnan vették nevüket, mert minden évben kender vetetett beléjük, Fisarszke nevét a' füzesér fele régibb időben – vezető úttól vette, – Kopanyovo, nevüket hol vették nem tudhatni, – Topolyinszki topolyin nevü mocsáros aróktól van az elnevezés, Podlyicsinama, mogyoro fás hely lévén e' dülő végibe onnan kapta nevét, – Kosariszka, rég időben urasági tábla volt 's juhokkal kosározástól adták e' dülönök a' nevét, – U-Hvusztu szugba mentek kí a' szántó földek onnan vették nevüket. – Hásínko, valaha vizes évekbe csak legelőül használtatható volt, nevét tudni – honnan eredt – nem lehet, – Na hure leg dombosabb helyen lévén a' határba onnan vette Nevét. – Od hotara Rét. – Kácsándi határtól, – Koszczelna templomé volt azért kapta e' nevet, – Krivotó – régi tulajdonosától öröklötte nevét, – Horvát halma, a' régi zavargos időkben a' Horvátok feküdtek ottan lágerbe, – úgy ragadt e' térre az a' név, – Zavalalom régi elnevezésü rétek a' falu déli részén, Uszki, Ptsolynikovo, Planyovo dlúhí luki, Za klukovó, ortáse Za hurkami nevük eredetét biztosan tudni nem lehet, – Szepnyiki, – a' régi időben híres gyümölcsös kertek voltak helyükön, azért maradt rajtok ez elnevezés, pod szadami na pus-kácsze rét a' mellette folyó tapoly régi medribe egy befűlt vadásztól vette elnevezését, az ugy nevezett Sztari drikba, Rohosnye, na szipova, dluha Molyvák el nevezésük a' iszapolástól eredt, – Hrubí lyesz, Za dluhu molyvú lesz erdők éger fábóliak, – Zudov, – régi időben a' víznek rögtönzött esése lévén ottan Zúgó patak v. ároknak hívták 's azon ároktól kölcsönözte nevét, – és az arók túlnani rétek Za zudov nevet kaptak (tótos képzéssel zúgó helyett zudó–) Medzsi drikami két víz közt lévén onnan vette nevét, – Za mlínyiszkovo rét, – a' malom tulsó részén lévén ugy kapta ez elnevezést, – Ilyó kút, Za Matyjiovim

Falkus

Szátkom gazdájuktól vették nevüket, – Pazsít legelő nevét nem tudni honnan kapta káposztás, káposztát ültettek oda onnan van az elnevezés, – Plány legelő okvetlen nagy kiterjedésétől eredt az elnevezése, – Valasszka luka, Cántor rét, elnevezésük a' birtokosoktól kölcsönözött, – különben pedig csak az olyka nevü árokba van, – határos Berettő, T. Terebes, Kácsand és Dubróka határai-val.

[156a]

Helynevek

Felső Bereczkiből Zemplén VMegyéből.

1. Zemplén V. Megye Bodrogközi Járás Bodrogí kerülethez tartozik. – a kösségecske mivel kiterjedésénél s lakosok számánál fogva igen csekély másnak nevezni nem lehet, a bodrog folyó mellett 125. lélek lakossággal mellyek valásra nézve feloszlanak Reformátusokra kiknek helyben templomuk van s ó hitűekre. ~
2. A kösség keletkezése olta e maí nevén kívül mas nem vólt s elterjedve Felső Bereczki kösség czímével él s bír. –
3. E kösség elnevezését allígha nem a letelepedés előtt talált s létezett berektől vette mert igen természetes, – hogy beregh vagy régenten berekk az idők elteltével bereczkire melly utobbi ragaszték kicsísíseget parányságot jelent okozván a helység küssességét – nevezetet nyert. –
4. A kösség megemlítésére tett tudakozozások folytán már jó régen lett említésbe hozot a megye többi kiegészítő részeihez lett sorozás alkalmával. –
5. A népség jó régente állítólag mint vándor vad- s hal fogó mesterségénél fogva jónak látta e vidéket a letelepedésre itt állapotott meg, – melly letelepedés otan másüvé nem vágyva képezí jelenleg is netovábbját.

[156b] 6. E név eredetéről túl lapon 3. pont alatt tett állítólagos ~~eredetéről~~ keletkezésén s elnevezésén kívül más egyebet sem hagyomány sem köztudomásból egyebet kifürkészni nem lehet.

7. A kösség végtelen kicsíny mint már az 1° pontban említve vólt, – ebből kifolyó következmények szerint igen természetes ha csak pár düllövel mellyek nem valamí felettébb sok földbirtokot foglalnak magukba – bírnak, – és pedig nevezetes Páltavasí földlek (így nevezik a közelest eső tavat) füzes, faluk földje czím alatt foglaltatik és nevezett el. –

Véglegesen megemlítendő, – hogy e kösség határa szomszédjai éjszokról BSzögh, délről Alsó Bereczki, keletről BSzerdahely kösségek hatarái s nyugatról a bodrog folyam – melly S. A. Ujhely megyei székváros határától elválasztja.

Kelt Felső Bereczkiben 1865. Márt. 10.

Takáts Lajos mp
ker. Jegyző.

[159a] **Helynevek**
felső Csebinye községből, Zemplén megyéből.

[158a] Felső Csebinye falu, Zemplén megyében Mezőlaborczi kerületben, Laborcz folyó mentében –

A község magyarul nevezetik Csebénynek, oroszul Csabini, az orosz népességtől, mely azt lakja, – Hagyomány szerint már 4 Béla Király alatt a Tatárok ellen Csebinyei határon magyar katonaság táborozott, már akkor is e község népes volt miután fából épült templommal birt.

A név eredetéről ez a hagyomány: a Tatárok ellen a magyarok itt táborozván köztök leg több Oláh katonaság találtatott, kik őrt álván a jövőktől azt kérdezték: „cse binye” az az mi jó, mi hir? mely Oláh szótól a községnek neve eredett.

E községnek határában találtatnak következő Tophographiai pontok; a községet a Laborcz folyó közepén át metczi, ennek keletről következő dülök elő fordulnak: 1^{ször} Dyil orosz szó mely munkát jelent, vagy is tán hogy leg először munka altá vétetett lejtős hegység, szántó föld rétekekkel vegyes. A határnak leg jobb földje. 2^{or} Szerednye két patak közt feküdvén szerednye vagy középnek nevezetik. 3^{or} Vívyszizka mely zabot termő földet jelent. 4^{or} Szolotvini vagy is édeses mely édes víztől kut forrástól vette eredetét, ezen dülöknek teteje gyalog fenyves legelő. 5^{or} Hrabini bükkes erdő melyben özek és gyakran vad disznók találtatnak.

Nyugoti részen Szukói határtól feszik 1^{ször} Mliniscse düllő mellyet a malomi árok át folyván a malomtól vette nevét.

[158b] 3^{or} ennek szomszédságában találtatik Polom nevü hegy melynek éjszaki alsó része szántó föld, a hegy teteje pedig egész nyugoti részben bükkes erdő, mely vágásnak fel használtatván nagy sűrűségben sok vadnak kivált vad disznónak ad nyughelyet. 4^{or} Mutronini és Dolini rengettek erdőség. 5^{or} Vaszkova és Szerednya hora fiatal buk erdő, 6^{or} Dubrova, Hirka, Zavezlinki igen sovány szántó föld. 6^{or} 7^{or} Roveny Hradi és Djilniczi a határban a leg jobb földek. –

Az egész határ 4000 holdat felül haladja, míg területnek a felet az erdőség foglalja el.

Kelt Felső Csebinyén Majus 3^{an} 1864

altalam
 Czapkay Ede mk
 Ker jegyző

× Moroz Vaszily bíró
 × Moroz Hricz hités
 P. H.¹³

¹³ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobini Kerület F. Csebinye Helységének Petsétje.

[160a]

Helynevek

F. Jablonka községből, Zemplén megyéből.

[161a] ad 1. Zemplén Megye Homonai Járás

„ 2 Csak egyedül Felső-Jablonka

„ 3 Nem volt

„ 4. Nem tudatik

„ 5 Nem tudatik

„ 6 Semi féle irományok nem taláztatnak, 's a falu lakosaitól ki nem puhatolandó.

„ 7. Kicsára szántó föld, pod Priklyetyu szántó föld, Csertesz szántó föld, Lán szántó föld, Berech Rét, Horbok szántó föld, pod Kicsaru szántó föld, Pekarova hora szántó föld, Kicsára szántó föld, Gasparovo Legelő. Janka daridona szántó és Legelő föld, Manyorszki verh szántó föld, Lyískiw Legelő Barnowa Dolyina Legelő, Kecorka Legelő, Pilyere szántó föld, Prelyezok szántó föld, Hmilna jáma szántó föld, Csasik szántó föld Lan szántó föld, Ubícs szántó föld, Na Dolinkoh szántó föld, Sop szántó és Legelő föld, Baranyiv szántó föld, Naratyín Legelő, Kut-Kohanis Legelő, Zlomí, Erdő, Parilowa Erdő, Dolina Legelő, Za szlovenszki Legelő, Na Szlovenszkím Legelő, Zsolyib Legelő, Na Lyevicskiw, Wirh osztrí Erdő és Legelő, Sztobí Legelő, Andriczova Legelő, Roszoho Legelő, és Rét Na Polyankah Erdő és Legelő, Na kutye Legelő, Be-reztova dolyina Rét, Naszilyczova Rét, za Sztobocsní Erdő, Bískid Erdő, za Kuton, Rét, Fedorov Rét, Marmokín Rét, Szaricsín Erdő, Mínyow Rét, Za dovu horbu Rét, Flyáskinszka dolina Rét, Waszilyicsikova Rét;

Helység előljárói és korosabb Emberek nyilatkozatok szerint felvétel

Kelt Felső-Jablonkán 864 évi Május hó 1^{én}

Duncsinszky Emil
Jegyző

[162a] **Helynevek**
Felső Körtvélyes községből, Zemplén megyéből.

[163a] ad 1. Zemplén Megye Homonnai Járás

„ 2. Csak egyedül Felső Körtvélyes nevet viselt.

„ 3. nem volt

„ 4. nem tudatík

„ 5. nem tudatík,

„ 6. Semi féle irományok nem találhatnák, ’s a falu lakosaitól ki nem puhatolandó

ad. 7. U privlakoj szánto föld, Jablonov nevü legelő, Slísov Legelő, Hrabova Legelő, Lyubiszki szántoföld, Hrusovka nevü Rét, Kút bikfa erdő, Lász nevü szánto föld, Malenyka Legelő, Verh szántoföld, Topolyíni Legelő, Hrun Sztrednyi hru í dolyíni Legelő, na dolínye, szánto föld, pod malyanku szánto föld, Zahumenykí, Semenovo szántoföld, za napísním verh hrabíni szántoföld, Dubraukí szántoföld, pod dubravku Rét, Svertki szántoföld, Kuti Vintelya szánto föld, Uszenykí szánto fold, Dluhoni szántoföld, od hotara szántoföld, Na szomczizkoh Siroki kolo Vucsnyikovoho szánto föld, Uszenyki szántofold, Konopjankí, Hurkí Szántofd, Rucsnyíkov Hlyíne Legelő, Szomcsízku Legelő Ubocsa kevert erdő, Rankí, Hrizsnyov, erdő. pozarucsnyikov za hresnovu szántofold, Ríny, Za Sihotah szánto föld, Kutí szántofold, Stendní luki Rét, Gyelniczu szántoföld, Uluzsa Rét, Pod Dubravu szántoföld, Dubrava Tölgyfa erdő, Síróki harb, Sztavenyecz Tölgyfa erdő pod kamenu Rét, – ezen határban egy majorság létezik mely 1822^{ik} évben épült ’s jelenleg Mtságos Andrassy Etelka birtoka. –

[163b] Napkeletrül Cz. Hoszúmező és Agyidoczi határokal határos

Déltől Rovnai határuul határos

Napszalat, Udvaí ’s Velopolyai határokal határos.

Éjféltől, Maskoczi és Agyidóczi határokal határos.

Helység előljároi és korosabb Embek nyilatkozatok szerint felvétellett.

Kelt Felső-Körtvélyesen 864 évi Majus hó 1^{én}

Duncsinszky Emil
Jzö

[164a] **Helynevek**
Fel. Ladicskócz községből, Zemplén megyéből.

- [165a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A két neve él Tótul Visnye Ladicskócze, Magyarul Felső Ladicskócz, mely is ország szerte ismeretes.
3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
4. Nem tudatik.
5. Honnan népesített? Nem tudatik,
6. A köztudomásból hagyományból irott emlékekből a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni. –
7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például: Hurka, Velyika Deber, Ker Verch, Kulyhova deber, Osicse Verch, Csarna Hura, Nad Breczkovu, Sitni Huri, Klyenovo, Siroki Harb, Kamencze, Za Kozarovom, Rovni Laz, Kamencze, Ireczinov Hrun, Polom, Zaskradovom, Czirna, Ezen községbe anéptől többet nem lehet ki tudni, irott hagyományok nem találtattnak. – Kelt Felső Ladicskóczon Maius 24^{kén} 1864

Gyorgyovíts
Jegyző

[167a] **Felelet kérdő pontokra.**¹⁴

- a. 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.
- a. 2. Csak egy Felső Ladicskócz
- a. 3. Nem volt.
- a. 4. Ki nem puhatalandó.
- a. 5. 9to 9to
- a. 6. 9to 9to
- a. 7. 9to 9to

Kelt Felső Ladicskócz Maius 15^{kén}
1864

Gyorgyovíts Ágoston
ker Jegyzo

¹⁴ A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

[168a] **Helynevek**
Felső Sítnyicze községből, Zemplén megyéből.

Felső Sítnyicze községe fekszik Zemplin Megyébe Zsalobini kerületbe emlékezetes a' közseg mindég F. Sítnyiczenek neveztetett – a községnek hajdan sem vólt más neve a' község mikor kezdödöt nem tudatik Honan népesitetett nem tudatik Honan vett eredeteröl semi nyoma nincs a lakóság többnyire RCatholicusok.

[168b] Felső dülö
Za belesim gödör folyik Porubai árokba
Czibacski – gödör ~ ~ ~
Hurka
do Kraszniho.
Za Kondatku
Pod Vizzoku.

Alsó dülö
Ivakovo gödör folyik Sítnyiczi árokba
Na Steepoch. gödör folyik Porubai árokba
Nad Vonyaczu gödör falu árkába.
Potok. gödör falu árkába.

[169a] Közepső dülö
Turjanszka
Domaszki
Mocsárki négy kis gödör folyik a' falu árkába.-
Dziliki
Lescsini
Kosariszko két gödör folyik Porubai árokba –
Za debriču.
Na Sztrani

Rétek
Pod Velcsim
Pod Kosariszkom
Pod debriču
Pod Polanim

Felsősitnyice

Viso Mlina

Pasztovnik

Nízs Broda

Legelő

Pod Verchom.

Kelt F. Sitnyiczen Majus 14. 864

Bohács Tamás × Biró

Tarcsik Janos hittes ×

Smajda János × hittes

Dzubara Márton ×

Maczej Vaszil ×

Szopko János ×

[170a]

Helynevek
Füzesér községből Zemplén megyéből

1. Zemplén megye NMihályi Járás Füzeser helység.
 2. Magyarul Füzesér, tót nyelven Fisárnak melly országszerte ösmeretes e nevén.
 3. Más elnevezése volt e helységnek régi helyes írás szerint iratott Fizes-ér, Fyzes-er, Fizesch-er,
 4. igen régi telepítvény, mit onnan is állítani lehet, hogy a helység felső végén történi szokott ásatáskor többször hamvedret, úgy nevezett romái úrnákat s többször régi romai pénzeket találni innen magyarázható Annonimusnak a XI fejezetben levő azon állítása: hogy Álmos a magyar földre lett bejövetelevel a Halicsi fejedelemmél egy hónapot töltött volna, – a Halicsi fejedelem azt fel szollitván hogy tovább a havasokon keresztül nyugotnak Pannonia földjét keresné fel, – mondvan annak hogy „Pannonia potius fuisca terra Atillae regis, et mortus illo praescupassent Romani principes terram Pannoniae usque ad Danubium vero collocavissent pastores suos” s ezen állító Annonimusnak a fentebbi talált régisegek is igazolják, – azért az okmányok szerint 1200 évet lehet szamítani hogy ehelység fen áll.
 5. Nepesítettett a régi családok magyarok voltak, – később Lengyel országból és felső magyar ország Tót ajku lakosokból.
 6. Nevét vette Füzeséry föld birtokos családtól, mít onnan is lehet állítani, mert a Zemplén megyei [170b] levél tár egyik okmányában, az ezen helységet jelenlegis nagyobb részben bíró Füzeséry családról ez ál „Familia nobilium de Füzesér antquitatae generis, et gloria majorum florens genus, et originem ad primos illos progenitores Scythas refferet qui juxta tri: 3. por. 1. – sanguinea suo fundatam pueritru ad posteros transmiserant”
 7. Szanto földek Kolcos neveztetik azért mert a határ nyugoti oldalán levő Dussa folyó két felé ágazván mint egy Kúlcs közt vannak a földek, – Plány hól többnyire a hamvedrek találatnak, – Kalany az előtt Fagyal be nyöt bokroktól vette nevezetét, – Dluhnyivák magyarul hoszú földek, – Bertoszki mert azokat Berta nevezetü emberek zálogba birták. – a réték Rubanyina mert azok hajdánában erdőből formalodtak, – Prikonczak magyar értelem szerint föld lábak, – az egész határ lapályos, folyo vize nincs egyedül Dusa árok mely csak nagy esözéskor van tele vízel, erdeje nincs.
- vége határos déltől Csebb, keletről Csebb és Lasztomer, ejszakról Samogy és Lask, – nyugotol ismét Csebb helységek határaival.

Füzesér

Kelt Füzesésrben Ápril 30^{án} 1864.

Füzesséry Bertalan
fő bíró.
Fröhlich Gyula
Esküdt.

[172a]

Helynevek Garany községből, Zemplén megyéből.

[173a] Garany. Zemplén Megyében kebeleztetett község, Töke Terebesi Járás S. a. Ujhelyi Kerület, fekvése egy völgybe van, az ugy nevezet Avas Erdő hegy allat, a jelenlegi Lakóság által állitatik hogy 1757^k évben, a holl jelenleg a RCath: Templom áll ott Reff: Templom létezett, melly széjjel hányatván, helyébe RCath: Templom épitetett. – S mint Reff: Fiók Egyház a Lelkesz Lakaival együtt átt tétetett Bodzás Ujlakra. – Ezen községben a Lakóság Hitekre és nyelvekre külöm bözők Lakik pedig benne 1/6 RCat: 4/6 Reff. mellyek Magyarok 1/6 rész pedig Óhitü mellyek Totul s illetőleg Oroszul beszélnek, hogy ezen község honan vette eredetét, s valaha hivatott e más néven, ugy nem külömben ezen Lakóság mikor és honan szármoztatott ide, nem tudatik.

Jelenleg a Határja áll; délről az Avas, keletről viz mosás, ejszakrol a Cserje Erdők, és Nagy Nyelő kaszálo Rétt, – nyugotrol a Határban levő Szánto földek, mellyeknek Düllői hivatnak Viz mosás, Mogyoroska Avas allatt, Hosszu, Széllessek, Sándorka, Cserjei Tábla, Szögh, Kosájj melly repülő Homokbol áll, – a Kaszáló Rétek pedig allanak Nagy, Közepső nyelő, Nagy Rett, Kroppa, Szoros nád, Bencsik, Bodrog, Rodvány és Karaszó rétek. a Legelő Pacsitka, elő, Széles Tó, és Lika, valamint a kaszálókat, ugy a Legelőket minden evben, ha leg kisebb nedves esztendő ütt bé, kétszer is ell borítja az ár viz melly mia nem kevés kárt szenvednek a Lakosok, mivel a Le kaszált szénájokatt az ár viz ell hordja.

Ezen hatarban folyo viz vann, Domko, Kiss Bódróg, és Helmeicz nevéek, melly a Garanyi határ széllen Szürnyeg Helységtől az ótt ki ássott Canálissal foly össze.

Ezen Garanyi határhoz ez ellött 12 évekel tartozott az ugy nevezett Gödönyi Malom, Szilas kaszálo s Erdő, Kiss Erdő, Remeczke, Nyárjaska, Nagy, Hegyes, és Kopasz Molyva Erdők, mellyeket per által a Málcziaiak meg nyervén, általok részekre ell foglaltatott, melly tér téssen 1030 holdatt.

A Garanyi Határ Szomszédtságba áll, Keletről Málcza, délről Szürnyeg és M: Jesztrebb, nyugotrol Bodzas Ujlak, ejszakrol pedig a Harditsa Helység határjaikal. ~

[174a]

Helynevek
Gatály községből, Zemplén megyéből.

[175a] 1. Zemplén Megye Nagy Mihályi Járás Deregnyői kerület.

2. A' községnek csak egy neve el t. i magyar nyelven Gatály tót nyelven Hatalov. helybeli elterjedéssel, mely ország szerte ismeretes.
3. A' községnek hajdan nem volt más el nevezése, sem nem iratott különféleképp a' mostani helyneve.
4. A' község legkorábbi említése nem tudatik.
5. A' község nepesítése köz tudomás szerint felföldi tót ajku letelepedőkből történt.
6. A' község név eredetéről köz tudomás szerint, tót ajku helynévre nézve, egy hajdanában le telepedett Hatala hadvezér nevéből tudhatni
7. A' község határában elő fordul topographiai nevek u. m. „Dvoriscse” hajdan a' községet alapító Hatala hadvezér lak udvarhelye volt mely körül sánczolva egy dombon kört képez a rovna határban Dusa vize kanyarodása part mentében melyet Dubróka határ Kamonya erdőseg majorsága dél nyugotról elfedez, most dombos sziget forma szántó föld „Medzi hajami” hajdan éjszak 's dél oldalról fekvő erdőseg rovna tisztás tér most szántó föld Berettő 's Lazony határ téreivel szögellő, „Laka tó” hajdan nadas vizes tér most szántó föld „Podlabor-csom” hajdan Labortz folyónak egy kiáradó és folyása alatt elnyúló tér szántó föld Csebbi határ szélében keletnek terjedő, „Velcsi dul” hajdan farkasok fogására gödrokkal felásot tér, „Kralyov Kut” hajdan egy tér mely király elnevezésü kútal birván most szántó föld, „Viterugyik” hajdan szél malom dombos tére a rovna határban most szántó föld.

Jegyzés,, mind ezen elő sorolt dülök eredeti nevei tót nyelv helynevezést nyertek.

Kelt Gatály Martius hó 27^{en} 865.

általam

Záborszky Ferentz m

Jegyző

+ Estók György

+ Paulov Mihály

Község vénei s lakosai

[176a]

Helynevek

Gálszécs községből, Zemplén megyéből.

[177a] Gálszécs Mező Város fekszik Zemplén megyében egy kies vidéken, Kasától kelet felé az alladalmi út mentében 5. mértföldre Újhely Varosától pedig mely e' megye szék helye északra 5 ½ mértföldnyire, orosz, tót és magyar lakosokkal, Valásra nézve római Catholicus, gör: Cath., evangélikus reformatus és Zsidó, Római és görög Cath., reformatus anya templommal és Zsidó Synagógával, van vízi malma bent a' városba orszagós és heti vásárai igen népesekek. Szántó földje körül belől 4000. hold 's jó mivelés mellett mindent meg terem. 1255-ben ezen helység Purusztján (Borostyan) várhoz tartozott, 's az Aba nemzetségből származott Peteursz Peter birta. Fiának hűtlensége miatt Miczban gróf fiainak adatott 1320-ban. 1462-ben Comes Gál de Zéch zólyomi főispány a' helyseget mezővárosi rangra emelte 's vásárokat hozott be. 1663 a' Bocskay zendülés itt vevé kezdetét, 1685 egy része a' helységnek báró Fischer Mihálynak, másik része a' Homonnai Drugetheknek ajándékozott. Mostani földes Urai. báró Fischer, Mólnár, Vladár, Téglásy, Gábry, gróf Barkóczy és több kisebb birtokosok, e' kerület Szolgabíró székhelye, valamint posta állomás szinte helyben van, honnan Kassa 's Unghvár fele jól elkészített uton a' Császári gyorskocsi, Ujhely és Varannó felé pedig szinte Császári Cariol naponta rendszeren jár. Végül megjegyeztetik, hogy hajdanában „aranylábú” Gálszécsnek neveztetett.

Jegyzette
Antalovits Károly
Gálszécsi Jegyző

[178a]

Helynevek

Gerenda községből, Zemplén megyéből.

[179a] Gerenda. e' Helység fekszik Zemplén Megye, Gálszécsi kerületben, a' Kassától Unghvárra, és Újhelyből Varanó felé menő kereszt ország és álladalmi út mentében fekszik, Gálszécs Varósához filia, orosz tót falu, lakik bene rom: Catholicus, görög Catholicus, evangelicus, reformatus és zsidó vallású, bir körül belől 600 hold szántó földel. Földes urai. báró Fischer, Ghyczy, Vladár, Téglásy Mólnár 's többen, utolsó posta Gálszécs.

Jegyzette
Antalovits Károly
Jegyző

[180a]

Helynevek

Gertsely községből, Zemplén megyéből.

[180b] Gertsely. Zemplén Megyében kebelezett, Töke Terebessi Jarás, S. a. Ujhelyi Kerület, fekszik, az ugy nevezett Gertselyi Dombon és allatta, a nappelleti oldalon lévő Helmecc folyó viz mentibe, – a Jelenlegi Lakóság által állitatik, hogy ezen község a Tatár futás ellött Görts pusztának hivatott melly akoriban a Határba lévő Várhegyi Zárdához tartozott, – de hogy ezen Zárdának ki volt a tulajdonossa s abban miféle Szerzetesek laktak, nem tudatik, – Ezen Zárdának romjai, némely helyüt a jellenben is látható, a Tatár futás után minek uttána több helyről költöztek ide a Lakosok, [181a] de honnan, az nem tudatik, Gertsely Helységnek neveztetett, amint jellenleg is azon néven neveztetik.

A Lakóság külömbféle Hitt Vallásuak, allanak pedig 3/8 rész Ohitüekből 3/8 rész Reff: 1/8 rész Reat: és 1/8 rész Izraelitákból; – mellyek egyvelgest Magyarul és Totul beszélnek, – az Izraeliták pedig Héberül.

A Szántó földek Düllői neveztetnek. Bervágo, Ortás, Tölgy fáss, Hosszu kötelek, Ugrora járo, Által járo, Ortvány, Anya Szerek, Ugorka szer, Fok, Rövidek, Akasztófa, elő rétekre járo, és a Bentsikre járo.

A Kaszáló rétek neveztetnek, 1° Rétt, Hallászka, az Ugrora járo, Meszter rétt, Bentsik, és Halasztó,

Az Erdők neveztetnek. Jávor, Hideg Kutt, Manna Kutt, Tekenő, Meleg oldal, és Rákos, egyvelges tölgy, és Bikfátt teremnek.

A Helmecc folyotól 10 ölnyi távolságba a rétség közeppen, volt egy Sós Kutt, mellyet 1853 v. 54^k évben a Kincstár által bé hányatott, s ell tiltatott.

Ez ellött mint egy 36 évekel a Reff. Hivek, a Gertsely Helység Domb tetejére, amagok költségen épitettek egy Reff Egyházatt, és egy Lelkész Lakott. – a Lelkész jobb állása tekintetéből, a Lakóság amagok illetőségeikből örök időkre hagyományozott 36 hold szántó földett, az oskola Tanitonak pedig 13 holdatt. –

Vagyon ezen Határba egy kö Bánya, melly Várhegynek hivatik, ezen Bánya kétt egyenlő résszre hajlik, mellynek felle a Reff. Egyháze, mellyel szabadon rendelkezik, a másik felle a Lakossoké, kik is követ, tsak a magok épitkezésekre szabadon hordhatnak. –

Ejszakrol az ország utt mentibe, vagyon egy Ugroi nevü Kortsma Ház, állással ell látva, melly is a Mlgos Gróff Andrassy Aladár Úr Önsza tulajdonához tartozik.

Ezen Helység Határja Szomszedtságos, Keletről Bodzás Ujlak, délről, Nagy Toronya, ejszakrol Kelecseny, nyugótról pedig Velejtthe Helységek Határaival.

[182a]

[Gesztely]

Tekintetes szolga biró Úr!

A 30^{ik} számú kőr levél rendelett folytán, mi szerint a' magyar országi hely nevek őszveírását a' küldött útmutatási példány szerént eszközteni kötelességemül tétetett, ennek folytán tisztelettel jelentem a' következőket, és pedig:

1, Gesztely község fekszik Zemplén megyében, tartozik a' Gesztelyi kerülethez, székhellye s. a. ujhely városa, ezen község határos keletről Megyasszó városhoz tartozó Új világi Tanyával, délről Kakk, nyugotról Onga, és éjszakrol Csanáros községekkel. – Gesztely községhez tartoznak 11. kül Tanyák. 'A jelenlegi köz birtokosok, kik egyszersmind regale jövedelmet is huznak ezek: Koczán Josefnő született Puky Franciska, Öz. Orosz Pálnő született Orosz Mária, Mudrony Sándor, Orosz Tamás, Orczy János, Tátray László, Orosz Lajos, Szányi Gyula, Fay Sándor, Fay János, Kende Istvánné, Koronafeld Istnő, Czéhmaster Antal Orosz Zsígmond, és Vékey Bertalan. – Folyó vize a' Hernád. – Erdeje nints, népessége a' tanyákkal együtt körül belől 1500 lélek. – van benne a' R. Katholikusoknak, és Reformatusoknak Templomjok – és az Izraelitáknak ima házuk. – A' község nyelve tisztán magyar. – Kiterjedése szántó földben 3025. hold catastralis – 522 hold rét, 760. hold legelő, és 333. kapás szőlője. –

2, a' községnek neve Gesztely. –

3, a' község levéltárában lévő Jegyzőkönyv szerint, melly 1721 évről szól, a' község neve csak Gesztely név alatt fordul elő –

[182b] 4. E' községnek neve leg korábban is csak Gesztely név alatt volt ismeretes – volt azomban a' községnek egy ezüst petsét nyomója mellyen ezen kőr irat volt: Sígillum Oppídi Gesztely, miből az a' következés, hogy ezen község hajdan mező város volt, és híhetőleg vásári joggal is bírt, miután az 1721 évtől szóló Jegyzőkönyben a' mészárszéki jogból a' földes urak 50 tt a' község 30 tt fogyútt kapott – és ezen kitétel színte elő fordul: a' vásári vám a Hadnagyot concernálja, és így a' régi időben nem bíró hanem Hadnagy igazgatta a' községet, – de mikor enyészett ell vagy vesztette ell ezen jogokat, annak nyomába nem lehet jönni adatok híjánya miatt. –

5, Hogy honnan népésitetett a' község adatok híjányaba kí puhatolni nem lehet. –

6, Köz tudomás vagy hagyománybol a' név eredetéről semmít bizonyost nem tudni. –

7, A' község határában elő forduló topographiai nevek sem nyujtanak semmi felvilágosítást, a' községi uttzák ilyen nevek alatt vagynak: Czígány

Gesztely

sor – Kert aljai uttza – Kís híd uttza, Hostáti uttza, Vám kortsma uttza, ákácztuttza, Szerős kert uttza, Patak aly uttza. 'A Dülők nevei ilyenek: Szőlő sor, régi ország út, Temető sor, Patak ally, 1^{ső} pap sor, másod pap sor – Martonos, középdülő, Kereszt sor, rövid dülő, Szakadásra vívő, Ország út feletti 1^{ső}, Ország út feletti 2^{ik}, Ország út feletti 3^{ik}, Szeles, Zsályás, Hosszú, 1^{ső} Halom sor, 2^{ik} halom sor, 3^{ik} Halom sor – Kís kútt Sárnga part, Hostáti pást – alsórét pást, Berek, Ürmös hát – Sebes ér, és Csontor. –

Végre megjegyeztetik, hogy a' kérdéses helynevek ki kutatása tekintetében – mint helybeli kőz [183a] birtokos T. Orosz Tamás Úr előadja, leg czélszerűbb lenne Csáton lakos T. Orosz Mihály Úrhoz fordulni, a' kínél a' T. Orosz családot illető archívum léteztvén, abból némely adatokat a' községet illetőleg híhetőleg fel lehetne fedezni. –

Mellyek után tisztelettel vagyok Gesztelybe Május 27^{én} 1864.

Tekintetes Szolgabíró Úrnak

alázatos szolgálja
Dakó Alajos Jegyző

[184a]

Helynevek

Giglócz községből, Zemplén megyéből.

Giglócz fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini kerületbe
Emlékezetre a' község mindég Giglócznak neveztetett
a' községnek hajdan sem vólt más neve.
a' község mÍkor kezdődöt nem tudatik
Honan népesítetett nem tudatik.
Honan vett Eredetéről semi nyoma nincs
a lakóság RCatholicusok.

[184b] Alsó Közepső és Felső dülöbe

Luhi
Pod Chrasztki
Unlaki
Za palondarna
Putki gödör folyík Olykába
Brjeski
Dzurova
Po pod Strán
Dubrava.
Na doloch.
Na Kanderim gödör folyík Olykába

[185a]

Rétek

Porvaszki
Pole chrasztok
Pred Vercha.
Poli Krja.
Za Palondarnu
Za dluhu debru. gödör folyík Olykába.

Rétek

Na ludkoch.
Medzi Jarki
Pod Numni
Pod Modarnim
Luhi
Rosztoki
Pasztovnik
Sztrihanecz
Pod Szkalku

Giglóc

Legelő

Lazi
Drunova

Erdő.

Sztrán Jercsína.
Hrún Dzurova deber.
Luzsnicza
Chotár
Chrasztki

Kelt Giglóczon Majus
17. 864.

Andrejczák István × Biró
Goffa Gyura × hittes
Boch Hreha × hittes

[186a]

Helynevek Girincs Községből, Zemplén Megyéből.

Girincs Község a Kassai kerületben Zemplén Megye Gesztelyi Szolgabírói járáshoz tartozik. Szék helye S a Ujhely. Fekszik a Sajó bal partján; – hon eredetét nem tudni, – s idejét csak hogy jelenleg szép és csinos kis helység, nevezetes benne az urasági lak és kies csinos kert, több minden fele elők fák leteznek benne az község hazai előtt is mindenütt akász fak léteznek mely egy kis városi promenadét vagy séta tért képez mind két sor úttzán meleg nyarak által jó illatokal kedveskednek az akász fa viragai. Lakosainak szama 600 lelekből álhat atallában RChatholicusok.

A név eredetjére nevez sem tudunk felelni csak hogy a sajó vize mellette foly el melyen egy vízi őrlő malom van, melyen fajin búza liszt készítetik mely a Pestihez hasonló – hal neműek is találatnak a vízbe úm potyka harcsa mén hal és más apróbb halak. az Sajón át járas ladikon történik vagy néha szekeren vagy at gazollás által is történendő; az lakosok és urasági rétekné – vagy Borsod megyei szomszéd határos közsegekhez – um Őrösre S. Szegedre és Nagy Csécsre. Az tagosítás 1858^{ik} évben kezdődöt meg mely 1863^{ik} évben hitelesített. Kőrűlbelől Szantó földje letezik atalyába véve 1448 hold 338 □ öl, Rét és kertje 624 hold 550 □ öl Legelő 441 hold 1050 □ öl Erdő 79 hold az Uraságe és nadás túl a tiszán 105 hold **[186b]** szinte uraságé. –

Az urasági dűlok nevei több felék az lakosoke pedig a mostani Telek könyv szerint belhely kender föld I vető II vető Rakottyás III^{ik} vető rakottyás IV vető Kis lápa. az Rétek nevei vagy dülő Borz hát, Hosszú lapos, Lúdas dülő,

Földje átaljában lapos hegy és domb nélkül fekete mely hogy bő termést hózon gyakori de nem sok essöt kíván leg inkább tenyészt a Rozst kukuriczát útána búzát kevésbe az árpát Zabot és más tavasz veteményeket –

Fő fojója a Sajó vize és az Abonyi puszta mellyről azt állityák hogy valaha falu volt melyet a tatárok el rontották. – a földek felső része Kőröm S Hidvég és sarkad földekkel határos az alsó része pedig Kesznyétemi és Kis Csecsi földekkel határos volt Földes regíbb urai Dóri Ferencz Dóri András Dóri Gábor Almasi Josef Pálfi Gróf Falkenheim Ödön Falkenheim örökösök jelenlegi Gróf Bombelesz Lajos Úr.

Girincsen Junius 14^{en} 1864

Láczy Simon mpa
k h. Jegyző

[188a]

Helynevek

Girócz Or. Petrócz községből, Zemplin megyéből.

Girócz községe fekszik Zemplin Megyébe Zsalobini Kerületbe.

Emlékezetre a' község mindég Girócznak nevezetett

A' községnek hajdan sem vólt más neve

A' község mikor kezdődöt nem tudatik

Honan népesitetett nem tudatik

Honan vette Eredeteről semi nyoma nínsc

a lakoság többnyire GCatholikusok.

[188b] ~~Orosz Petrócz~~ fekszik Zemplin Megyébe

Emlékezetre mindég ~~Or Petrócz~~nak nevezetett

~~A~~ községnek hajdan sem vólt más elnevezése

~~A'~~ község mikor kezdődöt nem tudatik

Emlékezetre ~~Papínáról~~ népesitetett, jelenle

~~gi~~ lakoság ~~Pápis~~ták és ~~Oroszok,~~

~~Honat~~ vett Eredeteről semi nyoma nines.

[189a]

Felső dűlobe

Na Kline

Hurka gödőr folyik Olykába

Sztran

Viszoka.

Na Pasztovniku.

Laszcza.

Verch Brezin

Alsó dűlöbe

Sztrane.

Stredni Pasztovnik

Legelő

Palcsa

Paszecski

Valyova.

Zahumeni

Retek.

Vísni Pasztovnik

Vísne Luhi

Giróc

Za Jarki
Pod Pasznicke
Pod Lázom

Erdő

Veliki Lesz Zsarnovecz gödör
folyik Olykába
Zsupova gödör folyik Oly
kába.
Valyova gödör folyik
Olykába.

Kelt Giróczon
Majus 17. 864.

Karpács Gyura × Biró
Rebrak Gyura ×.
Szabó Onda ×
Korekáts Milyo ×

[190a]

Helynevek

Golop községből, Zemplén megyéből.

Szölök őrzés szerint. Malomszög – Kakas – Gázsó – Panka

Szántó földek nevii dülönként Eresztvény allya – kis tábla – Szöllös hegy allya

Szentes kút – Közép járó – Topolyka –

Rét felső és alsó rét

Legelő Topolyka tető

Semmi jelentékenységet a multról nem bírván ki puhatolni. –

[191a]

Helynevek.

Göröginye }
tótul ohradzane } községből – Zemplén megyéből

Göröginye, tót ajkon Ohradzane – községe Zemplén megyei Zsalobini al szolgabiroi kerülethez tartozik. – Szolgabiroi székhelye jelenleg Zsalobina községe, mely községtől a' kerület is elneveztetett,

Göröginye magyar ajkon, – tót ajkon pedig Ohradzane – községe ezen nevezett alatt ismeretes. – A lakóság átaljában véve tót ajku. –

a' lakóság emlékezetétől olta, ezen község mindig tsak a' mostani nevet viselt, és más nevezetét minden nyomtatott adatok hiánya miatt be bizonyítani nem lehet.

Honnan 's mikor népesitetett ezen község? azt a' község vénei bizonyítani nem tudnak, – de hagyományból és irott adatokból, miután ilyenek nintsenek sem lehetővén azt ki tudni.

Honnan vehette eredetét ezen község? azt sem hagyomány, sem nyomtatott okmányok, sem község vénei nem bizonyithatnak. –

Ezen község határában egy szép. kies, 's regényes Vitézvágás – tót ajkon Vityazsovcze – nevezetü pusztá létezik, egyéb eránt különös meg említést érdemlő düllök, mezök, erdök, hegyek, folyók s. t. a: nem találatnak.

Ezen község határát: Baskócz, Szopkócz, Tót Volova, Karna, és czernina községek határaí veszik körül, – és Vitézvágási pusztá

Buza Antal
ker. Jegyző

[192a]

Helynevek

Grozócz helységből – Zemplén Megyéből

Grozovcze

Grozócz községe. Zemplén megyei Zsalobini Al Szolgabiroi Kerülethez tartozik. Szolgabiroi székhelye jelenleg Zsalobina községe, mely községtől a' kerület is vette nevezetét.

Grozócz, tót ajkon Grozovcze községnek nevezet alatt ösméretes. – A lakosság átaljában tót ajku. –

A lakosság emlékezetétől olta; ezen község mindég a' mostani (Grozócz „ Grozovcze) nevet viselt, – ellenkező sem hagyományból, sem nyomtatott adatokból – a' menyiben ilyenek nintsenek – kimutatni nem lehet.

Mikor 's honnan népesitetett ezen község? azt, sem hagyományból, sem a' lakosság vénebejtől, sem irott adatokból, – menyiben olyanok nem léteznek – meg tudni nem lehet.

Honnan vehette eredetét ezen község? azt, a' község vénei hagyomány után sem tudnak, sem semmiféle iratokból, a' menyiben olyanok nem adatnak, meg tudni nem lehet.

Ezen község határában oly düllök, mezök, hegyek, erdök, folyók s. t. a: melyek külön meg említést érdemelnének – nintsenek.

Ezen község határát: Mislina, Tót Volova, Szopkócz, és Homona Bresztó községek határaí veszik körül.

Buza Antal
ker. Jegyző

[193a]

Helynevek

Gyapalócz községből, Zemplén megyéből.

[194a] 1. Za zsidom

2. Lanyi –

3. Dolyinki

4. Na hrunye

5. Svertki

6. Ondalyík z honi

7. Dubini lyesz

8. Priczin teru

9. Pod dubínu

10. Ma senyika

11. Polyá roszpara

12. Pod Bencigrovom Roszpár

13. Pod Snidarku zseme i lesku

14. Potoki

15. Kopanyíni

16. Na Dzilyi

17. Polyu hibránkí

18. Polyu za hurcsa

19. Nád szadoma

20. Kamentze lyesz

21. Na Dolye

22. Pod Prikru

23. Fenyarna legelő

24. Motsare legelő.

25. Nosgrini legelő

26. Pod bajusikovin – legelő

27. Novini legelő

28. Kobulyák legelő

[195a]

Helynevek

Györgyös községből, Zemplén megyéből.

Györgyös helysége tartozik Zemplén megyéhez; Varanoi kerülethez és Dobrai járáshoz; a Tapoly folyónak bal partján, mely határát Sáros megyétől elkülöníti.

2. A községnek jelenlegi magyar neve: Györgyös – tót pedig Dzurdoš, és valószínűleg ezen férfi névtől György – tótul – Dzurja származik.

[196a] 3. Volt e hajdan a községnek más elnevezése? valamint mikor említették legkorábban? erről a lakosok nem tudnak semmi bizonyost mondani. Jelenlegi temploma 1781. épült, tehát jóval korábban letezhetett.

5. Nepesitetett valószínűleg a környékbeli falvakból, néhány család Sarós megyének Matiszova helységéből származik de ezek később telepedtek le.

6. Eredetéről nem tudni semmit.

7. A község határában előforduló topographiai nevek. Forduló mező szántó nevei: Pod Csergovom; Klin, Bogdanka. a szomszéd puszták nevei: Tarbaj és Grodzin. Erdők: Tarbajszki lesz – Zlataikov werch; Bogdanka; Hegyek Lan; továbbá előfordulnak el nevezések is zahumena debra; popova debra. csergova; szántó földek elnevezései: Klin na huréje pod uliczu, na košaroch, na lapóch; pod Bogdanku; a' folyónak mely határát elkülöníti Sáros megyétől magyarul Tapolynak tótul Toplyának nevezik, mely alkalmasint a tót szótól utopity zatopity befullni ered.

Hatarai Ejszokról: Torbaj puszta – fentebb Ricsak és Kobulnitza helysége: Keletről: Matyáska és Proszáts helységek: Délről Grodzin puszta és fentebb Bisztra helysége Nyugatról Hanusfalva mező varós, Vlatsa és Bábfalva.

[197a]

Helynevek
Habura községből, Zemplén megyéből.

[198a]

Habura

Habura községe Zemplén Megyébe Mezölaborczi szbirói kerületbe tartozik, ezen községnek neve eredetét hallomásból úgy tudjuk, hogy 16^{dik} századba, midőn a Törökök és Lengyelek az itten megtelepedő orosz ajku népet háborgatták s szüntelen csatároztak, s' mind hogy magyar országi részen lévén, s többször a magyarokkal is össze ütközvén tehát oroszul vjna magyarul háboru ennek következtében a községet Habura-nak el nevezték

Azon község Beszkiden tul Jaszkelo és Volya községekkel és Beszkid inekső részén Csertész, Mikova, Borro, és Kalenoval határos, jelenleg létezik benne 110. Ház szám 815 lélek 82. Urb. Telek. – Közönséges beszélő nyelv Orosz Földes Urok Tettes Szirmay Pál ur.

Ahatárban találató Dülök nevei, Lann – mert terjedelmes jo fekvésű szántó föld, Kamjana Ritkás erdő, találatik benne jo féle köszörű kő és fenykő Bánya, minden évben sok Db. kő munkálatik benne, Versok, mert magasabb Dombos hely szántó földnek használatik, Hotár mert Mikova helységet határos, legelőnek használatik. Szerednya hora mert határ közepén létezik, szántó föld, Klimis bokros legelő hely, Prikre erdő mert magas és völgyös, Bzovate, holvette neve eredetét nem tudni, jobb faju szántó föld a falu felett, Kretskiv – mert néha napján igen bokros helyvala, most pedig ki vann irtva szántó földek. Polyanki mert több féle patakok találatnak benne azok közt némü darab szántó földek, mellyek Polyánkaknak neveztetnek, Kitsara – mert igen hegyes domb s a falu inekső része szántó földeknek használatnak. Csorna Mlaka mert több motsárok találatnak benne jo faju Bikkes erdő egész a Beszkid nevezetü Galitiával határos hegy alá terjed ki. Gehelyiv. – Beszkid inekső részén az erdőbül kiirtott most rendbesítés következtében a lakosoknak Urbéri illetőségbe adatott. Herlacsin, Vereticsov Horbok a határba legmagasabb hegy, találatnak benne szántó földek kaszálók és legelők Zadebru és Revajiki, szintén magas hegy, Zabebru, mert a hegyen tul van és Revaiiki mert régenten egy Bika az erdőbe kegyetlenül bögött és oroszul mondják revacz, szintén Bik erdő. Kitsurka a falu felet dombos tisztás szántó földek. Obsár – mert oroszul olyan [198b] darab földet, a hol közösen többnek egy helyül szántó földje vann neveztetik Obsárnak Lann, – mert szintén lejtős tisztas szántó földek léteznek. Nyizsne luki, v Pasztovnyik mert a községen alol vann közel, szokás szerint kaszálás után az egész község Marhái rajta legeltetni szokot volt.

Az erdőkben Nyulak Rokák, Őzek és néha Vaddisznok is találatnak

Habura

A szántó földeken tavaszi Buza Gabona, árpa, töbnyire zabb tatárka és kolompér termeltetik.

Afolyo viz mely egy része az erdőségből foly a falu felső végére neveztetik Haburkának, más része pedig, melly Csertesz Helységétől lefele foly össze jön Haburkával neveztetik Laborcznak.

Kelt Haburán 8. Május 1864.

Komendovits Josef
ker jegyző által

P. H.¹⁵

+ Hots Ivan biro
+ Onufrák Hricz
+ Mihalczo Vaszily
+ Petrovai Ivan
Haburai lakosok

¹⁵ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobinai Kerület Habura Helysége Petsétye.

[199a]

Helynevek

Hankócz községből, Zemplén megyéből.

[200a] Hankócz falu Mezőlaborczi szolgabírói Járásban fekszik Laborcz mentibe, honnan vette neve eredetét, nem tudatják. –

Nevezetesebb dülloi Keletről 1^{or} Sztrány régen erdő lévén ki irtatott és most szántó földeknek hasznaltatik. Nyugotról Dyil szántó földek. 2^{or} Pod Krosznu szántó föld. 3^{or} Visnya roveny szántó föld lapályon. 4^{or} Nysisnya Roveny szántó föld és rét lapályon. 5^{or} Kamenecz elnevezését vette a kösziklától. 6^{or} Kroszna hegyes erdő, mely több községek erdejével kapcsolatban van, és így roppant nagy erdösséget képezvén sok vadnak, kivált vad disznónak tanyául szolgál. Kroszno erdőnek völgyébe sok széna terem.

Kelt Hankoczon Majus 10^{en} 1864

altalam
Czapkay Ede mk
Ker jegyző

× Koskovszky Milyo bíró
× Petko Tamás hites
P. H.

[201a] Zemplén Vármegyében kebelezett
Hardicsa helységnek hely névtára.
1864.

[202a] Helynevek.
Hardicsa községből, Zemplén Vármegyéből.

Hardicsa falu. Kassai kerületbe Zemplén Vármegye Terebesi Szbírói járásban. Terebes vidékén. Tót és orosz neve Hardiscse. Honnan kölcsönözte nevét nem tudatik. Eredeti nevét folytonosan megtartotta.

Hogy mikor eredhetett arról tudomásunk nincs, annyit azonban a' népmonda tart e helységről, hogy ez hajdan „czigány colonia” volt, és azok szaporodása által vette kezdetét, kikhez későbbben a' szomszéd helységek lakosai is csatlakoztak 's a' jelenlegi mintegy 1000 lelket számító helységet alapították.

Volt ezen helységnek hajdan vára, de ki által építtetett, fentartatott vagy végkép pusztítatott légyen el, arról hallgat a' kronika. A' hely melyen a' vár állott mai napigis megtartotta nevét, és „Várdombnak” hivattatik. Most Mélt: Gróf Andrássy Aladár ur majorsága helyéül szolgál.

E falu úgy láczik nem egyszerre épült, mit onnan lehet magyarázni, hogy két falu nevet viseli – és amikor a' felső rész Hardicsának hivatik, a' déli részén elvonnuló utcza holtisztán zsellérek laknak Kís-Hardicsának hivatattik.

[202b] Hardicsa három dűlőbe hasítottak földjeit 1863. évben történt Commassatio alkalmával.

A' Felső dűlőben ezen helynevek fordulnak elő; u. m. Cserje alja. Azon csererdőtől mely nyugoti határ szélét keriti e dűlőnek vette elnevezését. – Hínyó sorok, azon forrástól neveztetik így, mely a' nevezett földek aljába fakad és a' legszarazabb esztendőbeis elegendő jó minőségű vízzel ellátja a' munkásokat. – Hosszak, a' földek hosszóságától neveztetik így. – Táblák, – onnan hivattnak e nevezeten, mert ugyszolván ezek leg nagyobb földek a' Hardicsai határban. – Pridánkák – úgy latzik, hogy ezek mint szerzés és kipótolása a dűlőnek adattak a' volt jobbágyoknak, a' mennyiben e szó tótul szerzéken jelent. – Mocsár felett, a' mocsárnak keresztelt legelőtől kölcsönözte nevét.

A' Középső dűlőben következő helynevek fordulnak elő. u. m. Kővecses, eredete nem tudatik. – Ország uton túl, a' mennyiben az országot e dűlőt elválasztja a' többi földektől. – Hosszak, a' földek hosszóságától hivattnak. Ezen földek tövében ismét egy forrás fakad, de nem annyira jó ivó vízzel mint a' felső dűlőben megnevezett „hínyó” forrás, mert ennek vize igen meszes. Ezen forrást Verbiczának hívják, talán onnat: mert e szó tótül fűzfácskát jelent, tehát hihető hogy e forrás egy fűzfa alyába fakadt, és e fűztől neveztetettel Verbiczának. – Hurkák, miért

neveztetnek így, nem tudatják. Mocsáron kívül, a' menyiben a' mocsárnak nevezett legelőn tul esnek, hivatatnak így.

Alsó dülőben. Ország uton túl, onnan neveztetnek, a' menyiben az ország útján tul esnek. **[203a]** Fejér mocsár. onnan hivatik így mert kebelében tartalmaz egy darabb hasznavehetetlen vadvizet feje földet. Ennek közepében fakad egy kőszvényes forrás. – Nagy Szőlőskék, tán szőlő formájú fekvésüktől neveztetek el így. – Kís Szőlőskék ezek amazoknál kisebb földek, elnevezésük azonban egy eredetű lehet. – Mocsáron kívül, a' mennyiben a' mocsárnak nevezett legelőn tul esnek.

Ezekon kívül még a' következő szántóföldi elnevezések találhatnak a' Hardicsai határban. u. m. Káposztás földek, az ezekben hajdan ültetni szokott káposztától neveztetik így, most azonban krumpli földnek használtatik. – Templom előtti földek, onnan hivatatnak, mert a' gör. kath templom előtt egy sorban vonulnak és már kender, arpa és gabona vetésre felváltva használtatnak. – Ivó-kutnál, E helységnek tisztán csak egy ivókutja van, bátor majd minden udvarba kut létezzékis, de azok egesztelen vizet tartalmazván a 138 házszámot számláló helység tisztán egy kutra szoritkozik. E kut a' gör. kath templom déli részén van, és a' nevezett földek kezdeténél, és innen vagyis e kuttól vették elnevezésüket. Használtatnak mint az előbbieket kender, gabona, arpa vetésre és kukoricza alá felváltva.

Kertek alja. A' mennyiben a' falu kertjei végébe esnek, Kertek aljának hivatatnak. – Kazsi tó mellett, onnan hivatatnak így, mert az ugynevezett Kazsító legelő felett vonulnak, Ezen mind két nevezett alatt előfordult földek, mint az előbeniek, kender, gabona, arpa, tengeri vetésre felváltva folytonosan használtatnak,

[203b] Mezőcske, a' határ közepén létező dombos szántóföld. Nevét onnan vette, mert innen az egész határ szabad szemmel belátható, honnan az egész határt képviselve a' mezőcske nevet kiérdemelte. Ez a' határ szive, és a' legjobb termő föld, buzát gabonát arpat tengerit egyaránt terem, a' nélkül hogy pihenésre szükségé volna. A' falu déli részén kezdődik és tart a' Szopot patakig. Keletről a' régi Bodrog medre választja a Grofi 4000 holdnyi rétségtől; nyugatra a' község Kazsító nevű legelő tézsi határát. – Szopoton túl, szinte jó minőségű föld, vetekedik a' Mezőcskei földdel. Ez nevét a' Szopot nevű pataktól kölcsönözte mely által a' Mezőcskétől elválasztatik.

Csarnó oldal, ez a' helység éjszaki részén mintegy egy rendetlen négyszöget képezve a' rétségből földde alakított föld rész. A' Bodrog régi medrétől keresztől metczetik, éjszokról délre eső vízfolyással. Keleti és nyugotti szélei posványosak és nedvesebb esztendőbe hasznavehetetlenek.

Rétek.

Ezek községi és Gróf Andrásy Aladár féle rétekre osztatnak fel.

A' községnek 1863^{ik} évben befejezett Commassatio által következő elnevezésű retek jutottak: u. m. **[204a]** u. m. 1^{ör} Felső rétek, ugy neveztetnek, mert a' határ éjszaki részén vannak a' Terebesi határtól. 2^{or} Zajgó, hajdan nagy tó és mélység

lehetett, jelenlegis nedves évekbe és tavaszkor mindig vízlepte tér. 3. Mogyorós. apró, – sás – és szőlőkötő sás szenát termü részint zombékos háladatlan rétrész, a' mennyiben az aprószénát termü kicsi részeitis, a' vakand dombok csak nem hasznavehetetlenek teszik. Honnan vette Mogyorós nevét nem tudni. Gyanítható azonban, hogy hajdan a' mint az öreg emberek még emlékeznek ez egész rétság egy rengeteg erdő volt tölgy, egres fűz rakatya és mogyorósból álló, 's hihető hogy éppen e helyütt volt legtöbb mogyoró, honnan nevét vette. 4er Felső gorony. Ez emelkedetebb hely a' terebesi határtól, tehát a' határ éjszaki részén, – a' Mogyoróstól az ugy nevezett Remencze pataka választja, mely a' rétlápjain enyészikel. 5^{or} Méhes mellett. ugy nevezetik azon méhestől melyben Bárczay András földbirtokos kit e rész illetett méhet nevelt és nem csak szorgalom de mondhatni haszonnal.

A' Gróf Andrásy Aladár féle rétek elnevezései e következők. Felső járás. 1° Blaczinya. ugy latzik tót elnevezés és Sáros helyiségéről neveztetettigy. 2^{or} Sürü. tán onnan hivatik így mert itt hajdan legsűrűbb erdőségre emlékeznek, melyen áthatolni a' Hardicsi lakosoknak csak vigyázva lehetett, nehogy az eltévedésnek tegye kí magát. 3 Rétka. jó aprószénát termü helyiségéről. [204b] Ezen rét ez előtt a' község megbecsülhetetlen legelője volt. Két nagy patak közzé van szoritva u. m. a' Szücs pataka és a' Sáros patak közzé. a' Szücs patak Szücs nevü Hardicsai lakostól, ki e tájékon hajdan mint sajátján gazdálkodott vette nevezetét. Mert azt állítják az öreg emberek, hogy e helységbe hajdan semmiféle uraság nem bírt, de az egész határt a' helység akkori paraszt lakossága által szabadon használtatott. Ezen patak a' környéken hires Kropa nevü tóba ömlött, most azonban egy árok által folyásába rendezve lévén a' Garanyi helység rétjeire vezetett. A' Sáros patak a' sarat tartalmazó tekenőjétől vette eredetét, vagy tulajdon képpen nevét. 4er Omlás. Onnan nevezetik ugy, mert a Derék nevü folyó partján fekvén, oly helyzetet foglal, hol a' derék vize leghamarább ömlött kí tekenőjéből. Nyugotról az egres erdő veti meg határát. Száraz években mint az 1862. 1863^{ik} volt a' szénára nézve valóságos aranybányául tekinthető, mert bár sás szenát add, de igen jó minőségü és nagy mennyiségü sásat terem. 5^k Füzes. A' Derék folyópartján elvonuló jó szenát termü rétság, legelőnek használtatik. 6^{or} Szélés tó, alias Székes tó, gyeként és sásat termü hely, mely a' kacsáknak jó menedékül szolgál. Eddig kiapadhatatlannak tapasztaltatott. 7. Kís és Nagy Lika. honnan vette eredetét nem tudatik. A' Vén derék kétpartján vonul. Most a' vén-derék nevü árokba, miután vize az uj canalisba vitetett átt – csak kevés [205a] helyütt találtatik víz, értvén a' száraz éveket, miután a nedves esztendőkkbe, keveset kivéve az egész rétság viz alatt szenved. 8 A' Kropa. Ez tó, de nem mély, és különösen száraz évekbe sok jó szenát terem. Ezen tó nedves esztendőkkbe egészben nem kaszálható. Ekkor azonban tömérdek nádat ad és rakatjavesztőt, mí a' környékbeli lakosok által kerítésnek használtatik és nem csekély jövedelmet hoz a' földes urnak. 9er Gerednyén tul. A' Kropa és Sürü tavas rétek közti gorony, vagy magaslat, mely igen jó szenát terem.

Hogy hol vette nevét a' Kropa tóval együtt kipuhatolni nem lehet. 10er Péterke. A' Hardicsai rétság lelke, legjobb szénát termő hely. Péter nevű emberről, kinek állítólag tulajdona volt neveztetik így. 11. Szénégető. mivel itt szoktak volt hajdan a' helység kovácsai égetni a' szenet, Ezen darabb rét a' Bodrogcsa (hajdan bodrog) két partyán, tehát kicsi magaslaton vonul, honnan az szántóföldnek is használható, és jelenlegis valósággal szántóföldnek használtatik. 12. Nyelő. tán onnan hivatatik így mert a' Szopot patak vizét mely itt előmlik elnyeli. 13 Alsó rétek Ezen rétek onnan neveztetnek alsó réteknek mert a' határ déli részén feküsznek, A' Garanyi határtól a' Szopot pataka választja el ezen rétséget éjszaki szomszédja a' Kropa réttava. Ezen rétság a' péterke után a' legjobb minőségű szénát termi a' Hardicsai határban. ezelőtt a' volt jobbágyok tulajdona volt. 14er A' Derékon tul, tehát a' Hardicsai határ legtávolabb részén Keletnek a' Márki Malczí és Kácsándi hataroktól. Nevét onnan vette mert a' Derék [205b] Derék folyó keleti oldalán fekszik. Ez egy majorságnak helye. A' majorság neve Molyvaí major. A' helyiség neve Nagy-nyirasztó. Ezt két oldalról sokszor gázolhatatlan tó környezí mely a' déli oldalán elterülvén egygyé olvad. A' tó nyugati részét Czibere pataknak hiják, mind a' két tó eredete a' Kántor patak, mely e rétséget ketté metczi egész csak nem a' majorig. E rétségen azonban több tó és ér található melyek a' mellettük lévő emelkedettebb helyiségekről neveztetnek. Ezen emelkedettebb helyiségek homok dombok és mindenféle formájú hegyecskekhez hasonlitanak. Neveik: Vár-molyva a tér éjszaki részén, alatta tavas rétság. Bizonyítani senki sem merné hogy ott valaha vár létezett, és így nevét csak várforma emelkedettségétől kölcsönözhetette. – Blankház, Kicsi molyva körös körül mély tavakkal van környezve. Mért hiják így tudni nem lehet. Kis nyíres tó tövében szép rétság terület, neve eredetét kipuhatolni nem lehetvén. Ránczka. A' terület keleti oldalán hosszú hegységet kicsibe ábrázoló homok emelkedési hely vagy molyva. Körös körül tóval és rétséggel környezve. Neve eredete nem tudatik. Ennek hata megett van a' fekete patak, mely határt képez a' Márk Hardicsi és Málcza Hardicsai határok között. A' Ránczka déli oldalán van szép nádas Ránczka tavat viselő nevével. – Lészko szinte emelkedett helyiség tavas rétséggel körül övedzve. Környéke a' molyvája nevét viseli. Honnan és miért hiják így nem tudatik. Dubicsca. szinte homok domb mocsár és tavas rétséggel övedzve, környéke dubicsca névvel dicsekszik, tán azon egynehány tölgy fáról mely rajta létezik neveznék így, tót neve legalább azt láczik bizonyítani. Tisztás. [206a] Tisztás, Ennek éjszaki határát a' majorság; keletről a' feketepatak; délről a' garanyi erdő; nyugatról pedig a' derék vize teszik.

Legelők.

Csarnó, honan vette nevét nem tudatik. Ez községi legelő, a' terebesi határszélbe, délről a' falut érinti. – Mocsár, mocsáros helyiségéről neveztetik így, és a' csarnóféle legelőrésznek mintegy kifolyása a' határt mely különbenis keskeny kiterjedésbe nyulik, keresztől metzi és a' kazsui határnál megszakad. – Kazsui tó. Így

Hardicsa

hivatatik azon tótól melyet kebelébe fogadott. Ez a' község déli részén kezdődik, és délnyugotnak Kazsú határig terjed. – Külső legelő. Így hivatatik azon okból mert majd 1000 ölnyi távolban fekszik a' helységtől, a' helység keleti részén. vi-zes esztendőbe nem használható a' helyiség allyas fekvése miatt, melyet az árvíz leggyakrabban felkeres és elborít.

Egres erdő. Égerfa sarjadék. Honnan nevét vette.

Kelt Hardícsán April 26. 1864.

készítette
Rimawski Endre
ker: jegyző

[207a]

Helynevek
Havaj községből, Zemplény megyéből.

[207b] E végett ki van dolgozva egy árra alkalmas történeti munka, ezen czim alatt: Historia Pragmatica Districtuum Laborcensis et Sztropkoviensis. – Kochina Athanaz Havaji lelkész által, ki jelenleg Sztropkoi kerületbe lakik. – csak pénz kivantattik kinyomtatásra.

Havaj Majus 2^{an} 1864

Kochina Athanaz
Havaji lelkész mk

[209a]

Helynevek

Hazsina községből, Zemplén megyéből.

- [210a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek csak egy neve él melyik országszerte ismeretes.
 3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
 4. Nem tudatik.
 5. Honnan népesített? Nem tudatik.
 6. Köz tudomásból, hagyományból írott emlékekből a név eredetéről semmit sem lehet tudni.
 7. Ezen község határában elő forduló topographiai nevek, például: Kóts, Dluzsavi, pod Huru Laborcsanki, Homonnai határtol, Czerkovni Riny, Dusne, Lopati, Za humenke Dzelbi, Mlyinszke, Lyipovki, Bahrinó Vargot láz, Drinova, Javorova Jelcsikova, Medzvedzi, Dol, marczinova, Dolki, Osztre, és Csarna hura. ezen községbe a néptől semmit sem lehet ki tudni, írott hagyományok pedig nem találtnak.

Kelt Hazsinán 1864^{ik} év majus ho 10^{én}

Horváth Imre
Ker: jegyző

[213a]

Helynevek

Hegedűsfalva }
Huczovcze } Községből – Zemplén megyéből.

Hegedűsfalva – tót ajkon Huczovcze – községe Zemplén megyei Zsalobini kerületi alSzolgabíróshoz tartozik. – Kerületi Szolgabíroi székhelye jelenleg Zsalobina községe, mely községtől a' kerület elnevezése is származik.

Hegedűsfalva magyar ajkon, tót ajkon pedig Huczovcze, nevezett alatt ismeretes. – A lakosság átaljában tót ajku.

A lakosság emlékezetétől ólta ezen község ezen fentebbi neveket viselt, – 's nints adat melyből ki világlanék ennek valamikori elnevezése.

Mikor 's honnan népesített ezen község? a' község vénei nem emlékeznek, de azt hagyományból sem tudnak, sem pedig írott adatokból az kipuhatolni nem lehet, amennyiben azok nem léteznek.

Honnan vehette eredetét ezen község? hagyomány szerint ezen községben sok hegedüs lakot, – tót ajkon Hudaczi – és ezektől elneveztetett a' község.

Különös meg említést érdemlő düllök, mezők, hegyek, erdők, folyók s. t. a: ezen község határában nem találatnak.

Ezen község határáat: Topolovka, Barkó, Örmező, Tavarna Polyanka, és Tavarna, községek határai veszik körül.

Buza Antal
ker: Jegyző

[214a]

Helynevek
Hegyi községből, Zemplén megyéből.

[215a] 1° pontra: Hegyi községe fekszik Zemplén megye Deregyői kerületben.

– Márk helységénél körülírt Sárközön

2^{ik} pontra: a község neve magyarul Hegyi – tótul Kopcsani, 's e' magyar elnevezéssel ismeretes ország szerte.

3^{ik} pontra: nincs adat.

4^{ik} pontra: nincs adat.

5^{ik} pontra: lakosai tiszta magyarok, benépesítéséről azonban tudni mit sem lehet.

–

6^{ik} pontra: Magyar nevének eredetéről tudni mit sem lehet, tót neve azonban helyes értelmű fordítása a' magyar hegyi-nek Kopcsani.

7^{ik} pontra: a' topographiai helynevek következő elnevezéssel birnak Kertalya – Kertek alatti földek, Kender földek Határ földek, Abreföldek, Nagy nyilak, Kís nyilak, Jeszenó, Hosszak, Hlyina (agyagos föld), Hosszú tarvinyák, Varga táblák, Kis tarvinyák, Korong lapályos víz állásos hely. Bontolyog, Rikító (forás hely) Rövidek pap sorok, Alsó kertalya, Molyvák, Kerekszék, Eresnyék, Nyilacsák, – Mogyorós bokor, Zajacskó, N. Ortvány, felvég, levég, Pázsitra vég, Haraszt. – (legelő) Révész domb – hajdan révész kunyhók és halászok pihenő helye; most a' dusa – hajdan a' Laborcz – partján, – mignem szabályozva másutt vezetett el. – goronya, kotnyócz, Petkóköz.

8. pontra. szomszéd határok eszokról Szalók – Keletről Deregyő – délről Kís Ráska, – nyugatról Málczai határok.

[216a]

[Helmecke]

Helmecke Chomecz Zemplén Megye Homonnai szolgabírói járás és kerületben fekvő falu, Helmecke név alatt országszerte Chomecz néven pedig csupán a' Slavajku nép között ösmeretes, a helység keletkeztéről és elnevezéséről bizonyost mit sem lehet tudni, leghihetőbb azonban monda szerint hogy nevét Zemplén megyebeli Bödörgközön lévő Király-Helmech helységtől vette légyen, a' menyiben Helmeckének ép oly figurája és fekvése van mint Király-Helmecknek és oly idomu hegyektől körülvéve is van, és így vagy a' nép befolyása, vagy hatóság által, a' nagy hasonlatosság folytán, diminutivumban miután Helmecknek diminutivuma Helmecke, – Helmeckének el neveztetett.

Kelt Helmeckzen 1864. majus 17

Erlach Antal sk
Ker. Jegyző

[218a]

Helynevek Magyarázata.
Henczócz községből, Zemplén megyéből.

[218b] Nagy Mihályi Járás, Rákóczi kerülethez tartozó Henczócz Helységének eredetiségére 's kiterjedésére semmi biztos adatokat elő adni nem lehet. ezen Helység Ondava folyó vize által hasítatik, a lakosok nagyobb része Varannó felé fekvő nap nyugoti részen lakik a' kissebb rész keletnek Kladzán és Kucsini határ szélén, a' nevezett folyó ezen lapályon [219a] fekvő nem csak szántó földjeit alá mossás által nagyon rongálja, de a belfundusokat is úgy annyira: hogy minden 3-4. év alatt a folyó partjához közel eső épületek más helyre át tétetni szoktak, a Helység lakosai egymásal csak csólnakon közlekednek a mennyiben a mint fennebb elő mondatott e helységet a folyó víz meg szakítja, s az egész helységnek lapályon való fekvése úgy szintén határa olykor olykor az árvizeknek kivagyron téve, –

Ezen helység Varannó mező városához egy fél órányi távolságra fekszik, 's azért természetényeiket közzel pénzre fordíthatják, határa ~~temény~~ termékeny különösen szárazab években.

Kelt Henczóczon Február 3^{án} 1865.

Hanyov János × von
Községi bíró

[220a]

Helynevek

Hernád Kak községéből. Zemplén Megyéből.

1. A község tartozik Zemplén Megyéhez, Hegyalyai Járáshoz, Gesztelyi Szolga Birói kerülethez, táj elnevezésnél fogva Hernád mellyékének is nevezetik.
2. Kak községének neve nem csak emberek emlékezetétől fogva, hanem régi levelek tanú bizonyosága után is mindég Kak volt, és ezen néven nevezetes ország szerte, azonban a falu ez előtt több száz éveken keresztül a Hernád folyó nyugoti oldalán volt, de az 1813^{iki} árvíz elsodorván a falunak nagyobb részét, valamint az Helység lakosai, úgy a földes uraságok is a napkeleti oldalra tették által lakásokat, a hol nem voltak annyira kitéve a rohanó ár folyamának, – de azért most már a Hernád mind két oldalán építkeztek, és csak a nap keleti oldalon lévő része a falunak nevezetik Kaknak, a nap nyugoti része pedig Belgrádnak, azon okon mivel a Hernád folyója a melly eddig Borsod és Zemplén megye szélén folyt, a maga folyását elhagyván, a községet két részre szakajtván egészen Zemplén Megye határán csinált magának utat, s így eleinte két víz közzé lévén szoritva az egész régi falu, ez okáért nevezetett Belgrádnak, de azért bár a Hernád folyó két oldalán fekszik is a két község, mégis csak Kak nevezete alatt fordul elő, és csak egy Biró igazgatja. –
3. Más elnevezése az községnek emberek száj hagyományja valamint a régi levelek tanú bizonyosága szerint nem volt 's hogy mostani neve külömb féle kép iratott volna arról semmi nem puhatolható. –
4. A község a régi szó hagyomány és levelek bizonyosága szerint már 1400^{ban} jelenlegi nevét viselte. –
5. A régi szó, és irás hagyományok szerint a községet minden kor tiszta ajkú magyarok lakták, miért is általános népesüléséről semmit nem tudhatni, – [220b] annyi azonban bizonyos hogy a 18^{ik} században morva és Cseh országból magyar országba bé vándorlottak közzül Kak községében is több családok telepedtek le és rendes lakosokká lettek, 's jelenleg most már úgy ezen betelepültek mint a régi itt születtek ivadékai a magyar nyelvénél egyebet nem is értenek. –
6. A 6^{ik} pontra biztos tudomást szerezni nem lehet, szó hagyomány szerint Kaki nevezetű uraságnak volt az egész község századok előtt birtoka, melly nemzetiség egészen magnelkül kihalván, Kak nevezetét onnan venni származtatják, később hogy az Hernád folyó bé mosta magát a Határjába Hernád Kaknak neveztetett. –
7. A község határában elő forduló topographia nevek, Sisár puszta, szántó föld, határos a Hernád Némethi határral, répás tető, alsó szőlő, soós, és Kak faluval, a faluval kapcsolatban lévő magaslatán az 1813^{ik} árvíz után több köz birtokosok,

kiknek a víz árja lakhelyüket szét dúllotta, tanya szerű lakhelyeket építettek 's most már ezen része a Sisár pusztának a falu egy ki egészítő része, nevének eredetéről értelméről semmi nem tudatik. – Soós, hajdan lapos rét és fűzessel be nőtt víz járta hely volt, jelenleg mivel az Hernád folyó által kavacs 's iszap földel feltöltetett nagy része szántó földé alakítatott, hatarai Sisár puszta Hernád Némethi határ, Kak községe és a Hernád vize, nevének eredete, értelme nem tudatik. alsó szőlő, fekszik a Sisár puszta és a tagosítás alkalmával a határon végig ki hasított a határt két felé választó nagy út között, alsó szőlő nevét, a határon végig menő nagy útnak dél felőli alsó oldalán lett helyzetétől vette. – Répás tető, szántó föld, fekszik a Sisár puszta, Kaki hágó, Kút lapos, Hernád Némethi és Gesztelyi határ között, nevének eredetéről, értelméről semmi nem tudatik, – Köldús út dülő út, melly a Hernád Némethi határtól a Gesztelyi határig tart, 's a répás tető dülöt az Kaki hágótól választja el, nevének eredetéről semmi nem tudatik. – Kaki Hágó szántó föld fekszik [221a] a Köldús út, Gesztelyi határ, harangodi puszta, és az Hernád Némethi községhez tartozandó Siska puszta között, nevezetét szó hagyomány szerint onnan állítják lenni hogy századok előtt a község akkori egyedüli birtokossa Kaki Balázs ménese tanyája volt, általánosaban azonban onnan származtatják nevét hogy a határ legemelkedettebb részén fekszik. – Kút lapos az 1844^{ik} év után történt tagosítás előtt szántó föld volt, de már azólta mivel vadvizes és szikes természeténél fogva szántó földnek nem alkalmas nagy részint legelőül használtatik, nevezetét onnan származtatják hogy leglaposabb helyen fekszik a határban és azon közös kútról melly az legelésző marhák számára ásatott régi időktől fogva jelenleg is használatban van, – hatarai répás tető. Czikely, és Gesztelyi határ. – Czikely dülő szántó föld, fekszik a nagy út, Kútlapos, és Gesztelyi határ között, czikely nevét onnan származtatják hogy tagosításkor az kissebb földbirtokosok földjei ezen területen adattak ki. – Felső szőlő, fekszik a nagy út északi felső oldalán nevét is onnan öröklötte. – Selevölgy rét, mellyen végig egy vad víz forrás csergedez a Kút lapossán és a Sisár pusztán keresztül a Hernád Némethi határba. – Falu köz melly az község északi és Déli oldalon lévő ház sora 's a Gesztelytől Hernád Némethi felé Tisza Lúczra vezetendő kavacsal töltött ország út között terül el, tagosítás előtt, szép gyeplé legelő volt, de tagosítás alkalmával a földbirtokosok között arány lagosan felosztatván most szántó kertekül használtatik és nagy részén már lakhelyeket is építettek, Falu köz nevezetét azon körülménytől öröklötte, hogy a falu közepén fekszik. – Malom pást, legelő, hatarai a Község, Hernád folyó, és a Gesztelyi határ, nevezetét régenten a Hernádon lévő nagy vizi malomtól vette, mellyhez az út rajta keresztül vitt, [221b] de ezen malom a Hernád vize által több évek előtt elsodortatott, most már romjai sem szemlélhetők. – Berek, a Hernád keleti oldalán, határos Belgráddal, a Gesztelyi határral, és Borsod megye Sajó Lád községéhez tartozandó Felkemely Kamarális erdővel,

régenten sűrű gazzal be nőtt erdőség volt, de az utó kor által leginkább tagosítás alkalmával ki irtatván, most már egy része legelőül használtatik, más része a birtokosok között fel osztatván szántó földekké lettek, a Hernád felőli rész pedig gyümölcsös kerteknek használtatnak, a mi a minőséget illeti úgy a Berek, mint Malom pásti legelő hátság és száraz természeténél fogva leginkább csak esős nyárban használható, nagyon kevés Baromnak ad táplálékot azon oknál fogva is mivel a Hernád partjain lévén, már nagyon sok elsodortatott belölte a víz árjai által, 's nagy részei már holt Hernáddá, iszap és kavacs területekké lettek. – Hólt Hernád. – egy tekervényes völgyelet, a Hernád hajdani folyása volt, melly a Kaki határt a Fel Kemely erdő és Gesztelyi határtól választja el, régenten minden hol álló vízzel volt telve, most már csak a Hernád melletti részében van kevés iszapos víz. – Farkasverem tó, melly régenten szakadatlanul mély lábolhatatlan áló vízzel volt tele, az Hólt hernádnak egy ága, az 1863^{ik} évben végkép kiszáradott, nevének eredetéről, értelméről semmi nem tudatik. – Seres rét. a Gesztelyi határ és Péter rét között, nevének eredetéről értelméről semmi nem tudatik, – Péter rét, határos a Seres, Gesztelyi határ, és Kemelyi erdőhöz tartozandó rétekekkel, s ezek által t: i. a Kemelyi rétek által egészen külön szakasztatik az Kaki határtól mind a Seres, mind a Péter rét, nevéből értelméről semmi nem tudatik. – Kalap Rét. rét határai péter rét, [222a] Kemelyi, Szilas, és az Abaúj megyéhez tartozandó Onga községi rétek és földek, mint egy 1600 □ öl területű melly a Péter rétet a Szilással kapcsolatban hozza nevéből, értelméről semmi nem tudatik. – Szilas, rét melly régenten a Bársonyos vize áradásaitól használhatatlan vízzel borított káka és gazság termő lapájokból állott de az elmúlt száraz éveken kiszáradván, most már használhatókká lettek, nevének eredetéről értelméről semmi nem tudatik, határai Kalap rét, ongai határ, Zsombikos, és a Kemelyi erdőhöz tartozandó Kamarális rétek. – Zsombikos, rét mellyen káka és sás gyökerekből, sok öszve nőtt göröngyök úgy nevezett Zsombékok vannak honnan neve eredetét is származtattják. – határai, Ongai határ, Kavicsos, Bársonyos zug, és a Szilasi rétek. – Kavicsoshát, szántó föld, melly régenten rét volt, de kopár és hátság volta miatt feltöretett, 's most szántó földül használtatik, nevének értelmét onnan magyarázzák hogy az egész terület földje, foljái kavicsos van öszve vegyülve határai Zsombikos, ongai határ, Bársonyos vize, és a Bársonyos zugi rétek. – Bársonyos zug rét, határai a Bársonyos, Kavicsos hát, Zsombikos, nevének eredetét a Bársonyos vize tekervényes folyásától vette, melly az egész rétet kisebb nagyobb körökben körül futja. – Bársonyos. keskeny medrű, lassú folyó víz, melly a Hernád Kaki réteket az Borsod megyéhez tartozandó Alsó Zsólczai határtól elválasztja, – eredetét Abaúj megye Szurdok községénél az Hernád folyóból vészi [222b] 's onnan kezdve Abaúj megyén végig, 's Zemplén Megye egy részén keresztül, újjallag Borsod megye Belső Böcs községénél az Hernád folyóba

Hernádkak

szakad, több kisebb és nagyobb szerü vizi malmokat foglalkodtatt, nevének értelméről eredetéről semmi nem tudatik. –

Kelt H. Kakban. Május hó 30^{án} 1864.

Batta Gedeon
Hernád Kak. Községi Jegyző

[224a]

Helynevek

Hernád Németi Községből – Zemplén megyéből.

1., a' megyének 's

a t. neve, hová a

helység tartozik?

Hernád Németi falu, tartozik Zemplén Vármegyéhez Hegy-
alyai járáshoz, – Gesztelyi Szolgabírói kerülethez. Unghvári
pénzügy igazgatósághoz – Szerencsi Adó hivatalhoz – ugyan
Szerencsi Orvosi kerülethez – Majorságilag: fele részben Óno-
di Uradalomhoz.

Egyházilag: a' Tokaji Rom: Cathol: Esperestséghez.

„ „ alsó Zempléni Reform: Egyház megyéhez.

„ „ Eperjesi Gör: Cath: Püspökséghez.

„ „ ez ideig a' Mádi Zsidó papsághoz.

Rákóczy nemzetség idejében ennek birtokához tartozván
Hajdu városnak neveztetett.

Minthogy a' Hernád folyó Keleti oldalán fekszik, azért nevez-
tetik Hernád Németinek – Megkülömböztetésül a Hidas-
tornyos- Sajó- Szatmár- alsó- felső- 's a' t. Németitől.

Határának Kelet felőli körülbelöl $\frac{1}{3}$ ^{ada} tartozik a' Harangod
Vidékhez – melynek ~~hegy~~ helyei Megyaszó varos – Csillag
puszta – Új Világ puszta – Harkály – Szada falvak – 's a t

–
Hír szerint harangod nevet nyert azon harangról, melyel a' ta-
tárok közelgetése hirdettetett.

2., a' Községnek

hányféle neve él

most 's a' t...

Tudtunkkal más neve nincsen, idegen ajkuak is Hernád Néme-
ti^{nek} nevezik.

3., volt e' hajdan

a' Községnek más
elnevezése?

's a t...

Nem lehet nyomába jönni annak hogy valaha másként nevez-
tetett volna.

4., a' Község mi-

kor említettik leg-

korábban?

a' 17^{ik} századnál régibb időt kipuhatolnunk nem sikerült –

5., honnan népesített?...

Hagyomány szerint az első népesítést Kemely nevű hajdani helységből tartják, – ezen hely, jelenleg Erdőségből és Rétségből álló praedium – fel Kemely név alatt a' Sajó Ládi – al Kemely név alatt az Ónodi uradalomhoz tartozik, [224b] innen éjszak nyugoti irányba, túl a' hernádon fél óranyi távolságra fekszik Borsod vármegyében. – al Kemely erdőn még most is láthatók egy tágas épület kő fundamentomának maradványai, mely domborúbb helyen lévő templom helyének tartatik – elpusztulását a' tatárjárás idejére teszi a' köz vélemény – a lakosok neveiről (Bereczkⁱ, Bényeⁱ Bogdány – Barancsⁱ Löveⁱ Mádⁱ Váradⁱ Vámosⁱ Lakⁱ Búdiⁱ Zsadányⁱ – – Magyar – Német, Tóth – Lengyel – Horvath – Török, – Székely – Rác, – Oláh, – Orosz – Hajdu 's a t.) a népesítés eredetét határozni nem lehet. – Anyi bizonyos hogy a' rom. cath. vallású lakosok, a múlt században, akkori egyik Köz birtokos Báró Mesko uraság Tisztjei pártfogása alatt szaporodván, Abaúj megyebeli leginkább tót ajkú helyekről, már most a község lakosságának $\frac{1}{3}$ ^{adát} teszik – 's ha bár a' magyar nyelven kívül mást nem ismernek, még is tótoknak csúfoltattnak.

6., mit lehet tudni a' név eredetéről értelméről 's a t.?

–

Hernád folyótól kapta a' község hason mellék nevet – Németi név eredetére nézve azonban mit sem tudhatni.

7., a község határában elő forduló többi topographiai nevek: azok értelmezése és fekvése.

–

1. Csonkás – erdő – határos a' Sajó Ládi – Alsó Zsolczai határokkal, Kemely praediumhoz tartozó Szín erdővel – és Csonkás allya réttel – elnevezésének oka bizonytalan.
2. Csonkás allya rét, határos Csonkással – belső böcsi határral – Szín erdővel – és Bíkással – minthogy Csonkás erdő mentiben terjed – azért így neveztetik.
- 3., Bikás – rét. határos Csonkás allyával 3. szögű tóval és böcsi határral. elnevezése oka bizonytalan.
4. Három szögű tó. Rét – a formájáról elnevezve határos bikással – Kövices dombbal – csonkás allyával és belső böcsi határral.

- 5., Kövcises domb – rét – alig egy lábnyi felső réteggel borított kavacs rétegtől vette nevezetét – határos három szögű tóval – Nagy halommal, belső böcsi határral – Csonkás aljával
6. Nagy halom – másképp réti halom – Rét és szántó, [225a] határos Kövcises dombbal – hadnagyság réttel – belső böcsi határral – Sikével – Nevét saját alakjáról vette, közvélemény szerint ezen halmot emberi kezek alkoták, valamint hogy belsejében a' csatában régente el esett hazafiak porai nyugodjanak – e' halom mintegy 60. □ öl kiterjedésű tetején, jó minőségű fekete termékeny föld vegyület van – oldalain sárga terméketlen agyag – éjszaki oldaláról követet – vastag cserép darabokat – ritkábban rozsdá ette vasdarabokat kiszánthatni –
7. Hadnagyság rét. Kaszáló – határos Kövcises dombbal – Nagy halommal – Csonkás aljával és Sikével – nevét a községnek hajdu városi koráról származtatják –
8. Sike Kaszáló, – határos Hadnagyság réttel – Bársonyossal – Száz lépéssel – nagy halommal, böcsi határbeli Szilas zuggal – elnevezése oka bizonytalan.
9. Százlépés – Szántóföld – határos sikével palló zuggal – Szakálfokkal – Kémely pusztával. elnevezése okát nem tudni –
- 10., palló zug – Kaszáló rét – határos Bársonyossal – százlépéssel – Kemely pusztához tartozó Kis török jussal – elnevezetett a' bársonyos folyón patakon fennállott pallóról –
- 11., Szakál fok. Rét – határos Bársonyossal – Kemely pusztához tartozó Kis török jussal – Száz lépéssel – palló zuggal alakja Δ^{te} viszen, hasonló a' hegyes szakálhoz – de valjon arról neveződik e'? bizonytalan,
12. Bársonyos – patak, mely abaúj megyei Szurdok községe közelében a' Hernádból ered és ugyanott Kis hernádnak neveztetik – Körül belől 12–14. vízi malmot foglalkodtat, és belső Böcs községben 7 kövön örlő malomból a Hernádba szakad. Kémelyi erdőről határunkra érkezvén folyik a' Szakálfok – Telek lapos – pallo zug – Sike dűlőknél és a Szilas zug elhagyásával a belső böcsi határt éri – elnevezése okát nem tudni.
- 13., Szilas zug – Rét, Határos Bársonyossal – Sikével és böcsi határral – nevének eredetéről és értelméről a nép semmit sem tud.

[225b]

- 14., Telek lapos legelő, határos bársonyos patakkal, Seregélyessel, Hernáddal – böcsi határral – nevének eredetét nem tudni
- 15., Seregélyes. Legelő, (1845. évben bevégzett Commassatio előtt rét) Bérczival határos, és Bársonyossal – Hernáddal – a Kemelyi pusztához tartozó Bakmányossal – telek lapos – nevének eredete nem tudatik.
16. Bárczi Rét (az 1845^{ik} Commassatio előtt legelő) határos Hernáddal melynek partját mossa és szagatja – Al Kemelyi erdővel – Seregélyessel és Bakmányossal – neve eredete és értelme bizonytalan.
- 17, Hernád – a' Kárpát hegyekből eredő folyó víz – mióta e' vízen fennálló helybeli és berzéki malmokhoz tartozott gátak elpusztultak kavacs és homokból álló medrét sebes folyásával kénye kedve szerint változtatva a termékeny térek elsodortatása és saját minőségű területet 21 évtől óta különösen elpusztított e' községben. – minthogy e község határából mintegy 1400. túl hold a hernádon fekszik, ennek czélszerűbb használata végett a' korábbi birtokos (Báró Mesko – Gróf Aspremont Mária Erdődynő) 2 uraságunk 1845^{ki} Commassationalis bíróság végzése szerint Hidat kellett volna építeni – mely azomban papiroson veszett, pusztítja a' körülötte fekvő Bárczi – Seregélyes – teleklapos – árok Közi – Sós – felső berek – alsó berek – alsó szilvás és Csege nevezetű területeket –
- 18., Árok közi Sztto föld – (ez előtt legelő és rét) határos Hernáddal, Sóssal – Kaki határral. nevét vette Hernádból a' malomi víz vezetés végett készítettet de már most elhagyatott régi ároktól.
19. Sós – legelő – határos Árok Közivel – hernáddal. Kaki határral – neve eredete bizonytalan.
- 20., felső berek legelő – határos Hernáddal – felső Szilvással – a belső telkekkel vagy is a faluval – bereknek nevezetik azért hogy a múlt század végével is erdő volt a területén.
21. felső szilvás – gyümölcsös kertek – határos felső berekkel – a faluval, Hernád folyóval. – Bába Zuggal –
- 22., Bába szug – gyümölcsös kertek határos felső szilvással, – alsó berekkel és a faluval – neve eredetét nem tudni –
23. alsó berek legelő – határos bába szuggal – alsó szilvással – hernáddal és a faluval – nevét a' területén volt de már kiirtot erdőtől származtatják

Hernádnémeti

24. alsó szilvás gyümölcsös kertek – határos alsó berekkel – hernáddal – a faluval és Csegével – nevét a rendeltetéséről vette.
25. Csege gyümölcsös kertek – legelő és szántóföld. fekszik a Hernád – alsó szilvás, böcsi határ és a falu szomszédságában – neve eredete és értelme nem tudatik.
26. alsó major – a Csege dülőben fennálló cseléd ház. Szerűs kert – állás – Istálló, csűr ’s a t. épületek.
27. Czigány vég – a falu dél felőli uttzája.
28. Nagy úttza – a falu közepén levő nagyobb szerű uttza.

[226a]

Hernád Németi községi hely nevek folytatása

29. égett sor egy kisebb szerű uttza mely 1836. évben leégett.
30. felvég uttza égett sortól a Cathol: Templom felé vezető uttza.
31. Víz sor a leglapályosabb részen fennálló, 1845^{ki} víz áradáskor csolnokázható vízben úszott kis uttza –
32. salétrom domb – az 1848^{ik} év előtti idő szakban Salétrom főzésről nevezetes domb.
33. alvég – a nagy uttzával összekötött dél nyugoti ház sor.
- 34., felső major a falu éjszak felőli végén fennálló tiszt lak – csűr – csűr kert – akoly és istállók.
35. fejér ló. a falu éjszaki végén fennállott de már leromboltatott vízi malom közelébe fekvő korcsma –
36. Nagy úttzai Kenderföld 1845^{ki} tagosításkor a volt jobbágyoktól kicserélt szántóföld – határos Kakkal – a faluval, és Sele völgy allyával.
37. Sele völgy allyja. Szántóföld és legelő – határos Sele völgyel – Kaki határral. és Pásttal.
38. Pást legelő mely a falu keleti oldalán terjed.
39. Pillangó a pásti legelőn fennálló állásos korcsma – neve eredete nem tudatik
40. Verebes. –
41. felső vén hegy } hitvány borokat termő
42. alsó vén hegy } Kerti szőlők.
- 43., Sele völgy } bor házas pinczékkel
44. Seprős szántóföld neve eredete bizonytalan. } nevők eredete nem tudatik.
- 45., Hágó part. Szántóföld.
- 46., Eperjes part. Szántóföld
47. Méhes part. Szántóföld

Hernádnémeti

[226b]

48. Lúczy járó – Szántó föld a lúczy határral szemközt –
49. Nagy halom Köz vélemény szerint emberi kezek által alakított domb, melyen háborús időben Őr tüzek rakattak – ilyen halmokat emelkedettebb gesztelyi és lúczy határban is láthatni –
50. Siska mintegy 2,000. holdnyi terület – melyen, szántóföldekből rétből – legelőből és egy beépített pusztai majorból álló – a harangod vidékhez tartozónak tartatják – a kaki gesztelyi megyasszai határoktól – határ nevezetű dűlőtől 's nagy halomtól körülvéve – melyen régente sok siska termett –
- 51., Rakotyás a Siskai majorsághoz tartozó lapályos rétság – szintén a harangod vidék egyik része –
52. határ – vagy némelyek szerint határbeli a harangod vidékhez tartozó terjedelmes szántó föld – szadai harkályi és jajhalmi földekkel, Sashalmával és Kassai úttal érintkező. Keleti széle a falutól 2 ¼ mértföldnyi távolságban.
53. Kassai út Lúczy felől Siskának vezető közönséges út –
54. Sashalma szántó föld –
55. Tanya 1845. évben bevégzett tagosítás után beépített mezei lakok – istállók – és egyéb épületek.

Kelt Hernád Németiben Május 31^{én} 1864.

Adamovics József s. k.
h. jegyző

P. H.¹⁶

Községi bíró Orosz Mihály

¹⁶ A pecsét felirata: HERNÁDNÉMETI KÖZSÉG.

[228a]

Helynevek

Holcsikócz községből, Zemplin megyéből.

Holcsikócz nagy-domássai uradalmához tartozik hol több szántóföldjei és rétei vannak. – Kis helység, 15 házából áll, és 110 RCath. lelket számlal, melyek nagy domássai plebániához tartoznak. határjai éjszokról Rafajócz keletről Kasarócz, délről Giglócz, nyugotról Nagy-Domássa.

Kelt Holcsikoczon Pünkösdhó 20^{an} 1864.

[230a]

Helynevek

Hom Olyka községből, Zemplin megyéből.

Hom Olyka községe fekszik Zemplin megyébe Zsalobini kerületbe
a' község mindég Hom Olykának neveztetett
a községnek hajdan sem vólt más neve
a község mikor vette Eredetét nem tudatik
Honan népesitetett nem tudatik
Honan vette Eredetét nem tudatik. – a falu alatt folyik Olyka vize.
a lakóság GCatholicus, és egynehány Izráelita.

[230b]

Felső dülöbe

Tiszovecz.

Po pod Vaszilovu dolinu folyik Olykába

Po pod Demkov Laz gödör folyik ~

Poza Mali

Prelohi

Popod Csalo

Sztrani

Jankova hora

[231a]

Maczkova Potočki Sztrasne gödör folyik Olyka vizébe

Pod Sikova horb

Csabinszke.

Konopljanki

Alsó dülöbe

Od Za hirszkiho gödör folyik Olykába.

Hora.

Dluhe.

Po konecz hori

Szverla

Sztraní

Na krivjanszke hore.

Po pod Hrabini

Po verch Hrabini

Na Csikova hora.

Kurmi Láz.

Horni Horb

Uhliszko gödör folyik Radvanyi arokba.

Homonnaolyka

Pályova hora
Zadavisztje gödör folyik Olyka vizébe
Kiczov
Velyiv
Podsztavni

Legelő

Kicsori
Polyanki
Palyova hora.
Polin
Laz.

[231b]

Erdő

Vapelnik
Malyovo
Sztrasne
Chvoszt
Palyova hora

Kelt Hom Olykán Majus 16. 864

Sztarai Vaszil × Biró
Szítár Mikula ×
Szonuta Mihály × hittes
Ambruch Mihály ×.

Rétek

Pod Palyovu horu.
Po pod Brehi
Pod Milyovo
Krivjánszki potok. gödör folyik Olykába
Po niže Szela.
Po vise Szela.
Luhi
Tiszovecz.
Po pod Prjelohi.

[232a]

Helynevek

Homonna községből, _____ megyéből.

[233a] Homonna, Humenne, Zemplén megye, homonnai járás és kerületben fekvő mezőváros Homonna név alatt országszerte, Humenne néven pedig csupán a' Szlav és Ruthen szó ajku nép között ismeretes, – már az Első magyar királyok idejében Zahumenki vagyis belső telek Zahumenok név alatt említetik, honnan elnevezését is lázlik venni, melynek hitelül szolgál egy a' Homonnai várkastélyban lévő Grof Drugeth Csáky családi levéltárba találtató és e vidéknek rendezése alkalmával vezetett irat, mely szóll: Ex villa Zahumenki transivimus per montem et silvam s. a. t.

Kelt Homonnán 1864. május 18.

Erlach Antal sm
Ker jegyző

[236a]

Helynevek

Homonna Bresztó községből, Zemplén megyéből.

- [237a] 1. Zemplén Megye. Homonnai kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír. –
2. A községnek csak egy neve él most melyik ország szerte ismeretes.
 3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
 4. Nem tudatík.
 5. Honnan népesítetett? Nem tudatík. –
 6. A köztudomásból, hagyományból írott emlékekből anév eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni. –
 7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek. például: Rovnyecz, Dubnyiki, Koszczalyova Mala, Koszczalnyova Velyika, Lyiszkovcsik, Debcsicza, Debcsiczova deber, Ranyszka Zahrada, Csurokova deber, Nad Szadoma, Nad Debcsiczoma, Nad Velyikim Brehom, Cseresnyova deber, Zla deber, Stvercze, Lukanova, Prednye Novini, Novinszka, Unovinszkej Zseme, Druha Novinszka, Bilyove, Bilyova Deber, Hlubokėj Zseme, Hluboka, Benycsova, Polyácskova deber, Cseslye, Pod cseslyima luki, Kohucz, Verh, Nyemczova, Deber, Mala csiszta, Velyika Csiszta, Dluha deber, Psa deber Luki, Lopuhova deber, Snyetkova deber, Balagova deber, Zslabkova deber, Mecsi borszucsima, Dziroma deber, Czélyikova deber, Vososkova deber, Vinyicsna, Pod pazsovnyikom, Pod perchovim dolom, Sztranyova deber, Stofkova. Za Dluhim, Naraparu, Malu konyuhovú, Ukanyuckovej Zseme, Velyika Konyuhova, Mecsi Goglyovima, Nad vinyicza, Kublyova, Pri Gublyovej Zseme, Czilnyicze, Pod dolyinoma Luki, Konopjanki, Pod czilnyikom Luki, Pod vososkornyu Luki, Hluboki, Virtelya, Pod Czilnyiczoma, Pod Stverczoma, Hrasztk, Uhroszkoy Zseme, Lojczilnyicze, Scsepki, Kolcsova deber, Pernyicska, Zahumenki, Perkova, Za Pukovu, Pod koszu, nad Szosnyinu, Talyszova, Pod sedlom, Za Hrabim, Luki nyizso Valala. – Kelt Homonna Bresztó Maius 24kén 1864

Gyorgyovíts
jegyző

Homonnabresztó

[239a]

Felelet kérdő pontokra.¹⁷

a 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.

a 2. Csak egy Homonna Bresztó.

a 3. Nem volt

a 4. Ki nem puhatalandó.

a 5. 9to 9to

a 6. 9to 9to

a 7. 9to 9to

Kelt Homonna Bresztó Maius 16kán 1864

Gyorgyovíts Ágoston
jegyző

¹⁷ A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

[240a]

Helynevek

Homona Rokító községből, Zemplén megyéből.

[241a] Homonna Rokító község Zemplén Megyének kebelén fekszik Homonnai Járáshoz Mezőlaborczi kerülethez tartozik. E név alatt mindenöt ösméretes más mellék nével nem él. Kora, és népesedése a községnek nem tudatik. A név eredetét szóbeli hagyományilag Rokotya fától vett, Homonanak neveztetik, miután régiebb időkben Gróf Csáky Homonnai Uradalmához tartozott. Határa középszerü, töbnyire bokros, és hegyes. nevezetes részei: Za horonyu, Mliniszko, Panyko. Erdő részei pedig: Jedlinki, Sztavenecz, Jaszelnik. Virávka nevezetü patak által mosatik. Semi nevezetességgel, melly említésre méltó vólna, nem bir.

Homonna: Rokitón Május 21^{én} 864

Passuth István ker:
Jegyző amk

P. H.¹⁸

× Marmák Vaszily Bíró

¹⁸ A pecsét felirata: HOM. ROKITÓ HELYSÉGE PECSÉTJE.

[242a]

Helynevek

Homona Zbojna községből, Zemplén megyéből.

[243a] Zemplén Megyének majdhogy nem Beszkid alatt fekszik Homonnai Járásnak 's Mezőlaborczi kerületnek egyike. Homonna Zbojna vagy görög néven Zbijna e név alatt mindenütt ösméretes. A községnek koráról semi bizonyost nem tudhatni, úgy népesedésről sem. Eredetét a megnevezésnek onnán lehet magyarázni: hogy mohácsi ütközetkor három rabló az az görögöl Zbijnik annak nagy erdőkbén lappangott, kik az egész környéket rettegésben tartottak, és az átmenőket fosztogatták, 's mint hogy e községet Szbugya Zbojnatól csak Virafka nevezetű víz választja, és az erdők egy vonálba vannak e község is attól nyerte nevét. Hátára hegyes 's töbnyire bokros, és meg lehetős sovány. Hóra, és Ubocs dülökből áll. Erdőnek nevezetes részei: Sztaveneecz, Zavozi, Szokolóv és Borsukív, ki Világhi mogura hegyel határos. Sok farkas Őz, róka, nyúl találtatik az erdőkbén, lakosoknak a marhát némelykor a farkasok a falu végén is megölik. Homonnának neveztetik, minthogy homonnai urasághoz tartozott.

Homonna: Zbojnán Majus 17^{én} 864

Passuth István ker:
Jegyző sm

P. H.¹⁹

Bován Iván Biró.

¹⁹ A pecsét felirata: HOM. ZBOJNA HELYSÉGE PECSÉTYE. Megjegyzés a lap bal oldalán: NB. Helység pecsétjén, bunkóval rabló használtatik.

[244a]

Hely nevek Hoporty községből Zemplén Megyéből

1. Zemplén megye Szerentsi kerületbe fekszik Hoporty helysége a Hernád folyam nap keleti partján, ezen folyam metszi keresztül Hoporty határának nyugoti kis részét – ezen Hoportyi határt környezik nyugottól Abaúj megyebeli Szikszo mező város határa, – éjszaktól Kis Dobszai, kelettől a Harangod (jelenben ujvilág) és déltől a Csanálosi határok.
2. A helységnek ember tudtára más neve nem volt 's nem létezett, a lakosok tiszta magyarok és mindig is azok voltak.
3. Soha más elnevezéssel nem volt nevezve.
4. A helység leg korábbi említését bizonyosan nem tudni, annyi igaz hogy a csehek idejében ismár régen fel kellett álni a helységnek, mert van a Helység mellett egy köves domb a melyet a nép még most is Cseh templomnak nevez, és így lehető. hogy ott lehetett a Cseheknek templomjuk, 's elrontatott akkor, mikor innét ki verettek a csehek.
5. Honnan népesedet? nem tudatik, de annyi bizonyos, hogy a nép valóságos magyar faj.
- 6^{or} A lakosok úgy vélekednek a név eredetéről, hogy a helység ezen szóból Hop-part eredhetett mert [244b] igen nagy parton kell a helységbe beereszkedni.
7. Van a helységben illetőleg határában Tanya kettő: a Sóstó, és Ketskés, nevét vette mind a kettő azon szántó

földekről a melyeken épült, az első egy kis posvány helytől vette eredeti nevét, a másik pedig, mert ott hajdonában kivágott erdő helyén a bokrok között ketskék szerettek legelni. – van még meleg oldal nevű szántó föld, és Cserje nevű szántó föld továbbá van még Előhegy szántó föld, mely ennek előtte szőlő volt, és az akkori nevét tartotta meg.

Van szőlőt termő hegye is melynek neve Baloghegy és magános hegy – ennek ismét több düllői vannak nevezetesen Varjas, Pisztoly, Kis hegy, Bánom, Kakuk, Hegyesek, Boszorkányok, ezen szőlő hegyek nedvesebb időjárásokban mint p. o. 1814^{ik} 1844^{ik} és 1861^{ik} években öszve visza csúsznak.

Van a Hernád folyóján túl egy kis erdő is, melynek neve gyilkos szug, mellette van egy kis dombotska mellyet rég óta várdombnak neveznek, – ez hajdan akarva hányatott, mert a kerülete levő ároknak maiglan is nyomai vannak nehány évekkel ez előtt is még álló vízzel volt körül véve, a tetején elférhetett egy üteg ágyú, úgy hiszik a lakosok, hogy mikor a cseheket magyarországból kiverték, akkor hányhatták ezt a dombot, – de hogy a [245a] Magyarok e? avagy a csehek nem tudhatni. A mellette levő kaszállók Vagás, – fűszög, Váté lapos, tormás mellyek magok mutatják neveiket.

A meleg oldal délnek fekszik menedékesen domb oldalba a másik irtvány föld.

Baloghegy a helységből kifele járó parti úton bal oldalra esik.

Pisztoly nevet nyervén mert hajdan egy pisztoly volt az ára azon düllőnek.

Boszorkányok mert az előbbeni századokban a nép babonás hite szerént ottan gyülekeztek volna öszve a boszorkányok, és 1848 év előtt a Zemplén megyei levél tárban lehetett olvasni is egy irományt, a melyből kiderült, hogy a múlt század elején a szomszéd Kis Dobsza határában a lakosok egy öreg asszonyt mint boszorkányt megégettek.

továbbá! van még a szőlők alatt a Kis Dobszai határnál a hernád folyá-
mig nyúló fűz fás Tófenek nével ne-
vezendő, ez hajdan a hernád ki ára-
dásának maradványából 's annak a
le apadásakor el maradt víz állásból
keletkezett Tó keletkezésből eredt
most szárazon áll fél százados fűz-
fák 's nyárfák látszanak rajta. van
ezen tófenek feletti szőlők déli olda-
lánál egy szakadás veres part néven
mint egy 10 holdnyi tér hajdan szőlő
volt most csak sivatag, szakadás 's
tsuszó agyag, – itt ásatik a kása kö-
nek való föld s hordatik az al vide-
kekre u m. Nánásra, Böszörménybe.
's Debreczenbe a kása csináló mal-
mokba, oda való lakosok illetőleg ma-
lom tulajdonosai jönnek magok azon
földért, – a veres part nevezetett
nyerte veres földjéről, mely csak fol-
tonként vagy is helyel helyel talál-
ható és leg inkább a föld szakadása-
kor szokott a föld színére fordulni. –

Kelt Hoportyon April hó 28^{ik} napján
1864.

Csernetzky János msk
Jegyző

[246a]

Helynevek
Hoór községből, Zemplén megyéből.

[247a] Hoór, – e Helység fekszik Zemplén megyében és tartozik Gálszécsi Szolgabirói kerülethez.

E helység fekszik Kassáról Nagy Mihály felé vezető állam utnál, Topolya és Ondava folyó mentében; – fekvése lapályos mely a vész áradásainak ki van téve, ugyannyira, hogy nedvesebb években marháját sem legeltetheti, lakosainak szűkséges élet nemek sem teremnek, holott közép szerű években mint életben, mint szénában gazdag. A lakosoknak száma mintegy 600ra megy, tótajkú, vallásra nézve kevert.

Azon hely hol jelenleg a község van régentén csak pusztaság volt, de mintegy 1757dik körül ugyan e' helységben volt egy Kupony nevű falu, mely árvíz által elrontatván a lakosok ezen pusztaságra mentek által, és ott Hor helységet alakítottak, mely név országsherte ismeretes.

Ezen község tehát legkorábban 1757ben említettik.

A népesítés volt Kupony nevű helységből eredt.

A határban előforduló nevezetesebb helyrajzi elnevezések következők: [247b] Hrinycsó, hajdan Sűrű Erdő, jelenleg legjobb széna termő rét. Liszok, hajdan Erdő, most Szántó föld. Topolya Ondava folyó, mely azért nevezetes hogy temérdek iszapot hozván magával a térséget, kivált nagyobb kiömlések alkalmával, iszappal elborítani szokta.

A főbirtokos Grf Andrássy Gyulanő

Benyovszky Ferencz sk
Jegyző

[248a]

Helynevek

Horb Radvány községből, Zemplén megyéből.

[249a] Radvány Horbok falu miután dombon fekszik Radvány Horboknak vagy is Dombos Radványnak neveztetik, fekszik Laborcz folyó mentibe Mezőlaborczy Szolgabirói Jarásban.

Düllői következők:

1^{or} Felső djil szántó föld

2^{or} Alsó djil szinte szántó föld

3^{or} Sarbin részént erdő részént legelő

4^{or} Csertes erdő

5^{or} Mocsarki rétség

Kelt Horb Radványba Majus 10^{en} 1864

altalam

Czapkay Ede mk

Ker Jegyző

× Babin Mihaly bíró

× Buxan Mihaly hites

P. H.²⁰

²⁰ A pecsét felirata: HORB RADVÁNY HELYSÉGE PECSÉTYE.

[250a]

Helynevek

Horb: Csebinye községből, Zemplén megyéből.

[251a] Horb Csebinye, falu fekszik Mező laborczi szolgabiroi Járásban Laborcz mentibe, elég magas dombon, melyet Alsó Csebinyétől csak egy patak választja el, nevezeték pedig Horb Csebénynek azért miután Horb oroszul annyit tesz mint domb, –

Nevezetesebb düllői 1^{ör} Pod ori lapályon fekvő legjobb szántó földek. 2^{ör} Hegyre vonuló Djilniczi nevű düllő jó minőségű szántó földek nem különben 3^{ör} Zapotoki jó szántó földek egyrésztől, más résztől legelő. – 4^{ör} Perelyiszok cserjés legelő 5^{ör} Petraskova, Prikra legelők. 6^{ör} Makoviscse községi cserjés legelő 7^{ör} Pod makoviscse szántó földek. 8^{ör} Deresor Hegy, szántó föld. 9^{ör} Horbki, Zverliscse, Zinivszke, Jalova, Mikova mint bükkes erdő, ezen erdők közt találtak sok szántó föld, de többnyire legelő. Ezen község réteknek nagy hiányában van.

Kelt Horb Csebinyén Majus 6^{án} 1864

altalam
Czapkay Ede mk
ker jegyző

P. H.²¹

× Boszak Gergely bíró
× Jula Andras hites

²¹ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobinai Kerület H. Csebinye Helysége Pecsétye.

[252a]

Helynevek

Hosztovica községből, Zemplén megyéből.

[253a] ad 1. Zemplén Megye Homonnai Járás

„ 2. csak egyedül Hosztovica nevet viselt.

„ 3. nem volt

„ 4. nem tudatík

„ 5. nem tudatík

„ 6. semí féle irományok nem találtatnak, 's a falu lakosaítol ki nem puhatolandó.

–

„ 7. Csabroví, cserje Legelő, Pekarova hora, cserje Legelő, Do Jablonszkej Kicsari nevű szántóföld, Kicsara nevű szántóföld, Gyidiv Verh nevű szántóföld, Sztridnya hora panyszka hora, nevű szántóföld, na Lyídivnyu szántó föld, Udana szántó föld 's Rét, Voszi domb alul szántó föld felül cserje Legelő, Kicsurku, Touszte szántó föld, Kosariscsa dülő szántó föld, Gyilecz – Kicsurka, – Vaszilykovo polyanki szántó föld, pod mocsarkí szántó föld, Bukovina bukfa erdő, na oborodse podolinkoh erdő közt Rétek, Gyil bukfa erdő, Za pílu nevű Rét po pod szkurí, Pasíka, Horb, barvínarszki nevű Legelő, Czapív Laz erdő közt Rét, pod szkouru, na szkura erdő közt Rét, Hrabniki nevű Rétek, Dva Horbí nevű Cserje Legelő, Udava bukfa erdő és Telepáczí határtul Rétek, Mísák bukfa erdő, de közte van Rét is, Sztrib bokros legelő.

Napkeletrül Parizóczi Csukalóczi 's Zuellai és Szolínszki határokkal határos.

Déltül – Csukalovszki és N. Polyankai határokkal határos

Napnyugotrul. A. Jablonkai és Papínaí határokkal határos.

Éjféltrül Telepóczi és F. Jablonkai határokkal határos

[253b] Helység előljárói és korosabb Emberek nyilatkozatok szerint felvetett.

Kelt Hosztoviczán 864 évi Május hó 1^{én}

Duncsinszky
k. Jegyző

[254a]

Helynevek

Hosszú Láz községből, Zemplén megyéből.

- [255a] 1. Zemplén megye Uj helyi Járásban kebeleztet Hosszu Láz község.
2. Kezdetől soha más nevet nem viselt, jelenleg is Hosszu Láz a neve.
3. Joseph Császár Uralkodása alatt alapított
4. A mi a népesítést illeti Németországbul jöttek, kik azon időben tsak német nyelven beszéltek, a kik ki halván vagy némi része vissza ment országába, azon időtül a, nép öszve vegyült magyar és Szláv, ugy hogy jelenleg tsak e két nyelv divatozik a községben.
5. Hosszú Láz község határában lévő hely nevek, – A földes Ura ezen Helységnek Nagy Méltóságú Hertzeg Brettzenheim Ferdinandnö született Schwartzenberg Károlena Asszony, Kinek is a helység határában semmi földje s rétje nem létezik.

Úrbéres földek dülök szerént, 1° Gyalog útnál 2^{ik} Táblák, 3^{ik} Nagy ortás, 4^{ik} Kiss ortás, 5^{ik} Széles földék 6^{ik} Közepső földék, 7^{ik} Keskeny földék, 8. Toronyi útnál 9^{ik} Hosszú földék, 10^{ik} Kurta földék, 11^{ik} Közepső földék

Úrbéres Rétek, 1^{so} Keskeny rét, 2^{ik} Közepső rét, 3 Bozsva alatti rét, 4 Császár rét, 5^{ik} Bozsván alóli rét,

A Helység határának Éjszaki része határos az also Regmetzi Rétekkal, mit is az ugy nevezett Bozsva patak hasit két felé, Nap keleti részén a Ronyva vize folyik, melynek tulso oldalan az ország uton tul a Széles földek, és közepső földek vagynak, Délről S: a Uj hely, Nap nyugotrol R: Bányátska községekkel határos e helység

Kelt Hosszu Lázon Martius 8^k 1865

Untener Mihaly
biro
Khail Jozsef hites
Sprentz Péter k × v
P. H.

[256a] **Helynevek**
Hrabova Rosztoka községből, Zemplén megyéből.

[257a] Hrabova Rosztoka helységről.

- 1). Zemplénmegye. Sztakcsini kerület.
- 2). Egy neve él.
- 3). Nem volt.
- 4). nem tudatik.
- 5). A szomszéd falvakból
- 6). Mitsem tudhatni.
- 7). A helység határában előforduló dülők: Kruzsik, Horbok, Verch, Medzsi potoki, Lazi, Horb, Tokárnya.
Erdő: Gyil. Ticha.
Határai. Keletről: O. Hrabócz, Délről: O. Bisztra. Nyugotról: Sztriócz. Északról: Smigócz.

[258a]

Helynevek
Hrubó községből, Zemplin megyéből.

[258b] Hrubó községe fekszik Zemplén megyébe Zsalobini kerületbe

A község mindég Hrubónak neveztetett

A községnek hajdan sem vólt más neve

A' község mikor vette Eredetét nem tudatik

Honan népesitetett nem tudatik

Honan vette Eredetét nem tudatik

A lakosag mint RCatholicus

[259a]

Közepső dülöbe

Poza Hurku. mint egy név alatt van egy gödör melynek
vize folyik egész Olyka árkába.

Felső dülöbe

Mikó van egy gödör mely folyik Olykába,

Kajnyinszka gödör mely folyik Olykába

Po Verch Lesza. gödör ~ ~

Pale Dzili gödör ~ ~

Viszoka. kis gödör egyik Radványi árokba; másik pedig
Turczoczi árokba.

Barnovo. kis gödör egyik Nankóczi árokba, másik pedig
Turczóczi árokba.

Dzíl gödör Turczoczi árokba.

~~Ondavicza.~~

Alsó dülöbe

Ondavicza. gödör Turczoczi árokba

Hrun gödör ~ ~

Rétek.

Ondavicza név alatt

Legelő

Gáboska.

Palyevo

Poza Viszoké

Antalovo

Paloniszka

Terjankovo

Medzvedza strán

[259b]

Hrunki

Hrubó

Erdő

Sirnunki gödör folyik be a' faluba és onan a Turczoczi árokba.

Malla. gödör Radványi árokba.

Tura sztrán

Sztadló

Maczkov dzíl

Kelt Hrubón Majus 17. 864

Rudi Jakab Biró

Rjabi Pál × hittes

Butala György × hittes

Pacsko Jakab

Truszák Mihály

Balkov Tamás.

[260a]

Helynevek Imregh községből, Zemplén megyéből.

[261a] Imregh – Zemplén megyébe kebeleztetett község Kassai kerület és székhely (S. a. Uj helyi járásban)

Fekszik egy magas kopár éjszaktól délkeletre szőlőföldekben végződő hegynek delnyugoti oldalán melyről azt regelik hogy ősidőkben tűzokádo hegy lehetett melyet bizonyal nemtudni. Imregh kezdetét majorságnak állítják hanem nevét honnan vette nem tudatik.

A hegy nedves időkben legelő gyánánt szolgál hajdanában pedig sűrű tölgyfa erdő letvolna melynek ejszakkeleti részén maradványai megmost is látszanak a lakosok által jobbadán az egész falu annak fáiból épült, azoknak leeresztésével minden vontatás nélkül.

A falu alatt éjszaktól délnek nyúló folyam huzodik el Bodrog név alatt melynek a tul partján van az ugy nevezett nagyerdei pusztaság mely hajdan rengeteg erdő volt s nemelyek még most is emlékeznek annak maradvanyairol, ennek keleti részén van egy ejszaktól délnek nyulo folyam Latorcza név alatt mely mint egy félszigetet kepez a síksággal a Zempléni erdők alatt Bodrogba ömlik, a nagy erdei pusztán van egy Molyva nevü magaslat apro cserjékkel benőve melyről azt regélik hogy tatár járás idejében az alföldi magyarok biztos menhelyet látva ide futottak ennek éjszaki végén van egy Jercső nevü álló ér mely az bodrog kiöntése alkalmával sok hallal bővölködik.

[261b] Déltől nyugotnak mertcső mogyoros domb és fövenyes domb magalatokkal mely szánto földekvannak egy Czékének vezető úton jobb s bal kéz felől.

Éjszaktól Osva nevü dagvány és nádas hely vagyon mely az Imreghi határt az M. Jesztrebitől elválasztja, továbbá ejszaknak emelkedik egy Jesztrebszka nevü magaslat rítkás tölgyes legelő kőbányával melynek tövébe fekszik Bünyö nevezetü csárda a monda szerint állítják hajdan magyar falunak kellett lennie, és az Imreghi határt a szürnyegitől választja M. Jesztrebtől a nagy erdőnek vezető ut, melyet az Imregtől Szürnyegnek vonulo határ ut hasit keresztbe ugyan azon csárda mellet.

[262a]

Helynevek
Inócz községből, Zemplén megyéből.

[263a] Inócz igénytelen helységegcske, fekszik Zemplén megyének a legszélén, Ungh megyével határos, tartozik sztakcsini kerület szolgabírósa alá, Főispána székel S. A. Ujhelyben.

Vajjon volt e hajdan más elnevezése? Honnan népesítet s. a. t. Mindezen kérdésekre írott adat híjjával megfelelni nem lehet.

A község határában előforduló topographia nevek a következők:

1.) Mezők: Sziniczova dolina. Galovo. Turjadolina. Pudhorbok. Valentovecz. Lyitoviscse. Luski. Rosztoka. Prikna. Csertezs. Csernejovo. Zsidovo. Matyijovo.

2) Düllők: Horo hoviscse. Valentovecz. Lipupeny. Hrabina. Horb. Polyana. Pasziki. Szimkovo. Zanyava.

3.) Erdő. Galovo. Kotilecsno. Hrun. Prakna.

Kelt Váralján Majus 5^{en} 864

osszeirta
Ferencsik János
váraljai pap. sm

[265a]

Helynevek

Magyarúl: Isztáncs községből, Zemplén megyéből.

Szlavúl: Sztancca

[264a] 336/k. i.

szolgabírói szhez

Isztáncs községéből

Melléklet a' helynevek összeírásához

Az 1^ő Pontra: Zemplén Megye, – Terebesi Kerület, – Főszolgabírói székhely Magyar-Izsép községe.

A 2^{ik} Pontra: A' községnek két féle neve él, és pedig Magyar nyelven Isztáncs, – Szláv nyelven pedig Sztancca, – az első országszerte ismeretes, a' másik csak helybeli elnevezéssel bír.

3^{ik} Pontra: A' népek emlékezetére ezen községnek mindig csak a fentkiirt neve volt.

4^{ik} Pontra: A' község a legkisebb adattal sem szolgálhat sem írásilag, sem pedig magán tudomás útján.

5^{ik} Pontra: A' községnek honnan lett népesítésére nézve sincs adat.

6^{ik} Pontra: A' néveredetéről valamint annak értelméről úgy köztudomás, nem különben írott emlékek hiányában mi sem tudható. –

7^{ik} Pontra: Isztáncs községe határában semmi olly mezők, dűlők, legelők s. a. t. nevei nincsenek, a' mellyekből kilehetne venni, hogy azoknak csak legkisebb historíai, avagy egyéb jelentőségeik is lennének.

[264b] Jegyzés: Jelen érdeklött tárgyra vonatkozólag adandó felvilágosításúl Isztáncs községének legidősebb egyénéi kihallgattatván oda nyilatkoztak, miszerint semminémü olly helynevekről, a' mellyeknek úgy magában a' községben, valamint annak határában csak legesekélyebb jelentőségeik is lennének, sem köztudomásilag, sem pedig írásilag tudomásaik nincsenek, miért is az összeírás tovább nem terjesztethett.

Kelt Isztáncson Majus 22. 864.

jegyzette

Bódy Károly

Jegyző

[268a]

Helynevek

Izb. Hosszumező községből, Zemplén megyéből.

[269a] Izb. Hosszumező falu, régen népes falu lévén hoszasága miatt hosszú mezőnek neveztetett. Izbugya Hosszumezőnek neveztetik azért mivel Drugeth család jószága lévén, leány ágon Izbugyai családra szált. fekszik pedig Laborcz folyó mentébe Mezőlaborczi Szgbiroi Jarásban.

Nevezetesebb düllői keleti részről Hrabini, mely régen erdő volt mostan pedig a legjobb szántó földek.

2^{or} Brezovka valaha csuppa nyirfa erdő volt most azonban legelő és kaszáló.

3^{or} Janovszke hagyomány szerint valaha Janovszky gazda ezen völgyet birt, és azért Janószka most is hivatik.

4^{or} Dubina, azért hivatik miután csuppan Tölgy fákból az erdősség áll.

Nyugotról Kosztelna nagy erdősség. – Paskova, a kocség legelője 3^{or} Hrat, annyit tesz mint vár, miután ezen dombon várat akartak építeni – és meg is késztek a minek most is nyomai látszának, innen tehát veszi eredeti Hrát nevét.

Kelt Izb. Hosszumezőn Majus 6^{an} 1864

altalam
Czapkay Ede mk
ker jegyző

× Timkovesin Janos biró
× Kulan Milyo hites
P. H.²²

²² A pecsét felirata: IZB. HOSZOMEZŐ HELYSÉGE PETSÉTJE.

[270a]

Helynevek

Izbugya Béla községből, Zemplén megyéből.

[271a] Izbugya Bela falu, Izbugyanak azért hivatik mert Drugeth jószaga lévén leány agon Izbugyai családra szált. – Bela vagy Bila, eredeti nevét veszi a Bila voda-tól, a mely a falut átmetczi, 's hagyomány szerint ez a bila voda a Krasz-nobrodi zárdába folyik, amiután a nép valami babonás erőt tulajdonit neki, még most is szeretti a zárda Templomabúl egy egy cseppet haza vinni. – Honnan népesitetett, nem tudatik.

Nevezetesebb düllői és erdőségei.

Keletről: Lipovecz, régentén csuppa nyárfa lévén, mostan a leg jobb szántó föld.

2^{or} Krivjaniv – szántó föld és kaszaló

3^{or} Bíla hora, Kopar hegy, a mellyen fehér fű terem, különben legelő.

4^{or} Mala bila szántó föld, – Demkova roppant sűrűség, amelyben sok róka tenyeszik. – 5^{or} Kaleniszka rengetteg erdösség, csuppa bükfabul áll.

6^{or} Bujakiv rétság kaszaló 's legelő

7^{or} Javirczka roppan magas kopar hegy

8^{or} Massiv rétság s kaszaló

9^{or} Ubocsi szántó föld a leg jobb minőségü.

10 Visnya hora a leg jobb minőségü szántó földek. Ezeknek az eredetiségéről semmi se tudatik.

P. H.²³

Kelt Izbugya Voliczán Majus 10^{en} 1864
altalam

Czapkay Ede mk

Ker jegyző

× Zelinka Stefan biro

× Tikocs Ivan hites

²³ A pecsét felirata: IZB. BELA HELYSÉGE PETSÉTJE.

[272a]

Helynevek

Izbugya Bresztó községből, Zemplén megyéből.

[273a] Izbugya Bresztó falu, Izbugyának azért hívatik miután Drugeth jószága lévén Leány ágon Izbugyai családra át szállott fekszik Laborcz folyó mentébe, Mezőlaborczi Szolgabiroi járásban.

Nevezetesebb düllői Keletről:

1^{or} Verh növin, irtás lévén szántó földjei uj földeknek neveztetett.

2^{or} Sarbin hegy lejtőn részint szántó földek részint rétek, és a teteje erdösség.

3^{or} Djil hegyes szántó föld.

Nyugotról

1^{or} Zavodu vagy is Laborcz folyón tul a leg jobb minőségő szánto föld és rét. a füzesbe pedig legelő.

Kelt Izb. Bresztón Majus 8^{an} 1864.

altalam
Czapkay Ede mk
Ker jegyző

× Hudak Mihaly biró
× Valalik Teczo hites
P. H.²⁴

²⁴ A pecsét felirata: IZB. BRESZTÓ HELYSÉGE PETSÉTJE.

[274a]

Helynevek

Izbugya Hrabócz községből, Zemplén megyéből.

[275a] Izbugya Hrabócz falu, Izbugyanak azért neveztetik miután Drugeth jószága lévén leány ágon Izbugyay családra átszalott fekszik pedig Laborcz folyónál Mezölaborczi Szigabirói Járásban.

Nevezetesebb düllői: Zavodu bap miutan Laborcz folyón tul van, lapályon a leg jobb minőségű szántó földek.

2^{or} Kroszno nyugotról hegygyes nagy terjedelmű erdősség. 3^{or} Viszoka horka meredek magas hegy, erdő, az aljan pedig nem a leg jobb szántó földek.

4er Dluhe zseme szántó földek, hegy ben.

5^{or} Janova hegyben szántó föld.

6^{or} Pod verchom nagy hegy tető alatt legelő

7er Sztaniszlaveczi hegyes erdősség.

8^{or} Roveny lapályon többnyire kaszáló.

Kelt Izb. Hraboczon Majus 2^{an} 1864

altalam

Czapkay Ede mk

Ker. jegyző

× Dsugan Onda bíró

× Miczovcsin Jantes hites

P. H.²⁵

²⁵ A pecsét felirata: ISB. HRABOCZ HELYSÉGE PETSÉTJE.

[276a]

Helynevek

Izbugya Radvány községből, Zemplén megyéből.

[277a] Izbugya Radvány falu. Izbugyának azért neveztetik mivel Drugeth család jószágáa lévén leány ágon Izbugyai családra szállt. Fekszik pedig Laborcz folyó mentében Zemplén Megye Mezőlaborczi kerületben.

Nevezetesebb dulloi és erdoi

1^{or} Zavodu roveny vizen tuli lapaly jó minőségő szántó föld és kaszalók.

2^{or} Nyizsnya roveny alsó lapaly jó szántó föld.

3^{or} Dylilnicze dulló a leg jobb szántó föld

4^{or} Hriczova rétság és legelő

5^{or} Szerednye rengetek erdosség

6^{or} Mala szép bükkes erdő

7^{or} Zserebjacse csuppa rétság és legelő

8^{or} Verh Zabitsko chlopa erdő, hol egy gazdát a zshiványok meg öltek és ott el is van temetve.

9^{or} Horohoviszka, Polom, Prikoz, Andrejev láz, Maxincsa dolina, Kosznov Laz bokros és legelők.

10^{or} Hriniov horb szántó föld

11 Vinyicski legelő szántó földből ál.

12^{or} Makoviszka szántó foldek a hol sok mákot vetettek. –

13 Csertes düllő és jó föld

14 Okruhli Gylil. szántó föld és rétság

[277b] Kelt Izbugya Radványba Majus 11^{en} 1864

altalam × Rudisní Jurko bíró

Czapkay Ede mk × Goda Hricz hites

Ker jegyző

P. H.²⁶

²⁶ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobini Kerület Radvány Helysége Petsétye.

[278a]

Helynevek

Izbugya Rokító községből, Zemplén megyéből.

[279a] Izbugya Rokító, Zemplén Megyéhez, Homonai Járáshoz, mezőlaborczi kerülethez tartozik.

A község eredetéről, népesedésről sem írott sem szóbeli hagyományból semmit sem tudhatni, csupánt azt: hogy Rokotya fától, mint szomszéd község is vette volna meg nevezetét is. Viravka patak által mosatik, melly némelykor nagy dűlásokat okozz. Határa nem igen sovány. Nevezetes részei. Kremjanecz, Sarbín, és Nyizna roveny. Erdő igen kevés, Szokolov nevezetű legnagyobb, többi bokor. Más semi nevezetességel. nem bír.

Izbugya Rokitón Majus 21^{én} 864

Szojko Vaszily Biro ×

Passuth István ker.

P. H.²⁷

Jegyző sm

²⁷ A pecsét felirata: IZB. ROKITÓ HELYSÉGE PETSÉTJE.

[280a]

Helynevek

Izbugya Zbojna községből, Zemplén megyéből.

[281a] Izbugya: Zbojna Zemplén megyéhez, Homonnai Járáshoz, és Mezőlabrczi kerülethez tartozik, e név alatt Zbojna, vagy Zbijna országszerte ösméretes, más elnevezéssel nem bír. A községnek megalapítása és kora, úgy honnani népesedése nem tudatik. A név eredetét Fedor, Iván és Gubás rabloktól az az görögöl Zbijnyiktól vette, kik a határban lévő erdőkben lappangván az átmenőket fosztogatták, és rettegésben tártották 's mohácsi ütközetkor rablástól igen elhiresztelve voltak. Község pecsétje is furolyás rabló alakkal él, e nevet pedig Izbugya honán vette, nem tudatik. A határa sovány és hegyes, annak nevezetes részei, Obnoha, és lázi, ki Izbugya Rokitoval, Bila hora, lipovecz ki Horbokkal, Jahodiszka, Preliszka ki Izbugya: Bélával határos, vannak. Erdő: Sztavlyenecz, Bisztra és Kudrovecz név alatt ösméretes ~~találtatik~~, nagy menyiségben azokba farkasok, rókák és nyúlak találatnak, egyéb nevezetességgel nem bir.

Izbugya: Zbojnán Majus 16^{án} 864

Szolej Mihaly Biró ×

Passuth István Ker:
Jegyző sm

P. H.²⁸

²⁸ A pecsét felirata: IZB. ZBOJNA HELYSÉGE PETSÉTJE.

[282a]

Helynevek
Jalova községből, Zemplén megyéből.

Sztakcsini kerületben.

[283a] Jalova község elnevezése a hely minőségétől termékétlenségétől vette, a menyiben szó Jalova szlav nyelven medőt, jelent. – Eredete, ennek kora és népesítése nem tudatik

Hegyei hivatnak: Fertályovo. Scsob. Verch. Zaruba, Ratanovo, Csertes. Verch. Láz. Történeti eseményekkel összekötetésben semi nem tudatnak. Cseremcsiscse, Pod Sztavlinczom, Lan Lan. Klonczov, Klotsko. Kukolov. Egyébb nevek nem fordulnak elő.

Történeti jelentőségüket nem tudhatni.

Kelt Jalovan Majus ho 12^{én} 864.

Viróvecz Josef mk
Sztakcsini Lelkész.

[284a]

Helynevek
Jankócz községből, Zemplén megyéből.

[284b] Jankócz községe fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini kerületbe
emlékezetre a' község mindég Jankócznak neveztetett
a községnek hajdan sem vólt más neve
a' község mikor kezdődöt nem tudatik
Honan nepesítetett nem tudatik
Honan lett eredeteről semi nyoma nincs.

[285a]

Felső dülőbe.
Pod Hurku.
Pod Ivacsku
Na Kline
Na Laszcu. gödör folyík Olykába.
Pod Viszoku.
Pod bojim potokom. gödör folyík Olykába.
Na Breze.
Na Hrejczovéj. gödör folyík Olykába.
Pod Pickovícza. Olyka vize folyík alatta
Na Hore.
Alsó dülőbe
Ivacska.
Pod Kipriczu.
Pod Klínom
Na Stvere sek.
Na Banyi
od Szedlívk. gödör folyík Olykába
Nad Klinoví gödör ~ ~
Za Kipriczu.
Szmuski.
Közepső dülőbe
Gesperki
Na Kipriczí
Na hrudnu
Medzi debroma
Hladnyicza.
Pod Ladnyiczu.
Panszke potoki

[285b]

Rétek.
Na Uszkej
Na Močerí
Pod Popovszku
Panszki pásztovnik
Pod Czernim
Sedronki
Panszke pod Kipriczu
Pod Klinim
Pole Brotka
Durovszki Kút
Lajkasziv Kút
Na Kaske.
Erdők közös
Pichovícza
Pod Viničkoma
Ondičkove
Bojí verch
Vízoka
Baronova dolina.
Ivacska, legelő
Ru banya
Preszadníszka.
Siroka
Kamenczi Kipriczov
Szedliszko
Po pod Pichovíczu

Kelt Jankóczon Majus
16. 864

Dzurják Mihály × Biró
Valiga Gyura × hittes
Dzurenko Mihály ×
Hamcsúk József ×

[286a]

Helynevek

Jeszenócz községből, Zemplin megyéből.

Jeszenócz községe fekszik Zemplin Megyébe Zsalobini kerületbe.

a' község mindig Jeszenócznak neveztetett.

a' községnek hajdan sem vólt más neve.

a' közseg mikor kezdődöt nem tudatik

Honan népesitetett nem tudatik

Honan vette Eredeteről semi nyoma níncsen

a lakóság RCath. és egy nehány Zsidó

[286b]

Felső dülöbe

Brodi

Nad Brodom

Szpodne Lázi

Stredne Lazi

Verchne Lazi

Dubini

Polome gödör folyik Olykába

Pod Klinom

Pahorok

~~Zameri~~

[287a]

Közepső düló

Zameri

Klin

Nad Klinom

Zavrati

Michalki

Szlaczvina

Hlini

Treszinki

Lamanje

Velit doli

Viszlunya gödör folyik Olykába.

Liszi Brech

Krcskasz

Mocsirnik

Szkorhnicza

Za Chrasce.

	Pod Eklicsku	
	Torkoska	
	Ribnik	
	Vinicski	
	Predne Vinički	
	<u>Alsó dülő</u>	
	Pod Kruhom	
	Rakovina	
	Kruch	
	Siroke Zeme	
	Nozgrina gödör folyik Olykába	
	Nad Szlivkoma	
	Rokícze	
	Sztudnicza.	
	Na Kusarach	
	Na dole	
[287b]	Kruch	
	pod Kruhom	
	pod Chraszti	
	Sztadló	
	Mocsidla	
	Medzi debri gödör folyik Olykába.	
	Nad Kruhi	
	Pod Szádok	
	Honi	
	Po Nad Szadi	
	Nad Karcsanu	
	Na Verchne	
	Do Horbu.	
	Pod Uvori	
	Na Szomcsiszka	
	<u>Legelő</u>	<u>Erdő</u>
<u>Rétek</u>	Bradi	Nad gírovczi
Pod Jesztrebim	Dabini	Zvonjalka
Kút	Klini	Dabini
Zahradi	Viszkonya	Sztredni Hrún
Verbína	Po pod Zárubi	Pod Lasni
Za Mlinom Kút	Vinicski	Koleszarov
Pod Klenovom	Sztudnina.	Pod Velčim
Pod Klinom		Zavrati
Na Lucskach		Pod Lamoním
Pod dubom		

Jeszenóc

Pahorka.
Brodi.
Medaszki Kutiki
Pole Gerovecz za mosz-
tom.

Zarospuczek
Macsidnik
Brenczovo
Levkovcinok

Kelt Jeszenóczon Majus 17. 864

Cservenák Onda × Biró
Hlád Gyura × híttes
Cserni János × hittes
Lorincz Pál ×

[288a]

[Jeszenő]

Jeszenő. Jasenov. Zemplén megye Homonnai szolgabírói járás és kerülethez tartozó falu, – nem meszi e helységhez látható, a' Gf: Drugethek által épített legrégebbi várak egyikének romjai melyis hajdan Grof Drugeth Homonnai úradalmához tartozott, hogy ezen vár mely időben és évben épülhetett, azt csak is a' Gf: Drugeth levéltárban létező okmányokból volna megtudható, – Jeszenő helység elnevezését azon tértül vette melyen épült, melyetis az azon volt nagy menyiségű körösfatul, körösösnek vagy is slavul Jesenov-nak – neveztek csakugyan ezen körösös közepén volt a' Gf: Drugeth családnak vadaskertje mely 18 1641^{ik} évig fenállott, – ezen vadaskert őrizetével és gondviselésével megbízott személyzet képezé Jeszenő helység első lakóit, kik a' vadaskert elpusztulása után is meg maradtak a' helyen a' vadaskert és körösös erdő ugyan elpusztult de a' hely neve meg maradván és az oda épült falura átruházván

Kelt Jeszenőn 1864. majus 17.

Erlach Antal mk
Ker: Jegyző

[290a]

Helynevek

Zemplén megye. – Józseffalva (Ujpaták) község.

Jó'seffalva fekszik Zemplén megye Pataki Kerületbe. – kis falu Sáros Pataktól csak egy szekér út választja lakosai ^{Isó} József Császár által telepítették nagy német országból, miről is nevezetét vette Jó'seffalva de mivel Patakkal csaknem közvetlen összeköttetésbe van 's mintegy annak ki egészítő része Uj pataknak is neveztetik de országszerte Józseffalva név alatt ismeretes anya nyelveket lakosainak csak idősbbejéi használják általán el magyarosodván ifjai a' német nyelvet nem bírják

Határa kevés szántóföldből és egy Svábszög nevezetű a' Bodrog kanyarú-lata által kerített kaszálóból áll melly nevezetét a' lakosok nemzetiségétől kap-ta. Legelője Sáros Patakéval közös, van egy Kis Bodrog nevű mintegy 7 höld kiterjedésű tava, melly a' Bodrog régi medrének elhagyásából származott. –

Kelt Józseffalván Juní. 7^{en} 1864.

Raisz Gustav
bíró

[292a]

Helynevek Kaleno községből, Zemplén megyéből.

[293a]

Kaleno

Kaleno községe Zemplén Megyébe Mezőlaborcz szbiri kerületbe tartozik, bizonyosnak álitják, hogy régenten Borro községe határához tartozott, de miután egy ember honét honétnem gyött s' azon völgybe meg telepedet volna s' épitet magának házat ez egy orosz faju és Kalina nevezetü ember volt. Később anyira meg szaporodtak hogy mindég töbett foglaltak a Borroi határból s' azért a község neve eredetétt vette Kalina-rul s' maradt Kaleno, később osztán sok határbeli czivakodások után a megye külön határt Kalenonak és külön Borronak kijelelt, s' az ota tsendesen viselik magokat és birják tulajdon határjaikat.

Kaleno községe fekszik napkeleten Beszkidt nevezetü magos hegy alatt, határos, tulso részen lévő Jaszlo, Vizlok, Horb Dozsicza, Galicziai Helységekkel, és inekső Mezőlaborcz, Borro, Habura községekkel: jelenleg Kaleno községébe vann 59. Haz szám 340 lélek, és Urb 30 egész Telek birtokába vann. Közönséges beszélő nyelv orosz Földes urok, Tettes Szerdahelyi Josef ur.

Ahatárban lévő Dülök nevei ekövetkezendök

Sztavlenyetz mert valaha tilalmas volt legelő, Verh szántó földek mert igen magas hegy. Tovszta régen így elnevezett düllő, de nem tudni miért, szántó földek. Poverh debri, mert igen meredek hegy azon felül szántó földek, Pokrovitsne Bik erdő csanáltul vette eredetétt mert csanál oroszul Pokriva. – Laszitskiv, mert régenten egy Laszitsák nevü gazda irtotta. Poza Deb, szántó föld és legelő és kaszállok, – Bóczkiv szántó föld és legelő, Hluboké vastag Bik erdő mert mély völgyes hely, Zamszi – kaszáló legelő és bokros hely a Beszkidt hegyre huzodik: Jámi vastag bik erdő, mert igen völgyes és mély, Cserteszik, szántó földek mert régenten az erdőbul ki irtatott, Mlatski kaszállok, mert Motsáros allyas hely. – Kruski szántó földek falu felett. Scsob. szántó föld mert igen magos csutsos. Perhatsik. szántó föld. Rozbojtsne. most tsak bokros hely régenten nagy erdő mellyben a Zsiványok tartozkodtak; Troplyanki kaszállok, Bába kaszállok bokrok és igen csutsos azért neveztetett bábának, Fedoriv most csak legelő mert Fedor nevezetü irtotta [293b] Artimiv, kaszáló és bokrok szintén Artim nevezetü gazdájátul neve eredetétt vette, Paszikiv és Danova mind kaszáló a Beszkiden régen kiirtva, most illy állapotba használják, Zahumenki és Nyizsej Szela, s' Pidolzari, mert a falun alol s közel van szántó és káposztás földek.

Az erdőkbe kevés nyulak több roka Őz és Farkas és Vaddisznak is találatnak Aszántó földekben Árpá Zab Tatárka és Kolompér termeltetik.

Kalenó

A víz pedig mely több patakokból össze csődül a faluba neveztetik Kalenoka, foly pedig a Laborczba.

Kelt Kalenon 12 Majus 1864

Komendovits Josef
Ker jegyző által

P. H.²⁹

× Szabartsin Vaszily biro
× Laszitza Vaszily hites
× Kutik Ivan

²⁹ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobini Kerület Kaleno Helysége Petsétye.

[294a]

Helynevek

Kaponya községből, Zemplén megyéből.

- [295a] 1. Kaponya. Zemplén megye Latorczai kerület, Bodrogközi járás S a. Új-helyhez tartozik.
2. a községnek egy neve él Kaponya. mert XIV^{ik} században Kaponyay vagyis Kaponyás család birta, s innét vette eredetét –
 3. Hajdan e helységnek más nevezése nem volt –
 4. a község a monda szerint legelső falu lett volna a Bodrog közt – igénytelen kis falú 34 házzal – 145 lélekkel, mind catholicus, Temploma nincsen, tartozik a Battyányi Parochiahoz, közel Leleszhez – fekvése felemelkedett dombos helyen – homok dombokkal körül véve – a falu alatt a Titcze vize folyik.
 5. Honnan népesítetett, nem tudni? –
 6. a név eredetét vette Kaponyás vagy Kaponyásy család után – jelenleg több birtokosok birják – kaszálói kies – és potsolyás helyeken léteznek – szép erdővel a Latorcza oldaltól, mi ½ órányira fekszik a helységtől, az Erdő részben, mely monyhának hivattik – dombos szép, regényes helyen egy kerülő lakkal, jó di nye természetű hely – határos Lelesz, Battyány, Batskával.

Kelt Kaponya Majus 10ⁿ 864

Fedák József
Jegyző

[296a] Karád községéből Zemplén megyéből.

- 1., Zemplén megye Bodrogközi járás Tisza kerület
- 2., A' községnek neve Karád több neve nincs
- 3., Karádnak soha más neve nem volt
- 4., A' mint a' községi iratokból kilehet veni 1596^{ba} már protestans egyháza volt Karádnak, az egyháznak az úrvacsorája osztogatásnál használni szokott kanája 1758^{ba} készült
- 5., Karád községe Szabolcs megyéből népesitetett
- 6., A' nép száján forgó hagyomán szerént Karád Szabolcs megyei Kis Várda vidékén hajdani háborus időben huzamosabb ideig tartatott ütközet alkalmával a' nép gyengébjei a' háború dühétől menekülve a' Tiszán át jöttek, és a' mostani Karád helység helyén lévő erdőségbe kisé emelkedetebb helyre települtek le a' tiszta parton 's így épült
- 7., Karád községét 168 részint fábol részint sár és vályogbul épült házakba mintegy 1400 Lélekből Reformatus tiszta magyar ajkú nép lakja, van a' Tisza parton 6 ölnyre a' Tisza medertől téglából épült rongyos fedelű ref. Temploma, ugyan ott melette a' tiszta partol nyolcz lábnyira becsületes három szobából álló paplakja. Van iskolája melyben az iskolatanító is lakik, van Helységháza melynek az udvarán van egy fábol épült fa torony alakú harang láb; élet modjuk a' lakosoknak ez ideig halászat, csík, és nádaly kereskedés, nád gyikény vágás és marhatenyésztés, 1863 évbe történt tagositástol nagyobb szorgalommal fogtak a' földmivéléshez. – hajdani földes ura volt a Rákoczy Család és tartozott Saros Patakhhoz, későben volt a' Döry Családé, azután Grof Almásy családé, 1847^{be} megvette Falkenheim Ödön Grof, – ez el adta 1863^{ba} Bombeles Lajos Grofnak Van a' Karádi határba egy halászó tó mint egy 500 hold területű Szent István palástja nevű, a' Tisza szabályozása előtt temérdek hal, csík, nádaly és vad madarakkal telve, miből a' lakosoknak sok jövedelmek volt, most már nagyobb része ki apadt csak kis részecskéje halászható – a' határnak nagyobb része volt posványos tó, mocsár, gyikényes, zsombikos, nádas, és ingovány láp, csak a' Tisza partján volt egy része emelkedetebb és száraz. most már a' Tisza szabályozás egészen szárazzá tette.

Határos Karád Szabolcs megye Ibrány hely ségével, melytől a' Tisza választja el; napkeletről, Délről a' Berczeli, Nyugotrol a' Saros Pataki és Lukai, Ejszakrol Karosi és Nagy Czigándi hatarokkal.

- [296b] A' határ 17,000 hold következő nevezetesebb dűlőkben mint egy 13000 hold, az utobbi időben került ki a' viz alol, nádas és Zsombikos térség legelőnek, 's kaszálonak használtatik.

Karád

- 1., Borju szög mintegy 96 hold kaszálló és füzesből áló kis sziget egészen körül folya az Ó és Uj Tisza
- 2., Bába homok, 3. Kis és Nagy Szölös, 4. Szent István palásti dűlő, 5^{ik} Nagy homok. A' határi dűlő ez a' nép monda szerént a' Nagy Czigándi határhoz tartozott, hanem a' lakosok állítása szerint még Nagy Leopold Császár idejébe egy dragonyos katona arra utazván Czigándtól Karád fele, és ezen dűlőben egy eren levő hid a' Dragonyos alatt letört és a' lovának a' lába össze tört, miért a' gondatlan helységnek kellet fizetni 38 máriást, a' Nagy Czigándiak eltagadták hogy a' híd már nem az ő határjokba van hanem a' Karádíba, Karád megfizette a' 38 máriást a' lóért és a' határt kiterjesztették a' nevezett érig mellyen a' híd volt
10. Csermely ez egy egres erdő közepén mint egy 15 holdbol áló magasabb homok föld, hol most Grof Bombeles szép és terjedelmes mindenféle gazdasági épületekkel ellátott majorságot építetett
- 11., A Holt Tiszai és Bánhomoki dűlő igen jó szántó föld és kaszálló
- 12, Az Apátszögi dűlő az Új és O Tisza között mintegy 300 holdbol áló sziget igen szép gyümölcsös Tisza kertekkel.
- 13, A' Györhomoki és Várnai dűlő, hol a' Tisza szabályozási társulatnak deszkából épült rakodoja van.

látta

Kigyóssy Albert

Tisza kleti Szbiró

P. H.³⁰

³⁰ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[298a]

[Karcsa]

Helynevek

1. Karcsa Községe. Zemplén megye, Bodrogközi Járás, Bodrogi Kerület, megye hatósági székhely S. A. Ujhely. –
2. A Karcsa nevezet bir helybeli elterjedéssel, és a helység csak ezen nevezeten neveztetik országszerte
3. A községnek más elnevezése nem volt, és csak ezen a néven neveztetett az elő időkben is. –
4. A negyedik pontra nézve sem hagyomány után, sem egyéb adatokból mi sem tudatik. –
5. valamint az 5^{ik} pontra nézve sem. –
6. A község közelében terjedvén el a Karcsa nevű ér, mely a régi időkben a Tiszába egyenesen befolyó Bodrog vizének folyó medre vala, honnan a helység nevezetét veszi. –
7. A község határában következő topografiai nevek fordulnak elő: Lomszög – lapáj hely a Karcsa tó partján, – Lápszár a Sérahomok láp közelében, – Liszkó ere – mely a Karcsa tóból foly ki és keletnek az ingoványokban el vész, – Szilhihető a hajdan itt találtatott szilfáktól elnevezve, – Péter kert homok – Pap-homok – Viziborda a Karcsa tó partján gyepes homok, – Tégláska homok, Özvegyek homoka, – Telek – Biharom homok, – Borostyán-szög hol hajdan Borostyán kúszó növény termet, – Nagyharasztos szélhordta homok – Vég-hegy homok domb, – ezen homok dombok közötti lapály helyek Kis polyánd, Nagy polyánd, Sugár Égres nádas hely, – Szirdinye Ésder és Szúród homokok, – Góros – **[298b]** Dobrosnya fiatalos erdővel benőtt homok, az ott a fákra fel futó borostyánról neveztetett Dobrosnyának, – Dózsverme gerind – Kis homok tömlés hely mellett posványos – Keselyűs gerind. – Szájjuk hajdan kipusztult erdőhely – Gyürös homok – Nyir – Kigyós homok – Papavas nyir elő – Szőlő-homok – Köbölkút – Szekeres – mind meg annyi homokok, melyek a Tiszakorlátlan árjai között mind meg annyi szigeteket formálnak – ezen vidéket környezi és határozza az ugy nevezett Nagy Láp. Hosszúhomok – Békahomok – Nebantska – Szarvas Kút – Német sark – kaszálók. – Fábíánhomok. – Nagy erdő egy ép állapotban lévő 300–400 hold erdő rész. – Kender homok. Becsked homok hajdan falu, jelenleg praedium. – somos más néven Kúszuló. Kaposztás földek – Harasztos hajdan erdő jelenleg homok domb. – Képszer, – magaspart, – Jomived homokok. – kerek örvény a Karcsa tó kanyarodása mellett rétság. – Búza föld hajdan erdő, jelenleg mivel szántó föld. – Nyárszög. – Fancsal.

homok domb, – Galambhomoka. – Lókaszög – szántóföldek. – Veresfűzfa homok. – mézes homok. – Toronyhomok mely hajdan Becsked helységhez tartozott. – Legnevezetesebb történeti emlék, ezen helységben az ódon szerű jelenleg a reformált hitfelekezetük birtokában lévő Román Stylben épült templom faragott gránit tábla kővekből épülve; mely köztudomásból 1300-évben III^{ik} Endre Király korszakában már fenállott – építési korát homály fedí, a rajta lévő mythologiai jelvények nagy régiségre mutatnak, – Portellája művészeti hat gránit oszlopokon nyugvó, – a kapuzat felett két nyugvó oroszlány van **[299a]** kifaragva, – mythologiai torz képek által tartatva, ezen felül ismét 8. vékonyabb oszlop melyek felül kanyaruló kerek ívekkel foglalvák össze. – Ezen község határa mintegy 2000, hold kiterjedésű, és Páczin, Karád, Karos, Kis és Nagy Kövesd községek határaival szomszédos, – lakosai száma 780. lélek, – tisztán reformált vallást követők. – tulajdonos birtokosok Báró Sennyey Pál, Victor, és Lajos urak. –

[300a]

Helynevek Karna községből – Zemplén megyéből

Karna községe Zemplén megyei Zsalobini al Szolgabiroi kerülethez tartozik. – Kerületi Szolgabiroi székhelye jelenleg Zsalobina községe, mely községtől a' kerület elnevezése származik.

Karna községnek nevezete minden ajkon ugyan az marad, – és tsak ezen nevezett alatt ismeretes. A lakóság átaljában tót ajku.

A lakóság emlékezetétől olta ezen község mindég a mostani (Karna) nevet viselt, 's nints adat melyből kiviláglanék ennek valamíkori más meg nevezése.

Mikor 's honnan népesitetett ezen község? a' község vénei nem emlékeznek, de azt hagyományból sem tudnak, sem pedig irott adatokból, – a' menyiben ezek nem léteznek – ki puhatolni nem lehet.

Honnan vehette eredetét ezen község? azt, mint az előbi pontot adatok hiánya miatt meg tudni nem lehet.

Ezen község határában olly düllök, mezök, erdök, hegyek, folyók s. t. a: nem találtnak.

Karna községe: Göröginye, Tót Volova, Leszkócz, Stefanócz, Zsalobina, Jeszenócz községek és Vitézvágás pusztá, határai által körül öveztetik.

Buza Antal
ker Jegyző

[301a]

[Karos]

Helynevek.

1. Karos községe Zemplén megye, Bodrogközi Járás, Bodrogí Kerület, megye hatósági szék hely S. A. Ujhely. –
2. neve ezen községnek országos elterjedéssel bir. –
3. más elnevezése ezen községnek soha sem volt
4. ezen község telepítési korára lakosai nem emlékeznek, 's annak leg régibb kora ki nem puhatolható. –
5. tisztán magyar ajku lakosokkal telepített. –
6. köztudomásbol, hagyománybol, irott avagy nyomatott emlékekből a község elnevezésének eredete nem tudatik. –
7. A község határában elő forduló topografiai nevek következők: Lom szög – Kereszt ág, ezen téren kereszt út van vezetve innen nyerte elnevezését, – van itt egy ugy nevezett Nagy tó – melyen egy fa hid vezet keresztül, területe posványos folytonosan viz állásos hely, – Ereszvény – hajdan erdő volt, a földes uraság által kiirtatott, 's most szántó földnek használtatik – Lapos – az urbéres gazdák közlegelője – Séthomok – részben lapaj, és részben emelkedet homok domb, – Szöllő máj – nagy homok domb, – Kenderszeri – Móka – itten van egy tó, Móka nevezet alat, – Homok allya dombos hely, – Nagy irtvány – Árok szög fel tört szántó föld – Kerek tó folyvást viz állásos hely a falu alatt. – Kis irtvány – Eperjes szög – Nagy Erdő hajdan erdő volt, most szántó föld Báro Sennyey Lajos tulajdona, gazdasági épületekkel ellátva. – Nagy homok tájék – melynek [301b] nagyobb része lapály, részben homokos, – Tobojka homokos lapaj – Sandajka – lapajos hely, van itten egy emelkedett homok mely Apácsnak neveztetik. – Nádas, egy nagy nád termő, posványos, és zsombékos tér, itten van az ugynevezett – Arany homok – Árpás homok – Tőgyes homok – Kerek homok, – és Hosszú homok domb, melyek szántó föld gyanánt használtatnak – ezen község határa mintegy 800. hold kiterjedésű, – és Karcsa, Kis Kövesd – B. Szerdahely – Bereczki alsó – és Luka községek határaival szomszédos – lakosai száma 300. – nagy részt ref: hit vallást követő – van egy ref: Templomja mely a Lukai anya egyházhoz tartozik – RCath: lakosai a NKövesdi, GCath: lakosai pedig a BSzerdahelyi Parochiahoz tartoznak. –

[303a]

Helynevek

Kasarócz községből, Zemplén megyéből.

[303b] Kasarócz községe fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini Kerületbe, Emlékezetre a' község mindég Kasarócznak neveztetett

a' községnek hajdan sem vólt más neve.

a község mikor kezdődöt nem tudatik

Honan népesitetett nem tudatik

Honan vett eredetéről semi nyoma nincs

lakoságnak fele GCath. fele pedig RCath.

[304a]

felső dülő

Horka

Laczkova

Medzí Viselne

Csolo

Medzi debričkami

Miselnicza gödör folyík Olyka Víz árokba

Retka

Na Brode

Na Verchu. gödör folyík Olykába.

Pod Brezini

alsó dülő

Roven

Drobnik

Lazi

Mocsáre

Pod Kozlovu

Hurka

Kleni

Od Sziponcza

Karkova dolina

Karkov Verch.

Sztarčanszki Verch

Malacsa dolina

Viszoka

Za Uvosztom

Za Zahradi

Rétek

Luska

Pod Vísovím

Pasztovník

Poza Stepník

Pod Hattu.

[304b]

Erdő és legelő

Helboke. gődör folyik Olyka víze árkába

Hrabovszká. gődör folyik Olykába

Kraszna gődör folyik Olykába.

Reszlicza

Víszelócza

Zahurki gődör folyik Rafajóczi viz árokba.

Záhoni

Kelt Kasaróczon Majus 16. 864.

Szabó György × Biró

Szabó Orda × hittes

Dzsajka János ×.

Dzsajka Mihály ×.

[305a]

Zemplén megyében
Kazsu helységnek
hely névtára
1864.

[306a]

Hely nevek:

Zemplén vármegyébül
Kazsu helyközségbül.

I. Kazsu – falu – Kassai kerületben, Zemplén megyében – a Terebesi főszolgabírói járásban van. – a Tót ajkuak Kozsuhóv-nak nevezik. – Eredeti neve azonban Kazsu – a mennyiben emberi emlékezetre hajdani földes urai tiszta magyar eredetű családok voltak t: i: Bernátok ’s Pilisyek, kik jelenleg is birtokosok.

A Helység eredete, vagy népesedésének beplántáltatásának kora ’s ideje semmi úton kinem nyomozható, – mert 1848^{dik} évben a helység keletfelőli oldala porrá égvén, ugyan akkor a helység ládája is a benne volt régi irományokkal együtt – a tűz martalékává lett.

A Helység lakosainak száma teszen 350 lelket, – kik – részben reformátusak – részben katolikusak és oroszok. A reformátusoknak van Anya egyházuk lelkészséggel ellátva.

II. A helység határában fekvő szántó földek az 1841^{dik} évben befelyezett összesítés alkalmával a földes urak birtokain kívül – három dűlőben osztatott ki. –

a) Az első dűlő, – a határt átszelő országuttól a helység fele irányúlva, – a Nagy és kis szőlősnek neveztetik. –

b) A második dűlő Kis szőlősnek. – mind két dűlő nevezetét onnan nyerte, – hogy – igen régi időben azon helyiségek szőlővel voltak beplántálva, – de hogy melyik idő korban lehetett szőlő ültetmény – és mikor történt elenyészte – biztos adatok hiánya miatt nem tudatik. –

c.) A harmadik dűlő neve Pinczejáró, nevét onnan vette – hogy hajdan pinczék voltak e helyiségen. – mikor enyész[306b]tek el – adatok hiánya miatt – nem tudatik.

Mínd a három dűlő átallában rendszeres jó fekvésűek – kevés homokkal vegyes könnyű agyag föld, gabna – tengeri ’s krumpli termésre alkalmas. – ezeken kívül:

Pilisy Zsigmond birtokos úr szántó föld birtokában következő helyiségi elnevezések fordúlnak elő. –

a) Domb – természetes nevét az itt levő szántóföldek – onnan kölcsönözték mivel a helység – nyugoti oldalátul a fekvőföldek – lejtősen – domb-ban végződnek; – Ezen domb nevű szántóföldek lábai alatt – nyúlik el egy

b) Pázsitos – de vízenyős hely – mely legeltetésre használtatik = Neve: Ördög-rét – amellyen keresztül hajdan – míg rendes regulacio által – egyenes irányban nem hozatott az országút, közlekedési út volt a felvidék felé, – az Ördögrét – nevét onnan vette, mivel a nép monda – azt tartja rólla – hogy hajdan az úton jövő menőket – ott ijeszgették. – Továbbá az országuton túl nyugotra fekvő tábla nevezetik:

c) Trumbulykáknak – ez tót szó, – mely annyit tesz – darabkákra hasított, – nevezetét onnan vette – mivel hajdan – az összesítés előtt azott fekvő szántóföldek elváltak darabolva apró részletekre.

A református lelkész úr használatában levő szántóföld – az országuton túl nyugatnak foglal helyett – egy tagban – mely nevezetik: Upori utrajáronak: azért – mivel, a nyugotra határos Upor helységbe menő út – mellette vonul el. –

Bernáth Albert birtokos úr öszesített birtokában levő szántóföldeknek következő helyiségi elnevezései vannak:

a) Szék, azért nevezetik így – mivel ezen tábla – fehér földel vegyes, és esős időben vízenyős szokott lenni, van itt egy kis kút is – a neve Székkút – nevét szinte a föld természetétől – mint Székes földtől nyerte, továbbá:

b) Peres nevezetű tábla, – honnan nevezetik, ki puhatolni nem lehet, – mint-hogy azonban – a határdél fele eső [307a] részén Barancs helység határával van összeköttetésben; valószínű – hogy hajdan a szomszéd határ birtokosai által – gyakran háborgattatván kártételekkel, – híhető – hogy olykor olykor Per – tárgyává vált; –

c.) Hosszak, onnan veszi nevét, mivel hajdan – igen hosszúra nyúló szántóföldek voltak itt. – van itt egy marha akol is – melynek neve nincs – és már elhagyatott állapotban van – az ország uton túl nyugotnak van a

d.) Vágott tábla, – nevét onnan vette, hogy a régibb időkben – (hogy mikor? – nem tudatik) – sok cserbokkal levén benőve – mely átállában mind kívágattatván, az ezen helyen alakult szántóföld tábla Vágott nevet nyert. – tovább – Délfelé Barancs helység határához véggel nyúló tábla nevezetik

e.) Pusztának, miért? – nem tudatik – továbbá a helység déli végétől a rétekig keletnek, – délre egy patakcsának lenyúló tábla nevezetik

f.) Patakcsának, – azért nevezetik így, mivel a földeket, egy – már rég időktől – csak eső vizet tartalmazó Patakcsa hasítja keresztül. –

III^{or} Rétek

1^{ször} A közrendű gazdák rétének mely egydarabban van öszesítéskor által adva = neve Felső páskum, azért nevezetik így, mivel a helység, és annak határának Felső vagy is északi oldalátul nyulik – ’s terjed szomszéd Hardicsa helység határáig felfelé. –

2^{or} Öszesítés alkalmával hasított ki a helység köz költségeinek fedezésére egy Rakoncza nevű rét, mely mind az uri mind a közrendűek által közösen dolgoztatván fel, – annak jövedelme – csakis a közczélú költségek fedezésére

használtatták fel: – nevezetét a következő körülmény szerint nyerte: – a helységben lakott egy Rakoncza nevű zsellér kinek a hajdani régi időben – adat hiánya miatt nem tudatik a nép monda szerint – egy pár marhája lévén, – a fennebbi Rakoncza rétet azonban – dágványos és mocsáros tó környezvén, mely magasra nyúló minden nemű csalittal – gazokkal levén sűrűn benöve, hogy csak nagy bajjal volt rajta áttörhetni – minden[307b]nek daczára – nevezett zsellér – marháival – át erőszakolta magát a mocsáros gíz gazon keresztül – a hol ő – az emberi vígyázó szemektől bátorságban legeltette marháit, – Senkinek sem lévén kedve őt tilos utain háborgatni – a nagy fáradsággaljáró helyen – a hol azonban – mint a népmonda átadja – igen hasznos fű termett, ’s nagyon hízott a marha ott; – végre – annyira megszokta a ma fentnevezett zsellér a helység előljáróinak elnézését, – hogy időnként már – mint sajátján hét számra – éjjel nappal tanyát ütve – legeltette marháit; – ily körülménynél fogva – a község népe – csupa jádzáságbul nevezte, a ma fentebbi pontalatti rétet Rakoncza rétéjének.

Pilisy Zsigmond birtokos úrnak öszesített kaszálló rétet illetőségében – következő helyiségi elnevezések vannak:

a) Szigetke, nevezetét onnan vette, hogy nagy esőzés alkalmával, a Kazsui rétetek Észak fele – átszelő Helmeecz nevű folyó – (mely a Barancsi és Kazsui határokra – felfelé folyik mint Szepes megyében a Poprád) kiáradván az öszesítés előtti időkből (jelenleg a folyam szabályozva van) – a fent ki írt pontalatti rétet körül öntötte ’s mintegy szigetté alakította. – Az öszesítés alkalmával azonban Gálos nevű birtokosnak esvén e nevezet rétet – jelenleg Gálos rétet nevezetét vett fel, kitől – jelenlegi birtokosa – megvásárolta örökáron, – most már egyik legszárzabb rétet lévén – jó minőségű szénát terem.

b). Helmeecz folyon tulnan keletnek van az Új rétet, nevezetét onnan vette, – hogy legrégebbi időben (– adat hiánya miatt mikor? – nem tudatik,) – legelő lévén – az újabb időben fogatott fel rétkaszállonak.

c) Farkaska rétet, nevezetét onnan vette, hogy hajdani birtokosa Farkas nevű birtokos volt.

d) Kut-ra nevű rétet, nevének eredete nem tudatik, – azonban hihető – hogy e táljon hajdan – jó minőségű kút-nak kellett lenni, – most azonban semmi nyoma sincs.

e.) Kerek-tó kaszálló – nevezetét onnan vette, hogy folytonos esőzés alkalmával – azon helyen meggyülvén egytömegbe a víz kerék tó alakot képez. –

Stepán Ferencz és özvegy Janikné Szepesy Etelka úr hölgy birtokukban levő öszesített kaszálló rétekben találtató elnevezések.

[308a] a) Kis tórét – a Helmeecz folyamon innen a helység keleti oldala fele fekszik; – nevezetét onnan vette, hogy a folyam ki áradásakor – ezen rétet egy kis tavat képezett, – jelenleg mentve van a folyam árjátul.

b) Hosszak rét – fekszik a Helmech folyamon tul keletdélnek, – értelmezése nem ismertetik

c.) Polyánka rét – értelmezése – nem tudatik.

Bernáth Albert birtokos úrnak – összesített kaszálló rét illetőségében levő helyi elnevezések.

a) Nyilasok, nevezetét onnan vette – hogy összesítés előtt minden gazdának ’s birtokosnak volt ott egy darab rétje, mely darabonként nyilas nevet vett fel.

b) Csóka bok rét – értelmezése – nem tudatik, jelenleg szántóföldnek használatik.

c.) Ortás rét – a Helmech folyamon tul – keletdélnek fekszik, nevezetét onnan vette, hogy régibb időben rakottya és fűsz vesszőkkel levén benőve – a ki ortás által kaszálló rétté alakult.

IV. Legelő.

A helység közrendű gazdainak – a helység északi részén van – a szomszéd Hardicsa határáig felnyúló gyeplélegője mely Felső pázsitnak neveztetik, – régibb időktől e néven ösmeretes.

Kelt Kazsuban Május 6^{án} 1864.

készítette

Rimawski Endre

ker: jegyző

[309a]

Helynevek

Kácsánd községből, Zemplén megyéből.

- [309b] az 1^ő kérdő pontra vonatkozólag Kácsánd helység tartozik Zemplén megye Deregnyői kerülethez, politikai felosztásánál fogva
- 2^{or} Két féle neve él most a' községnek helybeli elterjedéssel még pedig Kácsánd magyarul és Kacsanov tót ajkú elnevezéssel. –
- 3^{or} más hajdani elnevezését nem tudhatni.
- 4^{or} mikor telepítetett volt nem tudhatni ki. úgy szintén
- 5^{or} azt sem lehet tudni honnan népesítetett.
- 6^{or} a' név eredetéről sem köztudomás sem hagyomány írott v. nyomtatott emlékekből semmit sem lehet tudni. –
- 7^{or} a' község határában elő forduló topographiai nevek e' következők jelesül: Hornyi polyo, Strednye polyo, dolnye polyo, – podlukami dülő [310a] nevet onnan vette mert a' rétek aljába van, Velyiki dülő nagyságoktól kaptak elnevezésüket, Podverbami, a' régibb időben füz fával benőtt helyiségre jártak ki véggel 's onnan vette elnevezését, – Zahumenki dülő a' kertek végébeni lévősegtől vette a nevet, – toricsne, ezt tudni nem lehet, Likovinszko dülő, – ez hagyományilag ott vette nevet mert a' régi időben marha delelő volt, és a' mostani helyén hires marha legelő. – Pod triszcsenyikom nevü dülő triszcsenyik nevü nadastol vette nevet, Hrunkovo szántó nevet hól vette nem tudni, – Pod tatarku dülő v. szántó föld nevet hagyományilag onnan vette hogy Dubroka helysegből egy Tatárka nevü egyén magát a' szántó földek végébe fel akasztotta. – Pazsit pod lukami legelő, triszcsenyik legelő, nádas lévén attól vette nevet. pod olysiniami legelő égerfa erdő alatt lévén onnan hivatott így 's jelenleg is hivatik, – Blatta erdők nevök eredetét nem tudhatni, – Rohosnyi Velyiki luki, rétek, – nevök eredete nem tudatik, – valamint Pasztovnyik rétnek sem, – Kapuszcanki állitolog falú volt a' helyükön jelenleg káposztásoknak használtatik, – Gadnajka falusi rét, – állitologosan Gadnay nevü föld birtokostól kapta nevet. – Dluha molyva szántóföld feletti hosszúságától vette nevet. – Za kolcsárom rétek, – ezen név Kolcsár nevü ároktól ragadt rájuk, – határos e' község Falkus, Dubróka, Márk, Hardicsa helységekkel és T. Terebes mező város határával. –

[311a] Helynevek
Rosztoka-Kálna és Kálna egyesített községből,
Zemplén megyéből.

[312a] Az 1^ő pontra. Rosztoka-Kálna s Kálna egyesített községek. Zemplén Megye, Sztakcsini al Szolgabirói járás, – egyébként az egész terület, – miután Galicziának határszélén van – Krajnya név alatt ösmeretes

2^{ik} pontra. a kérdéses községeknek egyedül csak egy nevük vagyón, 's ugyan ezen neven ösmeretesek országszerte.

3^{ik} pontra. E községeknek más elnevezésük sosem volt.

4^{ik} pontra. Adatok hiányában nem tudhatni.

5^{ik} pontra Hasonlólag nem tudhatni.

6^{ik} pontra. A község neve „Kál” orosz szótól veszi eredetét, a mi „sarát” jelent, a miben essős időben elége bőséges. –

7^{ik} pontra. Mezők, és pedig szántóföldek Rosztoka-Kálna községben: Határnyí, – Dolni, Bolotiscsi, Piskovatij. Borkotláz, Lanki, Larkí, Otkalnyanszki. – Kálna községben. szántó földek: Knyahiniczi, Kicsurki, Ubcsi. Viszina, Gyilniczi, Kicsera, Kalnyánszkij verch.

Legelők Rosztoka-Kálna községben: Berech, Molyba.

Kálna községben: Lakovecz, Horbok. Horb.

Kaszálók Rosztoka-Kálna községben: Kocsánova luka, Rosztucska, Roviny.

Kálna községben: Nizse valalu luki, Tapovecz, Korznyuv. Pasztuvnik, Lyszkovecz, Rosztucska,

Erdők R: Kálna községben: Chorovinova polyana, Visnyij hrun, Terszanácsuv hrun, Hruskovatij,

Kálna községben: Osztasuv, Kutlik, Halicsi, Verch dohoi ubocsi – mind ezen elősorolt erdők egyszersmint hegyek neveit is képviselik és pedig Násztáz hegyláncnak.

Patakok: Rosztucsukova voda. Rovinszka voda.

Kálna községben, van egy név nélküli patakocska,

Végre e két egyesített községek Kolbászó, Topolya, Sztakcsin-Rosztoka, Sztakcsin, Kolonicza községek hegygerincei valamint Klenova község hegyei 's szántó földjeitől vétetnek körül

[313a]

Helynevek.

Zemplén megye. – Károlyfalva község.

Károlyfalva fekszik Zemplén megye Pataki kerületben. hegyek közt Újhelyhez $\frac{1}{2}$ órányira. – Lakosai magyar és német nyelven beszélnek, valami Károly Herceg által telepítették de honnan és melly időtályban adatok hiánya miatt nem tudatik. –

Határja kevés szántóföldből 's mintegy 50. hóld rétből áll, Legelője a' Pataki határban van, erdelye mind a' mellett hogy hegyek közt fekszik – níntsen, Breckenheim Herczegnö Sárospataki uradalmához tartozik. –

Kelt Károlyfalván Juni: 8^{an} 1864

Brogli Márton biró.

[315a]

Helynevek
Kásó községből, Zemplén megyéből.

[316a] Kásó Zemplén megyebeli kebeleztetett község Zempléni járás S. a. Ujhelyi kerület fekvése egy völgybe erdős hegy alatt part oldalokba, a jelenlegi lakosság által allitattik hogy tatár járás előtt magyar falunak kelet lenni, mivel akkori időkben történt szerencsétlenségek miatt egészen elhagyatva pusztán maradt.

A Kormány által idegen tot ajku népeket annak a pusztá falunak elfoglalására Viszloka Turna Zavadka s. a. t. vidékekről erőszakkal népesítettek ugyanis ahol egy járon találtatott ½ telek a hol pedig kető egésztelek adatott, a falunak most nevééről nem emlékeznek hanem azt regényelik hogy a falu felső végén egy kása örlő malom lett volna honnan a falu elneveztetett.

Keletről Ragya nevü dombocska csekély menyiségű fiatal tölgy fákkal M. Jesztreb községe határával szomszédos, délfelől Kacza kőbánya vonul el déltől Czeke községe erdős hegygyel, mocsár peres podladola Szálatrol Nagytoronyai erdős hegyek, Kiszte községe éjszakrol, az ugynevezett kisdios szánto földek, mocsár, Sztrედnyehonyi, szánto foldek, és Sárkány rétek B. Ujlak felől.

[317a]

Helynevek Kelcse községből, Zemplin megyéből.

Kelcse nevezetét hihetőleg oroszhrabóczi határt meg ütő Kelcsicze nevű erdős ároktól (Kelcsicze az itteni szójárás szerint agyart – vadkan agyarárt jelenti) mely vaddisznók tartzkodási helye. – Éjszokról Petejócz és Oroszhrabócz keletről Gyapalócz és Rafajócz, Délről Nagy-Domássa és Trepecz, nyugotról Valkó községek határaiba ütközik. – nyugoti részét Ondava folyó mossa; nagy terjedelmes erdőséggel, de silány szántóföldekkel bir. – A birtok az előtt B. Vécsei Farkas tulajdona vala, azután Jekelfalussy József kezébe került, kinek fia Sándor Gr. Allt-hannak, ez pedig Schönberg [318a] Fülöpnek adá el. – Községnek van szép két tornyu temploma, melyet boldog emlékezetű B. Vécsei Farkas 1781 évben maga költségén felállítatott. – Az uraság bir itten csinos egy emeletű kastéllyal és nagy gyümölcsös kerttel, ~~azok fe~~ azonfelül egy délnek fekvő szőlő-hegyel, mely közsészerü minőségű bort terme, most azonban mivelése vegkép elhanyagoltatott. Keletnek fekvő Pod-Kamenyecz nevű erdő alján vagyon savanyu és ~~kénykő~~ kénykő viz forrásai; az előtt fürdő helye, most pedig elhanyagolt állapotban létezik. 409 római kath. lelket számít, melyek a Nagy-domásai plebaniahoz tartoznak. – Lakósai tótajkuak földmiveléssel foglalkoznak.

Kelt Kelcsén Pünkösdhó 20^{án} 1864.

[320a]

Helynevek

Magyarúl: Kelecseny községből, Zemplén megyéből.

Szlávúl: Klecsenovo

[319a] 336/k. i. Szolgabírói szhoz

Kelecseny községéből.

Melléklet a' helynevek összeírásához.

Az 1^{ik} Pontra: Zemplén Megye. – Terebesi kerület, – Főszolgabírói székhely Magyar Izsép községe. –

2^{ik} Pontra: A' községnek kétféle neve él, és pedig Magyar nyelven Kelecseny, – Szláv nyelven pedig Klecsenovo, – az első országszerte ismeretes, – a' második csak helybeli elnevezéssel bir. –

3^{ik} Pontra: A' népek emlékezetére ezen községnek mindig csak a' fentkiirt neve volt. –

4^{ik} Pontra: A' község legkisebb adattal sem szolgálhat sem írásilag, sem pedig magán tudomás útján. –

5^{ik} Pontra: A' községnek honnan lett népesítésére nézve nincs adat. –

6^{ik} Pontra: A' néveredetéről, valamint annak értelméről úgy köztudomás, valamint írott emlékek hijányában mi sem tudható. –

7^{ik} Pontra: Kelecseny községe határában semmi oly mezők, dűlők, legelők s. a. t. nevei nincsenek, a' mellyekből kilehetne venni, hogy azoknak csak legkisebb historiai, avagy egyéb jelentőségeik is lennének. –

[319b] Jegyzés: Jelen érdeklött tárgyra vonatkozólag adandó felvilágosításúl Kelecseny községének legidősebb egyénéi kihallgattatván oda nyilatkoztak, miszerint semminémű oly helynevekről, a' mellyeknek úgy magában a' községben, valamint annak határában csak legcsekélyebb jelentőségeik is lennének, sem köztudomásilag, sem pedig írásilag tudomásaik nincsenek, miért is az összeírás tovább nem terjesztethetett. –

Kelt Kelecsenyben Majús 22. 864.

jegyzette

Bódy Károly

Jegyző

Kereplye.

1. Kereplye (vagy totul Kravján) keb: Zemplén megye Terebesi járás Gálszécsi kerület, semmiféle más külön elnevezéssel valamint jelenleg nem bir, ugy több századok előtt sem birt.
2. Kereplye valamint a környéken, ugy ország szerte is csak a fent irt néven ismeretik.
3. A helységnek más elnevezése emlékezet olta soha nem volt, 's más képen nem is iratott mint Kereplye (Kravján).
4. A község mint legidősebb mondataíbol ki lehet venni már igen réginek említetik, de erről semmi írási hagyaték nem létezik.
5. Népesítését tudni nem lehet, de jelenlegi lakosok GCt. és RCt. tot nép.
6. Nevezetesebb nevek a határban így következnek 1. Mlinczi szántó föld nevezetét kapta az ottan malom kövektől, melyek ott találatnak még jelenleg is, 2. Topolyi szántó föld – a régenteni topoly fáktól. 3 Pod srednyi: a közepéni fekvésétől nyerte nevezetét. 4. Siroke (széles) szelességétől. 5. Pola Rakocza. szántó föld réttel vegyes, Rákocz ároktól mely e dülön keresztül foly nevezetik. 6. Zahradi széjel szort kertecskék a határban mely körül van kerítve. 7. Bisztra erdő tölgyes és bikkes szépen fekvő helyetől nevezetik bisztrának 8. Dubova hlava tölgyes erdő, igen fenten fekszik 's tiszta tölgy lévén dubova hlavának neveztetett el (magyarul tölgyes fő). 9. Szkalka tölgyes erdő az ottan találató sziklaktól (honnan a kinezés gyönyörű) nevezett ell. 10. medzsi Jarki szántó föld csupa árkok között lévén ettől vette nevezetét. 11. Pod hrún. szántó föld nevezetét vette dom alatti fekvéséről. 12. mosztoki. szántó föld nevezetét kapta két hid közötti fekvéséről. 13. Orechovicza szántó föld, nevezetét nyerte azon dülőben található nevezetes forrástól, melynek tulajdonsága az, hogy nyárban hideg, télben pedig mentül nagyobb a hideg annál [323b] inkább melegebb 's gőzölog.
a 7^{ik} 's 8^{ik} szám alat nevezett erdők a leg jobb karban vannak melyeknek föld birtokosa N Méltóságú Grof Barkoczy János Ó Nga ezért ezen erdőségekben özek böven néha vad disznak is találatnak ide nem értvén az aprobb vadakat.

Jegyzette

Kenedich Gyula sk

k. Jegyző

[325a]

Helynevek

Kis Azar községből, Zemplén megyéből.

[326a] 1. Zemplén megye – Gálszécsi Kerület.

2. Kis Azar

3. Más neve nem ismertetik.

4. Adatok hiánya miatt nem tudni.

5. Nem tudni.

6. Nem tudni.

7. A' szántó földek dülőkre vannak osztva, a' rétek kaszálókra.

Jegyzette

Schifter Mihály mk

Jegyző

[327a]

Helynevek
Kis Bári községből Zemplén megyéből

- 1., Zemplén megye, Zempléni kerület, Ujhelyi járás, Ujhely, a környék más elnevezéssel nem bír. –
- 2., A községnek más többféle neve nem él most, csak egyedül ezen neve bír elterjedéssel, és ez ismeretes országszerte. –
- 3., Hogy a községnek más elnevezése lett volna nem tudatík. –
- 4., A község mikor említették legkorábban nem tudatík. –
- 5., Honnan népesítették az sem tudatík. –
- 6., Köztudomásból, sem hagyományból, sem pedig írott vagy nyomtatott emlékből a névről hogy honnan eredt nem tudatík. –
- 7., A község határában előforduló szántó föld dűllök nevei u: m: Hecske. Rétoldal. körtvélyes ez előtt körtvefás volt. – Kutmező, Csörgökut forraskutvan mellette. Óltványkertalja, – Kis és nagy mogyorós. Rét dűllő, Tóvisrét. – Erdők Borzoka. László hegy. köveshegy. Csárda Betekíncs. Szőlő. Peterhegy szikla Barátkő alakjából az tűnik hogy hajdan remete lakott benne. Források Csörgökut Hidegkut nyáron olyhideg hogy hirtelenibe íthatatlan. Mínd ezekről írott vagy nyomtatott okmányokból a nevek eredetéről különös elnevezés nem találhatók a határnak fekvése hegyes Szőlőske Borsi Nagy Bári Csarnahó szomszéd-ságaikban. –

[329a]

Helynevek

Kis Breznica községből, Zemplén megyéből.

Sztropkoi kerület

[331a]

Helynevek

Kis Csécs Községből Zemplén megyéből

Kis Csécs község a Kassai kerületben Zemplén megye Gesztelyi Szolgabiroi járáshoz tartozik; – szék helye S. A. Ujhely fekszik a Sajó bal partján, regi kis falú eredetet nem tudni; csak hogy állitolag regibb Kesznyétemnél.

Lakosainak száma 263. atallaban RCath: és GCath:

A név eredetjére nézve sem tudunk felelni, csak hogy a Sajó viz mellette foly el melyen átjárunk csonakon ha nagy mikor kicsiny szekeren és gázólván – annális inkább az túl a sajói retre mint tulajdónánk birtokara munkálat véget – és szomszed Borsod megye beli Őrös és SSzőged szomszed határos kősegekbe, sőt mint GCatholicusok templomba is. –

Az tagositás 1858^{ik} évben kezdődöt meg mely 1863^{ik} évben hitelesitetett körülbelöl atalyánosan van az uraság és közbirtokósoknak szantó földje.

	519 Hold	– □ öl
Rét és kert	146 „	– □ öl
Legelő	171 „	– □ öl
Őszvesen	836 hól	– □ öl

Az urasági dülők nevet nem tudni a lakosoké Telek könyvileg Kenderföldi dülő Iső dülő Közép dülő, Kesznyétemi dülő a rét dülő neve Kis Csécsi dülő rét. az földnek felső szomszedja Girincsi dülők és az vegi és alsó dülők szomszedja vagy hatara Kesznyé[331b]nyétemi dülők vagy földek.

Földje atalyában lapós hegy nélküli fekete mely hogy bő termést hozzon, gyakori de nem sók essőt kíván, leg inkább tenyésztí a Rozst kukuricrát – után a búzát kevésbe az árpát zabot, és más tavasz veteményeket.

Fő folyója az Sajó vize, melyben talátatik vagy neha fognak, márnát, potykát harcsát és jászt is.

Volt földes urai Döri Gróf Báró Eötvös Fáy Ignác, jelenlegi földes ura Mltosagos Grof Bombeles Lajos Úr, ez előtt pedig Gróf Falkenheim Ödöne és Falkenheim Gróf örökösöké

Kis Csecsen Junius 14^{en} 1864

Látzay Símeon mp
k. h. Jegyző

[333a]

[Kisdobsza]

Kis Dobsza község fekszik Zemplén vármegyében, a Szerencsi kerületben a Hernád folyó partján, mely folyam itt Zemplén vár megyét Abaujtól el választja.

Tudtunkal e községnek más neve nem volt; minthogy itt közel azonba más Dobsza is van, Kis mellék névvel bérmáltatott el. – e község hajdanában éppen a Hernád folyam mellett a part alatt volt; minthogy azonba a hernád partja sikamos csuszos természetet régebben is bírta, 's a nedves essős időkben a part a községet el temetéssel fenyegette 1803^{ik} évbe a part alatti falú helyet el hagyván, a part tetőn települt le a Lakosság, ki hozván magával a romokba hagyott – falu nevét is. – e község eredetéről 's birtokosairól, 's annak első telepítőiről semmi tudomásunk nints – 's az emlékezett s szó hagyomány tsupán addig terjed, midőn ezen község a jeleni helyére költözött ki, az az 1803^{évig} – E község nevét igen hihető e szótól vette Dob szó – melyből lett később Dobsza, míg nem jelenben Kis Dobsza. –

Határában elő forduló dülök neve Malonya szőlőhegy, a monda szerint valami Malonyai nevű Uri ember bírhatta, Lentse föld, az ott termő jó lentsétől. – akasztofa – hajdanában a magát fel akasztott embereket oda temették. Siskás az ott termő sok siskától. Felhegy. Nyilas Lános, mindegyik a fekvésétől nyerte nevét. Kasos, galagonyás, palánt nyerges Doma szőlő hegyek. –

Lakosai jelenben tisztán magyarok, hihető hogy régebben is azok voltak, legg alább ellenkezőt soha nem halottunk. –

[333b] Nevezetes e község arról, hogy szőlő hegyének egy része hajdanában is, de különösen 1845 és 1854^{ik} években meg tsuszamlván a Hernád folyamhoz szaladt; a hol is ezen tsuszamlott föld, mi okon mi okon nem, biztosan nem tudható – meg gyúladván 1858^{ik} évtől olta folytonosan füstöl és ég – essős időben sokkal jobban füstöl mint szárazban – felső rétegén a tűz nem látható, de ha egy szőlő karót bele dug az ember, azt tüzesen ki huzván, pipára gyujthat vele. – a ki éget föld, felületén, bűdöskö maradványt hagy. –
Kelt Kis Dobszán Május 14 864.

Korocz András
Jegyző

[335a]

Helynevek

Kis Domása községből, Zemplén megyéből.

[336a]

Kis Domása.

1. Porvazi.	8. Sztrany.
2. Prek dolin.	9. Porvaz
3. Zadava.	10. Hurka
4. Velyike zseme.	11. Od hotara
5. Brizcze.	12. Nad kamenyom
6. Vihoni.	13. Pod czirnyom.
7. Pod lava kanyu.	

E nevek hol vették eredetöket, arról semmi adatokkal nem birunk.

Kelt Kis Domásán Máius 11. 1864.

[337a]

Helyneve

Kis-Géres Községének Zemplén megyéből

1. Ehelység fekszik Zemplén megyében Közigazgatási Klet Kassai. szolgabírói járás latorczai székvárossa S. a. ujhely, N. Géres, Szentes, K. Helmeecz, Perbenyik, Semjén, és Kis Rozvány helységekkel határos az ugynevezett Bodrog közt.
2. E' községnek csak egyetlen neve ősmertes jelenleg Kis-Géres. E név pedig leginkább származtatható határa fekvésétől. Ugyanis Gér – Gir – Gör = görbe vagyis görbés tekervényes határu helység, mint Kar, Körtől származtatik Karos, Kőrös, ettől származtatik Karcsa diminutivum név, egy igen girbe gurbán tekervényesen folyó 's egész Bodrogközön egy össze vissza folyó vizetske mint akármely allati testben az erek vagynak.
3. E helység 1214 évben Güres név alatt fordult elő, melly időben Vítalis család birta, de hogy neve mikor, és miért változtatott meg nem tudatik.
4. Nevezett Gerés v. Güres helység legkorábban említetik 1214^{ik} évben. Egyébb aránt a' nép igen együgyűek voltak ez előtt csak fél század óta ősmerek a' nyomtatott betüket, az írást még most is csak igen kevesen a' későbbi korról semmi tudomás nem taláttatik. E helységnek nép iskolája is csak 1784 évben kezdődött, az óta van temploma is.
A' név eredete iránt talán a' Leleszi Országos Levéltár adhatna valami történi adatot.
5. Minthogy ezen helységnek neve Kis Géres, és Nagy Géresnek legközelebbi szomszédságában fekszik, jogosan következtethető, hogy Géresnél később keletkezhetett. De a' mint természeti 's eredeti sajátságokból hozzávetőleg szólni lehet, nem Nagy Géresből veszi szár[337b]mazását, mert egész más fajú, más szólású más természetű nép, 's erkörsére is különbözik a' Nagy Géresitől. Leginkább hihető, – a' mint a' közmonda szól, hogy ezen helység származását vette ama Puszta Keresztúr nevü helytől, mely 1214^{ik} év előtt Gróf Hanto birtokában volt, most azomban lakosok nélküli nagy darab puszta föld birtok, a' Kis Géresiek birtokában a' nagy részben a' Premontrei Leleszi Práepostság tulajdona. Itt fekszik egy homok, melly mai napig Szentegyház homokának neveztetik, valami régi épületek romhelye, sok szép faragott köveket, 's téglákat hordtak innen még nem régibenis a' Kis Géresiek. és a' legöregebb emberek állítása szerint az említett Puszta Keresztúron hason nevü falu volt, de az árvíz gyakori szabad járása által, onnan a' lakosok kiszorítván, szárazabb 's a' vizektől távolabb helyre vonultak, N. Géres szomszédságába, honnan neveztetett el K. Géres.

6. A leirt helység határában semmi különös megnevezendő hely nem létezik. Van benne apró kis gödrök tó név alatt, um. Kístó a' falu alatt, Kákástó, mely talán a' benne termő Káka fütől veszi eredetét. Sánta tava, híhető hogy valamely sánta emberé volt valaha. Bolha tó, egy kis gödör a' Gyakor nevű erdőben. Ordító tó Hegy gaz egy sivatag kopár homok hegy. melyen valaha mindenféle bokor gaz lehetett. Dübögős homok, melynek belseje több helyen köbányának használtatik a' szekerek alatt dübög. Fülepszár homok Ritka homok valaha ritka fák voltak rajta, Vasas homok (vagy erős mint a' vas). Komló kert egy düllő föld, melly hajdan a' kómlót bőven termette.

A' Düllők elnevezései Ritka, Dübögő Vítály tó, Fülep szár homok, Hosszu tövis Vasas homok. Kertallyai Düllő, Kutsor neveztetik a' falu végén lévő közös ivó kutról. Juh gát a' Karcsa éren marha átjáró létezett. Más Gyümölcsös [338a] allya (melly valaha gyümölcsös lehetett). Nyárfák sora, Csapó tályék. Telek szög fenék.

Van ezen helységben határában erdő, Csér, Bozó, Gyakor, 's Hegygazok neveken, van szőlő termő hegy, van igen kemény fekete, de foszlányos köbánya, földjeinek fekvése fele homok dombos, fele pedig lapály. Folyó viz név alá jön a' már említett Karcsa de ez száraz időben némely helyyeken végképen kiis szárad.

Valami érdekes történeti nevezetesség innen fel nem mutatható
Kelt K Géres Junius 2^{an} 1864.

Czéhmaster Ferencz mp
községi jegyző

[339a]

Hely nevek

Király Helmece Mező városának Zemplén Vár megyéből

1. Király Helmece város fekszik Zemplén megye – Bodrog közti járás – Latorczai kerületben. Az egész Csaptól kezdve, egy oldalról a Latorcza, Bodróg, más oldalról a Tisza folyam által befoglalt, 2 varost és 48 falút számláló délkeleti fekvésű félsziget – Bódróg közti név alatt ismeretes
2. E városnak jelenleg egyetlen neve él, Király Helmece név alatt ismeretes országszerte.
3. Hajdani neve volt Hermelín, vagy Hermalis puszta. – Ezen név alatt kapta, ezt ajándékba 2^{ik} Béla királytól Bogyiszlo (Boleslav) később váci püspök Leleszel – akkoron a Zemlyéni várhoz tartozott púszttával, továbbá Nagy, és Kis, Kapos, Polyán Cherné, Sísilócz, Lakarth, Trask, Viszóka, Zalóka, Vajdácaska, Kanyár, Bott, és Agárd birtok részekkel, midőn ott – a mind az adománylevélben föglattattik, a szent keresztség vizéből emelte. Bogyiszlo mint Váci püspök 3^{ik} Béla király által kiadott arany pecsétetes adomány lével erejével – Király Helmecezt mint 1180^{ba} már vásári kiváltsággal bíró községet – Leleszszel ~~más vásári~~ s a fenn elősorolt birtok részekkel a Premóntrei Rendnek ajándékozta. Ezen okmány azonban Imre király alatt elveszvé, azt a magának adományozó püspöknek kérelmére 2^{ik} András király 1214^{ik} évben megújította. –
- 4^{or} Az előadottak szerint leg korábban említettik Király Helmece 2^{ik} vagy Vak Béla országlása alatt, ki 1141. halt meg 3^{ik} Béla alatt 1180^{ba} vásári kiváltsággal birt 1333^{ba} már plebánia létezett itt, mint Cyrenei Ruffinus 22^d János Pápa követének számódó könyvei kétségtelénne tesznek.
- 5^{or} Az 1857^{ki} tiszti öszveírás szerint volt 1473 lakója: atáljanos magyar ajkúak, vezeték nevüket szó nyomosásilag tekintve való színüleg más magyar vidékről népesített.
6. A várossal határosak ejszakról, Boly, Lelesz Pólyán, és Lelesz, keletről Bacska és Dóbra, Délről Perbenyik és Kis Gerés, nyugatról Szentes, Véke helységek.

[339b]

Fekvése ejszak délirányban a szollökkal diszeskedő kis és nagy hegy keletti oldalán terül el. Bár eredeti alakjából következtette de jelenleg is fenáll, Loranthfy Susánna 1^{ső} Rakoczy György – 1648^{ban} elhunyt erdelyi fejedelem özvegyének kastélya, melynek egész környéke Palota Curia alatt ösmeretes. Az egyik dombon felett várromok szemlelhetők, az alatt egy igen magas bokor alá epsegeben lévő pinczével, melyet hajdan híhető raktárnak használtak. Ettől éjszak felé terülnek el az Ibrányi, Terebesy. Barlók, Góbony Bartok Remecey Cúriával. Dúloinek bizonytalan eredetű nevei: ejszakról Pázmányszer, Szilakszer, Fejszés, Köleszer, Horgasto, Keréktó, Csernyiszög, Csernyi gát (Hajdan

Csernyő vagy Csernapólo), Ibrányi sor, akasztó hegy, Hoszak, Kis Hegy, Rék-
kas Nadályós tó kis mező Rekesz Füzes, Ördöngös tó, és Ördöngös homók,
Szállás homók, Rozós hegy, Főnyeske, Madaraska láp (mind a kettő tó mel-
lék) Nyakvágó, Úrhomoka, Bába homok – Kis Nagy és Kerek kulsó, Kis és
nagy lapisto, Tündér vár, Bolyi szer Zajoncza hát, és Zajoncza köz (a
Zajónczától) ugy nevezve. Gyalmos szög, és Gyalmos szűgoly, Gyalmosto
melett. Miklósto – Döbönyös nevezetett valószínűleg a hasonnevű tó oldalán,
döbönyösben felfogott jó izü vízforrásos kúttól nyerte – ezen többan volt Ra-
kocznak halastava, melynek falai mai napig láthatok, Vékétől Helme cz fele
vannak Szentesi szer, Esős fark Nyárjas alyja, Bídricz, Mamútká, Folyo, vagy
Hoszu homok, Kenderszer Nyolcz föld, Mély út Aramocsa, Hideg völgy ne-
vezetű düllök. Szentese fele vannak az ugynevezett Irtás földek, melyeknek
egyreszei, Hegy fark Géresi oldal Hegy vég Kis és Nagy Ibolyásto, Kóbá-
nya, Koldús homok, nevű egyes düllök Kis Gerés felé terülnek el a szőlők alja
Iszap és közös legelők környezve a Csér és Bózó nevű erdőrészek. Perbenyik-
kel határosak a Czerszakadék vagy Csercsapó, Bozó Rakotyáska Csengő kötő
halma, Agyigás és Dobrai szerűk nevű düllök. melyek közös nével Irtás vagy
also mezőnek mondatnak. Kelet felé terülnek a rétek ily nevezetek alatt Szu-
goly rét, Bányi Kartsa másképp Lelekvesztő – a Bodróg közön mindenütt ki-
gyozó értől így nevezve, Mogyoros Berek Csorba rét, Nyikosrét, Dobosrét,
Bikarét, Sasásto, Háromto, Kácsord, Bacski pázsit. A nagy hegy ejszaki oldalat
kivéve és a kis Hegy nagy részen szőlővel van beültetve. Ennek magva darla
(trachýt) mely benne tömegessen. a Szentessi oldalban pedig rétegekben fordul
elő, és épület könek használatik. Ennek elmállott földje itt a szőlő termő talaj
mely az alyban tiszta homok. **[340a]** A nagy hegyen van egy terjedelmes
fensík. a nagy Hegy egyes tóltvényei ily neveket viselnek: Pokol, Géresi oldal,
Szögyényi Szög, Dónát, 1^{ső} 2^{ik} Cser aly, Meleg oldal, Irtások, a Kis Hegynek
pedig Téhéntáncz, Gómbóda, Ibrányi, Parlag, Farkas verem Bórzóka stb: nevet
viselnek. Nyúgotnak van a Leleszi Prépostság Erős nevű erdeje, melynek
egyreszei Abaháza, Fekete hegy, Köves Hegy, Három tó, Rákóczy ut és
halmok nevet viselnek. E halmok mőnda szerint elhűlt harcosok tetemeit fed-
nék, szám szerint mint egy 19 van.

Kelt Király Helme cz Junius 1^{ső} 864

Czéhmaster Ferencz mp
községi jegyző

[341a]

Helynevek

Kis Kemencze községből, Zemplén megyéből.

- [342a] 1. Zemplén megye Homonnai kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek csak egy neve él Kis Kemencze melyik ország szerte ismeretes
 3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
 4. A község mikor említetik leg korábban? nem tudatik
 5. Honnán népesített? nem tudatik.
 6. Köz tudomásból, hagyományból írott emlékekből a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni.
 7. Ezen községben illetőleg határában elő forduló topographiai nevek, például: Pod Drinovu, do hotara, nad Kvasztoma, Dluhi, pod Kraszki, Kratki, Krajov, Medzi Brodki, Hlyinyiszko, na Lazoh, na Domasnyi, Horbok, Prednye Sztrupanyov, Zadnya Sztrupanyov, do Seno Koszi, Za potokom, Pasztonyik, pod Hrasztoha, pod Lyiscsejovu, pod Csarnov, na Rinyoh, na Dalnyim sztóbi, Markova, Cserna, Zbubova, Sztrednya, Dyil, Kundratovi, Babej, medzvedze, Szuhi potok, Cservedni Hrun, Osztrovecz, Rozgyil, Penyezsnnyik, Mesej, Bresztó, Breztó potok Csapó Konyszke, Szuha.
Ezen községben a nép magyarázatából semmit sem lehet ki tudni

Kelt Kis Kemenczén 1864^{ik} év majus hó 8^{an}

Horváth Janos
Ker: jegyzo

[345a]

[Kiskövesd]

Helynevek.

1. Kis Kövesd Zemplén megye, Bodrogi Járás, Bodrogí kerület, megye hatósági székhely S. A. Ujhely –
2. nevezete helybeli elterjedéssel bír, és a helység csak ezen nevezeten nevezetik ország szerte. –
3. A községnek más elnevezése nem volt, és csak ezen a néven neveztetett a régiebb korban is. –
4. ezen pontra mit sem lehet kipuhatolni. –
5. 1600^{ik} évben Bocskay tulajdonához tartozván, később Gróf Klobusiczky család tulajdona let, ez után pedig a Szerencsy, Báró Vécsey, Gróf Török, és Báró Fischer családokra szállott kik jelenleg is Birtokosai –
6. a hagyomány a név eredetéről 's értelméről semmit sem tud. –
7. A község határában előfordulnak következő topografiai nevek – Hegy allya ezen tér közvetlen a szőlő hegy alatt terjed el innen az elnevezés, Süllőske nevezet is bír, mivel hajdan viz állós hely lévén, és a süllő halak dusan tenyésztek benne – Macskás allyas hely van itten egy Macskás nevű tó melytől ezen földrész nevezetét nyerte. – Kert allya mely a község közvetlen szomszédságában terjed el, azért nevezetik Kert allyának – Gyepű hajdan legelő gyep volt, ennek egy része Kender asztatónak is nevezetik, minthogy itt létezet hajdan egy tó mely kender asztatásra használtatott – Gaz, – hajdan erdő lévén, később kiirtatván gazonos hely volt – Határ ér – mely a község határát, Nagy [345b] Kövesd, és Karcsa községe határaitól választja el, – van itt egy fa híd, mely Kédely hídjának nevezetik, ezen híd Karcsa és Kis Kövesd helységek közös hidja lévén innen nyerte elnevezését. – Hosszú Kötélke – ezen szántó földek hosszú keskeny alakjoknál fogva nyerték elnevezésüket. – Tilalmaska – Borsó föld – Telek – Tekerület – mely ezen tér folytában elnyuló tekervényes határ értől nyerte elnevezését. – Ezen község szőlőkkel beültetett kő sziklás hegy alatt fekszik elnevezése is nyilván innen származik – mely szőlő hegyen a lakosok nagyobb része szőlő tulajdonnal bírnak – azomban az egész hegy 1839^{ik} évben bevégzett tagosítás alkalmával BSzerdahely határához csatoltatván most is oda tartozik. – a község NKövesd, Karcsa, Karos, és Bodrog Szerdahely községek határaival szomszédos. – lakosai száma mintegy 600. lélekre terjed – kik átaljában ref: hit vallást követők, van Anya Egyházuk – az egyháznak van magtárja – melynek jövedelme az egyház gyarapítására fordítatik, – az egész határ kiterjedése 1100. holdra számítatik. –

[347a]

Helynevek
adat gyűjtése
Kis Ráska Községből, Zemplén megyéből

- 1° pontra: Kis Ráska helysége Zemplén megye Deregyői kerületben a' Márk helysége adat gyűjtő iven körül írt Sár-köz vidéken fekszik
- 2^{od} pontra: A község egyedüli neve K. Ráska, és ezen neven ösmeretes ország szerte. – tottul Raskovcze.
- 3^{ik} pontra: Minden időben ezen egy néven neveztetett.
- 4^{ik} pontra: A község eredetének és keletkezésének idejéről semmi biztos adat nincsen, – biztosan alítható azonban miszerint Kis Ráska a' szomszéd N. Ráskaí hajdani birtokosok kiegészítő tulajdona volt, és keletkezésekor csak egy majorság lehetett, és csak a' tulajdonos Rásky család elszaporodása következtén osztály által népesített és emelkedett helységé.
- 5^{ik} pontra: Lakosai tiszta magyarok.
- 6^{ik} pontra: a' tulajdonosok Ráskayaktól vette eredetét.
- 7^{ik} pontra: A község határában előforduló topographiai helynevek következők: erdallya (erdő alatti tér rövidítve) nagy kert (hajdan gyümölcsös kertek voltak) kenderföldek, mocsárok, hosszak, liget (hajdan erdő most szántó föld és legelő részek) kereszt gyümölcsös más kép pucsma. alá vég, kertallya, – erdallyai rét, lapinya (tó hely) Haccsis.
Kelt Kis Ráskán 1865 évi Mártz 29^{én}

[349a]

Helynevek

Kis Ruszka községből, Zemplén megyéből.

[350a] 336/k. i. Szolgabirói Szhoz

Kis-Ruszka községből.

Melléklet a' helynevek összeírásához

Az 1^{ső} Pontra: Zemplén Megye, – Terebesi kerület, – főszolgabirói székhely Magyar Izép községe. –

2^{ik} Pontra: A községnek kétféle neve él, is pedig Magyar nyelven: Kis-Ruszka, mellynév országszerte ismeretes. – Szlávnyelven pedig Mali-Ruszkov, melly utóbbi csak helybeli elnevezéssel bír.

3^{ik} Pontra: A népek emlékezetére ezen községnek mindig csak a' fent kiírt neve volt.

4^{ik} Pontra: A község legkisebb adattal sem szolgálhat sem írásilag, sem pedig magántudomás útján

5^{ik} Pontra: A községnek honnan lett népesítésére nézve sincs adat. –

6^{ik} Pontra: A néveredetéről ugy köztudomás valamint hagyomány és irott emlékek hiányában mi sem tudható. –

7^{ik} Pontra: Kis-Ruszka községe határában semmi olly mezők, dülök, legelők, s. a. t. nevei nincsenek, a' mellyekből ki lehetne venni, hogy azoknak csak legkisebb históriai avagy egyik jelentőségeik is lennének.

[350b] Jegyzés: Jelen érdeklött tárgyban adandó felvilágosításúl Kis-Ruszka községének legidősebb egyénei, – valamint olly értelmeseb egyének is, kik a' részben akár köztudomásilag, akár pedig okmányilag némi adattal szolgálhatnának, kihalgatatván, azonban odanyilatkoztak, miszerint semmi-némü olly helynevekről, a' mellyeknek úgy magában a' községben, valamint annak határában csak legcsekélyebb jelentőségeik is lennének sem köztudomásilag, sem pedig írásilag tudomásaik nincsenek, miért is az összeírás tovább nem terjesztethett.

Kelt Kis-Ruszka Majus hó 26^{kán} 1864.

jegyzette
Fajt Rudolf mp
Jegyző

[353a]

Helynevek

Kis Tárkány községből, Zemplén megyéből.

[354a] 1. Zemplén megye Tiszai Szolgabírószág országszerte Kis Tárkány a' neve, más neve nemvolt, 's más képpen nem is iratott, 1649. évben III Ferdinánd Tárkány családnak adományozta, csak annyit lehet tudni e' név eredetéről, hogy Tárkány családé volt.

Kertalya szántóföld, Siposdomb szántóföld, Büdöske – Remete szántóföldek – Árpatalló szántóföld – e' hely nevezetes arról, hogy itten veszi kezdetét a' Tittze folyó – valamint arról, hogy a' Tisza véd vonal építése előtt itten nagyszerűen szokott a' Tisza kiszakítani, Bencsík szántóföld, Marássza szántóföld, itt valaha hasonnevű falú volt – a' Tatár fűtés alkalmával púsztitatott el – az épületeknek van ma is nyoma, Holt Tisza soha kinem száradó víz ez előtt Tisza lévén, Csénye Rét és szántóföld – Szögfenek rét és szántóföld Tündérhányás ez egy halom – nevét onnan vette, hogy egy éjjel épült a' Tisza kiszakadás védelmére köz erővel Zsaró tó 13 öl mély Tisza szakadás. Hosszak – Tatos – Felső Rét – Kis mező – Tippan – Fejér homok – Aranyos – Kenderes Ravasz lyúk – Táblasor – legelő, Rét, és – szántóföldek, az egész határ 2015. hold

látta

Kigyóssy Albert

Tiszai Kleti Szbiró

P. H.³¹

³¹ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[355a]

Helynevek

Kiss Toronya községből, Zemplén megyéből.

[356a] Sz: 1. Zemplén megye. S. A. Uj helyi Jarás

„ 2. Kiss Toronya községe fundamentoma felvételétől fogva mindég Kiss Toronya névvel birt, valamint jelenleg is azon névet viseli

„ 3. A mint a 2^{ik} szám alatt ki van téve eleitől Kis Toronya

„ 4 Bizonyos adatok szerént Kiss Toronya a Reformatio kezdetén már állott

„ 5. Népesítése felől semmi bizonyos nem tudatik, anyi ugyan igaz, hogy a nép több része magyar nyelven beszél kevés szláv találtatik

6 ~ Kiss Toronya községe határában létező helynevek, név szerent Lonyay Gábor Úr birtokához tartozó

1^{ső} Ágozat, Karo vágó, Mogyoros, Zsuzsó homok, Deszkás Erdőség. 2^{ik} Cseresnyés, Hideg oldal, Szakál gaz, Köves Hegy Égés, Arvó, Semmi hegy Cserje, és Legelő 3^{ik} Szölő hegy Pásztor örzés szerent, Meleg oldal, Királyka, Sütő, Farkas, Tajhegy, Út allya Domik Mákos, Tesser, Határ, Tóth Mátyás.

Urasági szántó földek, Kiss Domb, Kiss Mező, Köröske, Béku föld, Rokajuk, Csikostó, Matyás tábla. Urasági Rét Sütő Rét

Lakosok szántó földjei. Kiss mező Pogány föld Hideg kút sor, Zsidó domb, Felső nyilas. Also nyilas, Gát, Malom utra járo, Rét Égettó, Pető tó Gát.

Az ugy nevezett Ágozat Erdőből egy forrás végig foly a Helységen, mit is marha itatás, 's ruha mosás gyanánt használja a helység, mely forrás az Toronyi, és Uj helyi határ össze sarkalatainal az ugy nevezett Ronyva vízébe szakad.

Kelt Kiss Toronyán Mártius 7^{kén} 1865

Nádházy Menyhért
bíró

Szathmáry Imre Törv bíró
Gombos János hites
P. H.

[357a]

Helynevek.

Kis Újlak községből, – Zemplén megye. –

1. A község tartozik Zemplén megye, bodrogközi járás, – bodrogi kerülethez. –
2. Csak a fentírt nevén említetik. –
3. Nevezetét a névmaga megmagyarázza. –
4. Más neve nem tudatik, sem legkorábbi említettése. –
5. Népesítettése nem tudatik. –
6. Semmit. –
7. Parti föld. – Pázsit. – Ökör itatóra járó. – Lejáró. – Homok. – Gyepű. – a többi földektől el volt különítve. – Gerliczke, – tó melletti hely. – Topolyka. – Kert alatt. – Lecse alatt, – egy Lecse nevű korcsma közelében. – Gyakar, temető levén közelében a gyakori látogatástól neveztetett. – Szomszéd határok Szentmaria, Zemplén, BVécs. – mintegy 30 házból áll, – népessége 200ra tehető. – lapos helyen, a Bodrog partján építettett. –

Kis Újlakon 865 Mártius 8ⁿ

Virányi János

Ker: Jegyző

[358a]

Helynevek

Kiszte községből, Zemplén megyéből.

[359a] Kiszte. Zemplén Megyében kebelezet község, Töke Terebessi Járás S. a. Ujhelyi kerület, fekvése egy völgybe vann, a jellenlegi Lakosság által alitattik, hogy ezen község ez ellött mint egy 55 évekel, a Felsőges Kamarai Javakhoz tartozott, mit is az itten említett évek ell teltével Nehai Mlgos Lonyay Gábor Ur Önsga, kész pénzen meg vett, mellynek birtokossa a jellenben is ifj. Lonyay Gabor Ur, a meg történt vétell után a Felsőges Kamara részéről, azon ki kötés történt, mi szerént ezen község déli részen egy RCath: Egyházat építeni a Szent Istvány 1° Magyarok Királya tiszteletére köteleztetett, mellyet a jövő örök időkben evenként fell tartani a meg vevő féll tulajdonára vett, Ezen Egy házban, az itt Lako egytetemes Lakóság Gyermekkei oktatássokra, oskolált is epíteni és Tanitói Lakott ell határoztatott, melly Epületekett evenként szinte fell tartani, a vevő féll kötelessége, melly Epületek ezen időkig, a fent nevezett vevő féll utodjai sikerel koronáztak is, mivel mint RCath: Egyházatt, ugy oskolát és Tanitói Lakott epitettek, az oskola Tanitonak jobb állása tekintetéből, a jellenben is évenként fizett 22 ft. 80 Xr o/e és az oskola fütésére 8 öll Tüzi fátt adott, – az ez ellött kétt évekel történt összevessítés (Comasatio) olta pedig örök időkre altal adott, faizásra, egy féll tellek uttani erdő illetőséget, melly 2 holdatt téssen, 1 ¾ hold szánto földett, és 3 hold Legelött.

Ezen község a Lakóság tudomásánál fogva, ez ellött Kisztának, a jellenben pedig Kisztének neveztettek.

A Lakóság külömbféle Hitt vallássuak, melybe vann 1/5. rész RCath: 3/5 rész Ohitü, és 1/5 rész Reff: kik közül a Reff: magyarul, a RCath: és Óhitüek Totul beszélnek, a Jellenlegi Lakóság hogy honan, melly évben, és mikor, szarmazott ide, nem tudatik.

A Szánto földek Düllői neveztetnek. Helmecz part, Keskeny, Hosszuk, Ortvány, Nyílas allya, Koptsóok, Kertallya és Motsár.

A kaszálo rétek neveztetnek. Gátt, Helmecz, és 1° Rét.

az Erdők neveztetnek. Csonka Tilalmas, nagy Völgy, Geresi völgy, Jávör, ezen Erdő résszek jobnyira Bikkfát, egy kevés tölgy fával egyvelgest teremnek.

Legelök neveztetnek Ritkás és Tilalmaska.

Folyo víz ezen Határba nintsen

[359b] Ezen község Határja Szomszedtságba áll, Keletről Bodzás Ujlak, délről Káso, ejszakrol Barants, es Nyugotról a Gertselyi községek Határjaival.

[360a]

Helynevek Magyarázata
Kladzán községből, Zemplén megyéből.

[360b] Kladzán helysége nevezetére nézve az adatik elő hogy valaha ezen erdő részére valami bodnár mester emberek letelepedtek 's kapta volna ezen tót nevezetett Kladzáni – 's ezt magyar nevezetben is megtartotta – felső mezőben következő osztályu düllök találtnak Szadovo. Pod szadi. Pohorki Közép mezőben prutki za zachradi, alsó mezőben Krizsovecz, Stverezi, pod posvazi, u vozi. a' helység határának

[361a] határának terjedésére nézve határozott válasz nem adható van ezen határban mint egy 60 holdas erdő, melly kizárólag az uraság által használtatik, – Lakosai többnyire ágost valláson lévők templommal, pappal és rectorral el látva vannak.

Kelt Kladzánban 1865. Február 17^{én}

Varga Mihály × v.
Községi Bíró

[362a]

Helynevek

Klenova községből, Zemplén megyéből.

[363a] Klenova helység – Klen erdei fától veszi eredetét, Zemplén megyebeli.

Sztakcsini szolgabírói kerület, határos Orosz-volova – Ublya – Mihajló Lodomér Kolomicza – Kálna Rosztoka. Kolbassó és Ulicsi határokal –

1. Ublyanka hegyecske nyugati oldala kaszáló, déli szántó föld, teteje erdő – Ploszki szelid fekvésű hegy cserjékkel benőve, legelőnek használtatik. Scsób fiatal erdő – mecsó erdő és patakban rét. Hurka szántó föld. Sztavlinetz terjedelmes – bükk erdő. – Dub bik erdő – Tocsajni erdőcske. – Ubcsi szántó föld. Klescorka és Laziscse sz. föld. Nasztász. nagy hegyes erdő imitt amott kaszálókkal ellátva – Vaszilyi sz. föld – Kicsera és Kremnyanetz sz. föld. Nova sz. föld – Rétek: Chotár – Nyizsnyi roveny falu alatt. – Za komencsik, Ploszk, és Scsób közötti – Mala rét – Sztavlinetz és Dub erdőbe benyúló patakban – Velika Tocsajni erdő és Ubcsi szántóföld közti keskeny völgy – Visnya roviny – Ubcsi és Klescorka szántó földek közti rét.

Rakovetz – Klescorka és Vaszilyov közt fekszik visnyi és nyizsnyi volovetz igen keskeny patak, nasztásztól veszi eredetét és Ublyanka alatt Volovai vízbe foly – Visnyi és nyizsnyi Volovetz egyszersmind határ mezsdje Klenova és orosz-volova határok között – Klenovai folyócska veszi eredetét Kálna-Rosztokai nasztász hegyben, a felső és alsó Roveny nevű rétet hasítván na chotaru Ublyai határban először Lodomércsiki folyonál, azután Ublyai Orosz Hrabóczi vízzel egyesülvén, Ungh megyebeni Kis-Berezna alatt Ungh folyóba szakad.

[364a]

[Kobulnica]

Kobulnicza község Tnes. N. Zemplén Megyében, Dobrai kerület Varannoi járásban fekszik. Honan veszi nevet. s mikor népesített? bizonytalan, a nép monda szerint zsvány fészek volt, mely a hely völgyes – környezve minden oldalról hegyektől fekvésével alkalmas volt: volt pedig két zsvány Labancz nevű, a harmadik neve nem tudatik, ezek idő folytával megszorodván építék a községet, s ki irtva a mellette lévő hegyeket lakhatova tették – a községet két árok választja, az egyik éjszak 's kelet közt ered, nyugotnak tart, a hely közepén azonban délnek kanyarodván tapolyba ömlik Bukov nevű – a másik éjszak felől délnek tartván a községben előbbivel össze jön, porubai árok neve alatt ösmeretes. – Szomszéd határok keletről Volyai délfelé húzodva Matyaskai, Proszacsi, Györgyösi, pusztá Tarbai. Délnek Micsakival – Nyugotról Micsakival Giraltival. Éjszokról Francz vágás – Fijasi erdők Volyai határig.

A Bukov nevű áron fel menvén napkelettől délnek fekszik Zsolnova Debra, továbbá Kopanecz – Brezova polyana a hegytetőn Volyaival határos. Lejebb az árokból kezdődik Litvov erdő tetejébe Laszcsiki hajdan szántó földek, jelenleg mint legelő – tulsó oldalon Osztra Debra mely a Matyaskai határtól választ. község felett azon árokból húzodnak egy hegyen Bokrok – Kaminecz – egy Debrán túl Medzi Debri – tetejében Lazcsik lefelé Matyaskaihoz Na Szvertka s Koczuri horb – azon árokból – község irányában fekszik szint mint előbbieket alólról felfelé határig. Kuti – fejjebb honi, másik oldalon hegyen lefelé csupa víz mosások s gyalog fenyők száraz patakig, déli oldalon prutik nevű szántó földek le az árokgig, Délnek tartva Proszatsi Györgyösi erdőkkel határos erdő, mely a pusztá tarbai erdőkig nyulig – Ezen erdők alatt Bodnariv láz – Havranyij Verch név alatt – Száraz patakig húzodnak szántó földek Uhliszko – Lancov láz – Szteska – Vápenik. Erdő tisztasok – Uhliszko – Mali kova polyana – Vonyacsa Sztudnya – Semmit nem természetnek, erdőkben vad nem létezik.

Délről árok tarbaj pusztával hegyen felfelé Micsakival – melyet Nochresztova Debra s mellette nyuló Dubnik választ el – a hegy után Micsakival határos, községhez menve az ároktól Kromkova nevű földek vannak feletől Bokrok Micsaki határhoz – továbbá Mlinczova Debra az ároktól felfelé – Mlinecz tetejében hrebeny hegy – majd minden darab földet víz mosta mély széles arkok választják egymástól.

Nyugotról Micsakival határos, folyóva Sztrány, Balazsov lán – Dubova Dolina, potocski földekből áll ezeket Zaszrana Debra kettévág éjszak felé Navratki földekkel az árokba nyulik.

Kobulnica

Ejszokról határos Francz vagasi s fijasi erdökkal – ezek alatt az arokban lent szántó földek, at elleni hegye poruba nevü erdő – tetejébe Lazi Siroke pole lejobb horb – Kalincsiv Lan Zsolnava Debra s Volyai hatar, be a községben keleti hegy oldalon Sztrány – tetején presz horb Vinicza – nyugoti oldalon Hlava Dolina kruch, Velcsa Debra – Poszikiv hrún – Lascsik Lán – medzsi medzi – egész az arokig nyulnak – Az elnevezést sem irásból sem hagyományból kipuhatolni nem lehet.

Kobulnicza Maj 12^{én} 864

Lichvar Miklos biró

Szimko Péter }
Kaczán János } hütések

Krasznay András község legöregebb embere.

[365a]

Helynevek
Kohanocz községből, Zemplén megyéből.

- [366a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek csak egy neve él melyik ország szerte ismeretes.
 3. A községnek más elnevezése soha sem volt. –
 4. Nem tudatik.
 5. Honnan népesítetett? nem tudatik.
 6. Köztudomásból, hagyományból írott emlékekből anév eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni, –
 7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például: Dzilynicze, Dólyina, Zavinyicsku, Zavinycse, Mesi Zavincsim, Dluhe, Za Csbirom, Urbanova, Bili Kameny, Pod Udavami, Fundose, Pod Palyenu, Dluzsava, Palyene, Horkí, Sihocze, Pod holkami, Pod Brehami, Na Brehoh, Pod lopatami, Lopati, Pod Lyiszkom, Za Horbkom, Svabánya, ezen községbe a Neptől semit sem lehet ki tudni, írott hagyományok pedig nem léteznek. Kelt Kohanócz Maius 24kén 864

Gyorgyovits Agoston
jegyző

[368a]

Felelet kérdő pontokra.³²

- a 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.
- a 2. Csak egy Kohanocz
- a 3. Nem Volt.
- a 4. Ki nem puhatalandó
- a 5. 9to 9to
- a 6. 9to 9to
- a 7. 9to 9to

Kelt Kohanócz Maius 20kán 1864.
Gyorgyovits Ágoston
jegyző

³² A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

[369a]

Helynevek

Kohány községből, Zemplén megyéből.

[370a] Kohány, – e' helység fekszik Zemplén Varmegyében, Gálszécs mező város tö szomszédságában, orosz-tót falu, Gálszécsnek filiája, a' Kassa Munkácsi álladalmi út vonúl rajta keresztül megy, lakik benne rom: Catholicus, görög Catholicus, evangelicus, reformatus és Zsidó, bir 856. hold szántó földdel, mely többnyire lapály jó művelés mellett mindent meg terem. Földes Urai Kubinyi Kálmán, Ghyczy József, Szabó 'Sigmund, Tasnády Balás Pikáry József 's többen, utolsó posta Gálszécs.

Jegyzette
Antalovits Károly
Jegyző

[371a]

[Kolbása]

Hely nevek

Kolbása községbül Zemplin megye Terebesi Járásból, mely S: a: Ujhelytől 2. mértföldnyire, a Szalánczy hagy lánczolat közelébe Biste község határába tartozó Nagy Bába hegy tövibe, és Izra, hegyi Tó-búl lefolyo patakának két oldalán fekszik. – ezen Izrai patak Kolbási pataknak is hivatik. mely Nagy és Kis Kázmérnak foly, és Mihályi helység irányába a Ronyvába vegyül.

Nevezetesebb helyei

I. Rakatyás. most vizi malom a Ronyva vizén ez előtt régen. Falu volt melynek Templom alapja most is kivehető, – De sokháborús idők viszontagsága mia elpusztult – ezen helyen Kóbánya is volt 's lehetne. – és van igen bö forrású kút, melly allandóul jó egészséges fris vízzel kedveskedik. –

II. Hegy allya puszta, melly Rakatyasi malomtól egész Izra patakáig tart. és $\frac{3}{4}$ részbe Kozmai $\frac{1}{4}$ részbe Kolbási határhoz tartozik, és Választja a Kozmai határt Kolbási határtól. –

Kolbása község Ujhelytől úgy valamint Terebes városoktól egy forma távolságba ál, még pedig Ujhely városattól éjszak nyugotnak, Terebestől pedig nyugotnak, ugy hogy ezen három község éppen Triangulumot formál. – távolságukhoz képest 2 2. mértföldnyire. – Régen ezen helyen álitolag majorság lehete, mig Rakatyás község volt. – De ennek elpusztulása alkalmával innen a lakosok Épületeikkel Kolbására átt keltek, és ottan építkeztek fel, és így Majorságból most község létesült – vólna állittatik.

[371b] Kolbási határnak Délről fekszik a mint az Ut Ujhelyre viszen. N. Kázméri határig tovább Biste fele a Bistei Hecske part. – a Kazmér, 's Ujhelyi uton alúl a Düllő földek neve Kázméri uton alúl, és mennek Kolbásai, vagy is Izra patakaba – Patakon által kezdődnek a kaszaló rétek. – Alsó Rétek név alatt Bistei hatarik, az utan következik Pór pataki völgy és patak melly patak a Bistei határt a Kolbásaitól választja. és foly a Baba hegyről le fele – mellete levő Páston levő szántó földek pedig Bodó tető – az alatt volgy levő kút forrás pedig Bodó Kútnak – azon felül pedig Legelő az Erdőig – az utan következik Geme melly felső, és alsó Gemének neveztetik szántó földek a Parton Erdőig. az erdő pedig melly bába hegy alatt el nyulik a Kolbási határon Bistei határig. Ritkásnak neveztetik. – az alati föld Dülő Sáncznak hivatik alább a Temető, és Kert allya földek. – falun alúl pedig Kender foldek. patak alyáknak neveztetnek.³³ –

³³ Kiegészítés a lap bal oldalán: Ritkás erdőbe van forrás, melly feje kút forrásnak hivatik.

Kolbása község fekvése, az Izra pataka két oldalán, a malomnál van Malom Útza, a malmon felül Berekinyis part, legelő. – mellyen több házak építettek, azok Berekinyisnek neveztetnek. – van itt a hegyből le folyó víz mosás is szinte Berekinyis patak név alatt.³⁴

[372a] Falun felül Ira pataka folytába. Pusztá falusi határ oldalon van:

a Ösvény kaszáló rét, és szántó föld azon felül Ritkás erdő fel a Bistei határig. – az után van

b Czudarok, hecskei part alatti forrás melly Fiser kutnak is hívják – az abból folyó víz az ösvényen le Izra patakába foly. – azon felül

c Nagy föld nevü legelő, ez régenten szántó föld lehetet a barázdák bizonsagai szerint. az után

d, Dombok nevü Rét. azon felül

e, Bodlyog, kaszáló, és Erdő, abba

f. Pancsok nevü forrás, melly Szálánczi erdő határán van, ottani Erdő és kaszáló a forrástól Pancsoknak hivatik – ennek szomszédságába van

g. Szilvás nevü rét Izra patakánál melly helyen malom állott, és azon kert Molnár szilvása volt, 's máig azon nevet tartja azon Kaszáló –

Izra patakán átt. Hegy allyai Pusztától Kolbásáig. –

a Delelő. gömbölyü domb, mellyet a Tótok Dilyónak elferdítették. – azután

b Dios. nevü völgy azon alúl.

c Veres ortvány, ennek végébe a Malom

d. Halastó. – malmon alúl kert. azon alúl

f. Felső Kötelek. és Felső Patak aly. Szföld.

A Szálánczi és Kozmai Határtól.

a. Hegy allya ehez tartozik a Delelő

b. Roka lyukok, és Dane Patak mere a Kozmára vezető ut vonala nyúl. a faluhoz emellet közelebb van Felső Kert-alya. le a falu mentibe [372b] Czerkótól, vagy falutul ki a Rakotyásnak indulva. van

a. Kis Mező Sz: föld – az után

b. Tanúrka, és azon túl Laposka szántó földi Düllök azokon felül

c Akasztó fa Düllő Hegy allyai pusztán

d. Határka, és Czók házi Düllök

e Ronyvai, és Halami Rét Kaszáló

f. Rakatyási Malom, és körülöti Rét

g. Gintér, Gintér tető. szántó földek

h. Gintér alya. – idéb. Patak szár völgy mint két oldalról szántó föld dülő. –

³⁴ Kiegészítés a lap bal oldalán: ket Templom Reff. 's orosz Paróhiakkal.

Kolbása

i Gyöngyös – Kötelek végi, Kötelek.
k. Alsó Patak alyák, Kenderföldek
l. Pásztor föld –, Kutlui Kötel.
m. Mocsárcák, és Also akasztó fa.
N Kázméri Határig –.

Kelt Kolbásán Majus 20^{kán} 1864:

Nyomárkay János sk
Krlti Jegyző

[373a]

Helynevek

Kolbaszó községből, Zemplén megyéből.

[374a]

Hely neve Kolbaszó Zemplén Megye.

1^{ső} pontra. Megye Zemplén Sztaktsini kerület, Sztaktsini hatósághoz és Ulics G. Ck. anya egyházhoz tartozik. Vidék, Krájnyá név alatt ismertetik minthogy Magyar ország szélén a' Kárpatok alatt fekszik (Krajnyá magyarázható Kráj, orosz szó, melly véget határt jelent).

2^{dikra}. Kolbaszó helység, csak azon egyedül neven él, és ezen neven ország szerte isméretes, Kolbaszó Rúnya folyon vizen mentébe és két láncz hegy közt gödörbe fekszik.

3^{dikra}. A helység más elnevezése nem birt.

4^{dikre}. Kipuhítani nem lehet.

5^{dikre}. A szóbeli hagyomány szerint leg először oroszok pasztor telelési tényá volt, a' Pásztori családgya meg szapórodott

6^{dikra}. Hagyományból írott nincs, csak szóbeli hagyomány hogy ezen telelési tényába, a' pásztorok sok Kolbaszt ettek, ínnet ered a' név a helységnek Kolbaszó.

7^{dikre}. a helység hatarán előforduló mező, földnek, és dülőknek nevek.

Napkeletről.	orosz neven.	Na Bercsu	(veszi eredeti névet a hegytetőtől.
~	~	Nisny verch	alsó hegytől
Déltől	~	Kicsára	Kicsára hegytől
	~	Horbok –	Dombtól
	~	Za riku	Vizen túl
		Nyísna rovény	alsó sima tértől
		Mezzi brodí	két víz közt.
Nyugotrol	– – – – –	Kicsurki	egy régi lakostól Kicsa.
		Lovissihorbok	~ ~ lakos Lovicsi domtől
		Naskolodnika	Dülfáktól
Északról	– –	Visna rövény	felső sima tértől
		Oblászi	hegy alatti sima tértől
		<u>Legelő.</u>	
Ponád sztrahovu		– – – – –	szarka feszke felettől
Vesnyi verch			felsőhegytől
Bukova			Bikfa erdetől

Kolbaszó

[374b]

Rétek és kaszalok nevei

Ortás – –	írtástól
Sepály – – –	felestől
Votlya, – –	sástól
Jarcsise – –	arpás földtől
Na Potucski vódgýí	Pataki folyó víztől
Obnoha	Görbe bikfától
Lyaszó	név Lásztól
Nadjárki – – –	vizi folyó pártoktól
Mezzi potocski	víz közti helytől
Paszikah – – –	Égető helytől
Kalna	név Kalna
Dilnícsi	osztó helytől
Mocsár	Mocsáros helytől
Solíinka	sós helytől
Nasztás	Nasztás hegy láncztól

Utak

Kolbaszóról	Ulitsra
~	O. Patákra
~	Topolyára vagy Priszlopnak

Hegyek és Erdők

Násztász hegy láncza.	
Osztra, és Bukova.	
Dluha Ubucs	hoszszu domb

Határos

Napkeletrol	O. Patak
Déltől	Ulics Krivá és Ulics
nyugotról	Kálna, és Sztaktsin Rosztoka
Északról	Topolya

az öszves határ 2786 holdat számít.

[375a]

Helynevek

Kolbócz községből, Zemplén megyéből. Sztropkoi
kerületből.

azon község származásáról, mi sem tudatik –
Kelt Kolbócz Máius 17^{én} 864.

Zajaros János ×
Kolbócz község Birája.

[377a]

Helynevek Magyarázata

Kolcs Hosszúmező községből, Zemplén megyéből.

[377b] Nagy mihályi Járás Rákóczi kerülethez tartozó Kólcs Hosszu mező nagyobb kiterjedésű 's lapályon fekvő Helységnek eredetiségére nézve semmi biztos adatok~~at~~ meg nem szerezhetettek, – ezen Helység határa fekszik Ondava és Tapoly vizek között, 's északról a' Tapolyba folyó Csicsóka nevezetű gyakori víz árjainak leginkább ki van téve, 's nem csak határának laposabb része de a nagyobb számu lakosokból álló Helység maga is, nagyobb hó oladások a' vagy felvidéki zápor essők bekövetkeztével mint a három folyó víz határjának [378a] három negyed részét és magát a' Helységet is olykor olykor elszokta árasztani úgy anyira, hogy az alacsonyabb épületek lakosai pár napokig csak a padokon kénytelenek menedéket keresni, ezen Helység közelében fekszik Rafajka nevezetű puszta, lakó és gazdasági épületekkel ellátva, melly jelenleg fele részben Fd: Gyuresánszky Károly másik fele részben pedig Rónay Károly föld birtokát képezig, ezen kívül van még egy más Maloveszka puszta határ is, mely nagyobb részént kaszáló rétekből álló, ezen puszta határ nagyobb része Begontine János féle alsó Körtvélyesi csőd tömegéhez, a' kisebb rész Mlgos Gróf Szirmay Sándor úr birtokához tartozik, találtatik e határban egy Dankova brazda nevezetű mint egy tíz öl széleségű 300.–400. öl hosszáságú mély tó, melyben nagy menyiségű halak és csíkok taláztatnak, szárazs években gabona, árpa, Kukuricza, Krumpli, Káposzta, Burgundia és Kender növények termesztésére igen alkalmas, és gazdagon terem.

Kelt Kólcs Hosszúmezőn febr: 4^{én} 1865

Janok Pál × vonása
Községi Biró

[379a]

Hely nevek:

Kolonicza községből – Zemplén megyéből.

Zemplén megye – Sztakcsini Szolgabirói kerület: határos: Sztakcsin, Kálna és Ladomér helységekkel:

Kolonicza községnek több nevezeete jelenleg nincsen, de mondják hogy valaha Kolonicza paszikának is hívatatott.

eredetéről senki sem emlékszik.

népesítettet alkalmasint Lengyel honból

név eredetéről mit sem lehet tudni –

Luhi rét – lazi föld – Dolini rét – misnyi potok rét – ponad misnyi potok szántó földek – Za laszkom – pod Verchom – pod houbím lyeszom szántó földek – Bruszni rét – medzsi bruszni – medzsi czerkovánki szántó földek – velyiki bruszni rét – Pod velyiki bruszni – Rozgyila sz. földek – taponeta rét – Pod Sztralyanov putyov – Hurka – za pecsarcsat – na Hurkah szántó földek – Szerednye rét – Za Kicsari föld – Krajnya rét – Za Klenouszkov Kicsarov rét – Klenouszka Kicsara – Zaruba – Konyets Kicsur – Dolini – po pod scsób – na peredoli – Horb Kicsara – na Horogybí – medzsi potoki mind szántóföldek – Czerkovni potocsok rét – Kuzsmanovszka hora sz. föld – Kuzsmanovszki potocsok rét – hora sz. föld – Kovacsat potocsok rét – Chomov Kut föld – Gyilniczi föld – pod Polyani föld – Kosztissova Posztruska rét – Verch Polyan – Krivetz sz. földek –

Krivecz potok rét – Za scsóbom föld – Scserbanya föld. Za scserbanyov potok rét. Lenki laz – Za Polyankov szföldek – a Rákóczi rét – [379b] proti mlína svajcsakouszka rét – Horbok föld – Szadisse rétek: mondják hogy itt valaha vette kezdetét e' község – és hogy innen a' tatárok egy fiút raboltak volna el – nad Szadissom rét – nad horbkom föld –

medzsi Rákóczi föld – u horbatom föld és rét – na Zahorodi föld és rét – nad Rakóczom – Ponad Rakovetz – na tolvajszkuh puti – nad jutární – Kolo potucska mínd szántó földek – u bukovinu rét – ponad ubocs – Klyin sz. földek – Potok föld és rét – poza Rosztucski föld – Rosztucski potok rét – na Táboriszu föld – ponad rosztucski föld – Zahumenok – na Puperecsnum – ponad Szitnikovatij – Dikoj pole – Rovenki – pod Kamjáním mínd szántóföldek – Hrabini föld és rét –

Sztupisse – Gyilniczi szántóföldek –

Lojsuv föld és rét – Zasvisnik rét – Sztupni potocsok föld és rét –

mocsarkí – Berezníki – Csertezi rétek – Holo humnya – Darabova – Ihnatova Polyana – Polumsina – Dalnyi Polumsini – pod Filípcsat – Pod barancsat hru-

nom lucski – Perehiba – Za rikov – Csisztini – Dovhi ortás – Kamjani – Vas-kova – boloticsko – Kutlovatoj – Sziniczoza – visnyi Csertezsi – osztasi – Ro-veny – Rosztoki – Siroki luki mind Rétek – Priszlop – Hurka – pod Polyanku sz. földek – lyasov potok rét – Dolinki rét – Kalenicsova rét –

Perechodova Charisovszka föld és rét **[380a]** Kosárki cserje – Chinoranyi ir-tása 1864^{ben} beültetett 1864^{ben} fenyű fácskával ez előtt cserje – ponad mali bruszni – medzsi bruszni – Szusova dolina – ponad velyiki bruszni – medzsi rohaczovtzi – Focsoveta hola ubocs – Tocsajni – Szkalena hurka – na Hurkah – Duba – Za Kicsaó – mint bükkes erdő imitt amott fenyű fa ültetvények is léteznek. Za Kicsaó erdő – mosztki cserje – Scsób erdő – Polyon – Zsolubi itt medvék is szoktak tanyázni – úgy 1864^{ik} év Februarius hó 8^{kán} egy vad kan üldözése után Chinorányi vezetése alatt a' vadászok farádván, egy medvére, ki barlangjába (vulgo Gavrába nagyon is biztosnak érezvén magát – bukkan-tak, és azt szerencsésen le is terítették a' medve körül belül 5–6 mázsás lévén, mészáros fajtájú, múlt évben körül fekvő helységekből számos marhát le mé-szárólván – annak meg is adta a' jutalom díjját – zsírja 50–60 magyar ittzére mehetett –

Gyil erdő – ponad bolotocsko – Zavrat – Konzski – Roviny – Drasztzoza – Barancsat hrún – mind bükkes és imitt amott rengeteg erdőség – Scsób cserje – Polyani cserje –

Zatoka Perechodova folyócskák gyil erdőből erednek és a' helységet megkerülvén Sztakcsini Cziróka folyóba szakadnak –

Rosztoka folyó patak ez a' Lodoméri határból szintén Gyil erdőből ered, és Kolo-niczán keresztül foly – innen Sztakcsinba szintén a' Cziróka vizébe omlik, – és az alföldi rónákat és más patakok segítségével – sebes hullámaival ijjeszt-getni szokása lévén – segítségül szolgál a' Tiszának és hullámaival a' gőz ha-jók tova szálltatására.

Koloniczán Május hó 18^{kán} 864.

jegyzette
Chinoványi Antal
kerületi jegyző.

[381a]

Helynevek

Koskócz községből, Zemplén megyéből.

[382a] Koskócz falu, hagyomány szerint régen urassági major volt, melyben laktott egy szegény ember ki kasokat font miután pedig Kass annyi mint tótul Kos onnan eredett Koskócz. Fekszik Laborcz mentibe Mezölaborczi Szolgabírói Járásban.

Nevezetesebb dülői 1° Keletről Nyemczova debra, hagyomány szerint egy elme tébolyodott Német megriasztván a marha pásztorokat, annyira mi szerint mindjáján ott hagyták marhaikat haza szöktek, onnan marad Nemczova debra, legelő. –

2° Nyugotról Kroszna nagy hegyes völgyes erdősség, völgyeit csörgő pattakok át meczvén szénát bőven teremnek.

3° Szuchi Djil miután semmi viz forrása nincs, szuchi vagy száraz djilnek neveztetik.

Kelt Koskoczon Majus 12^{en} 1864

altalam

Czapkay Ede mk

Ker jegyző

× Jencsik Pál biró

Szabó Milyo hítes

P. H.³⁵

³⁵ A pecsét felirata: KOSKÓCZ HELYSÉGÉNEK PECSÉTJE.

[383a] Kozma Községe (Kuzsmice)

Fekszik Ns. Zemplin megyébe, annak Töke Terebesi Járásába. Más neve nincs.

Kozma Ujhelytől, a Ronyva völgyön fel Északnak 3. mértföldnyi távolságra. –

Terebestől pedig nyugotnak 2. mértföldnyire. –

Ronyva folyó víz árka kezdődik a Regete pusztán – és több apró patakokat magához fogad: – ez, essős időkbe gyakran, úgy fel dagad, hogy ezen völgybe fekvő réteket, vagy be isszapolja, vagy a szénát ha talál el-viszi. és foly Ujhelyen által a Bodrogra. –

Határba lévő töbi patakok

1° Menye patak: mely Szilvás Ujfalusi határt a Kozmaitól választja el. –

2^{ik} Tereblye. – mely Szilvás Ujfalutól jö, és itt a Ronyvába szakad. –

3^{ik} Szőlő patak – melly a Horka nevű szőlő hegy alatt foly. – azért Szőlő pataknak nevezték.

4. Liget pataka mely a Szalanczi Erdőből szívarog, és Hegy aljai pusztá, és Kozmai határ közt jön a határba be, és hivatik

5. Patak-alj. – midőn együt Szőlő patakával vegyülnek.

6. Dáne patak. egy kis völgyön, a Hegy alya pusztá felső részéről szint e határba jövő patak. –

Nevezetesebb részei.

Danepatak – a most említett patak Hegyalyai [383b] pusztá partján van urasági major és emellett több zsellér házak épültek, – és tartoznak Kozmához. –

Hegy-allya – Kezdődik az Izra patakától. Kozma 's Kolbása hatari közt, és nyúlik a Ronyva vizeig. – ide tartozik

Csók ház, Határka, nevű hegy alyai részek.

Kotaj: máskép Döbönös. majorsági pusztá hozza tartozando. Halavány Fecskés, Csiz, és Kis Ronyva földek, és kaszalokkal együtt.

Bércz pusztának egy része Kozmához tartozik, – Bércz tulsó részen van a Magyar Izsépi oldalon 1. sóós kut forrás. –

Düllök.

Kert alya – Kakas tó, Patakalyra járó (do patakaj) Patak aján túl (Zapatak aj)

Záglászló – Kö kereszt, Borso Domb. Kutzár (Kuczár) ~~Felső~~ Torkos, Szőlő patakba járó – Balint, ortás, és Erdő, – Sürő hecske Kis hely Erdo, Kőbánya és Ortás földek. Sáros pataki liget Erdő s ortas: Torkos Majorság Erdő legelő, 's szántó földek, Horka gombölyu kis szőlő hegy – korulete lévo szántó földek – horka alatti, és horka megetti düllő földeknek neveztetnek. Kosztokai Kút forrástól, Kosztokai Düllő földek neveztettek Aranyoskak, vegre Puczkosra járó szántó földek

Rétek. – nevei

Puczkos, Hosszúret, Kosárrét, Kerekrét, Fogas rét, Nádas. Hosszu rét (most Dluha luka), Ronyvai rét, ronyván tuli rét pedig (Pod ronyvu) és végre Kis ronyvai rét. és Fecskés.

ezebből észre vehető hogy ezt a Magyok szalottak meg.

[385a]

Helynevek
Köröm községből, Zemplén megyéből

1^{ör} Zemplén megye, Gesztelyi kerület, Hegyallyai járás, Székvarosa, S. A. Ujhely.
A terület külön elnevezéssel nem bir.

2^{ör} A községnek egyedüli egyféle neve él, mely helybeli elterjedéssel bir, és országszerte esmeretes.

3^{ör} A községnek más el nevezése nem vólt

4^{ör} A község mindenkor egyformán emlittetik.

5^{ör} Honnan népesítettett? nincsen reá emlékezet

6^{ör} A név eredetéről semmi nem tudatik.

7^{ör} A község határa áll 2731 hóld szántó földből, 12 hóld rétből, 208 hóld Erdőből és 180 hóld Legelőből mellyeknek elő forduló nevei következök

a, Abonyi postauti dülő; Girincs község határában az ugy nevezett Abonyi szántó földek szomszédságában, lévő keringő nevezetü szántó földek, keringőnek neveztetnek mivel rövid vóltok miatt szántás alkalmával sokat kell fordulni. sik fekvésük

b, Galagonyási dülő, nevét vette mint hogy azon szántóföldekben hajdan sok galagonyát termő bokrok vóltak. Girincs község határával szomszédos. sik fekvésü

c, Körömi közép dülő, a község határának közepében lévő szántóföldek sik tér

d, Körömi posta uti dülő; rég óltai ország ut mellett lévő szántó földek, mellyek az ország ut által S. Hidvég község határától választatnak. sik fekvésük.

e, Görbe tábla a Sajó Hidvégi határ mellett görbén menő dülő uttal elválasztott szántó földek. sik fekvésük.

f, Rét föld, régenten kaszállónak használtatott; de fel emelkedettsége miatt terméketlen lévén fel töretett, és jelenleg is szántó földnek használtatik nagyobb részben lapályos, néhol felemelkedett dombos fekvésü a Girincsi rétföldek szomszédságában.

g, Köröm község réttye, kaszálló a helység alsó része közelébe, sik tér.

h, Fiatalos. Erdő rész szép kis erdő sik téren Borsod megyei Nagy Csécsi határban lévő ugy nevezett Patay kaszálló rész szomszédságában

i, Tilalmas, eltilalmazot fiatal erdő rész a Salyó folyó mellett

k, Felső pást, közös Legelő, a helység felső része mellett a Sajó Hidvégi alsó erdő szomszédságában sik tér.

l, Sajó folyó mely a Tilalmas erdő, és a Tul a sajói Legelő közt hullamzik. vizi malmok vannak rajta.

Köröm

m. Rév, a Sajó folyón hajdan nevezetes Körömi réven való átjárás de már az átmenetel tsak Ladikon történik

n. Tul a Sajói legelő a folyó partyán sik tér Borsod megyei Muhi pusztai és a N. Csécsi Legelőkkal határos.

Kelt Körömbe Junius hó 6^{án} 1863.

Király Károly msk
k: Jegyző

[387a]

Helynevek

Krasznbrod községből, Zemplén megyéből.

[388a]

Krasznbrod

Krasznbrod községe Zemplén Megyébe Mezőlaborczi szbiro Kerületbe tartozik, azon község neve eredetét vette csupán azon okbul, hogy a Laborcz folyó mentébe szép terjedelmesebb helyen fekszik, és hogy régenten, midőn még az alsobb vidéken Laborcz folyamok illy ugrása még nem lévén mint már most; tehát a vidéken Laborcz vize is széjjel terjedt, annyira hogy szokszor gázolhatatlan volt mint hogy akkor országot nem lévén tehát a Laborcz folyóján keresztül utazni gyalog és szekereknek csak ott lehetett át menni szerentsésen, annál fogva Kraszni brodnak neveztetették.

A hol tulso oldalán a folyonak, szintén egy gyönyörű helyen néhai Gr. Drugeth egy nagy szerű kolostort épitetett, a kinek udvara kö falakkal kerítve bent az udvaron pedig egy GC Katolikus Templom, és külön ismét de későbbben egy kapolna fel épitetett, mely kolostor jelenleg GC Tiszt Bazilita rendű szerzetesek birtokában vann, a hol minden évben Ohitü Pünkösöd előtt 8. napig – első kétt nap barom és bel vásár azután többi napokon Butsu járás, a hol azon ájtatoságban 8 nap alatt 5–6 ezer ember részt veszen.

Krasznbrod községet határos Felső Csebinye, Szuko Roskocz, Rokitocz, Mezőlaborcz, Nyágo, és Csabalocz; jelenleg vann benne 51 Haz szám 265 lélek 15 egész Urb. Telek, Közönséges beszélő nyelv Orosz, Földes Urok ez előtt Grof Drugeth-Csáky család, most pedig család fel osztása után jutott Tettes Szirmay Páll és Bujanovits Rudolf uraknak

Ahatárban találtato Dülöknevei, Paszeki Rétek és szánto földek Verhi szánto földek és legelő Sztrasne kaszáló és legelő, mint ha ott valaha ijesztett volna, – Horbok szánto föld, Zaturczovim szánto és kaszások – Gyil szánto föld Kamjana bokros legelő, Ragyiv szánto, Scsob, bokros legelő, – Dolyina kaszáló Lazczy szánto föld, Szrats szánto föld. Hora magas hegy tisztás szánto föld. Nyizsej Szela szánto föld Hotár mert a határtul kezdődik szánto föld, Kapusztványki, mert jo káposzta terem ott, Na Berezki, Za Czerkovju szánto föld Zatskiv mert olyan turos zsacsko formája vann bik erdő, Mlaki Bik erdő

[388b] posványos, Bakunova Bikes erdő Szinyiv és Szepelyov bikes erdő.

Az erdőbe nyulak, rokák, Ózek, Farkasok és Vaddisznok találatnak és minden évbe számos Disznok le is lövetnek. A szánto földekben tavaszi Buza Gabona, árpa, többnyire Zab és Tatárka termeltetik

A Viz már nálunk Laborcznak neveztetik

Krasznibrod

Kelt Krasznibrodon 12 Május 1864

Komendovits Josef
ker. jegyző által

P. H.³⁶

× Krajnyák János biro
× Kolenka Mikula
× Cserevka Ivan

³⁶ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Zsalobinai Kerület Krasznibrod Helysége Petsétye.

[389a]

Helynevek

Krásznocz községből Zemplén megyéből

1. Zemplén megye, Nagy Mihályi Járás, Krásznocz helység.
2. magyarul Krásznocz, tót nyelven Krasznocze melly ország szerte e néven ösmeretes.
3. más el nevezése e helységnek soha sem volt.
4. E helység emléken felöl építődött
5. Népesitetett felső magyar országi Tót ajku lakosokbol.
6. a név eredetéről semmit sem tudni.
7. Szántó földek nevezetesen Dluhi, Bobovo, Mikarovo, Krivi, Treczini, rétek Zahradi, Posztrednye. düllők. sem folyoja sem erdeje nintsen.

Végre határos e helység éjszakrol Mocsár, délről Sámogy, napkeletről Mocsár, Lasztomér, napnyugotrol Pazdits helységek határaival.

Kelt Krásznóczon Májús 9^{én} 1864.

Füzesséry Bertalan
főbiro.
Fröhlich Gyula
Esküdt.

[391a]

Helynevek

Krizslocz községből, Zemplén megyéből.

Sztropkoi kerületben létezik

Semmi multja nincsen

[393a]

[Krivostyán]

Zemplén megye
Nagy Mihályi Járás

Nagy Mihályi Kerület
Szék Nagy Mihály

Krivostsán falu, tótul–németül Krivostsán.

Emlékezetten felöli időktől tót ajku lakosok lakják.

Elnevezése eredetéről semmi hagyományal nem bir.

A község határában elő forduló Düllök és egyes szántó földek nevei ekövetkezők: Scsetki, Siroki, Krivatski, Uszki, lopatki, Petrochova, Kamenyetz, nad putza, Pod roskom, Zahumenki, Szadovo, pod vinyitzami, z Karzsovu.

Szöllök nevei: Belovarka, állítólag Béla vára romjain ültetett, Kontrovka, Ödönfika, Baskotzka, Bornemitzka, Migatzka, Pétska, Szentivánka, mindnyája hajdani birtokosok után nevezettnek.

Hegyek: Visnyi láz, Kotzovo, od okurja, okur nedves időben folytonosan ködöt gőzölgő meszes szikla orom.

Kelt Krivostyán Julius 9^{én} 864

Füzesséry Bertalan
föbiró.
Fröhlich Gyula
Esküdt.

[394a]

Helynevek

Kriva Olyka községből, Zemplén megyéből.

[394b] Kriva Olyka községe fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini kerületbe
a község mindég Kriva Olykának neveztetett
a' községnek hajdan sem vólt más neve
a község mikor vette Eredetét nem tudatík
Honan népesitetett nem tudatík
Honan vette Eredetét nem tudatík
a lakóság mint GCath.

[395a]

Felső dűlőbe

Kruch gödör folyík Olyka vízébe
Dlazgova
Medzi debrami
Szrán gödör de ritkán van viz bene
Nise Valala
Verchovina
Hora
Hlis
Hadlicsócza gödör de viz nélkül
Siroke pole gödör folyík Olykába
Hornecsi horb
Barankiv laz
Kameni Kruch
Dyilki
Pid Ilycsovi gödör a vizi folyík Radvanyi árokba
Ilycsin Krjaki
Na Vorotejszka

Alsó dűlőbe

Sztaulinecz
Kityiv
Zarubi
Medzi Puti
Zsár
Láz
Dolina
Pod Zsárom
Nižna dolina

Krivaolyka

[395b]

Verch Ubocsi
Kutti
Szadki
Pchaliszko
Andrijov Laz
Erdö
Za Verlinu
Hrodki
Zadavisztji gödör folyik Olykába
Csertezsi
Prikt.
Mladi Lisz
Jancsurova Polyanya

Kelt Kriva Olykán Majus 17. 864.

Burda György × Bíró
Maszkal András × hittes
Vortígács János × hittes

[396a]

Helynevek Magyarázata
Kucson községből, Zemplén megyéből.

[396b] Kucson helysége nevezetére melly totúl Kucson helységének nevezetik semmi adatokat elő adni nem lehet, ezen kis helységnek határát képező két kő hegy, mellynek egyike csupán kő törésre alkalmas, köve kétféle fehér puha kő: melly könnyen elporlik, és sárgás kemény kő, – az alsó része e határnak minden természetményekre alkalmas, ezen

[397a] határnak alsó részét Ondava folyó vize hasítja, ahatárnak kiterjedése elő nem adható, – ezen helységben nagyobb birtokosok közzé számítatik Ngs Malonyay apolónia, Zékány József és Zékány Gábor urak.

Kelt Kucsonban 1865. Február 14^{én}

Bak Mihály × von
Községi Bíró

[398a]

Helynevek
Kudlóc községből, Zemplén megyéből.

[399a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület.

2. A községnek csak egy neve él Kudlóc melyik ország szerte ismeretes.
3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
4. Nem tudatik.
5. Honnan népesítetett?
6. Köz tudomásból, hagyományból, írott emlékekből anév eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni.
7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például; Za Laskom, Koszotova, Kapuszcanky, Kovácski, Hancsárky, Csolo, Pod szadkom, Holo hura, Pod Koszu, Minakova, Kobulyárszke Hrusky, Pod Pesnyikom, Pod liszu Hurkú, Liza Hurká, Kozlova, Pod Kozlovu Zseme, Csigova, Podcsigovu Zseme, Mehálykova, Udrinovczu, U Briscsó Zseme, Ezen községbe anéptől semmit sem lehet kitudni, írott hagyományok pedig nem találtattnak. – Kelt Kudlócson Mius 24^{kén} 1864.

Gyorgyovíts
Jegyző

[401a]

Felelet kérdő pontokra.³⁷

- a. 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.
- a. 2. Csak egy Kudlóc.
- a. 3. Nem volt.
- a. 4. Kinem puhatalandó.
- a. 5. Drugeth féle Kocsissa által viseli Kudlóc nevet.
- a. 6. Kinem puhatalandó.
- a. 7. 9to 9to

Kelt Kudlóc Május 17^{kén} 1864.
Gyorgyovíts Ágoston
jegyző

³⁷ A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

[402a]

Hely nevek Külső Bócs Községből Zemplén megyéből

1. A' megyének, kerületnek Járásnak,
Széknek neve, hova a' Helység tartozik?
Zemplén Megye S. A. Ujhely Szerencsi Cs. Kir. adó hivatalhoz Gesztelyi kerületben helyezett Külső Bócs község tartozik
 2. A' községnek hányféle neve él most; melyik néve bir tsak helybeli el terjedéssel, mellyik ismeretes ország szerete, –
A' községnek neve, mind a' régi 's jelenlegi állásában Külső Bócs mely név országszerte ismeretes.
 3. Vólt e' hajdan a' községnek más el nevezése?
A' községnek más elnevezése tudomásunkra nem vólt, tsak Külső Bócs.
 4. A' község mikor emlittetik leg korábban?
Nem tudatik
 5. Honnan népesítettett?
A' be gyúlt magyar népből
 - 6., Mikor lehet tudni köz tudomásból, hagyományból, irott vagy nyomatott emlékekből a név eredetiről, értelméről mind egyik nyelvű hely névre nézve?
A' név eredetiről köz tudomás hagyomány, irott vagy nyomatott emlék nem létezik, külömben értelmére nézve magyar nyelvű nép.
- [402b] 7. A' község határában elő forduló többi topographiai nevek, –
Külső Bócs község Borsod megyétől a' Hernád folyam vize által választatik, 's ezen folyón lévő 's évenként igazítandó rosz hidon ~~való ált járással~~ Belső Bócsi Templomba való ált járás gátolva 'sokszor veszélyezve van, a' menyíbe azon

Egyházhhoz tartozik, 's ezen Borsod megyei BelBócs községnek kenyér mezeje Zemplén részén a' harangodra ki terjedve fekszik nevezetesen: a Csega puszta fekszik épület nélkül a' Bócsi határt északról H. Németi, a' Szerencsi út mentében az úgy nevezett test halom dülő alatti Vérvölgy (hol a' monda szerint csatázás hely volt) a' Vadvizesi dülő szántó föld, ezt keletről T. Lucz határozzák, – továbbá Korcz föld dülő, mely hajdanból Kuruczok földjének neveztek, – 's a' Kül Bócsi határból 25 hold 414 □ öl szántó föld, 's 19 hold 180 □ öl legelőbeli illetőség a' Vas út épület részére adatott által, – a' lyukas halom eredeti nem tudatik mely a' Lúczy vonal és a' Berzéki határtól el választolag Délről talaltatik a' Bócsi Külső alsó járó dülőbeni szántó földjeibe **[403a]** melyel őszve köttetésben áll az úgy nevezett Bottyán dülőbeni sz. föld a' Nagy pallagi közös 's tagosítatlan határhoz tartozó legelővel – melyen keresztül vezető 's Borsod megyéből jövő 's Tisza Lúczy felevivő ország út, – Délről tehát Berzék község, nyugotrol pedig a' Hernád vízén túl Borsod megye képezi.

Kelt Külső Bócsón 1864ik évi Május 29.

Vasady János mp

Kül Bócs községi Jegyző mp

[404a]

Helynevek
Kvakócz községből, Zemplén megyéből.

[405a] Kvakócz Helység határában fekvő düllúk megnevezese:

1^{ső} Uszki dzili. – 2^{or} Brezini. 3^{zor} Sztranya. 4^{zer} Pod katanyszku drahu. 5^{zör} Lánn. 6^{zor} Glosi. 7^{zer} Csarni Zemi. 8^{zor} Medzi Jarki. 9^{zer} Dull. 10er Vimberog. 11^{zer} Lozi. 12. Hanka. 13^{zor} Vinicski. 14^{zer} Zajarkom. 15^{zör} Debricski. 16^{zor} Draski. 17^{zer} Hurka. 18^{zor} Medzi drahi. 19^{zer} Cserveni Jarok. 20^{zor} Mokrini. 21^{zer} Pál-cse. 22^{zer} Velika csiscinu. 23^{zor} Mala csiscina. 24^{zer} Verchi. 25^{zör} Lazi. 26^{zor} Dolov Potoki. 27^{zer} Medzi Debri. 28^{zor} Dubina; jelenleg bikfa erdő. 29^{zer} Sztavi, erdő. – 30. Dubnyik Tölgyfa erdő. – 31^{zer} Pod csiscinu bikfa erdő. – 32. Više kamenej drahi bikfa erdő.

Hogy a községnek másféle neve lett volna, arról a' községbelieknek tudomasok nincsen, sem pedig semi irományok arról sehol sem találtathattak, egyedül a' községnek Kvakócz nevérol tudomasok van. –

Kelt. Kvakóczon. 26/6. 1864.

Baran József. k × Biró.
Karpáts József. k. × Szóf.
Lukáts János. k. × hites.
Jakubov Mihály. k. × –
Csarni Páll. k. × –

P. H.³⁸

³⁸ A pecsét felirata: Zemplén Vármegye Dobrai Kerület Kvakocz Helysége Petsétye 1837.

[406a] Helynevek Magyarázata
Laborcz Volya községből, Zemplén megyéből.

[406b] Laborcz Volya helysége nevezetére nézve egyéb adatokat elő adni nem lehet, mint hogy a' Labórcz nevezetét onnan vette, mivel Laborcz vizéhez közel fekszik. Hátárára 's kiterjedésére nézve körül belől 1250 holdat tészén, ennek tö szomszédságában van az úgy nevezett Sztankóczi pusztá, mely kiterjedésére nézve mint egy 400. holdat tészén 's mlgos Báró Luzsinszky Jósefnő sz: Grof Szirmay

[407a] Szirmay Luiza tulajdonát képezi egy csinos úri lakkal nagy gyümölcsös és konyha kerttel ellátva

Kelt Volyán Február 10^{én} 1865

Andrijko András × v.
Helység Bírája

[408a]

Helynevek Ladoméri községből, Zemplén megyéből.

I

Ladomér község

Zemplén megye, Sztakcsini szolgabírói járásban, – Felvidéken az ugynevezett Krajnyán, ez utóbbi szó végvidéket jelent.

II.

A községnek több neve nincsen.

III. Volt e hajdan a községnek más elnevezése?

IV. A község mikor említetik legkorábban?

V. Honnan népesített?

VI. Mit lehet tudni hagyományból a név eredetéről?

} Nem lehet
tudni
semmit

VI.

Dyil hegyes erdő, melyből Csorna és Bila nevű patakok eredt. Kicsera kup alakú dombon szép tiszta bük erdőss

Rosztoki, Románcsáta, Dyil tövében fekvő kaszálók mellyek Csorna vize által öntöztetnek.

Roviny, Luh, Mecsovo, Horbok, hegyek között fekvő mocsáros kaszálók.

Koczuzik, Polyánszki, Láz, Kicsurka, Kurévczi, Hrunék, hegyeken fekvő kavicsos szantóföldek, melly utóbiak Klenova község foldjeivel határosak.

Ratykuvczi, Pozsáréna vadvizes dombok. valamint a község öszves hatara

Moliguv patak két partján melly a falu alatt ~~melly~~ Ratykuvczi nevű domb oldalán veszi eredét gyönyörű két piramis alakú Szikla emelkedik.

[409a]

HelynevekLadmocz községből Zemplén megyéből

- 1., Zemplén megye, Zempléni kerület, Ujhelyi járás, Ujhely a környék más elnevezéssel nembír. –
- 2., A községnek más többféle neve nem él most, csak egyedül ezen neve bír elterjedéssel és ez isméretes országszerte. –
- 3., Hogy a községnek más elnevezése let volna nem tudatík. –
- 4., A község mikor említetik legkorábban nem tudatík. –
- 5., Honnan népesítettett azsem tudatík. –
- 6., Köztudomásból, semhagyományból, sempedig írott vagy nyomtatott emlékből anévről hogyhonnan eredt nem tudatík. –
- 7., A község határában előforduló szántóföld dűllők nevei u: m: Felső csaltó telek Tardika megett. Tardika nevezetű domb alatt van, Harbócz, – Völgy, Barkóczi pallag, Csonkás, Irtvány, Pinczék bűdös kútalja pinczék alattvan közte egy forrás van melyben a víz bűdös, Városut alja, Tobolyka, Házhelyek hajdan afalu ottvölt de a Bodrog folyó elmosta, – holmég jelenben is a templom falai fenn álnak. – Kert alja, Hosszu rövid kötel Legelők Somoshegy még nem régen somfa cserjés vólt Harbócz, Kaszálló dűllők Körtvélyes, Hatrasorr, Gorond, Kerek erdő, Éger égerfákvannakbenne Erdők Zsíró Hosszuhegy Szőlők Tardika, Dónát, Korgó, Kasvár. Dombok Tardika, Pipísketető, Kasvár Tíztahegy Bábahegy Kutyamászó Bánya Aranybánya Dónát nevű szőlő köztvan hol még nem régiben rezet ástak ésmár kevés arany erczet ístaláltak a belefakadó vízmiatt több költségbe kerülván a társulat az ásatással felhagyott Forrás kutak Bűdöskut Borostyánkut Orvoskut mít jelenben is ámbár elhagyatott állapotban van köszvény ellen használnak még pedig olysíkerrel hogy oly egyének felgyógyulnak kíkmar járnísem vóltak képesek, – Tavak Kís és nagy tó, Sujmostó, Éger. – Fojó, – Bodrog. – Mínd ezekről írott vagy nyomtatott emlékekből a nevek eredetéről különös elnevezések nem [409b] találatnak megjegyezettvén nagyobb része a hegyeknek mészkő. – A határnak fekvése hegyes köves Zemplén Szőlöske Czéke községek szomszédásaiba.

[411a]

Helynevek Lask községből, Zemplén megyéből.

[411b] Az 1^ő kérdő pontra nézve: Lask helység politikai felosztásánál fogva Zemplén megye Deregyői kerülethez tartozik.

a' 2ra Helybeli elterjedésével kétféle neve él most, – mégpedig magyarul Lask, tótul Laskovcze. –

a' 3ra mas hajdaní elnevezését nem tudhatni.

a 4re Hogy mikor említetik legkorábban arról kevés tudomás van úgy szintén

a 5re azt sem lehet tudni honnan népesített, – lakosai mind tot ajku

a 6ra a' Név eredéteéről kí tudni semmit sem lehet. –

a 7re a' kozség határában előforduló helyrajzi nevek ezek léteznek jelesül Konap-janki dülő szántó földek az összesítés előtt mindig kender vettetett beléjük 's onnan maradt rájuk ez elnevezés, – [412a] Dó Dusi konczom szántó földek onnan vették nevüket, mert a' Dusa hajdanta nagy folyó víz, – jelenleg már más felé vévén magát – folyását illetőleg – jelentéktelen folyócskához jarnak kí véggel, – Klini, Horne Topolini, nevüket hol vették nem lehet tudni, – Dobolka konyecz v. konczom, – szántó föld, ez azért hívátik úgy mert bolka nevü arókba végel járnak, – Pod nahlyom sz. föld, nevét hol vette tudni nem lehet, – Za funduse, földek, az összesítéskor az úrbéri kissebb belsőségek pótlásául adatvan illetőleg merétvén kí azért kaptak azon nevezetet, – Kamencze elnevezésük igen természetes mert talajuk csupa kavics föld. – Za Dusu rétek, – mert a' Dusa víz keleti partján lévén azon okál fogva helyesen hívatnak úgy, – parnó legelő igen szép helyütt fekszik keresztül vagja egy helyütt a' Dusa folyó, más helyütt pedig a' Bolka árka, – szántó földek Za Luki, – elnevezésük onnan van mert Commasatiokor rét helyett mérettek kí az illető Úrbériségnek, Vinyicski legelő, 30. év előtt nagy cserjés hely vólt, – jelenleg kopár dombocska 's egyedül csak juhnak adhat némi nyári táplálékot: határos Pazdics, Morva, Vásárhely, Bánócz, N. Csebb, Füzesér és Sámogyí helységek határai-val. – meg említést érdemlő hogy a' falu dél keleti részén van egy igen jó ivó forrás kút, – honnan szokott a' helység lakossága ivó vizet hordani, –

[413a]

Helynevek
Lasztócz Községből – Zemplén Megyéből.

1^{ső} pontra.

Zemplén Megye Terebesi Járás S. a. Ujhelyi Cs. K. adó Kerület.

2^{ik} pontra.

E községnek országsherte ösmeretes neve Lasztócz, jelenben más neve nintsen, a' lakosságnak fele része magyar, többnyire nemesség, a más része tót ajkuak.

3^{ik} pontra.

E község a hajdan korban régi irományok szerint Láztóznak, később Lasztócznak neveztetett, ebből a később korban Lasztócznak.

4^{ik} pontra.

E község 1339^{ik} évben a Leleszi Káptalan levél tárában látható, egy osztály levél szerint már említve van. – midön Láztózi Márton Lukács és Istvánnak fiai között történt osztály tétel végett, Drugeth Nádor Ispán és Kunok bárója által, Leginniey István és Semsey Gergely szomszéd föld birtokosok kiküldettek, az időben ugy nevezett Láztócz községben hol az osztályt a fent nevezett testvérek között meg is tették.

5^{ik} pontra.

Hogy honnan népesitetett a község hitelesen tudni nem lehet, azonban a szó hagyományokból annyit tudhatni, hogy itt hajdan Romai telepítvények léteztek, lehetőleg a nép, abból maradtott volna e helyen, annyi bizonyos hogy e község határában többször találtatnak egész és darabb hamvvedrek (Urna) fegyver darabok és edények üveg maradványok, – melyek felesmeréséből a Romai idő korra találunk.

6^{ik} pontra.

E község név eredete hajdani tulajdonosától a [413b] Laztozi családtól származottnak állittatik. – a régi irományok szerint, – mind a mellett a nép regéjét nem tartom czélszerűtlennek felhozni; – miszerint midön a Magyarok e tájon megtelepedtek, hol most Lasztócz község fekszik, dombos és völgyes téren erdők lázák, környezik, egy völgyben a mai napon is használatban lévő forrást, és a körülete lévő tavat, hová az e tájékon lakók mint jó ivó vízre jártak, és minthogy a tó egy láz alatt vólt, Láztónak nevezték el: – e jó víz miatt a víz közelében néhány család letelepült, s ezeket Láztói később Lásztóziaknak nevezték el, így a Lasztozi család, és a község név származását innen vette vólna. –

Lasztóc

7^{ik} pontra

E község terjedelmes határaiban létező düllök közül nevezetesebb, az úgy nevezett Csízi düllő, mely a hajdan korban bár a község határával azonos, mégis különített puszta volt ezen név alatt Csízi puszta a Csízy család birtokában kirül e düllő nevezetét is vette, – továbbá Kötél düllő, Hosszu alsó mező, mézes málé, puszta szőlő veres ortvány Patonya Bíró kút szántó földek, melyek semmi nevezetességgel nem bírnak:

A község határában keresztül folyik a Rongyva vize, melyen két malom létezik egyik pap malom másik közbirtokosok neve alatt

E községnek határos szomszédjai Magyar Izsép Velejte Nagy Kazmér és Mihalyi községek határai. vidéke dombos völgyes és lapályos földje sárga nyirok és iszapos homok vegyületű föld.

Kelt Lasztoczon Julius 7^{en} 864.

Tör'sök Endre mk
Kerületi hites
Jegyző által

[415a]

Helynevek

Lasztomér községből Zemplén megyéből

1. Zemplén megye NMihályi Járás Lasztomér helység.
 2. Magyarul Lasztomér valamint tót nyelven is melly Órszág szerte e néven ismeretes.
 3. Más el nevezése e helységnek soha sem volt.
 4. E helység emléken felől építődött.
 5. Népesitetett felső magyar országi Tót ajku lakosokból,
 6. a név eredetéről semmit sem tudni.
 7. Szantó földek Vrablyov, Rubány, Pod Sihotom mint füzes ki irtásáról, Hraczkovo, Podkokiczom, rétek Pasztovnyiki, Minarszki szad régebb időkből fen állott malomtól, – vize melly nagyfolyó Laborcz, Erdő Csiszczeni többnyire cserjés, van a helységben Reformatus templom parochiával együtt.
- Végre határos a helység déltől Csebb, napnyugotol Füzesér, napkeletrül Úng megyei Rebrini, ejszaktól Krasznocz Mocsár helységek határaival.
- Kelt Lasztomérban Május 4^{én} 1864

Füzesséry Bertalan
föbiró.
Fröhlich Gyula
Esküdt.

[417a]

Helynevek

Lazon községből, Zemplén megyéből.

[417b] Az 1° kérdő pontra vonatkozólag: Lazony helység politikai felosztásnál fogva Zemplén megyei Deregyői kerülethez tartozik. –

a' 2^{ikra} nézve, – Két féle neve él most a' helybeli elterjedéssel, – még pedig magyarul Lazon, tótul Lozsín.

3^{ór} Más hajdani elnevezését nem tudhatni.

4er Mikor említetik legkorábban arról kevés tudomás van úgy szintén

5^{ör} Azt sem lehet tudni honnan népesítettett. –

6^{or} A' név eredetéről sem köztudomás, sem hagyomány írott v. nyomtatott emlékekből semmit sem lehet tudni. –

7er A' község határában elő forduló helyrajzi nevek így léteznek, jelesül Na Sibenyaukoch dülő szántó földek elnevezésükről semmi bizonyost nem tudni, – állitolagosan akasztó fa volt végükbe, – [418a] Velyiki zsemi a' szántó földek nagyságukról vették e' nevüket, – Na dluhe koncóm, nevük elnevezését nem tudhatni, – Zahumenki a' kertek allyába lévén onnan vették nevüket, – Dolnya Plány nevét nem tudhatni biztosan csak annyit még is hogy a' Commassatiokor az alsó oldalon nagy táblából mérettek ki 's onnan eredt ez elnevezés, – Káposztás, – káposztás kertek, káposzta ültető helyek lévén 's azért kapták e' nevet, – Dluhe szántó föld, Na hajcsnu nyizse Sztoka, káposztás Pod olyku szföld onnan vette nevét mert az Olyka nevű árokhoz véggel járt ki, – Kruh rét, nevét honnan vette nem tudni, – Priloski rét Za prisnyilom nevű ároktól vették ezen nevezetüket, – hornyi luki nevű volt elnevezésük ez előtt, most pedig Priloski, – Egres erdő, égerfa erdő lévén attól kapta a' nevét, Tnyacski, régi időbe legelő volt és igen zsombékos helyiség, – később beiszapoltatván rét let belőle s onnan kapta nevét. – Panszki Ortány földes uraság által irtatván ki úgy kapta a' nevezetét, – Blatta erdő volt és híres legelő, – most kiirtott helyiség és szántó földeknek használtatik, dolnya hornya Plány ezek kiirtott rétek, elnevezésüket nem tudhatni. – rosztoki nevű árok, nyecsat szintén árok ezek elnevezését tudni nem lehet, – továbbá töltés árok, ez onnan vette nevét, hogy Canalisáltatván a' rétek a' kiásott árok, töltés árok nevet kapot, – Plány za olyku nevű árkon túli legelő tekenő forma állású – illetőleg fekvésű, – Sztoh nevű kút, a' vidéken a' leg híresebb iható víz, – mint egy fertály orányira a' községtől Bánócz fele vezető ország út mellett, – onnan szokott a' község lakosa rég időktől ólta ivó vizet hordani. –

[420a]

Helynevek Láca községből, Zemplén megyéből.

Bodrogközi járás, Tiszai kerület

[419a] Láca, magyar falu, fekszik Perbenyikhez éjszakra $\frac{1}{2}$, éjszak keletre Dámóczhoz $\frac{3}{4}$, kelet-délre Leányvárhoz 1. dél-nyugotra Csékéhez $\frac{1}{4}$, és nyugotra kis-Géreshez 1. óra járásnyira. – 12. romai, 5. gk. 700 ref. 20 Zsidó lélekel, – egy ujonnan épülendő csinos ref. anyaszentegyházzal, lelkészi és tanítói lakkal. –

Láca községe eredetét homály fedi, a nép hagyománya után a' kurucz világban többször pusztításoknak volt kitéve, és hogy hajdanta véres eseményeknek lehetett színhelye, kitűnik abból is, hogy az ó anyaszentegyháznak elbontásánál, több sirokra akadtak az új anyaszentegyház alapja ásatásánál a' mellyek egyikében, zöld selyem öltözékben beburkolt csontvázat, azon egy ketté tört egyenes cseh kardot (spadé) keresztbe téve, és egy igen régi szerkezetű ezüst gyűrűt találtak, – az elbontatott ó templom a' cseh világból voltak mondatik, építője ki volt, – meg hogy hány esztendeig, micsoda cseh vezér alatt tanyáztak Lácán 's ki által üzettek el innen a' Csehek, nem tudatik. – a' helységnek ős lakossai ugyan csak „Cseh” név alatt itt tartozkodnak, 's a' hátra maradt csehek utódjainak valják magokat.

Határa 452. hold szántó föld, bőséges ~~határral~~ rétekkal, – majd nem egészben homokos, a' gabonát, tengerit, zabot, kölest, krumplit és dohányt bőven megtermi, – a' kismezői düllő éjszak keletre a' helység alatt fekszik, az országút ezen fut keresztül Dámocznak, – a' Kis és Nagy Bántai düllő keletre fekszik a' helység alatt, ezen düllőben vannak kaszállók, sásas rétek és zsombékok, – Bodroghegyi düllő keletre a' helységtől, kaszállók és rétekekkel környezve, – Demecser düllő kelet-délnek a' helység alatt, Szántóajja, és Ökrös kaszállóktól környezve, – Szögh düllő délre a' falu alatt, Bába [419b] lyuka kaszállótul körül fonva, – Szilvás úthomoki düllő, jó gabona termő föld, pocsója tó által körülvéve, – faluhomok egy dombocska a' temetővel, – Vécs, Darvas és Töke hazsgató düllők nyugot-éjszakra, pocsója tó, felsőnyomási kaszállókkal és rétekekkel környezve – a' Fekete düllő, székes fekete buza termő föld – Csortos legelőjén több száz darab gyönyörű szarvas marha legel, határos a' Leleszi Prépostság tölgyfás gyakar nevű erdejével – Láca híres, kelemes jó izü görög dinnyéjéről, – hajdantai földes ura Lácza család levén, jelenleg Gróf Majlath Antal ő Excellentiája, – megemlítést érdemel az is hogy az új anyaszentegyház a' község lakosságainak

Láca

kegyeletteljes adakozásaiból és fáradhatatlan szorgalmuk által építetik fel.
– Utolsó posta Király-Helmezc.

látta

Kigyóssy Albert

Tisza kleti Szbiro

P. H.³⁹

³⁹ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[421a]

Helynevek

Lácfalva községből, Zemplén megyéből.

- [422a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek két neve el Magyarul Lácfalva, Totúl Láczkócz melyek ország szerte ismeretesek.
3. A községnek más el nevezése soha sem volt.
4. Nem tudatik.
5. Honnan népesítetett? Nem tudatik
6. Köz tudomásból, hagyományból írott emlékekből a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni,
7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például: Nyizsnye Zahunenky, Nad rahu konczom, Hlyínyiszko, Zaobnohu, Nad obnohu, Krivulye, Uszke, Pod Paulovu, Nad Bilu Hlyinu, Vinyicsky, Potucsok, Nad-Lyiszkom, Lyiszok, Uslabanyoh, Hakoviszko, Pridolye, Na Velyikej, Velyika, Pod Velyiku, Zavodu, Konopjanki Visnye, Konopjanki Nyizsnye, Dluzsavi, Zahunenki Visnye, Nyizso Valala, Na Sztavenczu. Ezen községbe a néptől semmit sem lehet ki tudni, írott hagyományok pedig nem találhatnak. – Kelt Lácfalván Maius 24^{kén} 864.

Gyorgyovíts
jegyző

[424a]

Felelet kérdő pontokra.⁴⁰

- a 1. Zemplén Megye Homonnai Járás
- a 2. Csak egy Laczfalva.
- a 3. Nem volt.
- a 4. Kinem puhatolandó
- a 5. 9to 9to
- a 6. 9to 9to
- a 7. 9to 9to

Kelt Lácfalván Maius 19^{kén} 1864
Gyorgyovíts Ágoston
jegyző

⁴⁰ A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

[425a]

Helynevek

Leányvár községből, Zemplén megyéből.

Bodrogközi Járás, Tiszai kerület.

[426a] Leányvár magyar falu, – Agárdhoz keletre 1. délre a' tiszához $\frac{1}{4}$, nyugotra Ricséhez 1. és éjszakra Dámócz és Láczához 1. óra járásnyira, 5. r. kath. 11. gkath 98. reform. és 18. Zsidó lak, ref. templommal és révvvel a' tiszán, –

Leányvár eredetét homály fedi, – hajdani vára, melly a' Husziták betörései ellen építetett, és Kis Várdai Várday László várparancsnok jegyeséről Pálóczy Agathárol Leányvár nevet kapott, – és 1700^{ik} esztendőben I. Leopold császár parancsából már le is rontatott, ezen lerombolt vár helyén, Báró Sennyey Pálné ö Excellenciájának egy igen regényes fekvésű erdészi lakja van. –

Határa 384 hold szántóföld, sok réttel, legelővel 's erdővel, – ~~határa~~ megtermi a' buzát, tengerit, gabonát krumplit, 's dohányt, vannak gyömölcsös tiszta kertjei, mellyekben igen jó izü almák 's szilvák teremnek, – templom homok düllője keletről mindjárt a' falu alatt jó szántó földekkel, – Várda ajja düllő erdő gyönyörű tölgy fákkal és Tamásrét kaszállokkal, – délre Várdaszögh szántó földekkel és rétekkkel, ezen düllön fut keresztül a' Zemplén Szabolcsi országút a' tiszához, – nyugotra morotva hát igen jó szántó földekkel, – és Gróf Majláth Antal úr ö Excellenciája gyönyörű bükk és tölgyfa erdejével, éjszakra szőlő-homok düllő szántó földekkel és a' nagyret nevű roppant kaszálloval, – megemlést érdemel ezen helységben még Gróf Majláth Antal úr ö Excellenciája igen jó felszerelt szeszgyára, – bükk és tölgy fa erdejében sertés tenyésztése. – utolsó posta Király Helmeicz.

látta

Kigyóssy Albert

Tisza Kleti Szbiró

P. H.⁴¹

⁴¹ A pecsét felirata: TISZAI KERÜLET SZOLGABIRÁJÁNAK PECSÉTJE.

[427a]

Helynevek

Legenye községből

Zemplén Megyéből

1^{ső} pontra

Zemplén Megye Terebesi Járás S. a. Ujhelyi Cs. K. adó Kerület.

2^{ik} pontra.

Legenye ország szerte csak ezennéven ősmertes, lakossága magyar, nagyobb része nemesség.

3^{ik} pontra.

E község a 17^{ik} század végéig nagy és kis megkülömböztetéssel említett, de az óta minthogy semmi elválasztó környülmény nem igénylette, különben is 1863^{ik} évben bevégzett tagosításnál a nagy és kis előnevezet felsem említett, csak Legényének nevezetik.

4^{ik} pontra.

E község már a 13^{ik} század végén mint Legenniey család birtoka, a Leleszi káptalan levéltárában található okmány szerint említve van.

5^{ik} pontra.

Honnan népesített biztosan nem tudatik szóhagyományilag Római telepítvények léteztek e tájon, és hogy az őskor népei e községben abból maradtak volna.

6^{ik} pontra.

Notitia História Comitatus Zempleniensis című, Szirmay Antal királyi tanácsos Ur által 1804^{ik} évben kiadott munkája szerint. 1260^{ik} évben a magyar király [427b] által, egy István nevű (Aulae Reginae juvenis) királyi udvari apródnak mint Ifju legénynek vitézségéért ajándékozott, kitől e község nevezetét, a család pedig praedicatumát nyerte, és 1525^{ik} évig e község a Legényei család birtokában volt. – Az őskorból a nép közti szóhagyomány szerint 4^{ik} Béla király 1252^{ik} évben István és Mihály testvéreknek mint magyar leventéknek vitézségök jutalmáért e tájon fekvő telepítvényekből ajándékozott, melly két részre osztatván a' Mihályé volt Mihályi községe, a' más rész a hol most ezen község fekszik a' nőtlen legénye Istváné lett, így mint hogy ez nőtlenül élt több évekig, a népáltal is ezen birtok rész a legény birtokának mondatott, Legényének maradt a nevezete is

7^{ik} pontra

E község határában és mellett, úgynevezett Szent Andráska hegyen már elhanyagott, kővei is szét hordatott épületnek alap maradványai, valamint a körülte volt kert sánczai, úgy nem különben e hegy napszálati oldalán létezett szőlő garádok

Legenye

nyomai mai napig láthatók, melyről az alatta lévő szántó föld dülő szöllökalya nevezetét nyerte, E hegyen ott hol a romok alapja látható már a 13^{ik} század elején egy kolostor volt melyben a Szent András nevű szerzetesek laktak. kikről a hegy nevezetét nyerte, azomban a Leleszi Káptalan levéltárában található iratok közt már 1464 ben említés tételik ezen szerzetesekről. Az épület még a 17^{ik} század közepén is bár romban, de fent állott. Mi a [428a] düllöket illeti, mint például kis, nagy hosszú kötél, Kertallya fővény ásó (hol szép mosó fővény taláztatik) az e' község határán keresztül folyó Ronygyva vize melletti dülök alsó, felső ronygyva alya Haraszt sark gödörfej s: t: semmi nevezetességgel nem birnak, egyedül Kíntses nevű düllő, Hol a hajdan korban Romai telepítvény lehetett, mert többször e helyen szántás alkalmával taláztatnak némű régi edény, 's üveg és gazdasági épületi petrifikált fák darabjai (Urna) vagy Római hamvedrek egészen is, a' benne lévő hamvakkal, szinte taláztatott néhány darabb Romai ezüst pénz illy körirással M. C. CAESAR TRAIAN. HADRIANUS AVC DIVVS. – ANTONIVVS HADRIANVS ACCONINOS. ezen pénzek 5. dba. nállam mint e helynevek írójánál láthatók, a' nép monda részletes valóságát tanusítják hogy e' helyen hajdan római alapítvány lehetett, mint a' nép mondja ez előtt 2. századdal itt kíntsek taláztatnak, e' hely Kincsesnek azért neveztetett el. Ezen község határán keresztül foly a' ronygyva vize, s e községgel határos Mihályi N. Toronya, Csörgő Velejte felső s alsó Regmecz községek.

Kelt Legenye Julius 6^{án} 1864^{ik} Évben

Tör'sök Endre mk
Terebes Járás egyik
hítes Jegyzője
által

[429a]

Hely neve

Mező vagy másképen Legyes Bénye község.

Tokaji kerület Járás, Szerencsi járás kerület. Székhely, S: A. Ujhely. A községnek kétféle neve él 's mind két neven iratik. Ezen község Szerencs városához tartozott, melynek ura Rákocy Zsigmond volt Békésy János Szerencsi várkapitány meg nyervén Rákocy kegyét, tőle ezen helyet ajándékba kapta, Békésy cselédjeivel ezen helyre költözött, 's ezeket itt megtelepítette, de mint hogy kevés volt a nép hogy azok számát növelje Leleszi születés lévén oda mentt és nagyobb számu cselédséget hozván magával, meg telepítette ezen helyre, a holaközség áll. Most ezen községben van 203 ház melyben lakik 1164 lélek, kik mind magyarajkuak, ezeken kívül 60 Izraelita.

A község határában eső felosztások nevei ezek.

¹ör A délnekfekvő falu felett eső fulló hegy, mely kedves izü bortterem, 's mellyen külömbböző képen el nevezett helyek vagynak, u: m. észak keletnek eső oldal hajdan a juhok kedves legelője, most jó izü bort termő hely. A' barna, a falu felett északnak, régenten legelő, most szőlő hegy. Kőjuk alj. Szőlő hegy, – ezen oldaláról a hegynek a Takta, Harangodra, messze látható, kőjuk aljnak neveztetik azért, mert felette egy szük nyillású juk van hová IV. Béla királyi idejében, hazánkban előzőnlött tatároktól, a népek lakjaikat **[429b]** elhagyva, erdők és barlangokba, mentették éltöket, ez is többeknek szolgált menhelylyül. – Ezen kőjuk tágas pitvara mint négy ölnyi □ ölet fog el, ezen pitvarbol, nyugot és keletnek vezető szoros torkolatos bejárason belől, tágas tér volt, – most kövekkel tele van, bel nagyságát kivenni nem lehet. – Ezen hely, dombos, és bokros cserjék által volt fedezett, könnyen védhető hely, mivel a felette magasra emelkedet köves hegyről legördített kö, a' barlanghoz semmi ellenséget nem bocsátott. – Cserepes nevü szőlőhegy, hajdan legelő volt, – Székreny kut, a Monoki határ mellet, forrásos hely, régen marha legelő volt, most szőlő termő hely. –

²ör Hasznos alji düllő több kissebb földbirtokosok szántó földje. Ennek fel emelkedett helyén szőlő terem, nevét onnan vette; mivel bötermése által nagy hasznót adott. –

³ör Pipiske alji düllő. ez a Monoki határban pipiske modra felemelkedett domb alatt van, régenten legelő, most szántó föld.

⁴er Gilip tanya, malomházzal melynek vize a Hernád Kércsi határban több forrásból ered, mely a Monoki határt, hol rajta malom van keresztül folyván; valamint a Bényei és Bekecsi határokat is a takta nevü vízbe szakad. E patak rohamos záporosök idején sok károkat okoz, a veteményeket be iszapolja, a fel takartakat sokszor elviszi.

Legyesbénye (Mezőbénye)

- 5^{ször} Oláhszállás itt hajdan Oláhok szállásoltak, 's nevét innen vette, hajdan legelő volt most szántó föld.
- 6^{or} Hizó kut elpusztult kut vize fejéres, nevét onan vette, mivel a marhának igen kedves volt, de az embernek ha sokat ivott belőle, ártalmas volt.
- [430a]** 7^{szer} Kassai ut. Ez alatt van két csinosan rendezett tanya, szántó földel és luczernással körül véve.
- 8^{szor} Kassai ut alja düllő szántó föld.
- 9er Majos tető legelő és köbánya, nagy része pedig szántóföld, mely a Megyasszói határig terjed, van itt egy tanya bacsó és kerüllő házzal.
- 10er Kis kövágó tanya, uri lakkal 's körülte szántófölddel.
- 11^{szer} Burjány. E' helyet a harangod ér mely eredetét a Megyasszói határban levő több forrásokból veszi, keresztül kigyozza, mely ér, a Csillag csárdától a Szadai és Harkányi határt át csergedezvén, Harkány keleti oldalán a Taktába megy. Ezen Burjány nevű hely régenten nádas és ingoványos legelő volt. most jó kaszáló.
- 12^{szer} Ezen rész Harangodnak neveztetik a községi volt urbéres gazdaság kaszálója, ezen hely kemény magos, szűk termést ad, de hasznos a barom táplálására, melynek lekaszált széna szárított fűvét, ha az uton elviszik télben, oly erős kedves szaga marad hogy egy 24 óráig is megérezni. Említést érdemel a földi ruha nevű vékony pokhálóhoz hasonló moh, mely itt helyenként bőven található; mely a legnagyobb vágást is könnyen és gyorsan begyogyítja.
- 13^{ór} Kőkut lapos Tanya. Emelkedett helyei szántó föld, alsobb része ingoványos, régenten járhatatlan hely volt, most kaszáló azomban még most is van benne oly hely, hol a barom fülig bele sijjed.
- 14 Dobogó szántó föld de van itt köbánya is. Ezen hely **[430b]** onnan vette nevét, mivel a rajta keresztül menőnek, csodálatos dűbögést ad.
- 15^{ör} Partos to felemelkedett hely, alatta nádas to van, körülete kaszáló.
- 16^{or} Hedri és Kenderszer, részint kaszáló, részint szántó föld,
- 17^{szer} Előtelek régenten legelő volt, most szántó föld és kaszáló. –
- 18^{or} Csizmaszár legelő és kaszáló, csizma forma fekvéséért neveztetik így.
- 19^{szer} Muszály düllő, a gazdaság szántó földje,
- 20^{adszor} Paptava hajdan Pap rét volt, most a gazdaság szántóföld és kaszálója.
- 21^{ikszer} Közép nagy ut düllő a gazdaság szántó földje.
- 22^{szer} Huszár vár düllő a falu alsó részén, hajdan huszárok logeroztak itt, ez hely az oláh szállástól mit egy 600 lépésnyi távolságra, szemközt esik, régenten legelő volt, most szántó föld. A falu déli oldalától csucus; vagy is zacsko modon keletfelől nyugotnak, nyulik el a község legelője. Szüksos föld, a barmot e határon nyáron által szolni nem kell, – Szűk legelő kevés fűvet de mind a mellett is kövérbarmokat mutat. – Ezen legelő a Muszály düllőig nyulik.
- 23^{ik} Ennek délfelé eső részén a Miskoczi utvonalig terjedő földet Ludasnak hívják, ezen utvonal választja el a Mező Bényei határt a Bekecsitől.

Legyesbénye (Mezőbénye)

24^{ik} Csátés ez hajdan legelő volt mos kaszálló és szántóföld. – E közt volt a Be-
csali nevű csárda, mely jó és olcsó itala által, sok utazott becsalt az ott levő
korcsmáros, kinek több czinkos rabló társai levén, sok ártatlant [431a] ki ra-
boltak és meg is öltek; mely gonosz tettek kitudása után, e hely el pusztítatott,
leégetetett, most szántó föld van a helyén. –

Ezen községgel szomszédok kelet és déli oldalról, a Bekecsi határ. – Nyugoti
oldalról a Megyasszai határ. Északról a Monoki határ.

Mező Bénye határa öszves kiterjedésben 3085 Catastralis hold, és 1163 □ öl –

Régi iratok a községnél nem léteznek, hanem véneink kik ős atyjoktól a fent
irtakat hallották, azok jelenlétökben teljes kézséggel hivatalosan feljegyeztem.

Mező Benyén Május 15 1864

Remenyik Márton
Jegyző.

[433a]

Helynevek
Lelesz községből, Zemplén megyéből.

[434a]

Lelesz

1. Zemplén megye, Latorczai kerület Bodrogi járás S. a. Újhelyhez tartozik.
2. Lelesz hajdan pusztá volt, Zemplén várához tartozó birtok, most már mező város a Tisza, Bodrog és Latorcza folyók között elterülve Bodrog nevet viseli, S. a. Újhelytől mintegy 3 mérföldnyire esik, közel a Latorcza vízéhez esik, 1132^{ik} év körül 2^{ik} Béla király keresztelésekor Boleszló Váczi püspök mint kereszt atya nyere ajándékul, ki azt a hazánkban 1140^{ik} év körül premontrai rendnek ajándékozta, és számára itt kolostort és Templomot építtetett a sz. kereszt tiszteletére, melytől a prépostság címét mai viseli.
3. Lelesz (mindég e név alatt) mező város lett 1345–1347 körül, mert I^ő Péter aki Leleszi prépost volt 1345–1347^{ik} évig, kiváltságos levelet eszközölt ki, két országos vásár jelesen: sz. kereszt feltalálása napjain tarthatása eránt.
4. Lelesznek más elnevezéséről nem tudattik semmi.
5. a kösség legkorábban említettik 1132 évtől – népesített ide bévándorló németek által, hol mig mai napig is német kiejtésű vezeték nevek vannak.
6. Lelesz városában mintegy 1700 lélek létezik, többnyire Rom. Catholicusok – van egy utcája, mit Tábori ucának hívnak – monda szerint a Törökök idejében ott Táboroztak volna a Törökök – később még 4 országos vásár tarthatási jogot kapot – és így 6 vásár esik évenként.
Fekvése felemelkedett dombos helyen szép tágas kaszálókkal – mit a Tisze vize körül övez – tágas és gazdag tölgy erdővel a Latorcza oldaltól környezve, az erdőben úgy nevezet Vilhány egy tanya létezik – hol a kerülő lakásául használtatik – határa szép kiterjedésű, földje fekete – s egyik része homokos.

Kelt Leleszen Majus 6 864

Fedák József
Jegyző

[435a]

Helyneve

Lelesz-Pólyán községének Zemplén megyéből

1. Ezen helység fekszik Zemplén megyében, a' Bodrogközi Szolgabíroi Járásban Székvárossa S. A. Ujhely, Napkeletről határos Lelesz m. várossával, Delről K. Helmeicz m. várossal Nyugotról Bolly és Szólnocska községekkel, Éjszakról Béés, és Csicsér községekkel, mellyek Ung megyében fekszenek ezektől a' Latorcza folyó választja.
2. L. Pólyán helységnek nem ősmertes több neve.
3. A községnek más elnevezése nem vólt, a' mellék Lelesz mellék nevet is csak később kapta, hihető azért, hogy Leleszhez igen közel fekszik, és mindég egy ur birta.
4. L. Pólyán helység legkorábban 1667.^{ik} évben említetik az előtt mint pusztá van említve.
5. Ezen helység népesitésséről semmi bizonyosság nem tudatik, az mégis nagyon hihető, hogy az itteni határban fekvő Csernö pusztá elpusztult helységből a' nép itt telepedvén meg, a' nevezett elpusztult helység Cserna düllő név alatt fordult elő, és ennek határában még az öregebb lakosság élő, és termő Dió, és egyéb gyümölcs fákra, sőt még az épületek alapjaira is emlékeznek.
6. A név eredetéről miután arra sem irott, sem nyomtatott okmányok nem talátnak mit sem tudni, annyí azonban világos, hogy valaha tótok vóltak, most azomban már tisztán magyarul beszélnek, és más nyelvet nem is értenek.
7. A határban fekvő Düllők következők 1^{ső} Hosszak düllő (melly a' földek hosszu fekvéséről vette elnevezését) 2. A Malomsor vagy alsó kert allya. 3^{ik} Eszterhányszög a' mellett fekvő hason nevü tóval. 4. Diószög nevezetét vette arról, hogy e' helyen nagy Diófák vól[435b]tak. 5. Kétközti Düllő. 6. Táb-lagátsor. 7. Karna köz, hason nevü nagy kiterjedésű lápos tóval. 8. Az Almás düllő. 9^{ik} Juhtóhái Düllő hason nevezetü tóval. 10. Kátszögi Düllő. 11. Juhtó köz. 12. Külső Düllő. elnevezését hihető távol fekvése miatt a' Külsőtől vette. 13. Szulymoska hát hason nevü tóval. 14. Közép szög. 15. Nagy hegy és Nagy hegy megettí düllők, mellyek egy nagy homoktól neveztetnek. 16. Góbé sor név eredete nem tudatik. 17. Fejértóhomok hason nevü tóval. 18. Kender molyva 19. Kertallya. 20. Vadaskert 21. Bogba homok 22. Czikora Düllő. 23. Órmóss. 24. Hellyes rét 25. erdő allya. 26. Kartka rét 27. Czikora rét 28. Szerbadna. 29. Csádé. 30. Marténga rét Erdő részek Csernyi erdő, melly hajdan Csernopoló faluhoz tartozott. Holt Latorczai düllő. Sebes Örvény szög. Lízser szög. Szégye szög. Vár szög. Vihány szög. Hötér szög. Hajjóérhát hason nevü nagy kiterjedésű érrel. Vihány molyva (egy igen szép és nagy kiterjedésű

Leleszpólyán

emelkedettebb halom fákkal benőve, hol hajdan valami nagyobb szerü épület vólt, melynek alapja több helyen látható). Dolha oldal hason nevü tóval. Vár szögese. Sővényő szög Hajóérhát. Leszna. Vidornya, melly erdőséget Ung megyétől a' Latorcza folyó tekervényes medre választja.

Megemlítendő még a' Ticze tava, melly a' határt különbözö, és temérdek kanyarulatokban körül foly a nagyobb vízáradatkor. Nép monda szerint hajdan a' Tisza folyó aradás alkalmával erre vette utját. Kelt L. Pólyánba Junius 2^{an} 864

Czéhmaster Ferencz sm
községi jegyzö

[437a]

Helynevek

Leszkócz községből – Zemplén megyéből

Leszkócz községe Zemplén megyei Zsalobini alSzolgabiroi kerülethez tartozik. – Szolgabiroi jelenlegi székhelye Zsalobina községben, – mely községtől a' kerület is vette elnevezését.

Leszkócz – tót ajkon Liszkovtze: községnek megnevezése, egy marad. – A lakosság tót ajku.

Ezen község a' lakosság emlékezetétől más nevet nem viselt, – de ellenkezőt a' hagyomány sem bizonyít.

Mikor 's honnan népesített ezen község? azt kipuhatolni nem lehetvén, miután arról a' község leg vénebjei, sem hagyomány szerint – nem emlékeznek, – ~~meg~~ erre vonatkozó írott adatok pedig nem léteznek.

Honnan vehette eredetét ezen község? sem írott okmányokból, – a' menyiben hasonlók nem találtnak – sem hagyományból, sem a' lakók vénebjeitől megtudni nem lehetvén.

Ezen község határában, olly düllök, hegyek, erdők, mezők s. t. a. melyek különös meg említésre méltók lehetnének – nintsenek.

Ezen község határa: Kárna, Tót Volova, Mislina, Zavadka, Topolovka, és Stefanócz községek határaival vétetik körül.

Buza Antal
ker. Jegyző

[438a]

Helynevek magyarázata.
Leszna községből, Zemplén megyéből.

[438b] Nagy Mihályi Járás, Rákóczi kerülethez tartozó Leszna helységének eredetiségére nézve azt lehet elő adni, hogy ezen tót szótól lyesz mely erdőt jelent, maradt meg azon nevezete Leszna, mivel régentén csupa erdőségből állott egész környéke, sőt még jelenleg is nap [439a] nyugoti oldala ritka 's csupán tűznek való erdővel környeztetik. Düllöknek nevezetei felső düllőben, Velyike Zsemi, Lazki, Közép mezőben Podcemernyanszku drahu, Alsó düllőben Pod hurjaka, Pod vinyiczi, úgy szintén van úgy nevezett Vinyicza hura, hol az uraság által meg lehető bor termeltetik.

Kelt Lesznán 1865. febr. 12.

× Novotni János biró

[440a]

Helynevek
Lomna községből, Zemplén megyéből.

[441a]

Lomna községi helyneveinek összeírása

1. pid Szadom	32. Dubinka
2. Brad liszka	33. Mlacski
3. Zatoki	34. Za Kracsovczom Dobinka
4. Od Torony	35. Kracsovsik
5. Szerednye Honi	36. pid Kracsovczom
6. Za Luki	37. pod Mliniski
7. Lugas	38. Kuti visnye
8. pidjazom	39. Kuti nizsnye
9. Za Debriczu	40. Na Szkladoh
10. Za Humenki	41. Obrazsecz
11. pid Horom	42. Verbini
12. Verh Hori	43. Od Jarka Luki
13. Za Horom	44. Dobivské Luki
14. pid Szakalyu	45. Nizsnya Roveny
15. Berezsini	46. Szakalyiv
16. Dubnik	47. nécsed laz
17. Za Dubnik	48. Szeredni hrunk
18. Medzi doli	49. Za Verhom
19. Verh	50. od Kampani
20. Zsljabki	
21. 9to.	
22. pid pervanyom	Tarabcsak Jaczko
23. pid Oszicsom	bíró
24. Za Hirkom	
25. Verh pormanya	
26. Na Hrunyi	
27. pid polyovom Dolinom	
28. pid Siranjom	
29. pres Debricski	
30. Hrablya	
31. Nad Sztranyi	

[442a]

Helynevek.

Luka kössége részéről, Zemplén V.Megyéből

1. Tartozik Zemplén V. Megye, Bodrogí Járás Bodrogí kerülethez 664. lakossal, – kík vallásúkra nézve nagyrészt Reformátusok, van templomú, papjúk s meglehetősen felszerelt iskolájuk – azomban nem kivételbe vehető a Rom: Cath. Ó hitű s Zsidó vallású lakók is kík majd nem feles számmal találtatnak; – e kösség egyik része halmon s azon körül épült s a mere a szem látt a többi tér mind általán véve ronaszág s posvány ezelőtt több rendbeli kík tengert elő tükröző tavakkal, – mellyek mostanság száradásnak iduló félben vannak. –
2. E kösségnek most s ezelőtt is csak Luka nevezete él a népség között. –
3. E kösségnek soha semmi időben tudomás szerint más nevezete a jelenleginél nem vólt. –
4. A kösségnek legelsőbbeni vagy is mennyikorí legkorábbí említésbeí hozatala a megyének legelsőbení szervezésekor történt a puhatolás szerint. –
5. Honan népesítettett? ez a kí tudhatatlanság tengerében nyugszik; – de mindazon által tekintetbe s figyelembe véve a helység nevezetét gyanítani [442b] lehet hogy tót bévándorlok által alapított „Luka” tót nyelven rétet vagy is míként a kösség rét közötti keletkezett helye elnevezést nyert; – – melly bévándorlott tót ajkuak a közeli szomszédos népek példáján indulva ma már jelenleg kész magyarokból áll, kík más nyelven érteni sem képesek. –
7. A kösség meglehetősen mennyiségű közös legelőt, rétet s szántó földeket bír, – a földes uraságén kívül (mely urasági birtokok emlékezet olta nagy részt haszonbérbe kí adva vannak) dülök neveí e következők u: m: Nagy ér hát, Roka júk, Vég homok, Szilfás gerínd, Kazal gerínd, görbe gerínd, nyárjás homok, magos orom, Emésztő, fűzfás, Árkos és Molnárka nevezett alatt fordulnak elő. –

Luka helysége határaí éjszokról Karos s karcsi, délről a Karadí, nyugatról a Vajdácskí keletről a Karcsi s karadí kösségek határaí szegélyezik. –

Kelt Vajdácskán 1865. Mártz 10.

Takáts Lajos mp
ker. Jegyző

[444a]

Helynevek

Lukasócz községből, Zemplén megyéből.

[444b] Lukasócz községe fekszik Zemplén Megyébe Zsalobini kerületbe

A' község mindég Lukasócznak neveztetett

A' községnek hajdan sem vólt más neve

A' község mikor vette Eredetét nem tudatík

Honan népesitetett nem tudatík

Honan vette Eredetét nem tudatík

A lakóság mind RCath. kivéve egy néhány Zsídót.

[445a]

Felső dülöbe

Chrasztki gödör folyík Olykába.

Horka.

Mocsidna. gödör folyík Olykába

Dzilik

Kozsa gödör folyík Olykába.

Kracsicza.

Potoki

Debricski

Bnjevki

Alsó és Közepső dülöbe

Torpova gödör folyík Olykába

Kolocskova

Hladnicza

Zslyabok. Kutacska.

Polí Síroke

Krava hora

Szuhradí gödör folyík Olykába

Ponad Szadovku.

Povstacstki

Szadovká gödör folyík Olykába

Poli debri

Rétek

Níse Valala

Za hradi

Kosztelná

Legelő

Bile debre

Lukasóc

[445b]

Hrabova
Pluscs
Kraszna Hurka
Dzibir
Paszekova.
Cserno verch
Kolecskova
Erdő
Pod Kolbki
Butova. gödör folyík Olykába
Urasági földek
pod Chraszki
pod Szoszninu
pod Norku
Za Mostom
pod Szuhradi
Szedzunki
Mocsere
pod dluhim Verchom
Pod Ovečkovin gödör folyík Olykába
Pod Bákoviczu
Pod Bákoviczu debru
Butova strán
Pod Kruhom
Retek
Hádka
Siroka luka
Cserevlyie
Medzvedze
Na Valale

Erdő

Verchi
Mocsárki
Paulov Kút
Jancsova
Hradisko
Bakovicza.
Za laznu.

Erdő

Laz
Dluhi Verch,
Ovecskó

Palonova deber
Zamerova deber
Ovecskova deber

} folyík
Olykába

Kelt Lukasoczon Majus18. 1864.

Kurucz György × Biró
Grecz Pal × hittes
Szlebadnik Mihály ×
Mihalyov Imre ×.

[446a]

Helynevek
Lyubise községből, Zemplén megyéből.

- [447a] 1. Zemplén Megye Homonnai Kerület, a terület politikai felosztásán kívül más elnevezéssel nem bír.
2. A községnek csak egy neve él melyik ország szerte ismeretes.
 3. A községnek más elnevezése soha sem volt.
 4. Nem tudatik.
 5. Honnan népesített? Nem tudatik.
 6. Köztudomásból, hagyományból írott emlékekből a név eredetéről értelméről semmit sem lehet tudni.
 7. Ezen község határában előforduló topographiai nevek például: Dzurakov, Ok-ruchle, Velyika Hura, Lyipovecz, Hluboكة, Meravi Hrun, Merava deber, Kudlove, Bíli potok, Balaszczove, Lyubísky, Mityatkó, Kastily, Panovo falati Pod kastilom, Szlupovo, Lazni potok, Dubraucsene, Dubraucseni potok, Cziniij falati, Hvuscovecz potok, Zselyezna, Abramov, Brodkove jedensztán, Pod Zselyeznim, Pod Czinyom, Nyizso Haczi, Na Siroki, Nyizso Hraz Luki, Luki, – Lohovocski, Zahumenki, Luki Zahumenki, Popod Huri, Kovácsovo, Scsalb, Láni, Lanovki, Na Brezse, Popod Brehi, Pod falyisku, Kolo marovky, Pod Horbom, Harb, – Ezen községbe anéptől semit sem lehet ki tudni, írott hagyományok pedig nem találtatnak. –
Kelt Lyubisén Maius 22kén 1864.

Gyorgyovíts
jegyző

[449a]

Felelet kérdő pontokra.⁴²

- a) 1. Zemplén Megye Homonnai Járás.
- a) 2. Csak egy Lyubise.
- a) 3. Nem volt.
- a) 4. Ki nem puhatalandó.
- a) 5. 9to 9to
- a) 6. 9to 9to
- a) 7. 9to 9to

Kelt Lyubisén Maius 13kán 1864
Gyorgyovíts Ágoston sm
jegyző

⁴² A szöveg egy átlós vonallal át van húzva.

Internet: https://mnhp.unideb.hu/kiadvanyok_pesty.php

<https://dupress.unideb.hu/>

Kiadta a Debreceni Egyetemi Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja
Felelős kiadó: Karácsony Gyöngyi főigazgató
Technikai szerkesztő: Kis Tamás
Készült a Kapitális Nyomdaipari és Kereskedelmi Bt. nyomdájában 2024-ban

ZEMPLÉN
VÁRMEGYE I.

